

Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму
Гречаноподівської сільської ради

Комунальний заклад освіти «Водянська середня загальноосвітня школа
– загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів» Гречаноподівської
сільської ради Широківського району Дніпропетровської області

ПОСІБНИК

вчителя зарубіжної літератури
Руденко Валентини Іванівни

Оцінюємо швидко

**Різні види контролю на уроках
зарубіжної літератури у 6 класі**

с. Водяне
2019 р

РУДЕНКО В.І. Оцінюємо швидко. Різні види контролю на уроках зарубіжної літератури у 6 класі. Книга для вчителя. 2018. – 199 с.

У збірнику подано матеріали на допомогу вчителям зарубіжної літератури в організації та проведенні уроків перевірки та контролю знань художніх текстів учнями 6 класу за оновленою навчальною програмою (2017 рік)

Посібник містить запитання та відповіді, тести, літературні диктанти, вікторини, кросворди до кожної статті та художнього твору підручника Євгенії Волощук «Зарубіжна література. 6 клас», К. «Генеза», 2014. Ці запитання та завдання полегшують усне опитування і здійснення постійного контролю знань учнів на уроці при перевірці домашнього завдання, що привчає учнів систематично читати художні твори та інші матеріали підручника, бути уважним, вдумливим читачем. Запитання можна використовувати при проведенні різних літературних конкурсів, ігор, змагань. В кінці кожного розділу вміщено контрольні тести, різнорівневі завдання для підготовки до тематичного оцінювання.

Основне завдання сучасної літературної освіти – формування уважного читача з добре розвиненими творчими, розумовими, пізнавальними здібностями, який у процесі роботи над твором, максимально наближаючись до авторського задуму, готовий до критичної, виваженої оцінки.

Головна мета – підготувати читача, який сприймає художній твір не як просте повідомлення про події та героїв, а, враховуючи закони мистецтва, глибше осмислити твір як явище певного етапу розвитку культури народу.

Підготовка вдумливого читача – неодмінна умова виховання ерудованої, інтелектуально й духовно розвиненої особистості. Можливість відчувати своєрідність авторського стилю, характерний антураж різних епох і країн, пізнати сутність людей, що творили історію, одержати цікаві відомості з галузі людинознавства і культурології – все це не може не хвилювати учнів.. Тому проблема залучення учнів до читання, виховання читача є однією із головних завдань вивчення літератури в школі. Сформувати читацьку компетенцію вчитель літератури зможе тільки у процесі комплексного вирішення таких **завдань**:

- зацікавити учнів читанням;
- розвивати цей інтерес до створення постійної потреби у читанні;
- формувати в них навички аналізу художнього твору;
- розвивати їхнє усне та писемне мовлення;
- працювати над постійним удосконаленням естетичного смаку учнів.

Також ефективними методами, прийомами та формами навчальної діяльності, що можуть бути пріоритетними в системі формування вдумливого читача, є такі:

- «Впізнай героя» (робота з цитатами)
- «Впізнай автора» (знання біографії письменника)
- «Уважний читач» (тестування за змістом твору)
- «Продовж або закінчи речення»
- «Літературний диктант»
- «Робота в групах з текстом твору»
- «Обери позицію»
- «Впізнай поета із трьох спроб»
- «Назви місце події твору»
- «Розгадай кросворд»

Якщо вчитель комплексно вирішуватиме ці завдання, використовуватиме названі види робіт, то він, певна річ, досягне успіху у формуванні справжнього читача.

Отож, уміти читати, бути читачем – це високе мистецтво, і йому потрібно наполегливо вчитися. А формувати читача – це спільна справа, і її можна успішно вирішити тільки спільними зусиллями педагога і учнів.

ЗМІСТ

ВСТУП

«Образ світу в слові явлений»	6
-------------------------------	---

ЧАСТИНА ПЕРША. МІФИ НАРОДІВ СВІТУ

РОЗДІЛ 1. Таємниці давніх міфів	8
---------------------------------	---

РОЗДІЛ 2. Зі скарбниці міфів давньої цивілізації

Давньоіндійський міф про створення світу	9
--	---

Давньоіндійський міф про створення ночі	10
---	----

Давньоєгипетський міф про Тефнут	11
----------------------------------	----

РОЗДІЛ 3. Боги та герої Давньої Греції	12
--	----

РОЗДІЛ 4. З давньогрецької міфології

Міф про Прометея	16
------------------	----

Лернейська гідра	22
------------------	----

Нарцис	31
--------	----

Пігмаліон	33
-----------	----

• ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ.....	34
--	----

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	38
---	----

• Кросворди	41
-------------	----

ЧАСТИНА ДРУГА. МУДРІСТЬ БАЙКИ

РОЗДІЛ 1. «В Езопа вчиться, добрі люди»

Езоп.....	42
-----------	----

Лисиця і виноград	43
-------------------	----

Мурашки і цикада	43
------------------	----

Вовк і ягня	43
-------------	----

РОЗДІЛ 2. «Крилаті криловські слова»

Іван Крилов.....	47
------------------	----

Вовк і ягня	48
-------------	----

• Кросворди	50
-------------	----

• УРОК МУДРОЇ СОВИ (Клоуз-тести "Теоретична скринька")	51
--	----

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	52
---	----

ЧАСТИНА ТРЕТЯ. ПРИГОДИ І ФАНТАСТИКА

РОЗДІЛ 1. Відкривач островів духовних скарбів	59
---	----

Роберт Льюїс Стівенсон.....	
-----------------------------	--

Острів скарбів	60
----------------	----

• Кросворди	74
-------------	----

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	77
---	----

• ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ	
---	--

Жуль Верн.....	78
----------------	----

П'ятнадцятирічний капітан	78
---------------------------	----

РОЗДІЛ 2. Відкрити людину в людині	85
------------------------------------	----

Чарлз Діккенс.....	85
--------------------	----

Різдвяна пісня в прозі	86
------------------------	----

• Кросворди	93
-------------	----

•	ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	97
РОЗДІЛ 3. «Живіть якомога веселіше...»		
<i>Микола Гоголь</i>		100
	<i>Ніч перед Різдом</i>	101
•	УРОК МУДРОЇ СОВИ (Клоуз-тести "Теоретична скринька")	110
•	ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	111
ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА. ЛЮДСЬКІ СТОСУНКИ		
РОЗДІЛ 1. Смішні та прикрі «дрібниці життя»		
<i>Антон Чехов</i>		115
	<i>Хамелеон</i>	116
	<i>Товстий і тонкий</i>	119
РОЗДІЛ 2. «Наскільки людина мала і наскільки ж вона велика!»		125
<i>Джек Лондон Жага до життя</i>		125
РОЗДІЛ 3. Як перемогти лиху долю		133
<i>Володимир Короленко Сліпий музикант</i>		
•	ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ	140
<i>Гарріет Бічер-Стоу Хатина дядька Тома</i>		140
•	ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	147
•	УРОК МУДРОЇ СОВИ (Клоуз-тести "Теоретична скринька")	154
ЧАСТИНА П'ЯТА. ПОЕТИЧНЕ БАЧЕННЯ СВІТУ		
<i>Поетична мозаїка</i>		155
<i>Мацуо Басьо Хайку</i>		156
<i>Роберт Бернс Моє серце в верховині</i>		157
<i>Генрі Вордсворд Лонгфелло Люлька згоди</i>		
<i>Джанні Родарі Листівки з видами міст</i>		158
•	ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	159
ЧАСТИНА ШОСТА. ОБРАЗ МАЙБУТНЬОГО В ЛІТЕРАТУРІ		
РОЗДІЛ 1. Майбутнє людства у фантастичній літературі.		160
<i>Рей Дуглас Бредбері Усмішка</i>		161
РОЗДІЛ 2. Нові обрії літературної фантастики		168
<i>Роберт Шеклі Запах думки</i>		168
•	УРОК МУДРОЇ СОВИ (Клоуз-тести "Теоретична скринька")	171
•	ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	171
ЧАСТИНА СЬОМА. СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА. ЗРОСТАННЯ І ВЗАЄМИНИ ЗІ СВІТОМ		
<i>Астрід Ліндгрен</i>		173
	<i>Міо, мій Міо</i>	174
•	ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)	179
•	ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР: КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ	181
<i>М.Енде Джим Гудзик і машиніст Лукас</i>		181
<i>Крістіне Нестлінгер Конрад, або Дитина з бляшанки</i>		186
ПІДСУМКИ РОКУ: повторення та узагальнення вивченого		
	<i>Урок-іспит</i>	191

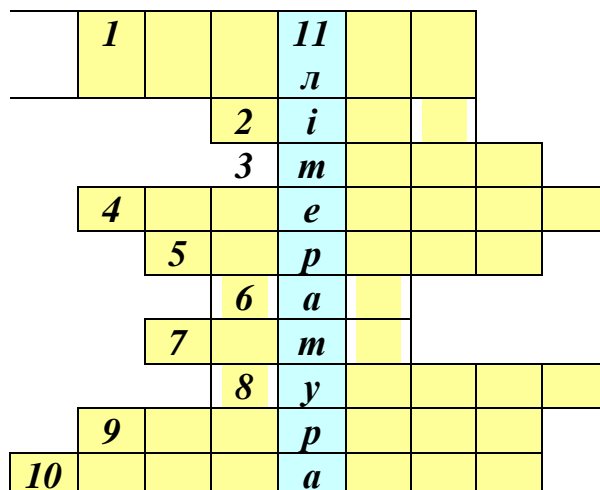

ВСТУП

«Образ світу, в слові явлений»

Кросворд «Література»

перевірить, чи добре ви пам'ятаєте авторів творів, які ми читали у 5 класі.

- 1). Автор казки «Хлопчик – зірка».
- 2). Хто написав:
  - вірш «Про коника та цвіркуна»?
  - 3) «Пригоди Тома Соєра»?
  - 4) «Соловейко»?
  - 5) «Полліанна»?
  - 6) «Чарлі і шоколадна фабрика»?
  - 7) Вірш «Нічна пісня мандрівника...»
  - 8) Поему «Руслан і Людмила»?
  - 9) «Аліса в Країні Див»?
  - 10) Вірш «Книжки в обкладинках червоних».
- 11). Вид мистецтва, у якому художній образ створюється за допомогою слова.

Літературний диктант (до сторінок 7-11 підручника)

1. Відомий австрійський письменник Стефан Цвайг колись назвав книгу ... («брамою у світ»)
Чому? (художня література є одним з найважливіших джерел наших знань про Всесвіт)
2. Звідки ще можна черпати знання про Всесвіт? (такі знання можна також здобути читаючи наукові праці, словники, енциклопедії, переглядаючи науково-популярні фільми, здійснюючи віртуальні «подорожі» Інтернетом або реальні мандрівки різними країнами)
3. Чим художня література відрізняється від наукової літератури, інших засобів інформації? (під пером письменника все перетворюється на художні образи).

4. Створена мистецькою уявою художня картина (істоти, речі, події, явища тощо), яка у свій спосіб відтворює предмет зображення, схоплює його сутність і наділяє його додатковими значеннями (певним настроєм, ідеєю, зв'язком з іншими образами, роздумами автора тощо) – це... (**художній образ**)

5. Відрізняє художній твір від «нехудожнього» тексту – (**образність**)

6. Порівняйте відповідні описи одного й того самого явища в науково-популярній статті і в художньому тексті. Скажімо, спів коника. (*«Кожен вид коників виконує свою “пісеньку”, видаючи звуки різними способами. Сюрчання коників можна почути вдень, після обіду, і ввечері. Уночі коник співає приблизно до третьої години. На надкрилах у нього є звуковий апарат, а на гомілках розташовано органи слуху. Самці коника, потираючи надкрила об церки, видають скрипучі звуки».* - стор.8 підручника, зачитайте)

7. Образи, які повторюються й варіюються —це... (**традиційні образи**).

Наприклад, калина

8. Персонажі, що існують у мистецтві різних країн та епох як універсальні образи загальнолюдського значення. (**«Вічні образи»**) До таких, зокрема, належать Прометей, Ікар, Пилат, Іуда, Ромео і Джульєтта, Гамлет, Дон Кіхот, Дон Жуан, Фауст та інші. З одного боку, у «вічних образах» утілено загальнолюдські цінності, що й забезпечує їм безсмертя у світовій культурі. З іншого боку, кожен митець і кожна доба збагачують їх новим змістом, що зумовлює їхнє постійне оновлення. Чимало «вічних образів» сприймається нині як уособлення вічних устремлінь людського духу.

9. У художній літературі за «будівельний матеріал» править... (**слово**). Тож образи, що виникають у літературних творах, є словесними.

10. Що таке **художня література**? (*Це вид мистецтва, яке відображає життя за допомогою слова*).

11. Чому майстрів слова часто називають художниками? (*Бо літературний твір – не фотокопія реальності, а плід вимислу автора. За допомогою мовних засобів письменники змальовують світ таким, яким його бачить їхня фантазія*).

12. Що нам дарує світова література? (*Розкриває загадки культури різних народів, особливості побуту, традицій і звичаїв різних народів*).

13. Завдяки яким чарівникам все це стає доступним читачам різних країн? (*Завдяки перекладачам, які будують мости взаєморозуміння між народами*).

14. Що таке оригінал і переклад? Яку літературу називають оригінальною, а яку - перекладною?

15. Як ти розумієш слова І. Франка «Література кожного народу – це найкраще дзеркало його життя»? (*У літературних творах, як у дзеркалі, відбиваються побут, звичаї різних народів, їхні погляди на світ та мораль, головні життєві цінності. Чим більше ти читаєш творів ЗЛ, тим більше дізнаєшся про життя людей у різних країнах*).

16. Яке значення книги в житті людини? (*Допомагає краще зрозуміти світ – і той, що поруч, і той, що за тисячі кілометрів. Знайомить із навколишнім світом, екзотичними країнами, світом тварин, рослин, життям, побутом, звичаями, світоглядом, культурою, духовним досвідом і моральними*

цінностями інших народів світу. Відкриває нам не лише навколишній світ, а й самих себе. Розкриває проблему життєвих цінностей тощо).

17. Література досліджує глибини розуму й душі людини, тому нерідко її називають... («людинознавством»)

18. Створена мистецькою уявою художня картина (істоти, речі, події, явища тощо), яка у свій спосіб відтворює предмет зображення, схоплює його сутність і наділяє його додатковими значеннями (певним настроєм, ідеєю, зв'язком з іншими образами, роздумами автора тощо) – це... (**Художній образ**)

19. Образи, які повторюються й варіюються — це... (**Традиційні образи**)

20. Персонажі, що існують у мистецтві різних країн та епох як універсальні образи загальнолюдського значення і кожен митець і кожна доба збагачують їх новим змістом, що зумовлює їхнє постійне оновлення. («Вічні образи»)

21. Вид мистецтва, яке відображає життя за допомогою слова. (**художня література**)

ЧАСТИНА ПЕРША МІФИ НАРОДІВ СВІТУ

Розділ I Таємниці давніх міфів

(до сторінок 14 – 18)

СТЕЖКАМИ МІФІВ

1. Що таке міфи? (Від грец. – слово, розповідь – це розповіді, які передають уявлення давніх людей про богів, легендарних героїв, походження та влаштування світу).

Тематичні групи міфів. Міфи про створення світу, Сонця, місяця, зірок (космогонія), про походження богів (теогонія), про походження тварин, появу людини (антропogонія), про Всесвітній потоп, про кінець світу (есхатологія).

2. Які значення має слово **міфологія**? (Від грец. – міф і логос-знання, це сукупність міфів певного народу або наука, яка вивчає міфи).

3. Що таке **пантеон**? (Це сукупність богів того чи іншого народу або релігії, храм усіх богів).

4. Які спільні риси мають міфи і казки? (Вони є колективними творами без автора, в них діють вигадані герої, наявні елементи вигадки, фантастики, чарівного, використовується образна мова.)

5. У чому полягає відмінність міфу від казки? (Міф пояснює створення світу, природні явища, а казка має повчальний, виховний зміст. У міфі дійсність пояснюється через фантастику, а в казці протиставляються мрія і дійсність. У міфах герої – боги, фантастичні істоти, а в казках дійові особи є носіями певних людських якостей. У міфах існує віра у вплив вищих сил на долю, вчинки героїв, а в казках – герой сам є творцем своєї долі. Міф не завжди закінчується щасливо, а казки мають щасливий кінець).

6. Наведіть приклад богів слов'янського та грецького пантеону. (Перун, Велес, Сварог, Дажбог, Стрибог, Лада, Купайло... Зевс, Гера, Афіна, Афродіта, Аполлон, Артеміда, Гефест, Феміда....)

7. Поясніть значення слова **хаос**. (*Початковий невпорядкований стан Всесвіту; безлад, суміш. Протилежне йому поняття – космос, яке означає впорядкований стан світу*).

8. Які причини появи схожих елементів у міфах різних народів? (*Подібні умови життя, схожість інтересів, життєвих прагнень*).

9. Сталий елемент певного сюжету, який повторюється в різних творах – (**це мотив**)

10. Поширені у світовій культурі мотиви ... (всесвітнього потопу, мотив «золотої доби», мотив космічного яйця.)

11. Назвіть спільні риси міфу і казки. (1) *Колективний твір без автора, 2) вигадані події, герої, 3) елементи вигадки, фантастики, чарівного*).

12. Чим міф відрізняється від казки? (*У міфи вірили, а в казку ні, міфи виникли з потреби пояснити світ, явища природи, а казки – з виховною, повчальною метою; у казках протиставляються мрії та дійсність, а у міфах пояснюється дійсність через фантастику*).

13. Чому давні люди відчували потребу в якійсь моделі світу? (*Щоб краще зрозуміти, досягнути його будову*).

14. Що дали міфи для історії культури? (*Правила етикету, вживання імен богів, висловів у переносному значенні збагатили нашу мову, міфічні образи знайшли своє відображення у віршах, легендах, скульптурі, живописі, графіці. З міфів беруть початок усі види мистецтва*).

Розділ II Зі скарбниці міфів давніх цивілізацій (до сторінок 19 – 22)

Давньоіндійський міф про створення світу

1. Наведіть приклад богів індійського пантеону (Брахма — творець світу й верховне божество в індійській міфології. Входить у триаду верховних богів індуїзму, в якій Брахма як творець Всесвіту протистоїть Вішну, який його зберігає, і Шиві, який його руйнує. Вішну, хранитель світу.

Шива- руйнівник.

Діті, стала матір'ю грізних демонів. Адіті – жіноче божество, матір богів. Бог океану Варуна - бог, пов'язаний із космічними водами, хранитель істини і справедливості; разом із Іन्द्रою – найбільший з богів індійського пантеону, бог грози та грому Індра, бог Сонця Вівасват - солярне божество, що уособлює світло на небі і на землі, родоначальник людей.

Асури – небесні персонажі, що мають чаклунську силу майя.

Протиставляються богам, виступають як найвищий клас демонів. Яма – володар царства мертвих, син Вівасвата і Саранью.

Ману – першопредок, прабатько людей. Ману – син Вівасвата і брат Ями. Ману – перша людина, що жила на землі і стала царем людей, а Яма – перша людина, що померла і стала царем померлих предків.

Вікторина

– Як звать творця всесвіту в індійській міфології? (Брахма)

- Назвіть наймогутніших індійських богів. (Індра, Варуна, Вівасват, Вішну,...)
- Які людські почуття притаманні Брахмі? (Страх, самотність)
- Хто постійно борюся за владу з богами? (Асури)
- Чому щастя відвернулося від асурів? (Вони запишалися своєю могутністю)
- Хто очолив боротьбу між богами та асурами? (Індра)
- Як виник прабатько всіх людей? Як його звали? (Вівасват)
- Хто в індійській міфології був володарем царства мертвих і царем справедливості? (Яма)
- Від кого пішли всі люди після потопу? (Від Ману)

Давньоіндійський міф про створення світу

Вставити пропущені слова

1. З темряви первісного Хаосу виникла.
2. Від тепла та вогню зародилося.....
- 3.Верхня половина – це....
4. Сьомий син Брахми з'явився з....
5. Матір'ю грізних демонів стала....
- 6.Великих богів народила...
7. Асури – це діти...
8. Головні боги давніх індійців....
9. За допомогою чаклунства асури отримали.....
10. Нашадки Брахми населили....
11. Між небом та землею Брахма помістив.....
12. Очолив боротьбу між богами та асурами ..... – бог –громовержець.

Для довідок: повітря, небо, вода, Діті, скарби, великбогого пальця, Золоте Яйце, Адіті, Діті й Дану, Брахма, Вішну, Шива, Індра, землю, небо, підземний світ.

Давньоіндійський міф про створення світу

Альтернативний тест.

1. Спочатку не було нічого: ні Сонця, ні Місяця, ні зірок. (Так)
- 2.Спочатку в Брахми народилася донька Дану. (Ні)
3. Між Небом та Землею Брахма розмістив Сонце (Ні)
4. Асури були молодшими братами богів. (Ні)
5. Коли Брахма завершив створення світу, відправився спочивати у тіні священного дерева шалмалі. (Так)
6. Асури знали таємниці чаклування. (Так)
7. «Брахманами» називали асурів. (Ні)
8. У водах зародилося життя. (Ні)
9. Брахма утворив землю серед вод, і створив країни світу, і поклав початок часу. (Так)
10. Коли творець озирнувся навколо і побачив, що немає нікого, йому стало весело. (Ні)
11. Вівасват – бог сонця, якого називають також Сурья. (Так)
12. Міф про Яму та Ямі пояснює виникнення ночі. (Так)

Давньоєгипетський міф про Тефнут

1. Назвіть єгипетських богів (бог Сонця Ра, бог повітря Шу, бог місяця Тоту, Тефнут)
2. Про кого говориться в уривку: «Вона поливала землю, насичуючи вологою сади та ниви; билася з чудовиськами, що були ворогами її батька; карала тих, хто не корився його волі. Це була могутня і хоробра богиня, але вона мала надто свавільну й запальну вдачу» (Тефнут)
3. Батько Тефнут (бог Сонця Ра)
4. Чому вона посварилася з батьком і втекла до пустелі?(спало їй на думку, що люди величають бога Ра більше, ніж її.)
5. У кого перетілилася богиня? (в образі страшної левиці, яка в шаленій люті вбивала подорожніх і насичувалася їхнім м'ясом та кров'ю)
6. Що сталося в країні без богині?(у країні запанувала нестерпна спека. Змілилися річки, повисихали рослини, дахи будників вкрилися густим пилом. Відчай і страх охопив людські серця.)
7. Кого Ра послав по Тефнут у пустелю?(бога повітря Шу, щиро йому відданому, та бога місяця Тоту, який славився великою мудрістю, неперевершеною красномовністю і знанням магічних заклинань.)
8. Шу і Тот пішли до пустелі в образі кого?(перетворилися на павіанів)
9. Як Тоту вдалося умовити Тефнут? (услесливо заговорив з нею, яскраво описував пишні красоти єгипетської землі і її жахливий занепад, спричинений утечею Тефнут, подав богині-левиці келих вина і наказав принести їй убиту газель. Доки вона ласувала, Тот, піднісши вгору свій чарівний жезл, промовляв чаклунські заклинання.)
10. До яких хитрощів вдалися ще Тот і Шу? (бог Шу розважав богиню музикою і танцями, аби вона веселою постала перед батьком Ра. А тим часом бог Тот проголошував магічні заклинання, аби Тефнут не змінила свого рішення і не втекла назад у пустелю.)
11. Якою постала Тефнут перед батьком?(Дорогою богиня викупалася в Священному озері й перетворилася з левиці на прекрасну дівчину з гордою поставою, веселим обличчям та сяючими очима.)
12. Як у країні зреагували на її повернення?(Ра затанцював від радості. Уся країна святкувала її повернення. Люди уславлювали ім'я богині в храмах, вітали її прихід піснями й танцями.)
13. Що змінилося з її поверненням?(у Єгипті закінчилася велика засуха. Пролилися дощі, які наповнили Ніл бурхливими водами. Земля вкрилася весняним квітом. Відтоді за наказом Ра день повернення Тефнут щороку відзначають у Єгипті як велике свято.)

Давньоєгипетський міф про Тефнут

1. Тефнут – богиня:
  - а) сонця; б) дощу; в) урожаю.
2. Посварившись з батьком Тефнут втекла у пустелю:
  - а) Гобі; б) Сахара; в) Нубія.
3. Після втечі доньки бога Ра, у країні почалася:
  - а) війна; б) голод; в) посуха.

4. Головний бог відправив на пошуки богині свого сина:
а) бога Шу; б) бога Тота; в) бога Геба.
5. Тефнут полювала перетворившись на:
а) левицю, б) антилопу; в) пантеру.
6. Тот був:
а) богом повітря; б) богом Сонця; в) богом Місяця.
7. Красномовний Тот розповів богині казку про:
а) антилопу та павіана; б) про шуліку і кішку; в) голуба та мавпу.
8. Павіан –Тот підніс Тефнут:
а) послання від батька; б) дари від егіптян; в) блюдо солодкої їжі.
9. Тефнут поверталася додому:
а) з власної волі; б) примусово за наказом батька; в) за проханням брата.
10. Дорогою богиня викупалася в Священному озері і перетворилася на прекрасну дівчину з:
а) кішки; б) левиці; в) газелі.
11. З поверненням Тефнут у Єгипет:
а) почалися сварки; б) пішли дощі; в) затремтіла земля.
12. Міф про повернення Тефнут належить до тематичної групи:
а) міфи про небесні тіла; б) календарні міфи; в) міфи про богів.

Розділ III *Боги та герої Давньої Греції* (до сторінок 23 – 27)

1. Що таке пантеон? *(так називається сукупність богів певної міфології на чолі з верховним богом).*
2. Давні греки створили численний пантеон, який охоплював...(два покоління богів і титанів доісторичних часів; товариство богів-олімпійців (третє покоління богів), що оселилося на горі Олімп; понад десять богів земних вод; понад п'ять богів повітря; дев'ять богів смерті й підземного світу; дев'ять муз, а також багато інших богів, гігантів, циклопів, чудовиськ і героїв.)
3. За уявленнями давніх греків, боги жили...*(на священній горі Олімп. Звідти вони правили світом, спостерігали за людьми й активно втручалися в їхні долі)*
4. Що дарувало богам безсмертя й вічну молодість. *(Чарівна їжа амброзія та чудодійний напій нектар)*
5. За часів богів-олімпійців владу над світом було поділено між трьома братами. Назвіть їх. *(Аїд, Посейдон і Зевс. Підземне царство мертвих належало богу смерті Аїду, морське царство — богу Посейдону, а земним царством правив грізний Зевс.)*
6. Чому давні греки називали Зевса Громовержцем. *(Йому підкорялися всі інші боги та люди. Грім і блискавка були знаряддям його сили і влади.)*
7. Дружина Зевса (Гера — покровителька шлюбу й родини)
8. Їхні діти (Зевса і Гери) - син **Гефест** був богом вогню та ковальства. За дружину він узяв першу красуню Олімпу Афродіту — богиню кохання й краси. Інший син Зевса та Гери — жорстокий **Арес** — сіяв серед людей ворожнечу й розпалював війни.

9. На Олімпі жили також діти Зевса, народжені від інших богинь, назвіть їх: **Гермес** - посланець Зевса, покровитель подорожніх, торгівлі й шахрайства; **Діоніс** - бог рослинного світу й виноградарства, близнюки **Аполлон** (бог світла, знань, мистецтв і наук) та **Артеміда** (богиня полювання й плодючості, захисниця всього живого на землі), донька **Афіна Паллада**, яка з'явилася на світ з голови батька зі щитом і списом у руках. Її вважали богинею мудрості, праці, справедливої війни, законодавицею і захисницею державності.
10. Скільки років тривала війна титанів з поколінням молодших богів на чолі із Зевсом. (10 років)
11. Хто такі титани? (Діти богині землі Геї та бога неба Урана, уособлювали могутні стихії природи з усіма її катастрофами. Давні греки уявляли титанів нерозумними, позбавленими почуття міри створіннями, що наосліп застосовують свою величезну силу.)
12. Наслідки цієї війни (Зевс переміг)
13. Місце, куди було скинуто титанів(в безодню Тартар)
14. У чому своєрідність давньогрецької міфології? (Боги в давньогрецькій міфології дуже схожі на людей: вони приятелюють і сваряться, жартують і гніваються, здатні на співчуття й жорстоку помсту.)
15. Одна з найважливіших людських чеснот у Давній Греції - (почуття міри).
16. Найвідоміші персонажі міфів, присвячених темі мистецтва -...(скульптор Пігмаліон і співець Орфей — набули в європейській культурі значення загально визнаних символів генія, здатного творити своєю майстерністю справжні дива.)
17. Найпопулярніші знамениті герої - (Прометей і Геракл.)
18. Засновник цивілізації - (Прометей).
19. Ім'я Прометей в перекладі означає — («той, хто мислить наперед», або «той, хто передбачає»), бо цей титан, цар скіфів, наділений даром пророцтва.
20. Кому належать слова: За горами гори, хмарою повиті, Засіяні горем, кровію політі. Споконвіку Прометея Там орел карає...(Т. Шевченко поема «Кавказ»)
21. Хто сказав про самого себе словами Прометея: «Караюсь, мучуся, але не каюсь».(Шевченко)
22. Дочкою Прометея називають ...(Лесю Українку.)
23. Батьки Геракла (Зевс і Алкмена — дочка мікенського володаря .)
24. Правити містом Мікени через ревності Гери став —...(Еврісфей, боязкий і заздрісний).
25. Під час служби в Еврісфея Геракл здійснив скільки знаменитих подвигів. (12)
26. Чимало богів з давньогрецького пантеону перейшли до давньоримського, змінивши свої імена. Наприклад, (Зевс став Юпітером, його дружина Гера — Юноною, Посейдон — Нептуном, Афродіта — Венерою, Гефест — Вулканом..)
27. Андрій Білецький сказав, що міфи – це золотий фонд, що його в скарбниці своєї пам'яті повинна зберігати кожна освічена людина. Що таке фонд? Чому

міфи він назвав золотим фондом?(*Запас чого-небудь. Міфи вражають силою фантазії і величчю думки, їх знання є обов'язковою складовою освіченості*).

28. Друга назва Греції грецькою мовою. (*Еллада*).

Вибірковий тест «Міфи народів світу»

1. Міф –це...

- а) оповідання з реального життя людей;
- б) фантастичні вигадки, не пов'язані з життям людей;
- в) уявлення давніх людей про світ.

2. Міфологія- це...

- а) сукупність міфів того чи іншого народу;
- б) сукупність ліричних творів різних народів;
- в) жанр фольклору.

3. Міфи пояснюють:

- а) наукові відкриття у географії та історії;
- б) походження Землі, явищ природи, людей, богів і героїв;
- в) поведінку людей в залежності від умов та обставин життя.

4. Споруда з дуже складною будовою, з якої неможливо вийти:

- а) Олімп; б) лабіринт; в) храм Артеміди.

5. Дедал та Ікар під час польоту були схожі на...

- а) хмари; б) зорі; в) птахів.

6. До пантеону грецьких богів належать:

- а) Зевс, Тефнут, Апоп;
- б) Зевс, Гера, Афродіта;
- в) Зевс, Брахма, Ману.

7. Брахманова донька Віріні народилася з:

- а) з пальця на лівій нозі;
- б) з сили думок Брахми;
- в) з великого пальця правої ноги.

8. Шу і Тот перетворилися на:

- а) зміїв; б) павіанів; в) тигрів.

9. Грецькі боги жили на горі:

- а) Арарат; б) Анди; в) Олімп;

10. Титани народилися від шлюбу :

- а) Зевса та Гери;
- б) Геї та Урана;
- в) Аїда і Персефони.

11. Брахма з'явився із:

- а) Золотого Яйця; б) землі; в) квітки лотоса.

12. Богиня давньогрецького пантеону, що з'явилася з голови батька:

- а) Артеміда; б) Афродіта; в) Афіна Паллада.

Альтернативний тест

Якщо відповідь вірна ставте «Так», якщо невірна - «Ні».

1. Міф – це стародавня оповідь про походження й будову Всесвіту, богів, героїв (Так).
2. У міфах про створення світ частіше використовується мотив космічного яйця (Так).
3. Календарні міфи оповідають про походження, властивості, рух Сонця, Місяця та зірок (Ні).
4. Основним засобом пізнання світу давніх людей була фантазія (Так).
5. Давні слов'яни вважали, що спочатку панувала вода (Ні).
6. Всесвіт прашури зображували в образі величезного дерева (Так).
7. Міф нічим не відрізняється від казки (Ні).
8. Міф про Ямі та Яму – це міф про героїв (Ні).
9. З поверненням Тефнут у Єгипті почалася велика засуха (Ні).
10. На честь давньогрецьких богів споруджували храми (Так).
11. Боги – олімпійці складають третє покоління богів (Так).
12. У різних народів з'являються схожі елементи про створення Всесвіту (Так).

Встановити відповідність « Міфи народів світу»

Міфологічний герой (боги)	Давноіндійський міф	Давньогрецький міф	Давньоєгипетський міф
Дакша			
Тефнут			
Гермес			
Вішну			
Яма			
Гера			
Нарцис			
Прометей			
Пігмаліон		X	
Шу			
Орфей			
Ра			

Тест Давньогрецькі міфи

1. Давньогрецький верховний бог? (Зевс).
2. Дружина Зевса? (Гера).
3. Місце де перебували боги? (Олімп).
4. Іжа, що робила богів безсмертними? (Амброзія).
5. Божественний напій. (Нектар).
6. Його скинув з Олімпу Зевс і він з того часу кульгає. (Гефест).
7. Він володів чарівними сандалями з крильцями. (Гермес).
8. Бог підземного царства. (Аїд).
9. Як звали старших богів, що передували богам з Олімпу? (Титани).

10. Римське ім'я Геракла. (Геркулес).
11. Батько Зевса. (Кронос).
12. Та, що народжена з морської піни. (Афродіта).

Розділ IV З давньогрецької міфології (до сторінок 28 – 45)

Літературна гра «У лабіринті запитань»

Міф про Прометея

1. Хто панував за сивої давнини над усім світом до Зевса? (Його батько Кронос).
2. Розкажіть, як жили люди до втручання Прометея? (Люди були кволі, безсилі, лякливі. Жили, мов кроти, у підземних норах, їли лише траву і сире коріння, не куштували м'яса, бо не знали мисливства).
3. Як Зевс здобув владу? (Скинув батька у Тартар).
4. Де знаходиться Тартар? (Найглибше дно землі й моря, що лежить під царством мертвих).
5. Як називається потойбічний світ і хто є його богом? (Аїд).
6. Чи піклувався про людей Зевс? (Ні, він був байдужим до їхньої долі).
7. Хто вирішив прийти на допомогу людям? (Прометей – найблагородніший серед безсмертних титан).
8. Мати Прометея. (Феміда, богиня справедливості й правосуддя).
9. Хто був батько Прометея? (Іапет, могутній титан, якого Зевс разом з іншими титанами скинув у Тартар).
10. Скільки у Феміди і Іапета було дітей? (4 синів: Атлант, Менетій, Прометей та Епіметей).
11. Як Зевс покарав братів Прометея? (У Менетія поціливі вогненною блискавкою і той упав у Тартар, Атлант мусить вічно тримати на собі небесне склепіння, а найменший простодушний Епіметей не був небезпечним Зевсові).
- Хто з титанів тримав на собі небесне склепіння? (Атлант).
12. А чому Зевс не розправився з Прометеєм? (Бо він сам став на бік Зевса, бо був розумний і мужній, розумів, що свавільні титани не можуть правити світом і допоміг Зевсові прийти до влади).
13. Чого навчив Прометей людей? (Завдання учневі написати біля дошки схему:

будувати
світлі житла

плавати
на човнах

напинати
вітрила

полювати
лісову звірину

приручати тварин   **Прометей навчив людей**   приборкувати вогонь

лікуватися
цілющим зіллям

знаходити шлях
за зорями і летом птахів

добувати мідь,
срібло, золото).

«Продовж або закінчи речення»

1. Чого навчали людей молоді боги, діти Зевса?*(Навчали ремесел і хліборобства).*
2. Якою була їхня допомога на відміну від Прометея? *(Корисливі: вимагали за це великої шани і багатих дарів).*
3. Чому Зевс розгнівався на Прометея?*(Прометей допоміг людям при складанні угоди і обдурив Зевса. Зевс обурився через те, що смертні їстимуть м'ясо, а на шану богам спалюватимуть кістки).*
4. За допомогою чого вдалося Прометею обдурити Зевса?*(За допомогою хитрощів: Зевс обрав для жертви богам кістки, прикриті лискучим жиром, а людям залишив м'ясо, сховане під тельбухами).*
5. Якою була помста Зевса?*(Він залишив людей без вогню, вони жили у темних домівках, не могли зігрітися та приготувати їжу).*
6. Як порушив заборону Зевса Прометей?*(Він пробрався в палац Зевса та викрав вогонь для людей).*
7. Хто допоміг пробратися у палац?*(Афіна Паллада – богиня мудрості, яка відчинила потай двері чорного ходу).*
8. Хто був єдиним богом, що не цурався фізичної праці?*(Гефест – бог вогню та ковальства: кував блискавки для Зевса, будував палаци на Олімпі).*
9. У чому Прометей сховав і переніс вогонь людям?*(У порожній очеретині).*
10. Знайдіть цитату, у якій йдеться про покарання Прометея. Скільки разів покарав? *(Три рази: (Сторінка 30, 5 абзац: «У шаленій нестямі звелів закувати титана...». Сторінка 32 , 3 абзац: «Усі підвладні йому стихії Зевс кинув на прикутого Прометея...»).*
11. Наведіть цитати, що свідчать про сміливість і незламність Прометея.*(Сторінка 31, 6 абзац: «Страшні мої муки, та я не зрікаюся свого вчинку!», сторінка 31: «Я сам знесу свою кару»; «Хай Зевс безжурно живе на Олімпі, але...»; сторінка 31, 6 абзац: «Хай Зевс не сподівається зробити і з мене такого прислужника. Я не промінюю свої страшні муки на ганебне рабство»; «Ненавиджу я всіх богів», «Хай Зевс шаленіє,... - все одно не вирве з моїх вуст жодного слова»; сторінка 32: «Ці страшні муки тривали тисячоліття...»).*
12. Кому Зевс доручив здійснити кару?*(Своєму кульгавому синові Гефесту, Силі і Владі – суворим, безжалісним, жорстоким).*
13. До яких скель привели вони Прометея?*(До скель Кавказу). У яких горах був прикутий Прометей?(Кавказ).*
14. Хто з героїв міфу співчуває Прометею?*(Гефест, океаніди, Океан, Феміда).*
15. Чому Гефест скорився Зевсові волі?*(Не міг не послухатись рідного батька, до якого в серці навіки оселився страх).*
16. Чому Гефест був кульгавим з дитинства?*(Бо Зевс кинув його за ногу геть з Олімпу, він упав на скелястий берег Лемнос і відтоді став шкутильгати).*

17. Чому Зевс вирішив визволити Прометея?(*Хотів дізнатися таємницю своєї смерті, яка була відома лише тираноборцю*).
18. У чому полягала ця таємниця?(*Син Фетіди, з якою збирався одружитися Зевс, повинен бути сильнішим за свого батька. Якби весілля відбулося, Зевс загинув би від руки свого сина, так само, як і його батько Кронос*).
19. Від кого він дізнався про цю таємницю?(*Добуваючи для смертних руду в глибокій печері глухої ночі підслухав розмову Мойри*).
20. Хто такі Мойри?(*Богині невблаганної долі*).
21. Звідки Зевс дізнався, що Прометееві відоме його майбутнє?(*Сам почув розмову Прометея з Іо*).
22. Як звали дівчину, перетворену на телицю?(*Іо*).
23. Як звали чудовисько, що охороняло Іо?(*Аргус*).
24. Хто така Іо і чому Прометей розкриває їй її майбутнє?(*Біла телиця, яка тікає від тедзя, Прометея схвилювала її доля; співчуття до неї, сам не може нічим їй допомогти, то розказав, що попереду її чекає слава*).
25. Як її майбутнє пов'язане з долею самого Прометея?(*Нащадок Іо Геракл звільнить Прометея*).
26. Кого послав Зевс до Прометея вивідати таємницю?(*Гермеса – меткий вісник богів, має сандалі з маленькими золотими крильцями*).
27. Чийого пророцтва боявся Зевс?(*Кроноса*).
28. Як покарав знову за непослух?(*Звергнув скелю з Прометеем у безодню*).
29. Скільки тривали страшні муки Прометея?(*Тисячоліття*).
30. Хто зміг пом'якшити серце невблаганного Прометея і переконати його відкрити таємницю? (*Це змогла зробити лише мати героя – Феміда, яка, гірко плачучи, просила його врятувати самого себе*).
31. Як Зевс уникнув долі батька Кроноса?(*Схаменувся, не одружився на Фетіді, а одружив її з аргонавтом Пелеєм*).
32. Чи справді у Фетіди народився дуже сильний син? Хто?(*Ахіллес – герой Троянської війни*).
33. Кого Зевс послав визволити титана Прометея?
(*Нащадка Іо – Геракла*).
34. Як Геракл звільнив Прометея? (*Вбив орла, вибрався на скелю і дужими руками розірвав пута*).
35. Найголовніший подарунок Прометея людям?(*Вогонь*).
36. Що носять люди на згадку про Прометея і чому?(*Металеві каблучки й персні з коштовними камінцями, бо коли Геракл звільнив Прометея, одне залізне кільце зосталося на руці Прометея і в ньому застряг камінчик зі скелі*).
37. Про кого говорять, що в його грудях горить іскра незгасного Прометеевого вогню?(*Про мужніх, волелюбних людей, що віддають свої сили й розум, усе життя на благо народові*).
38. Яке свято і де запроваджено на честь Прометея?(*В Афінах – свято прометеї – біг із запаленими смолоскипами*).
39. Хто такий Прометей?(*Титан, який посмів виступити проти Зевса; син Іапета і Феміди, прагнув справедливості*).

40. Який подвиг він здійснив?(*Терпів муки заради щастя людей, зробився нещасним, але не підкорився тирану*).
41. Які риси характеру притаманні герою?(*Сміливість, рішучість, доброта, розум, хитрість, наполегливість, чуйність, співчутливість, незламність*).
42. Які почуття викликає у читача Прометей?(*Повагу, захоплення, подив, вдячність*).
43. Чи можна вважати Прометея героєм?(*Так, бо пожертвував своїм щастям заради інших, дуже хотів допомогти людям, полегшити їхнє життя*).
44. Що означають поняття «Прометей», «прометеїв вогонь» у переносному значенні? (*Є уособленням самовідданості, шляхетних почуттів і вчинків людей, невтримного прагнення досягти високої мети*).
45. Хто з відомих поетів, музикантів, художників звертається до образу титана?(*Есхіл, Гете, Байрон, Шеллі; Мікеланджело, Тиціан, Рібейр; Бетховен, Ліст, Скрябін, Вагнер; в Україні – в своїх творах його подвиг уславили Т.Шевченко, І.Франко, Л.Українка, А.Малишко, М.Рильського, Ліни Костенко*).
46. Образ Прометея – перший вічний образ у світовій літературі. Чому?(*Вічні образи – літературні й міфологічні персонажі, які мають загальнолюдське значення і втілені в численних зразках літератури та інших видів мистецтва різних країн та епох. Образ Прометея втілений у різних видах мистецтва і є вічним образом. Велич його подвигу в тому, що він пожертвував собою в ім'я людей. Якщо у вас добре серце, якщо воно випромінює вогонь, що розпалює лід у душах інших, якщо ви готові до самопожертви в ім'я людей, то у вас палає іскра «прометеєвого вогню»*).
47. Назвіть причини популярності образу Прометея.(*Вогонь, подарований Прометеєм – це засіб виживання, спосіб розвитку цивілізації. У переносному значенні прометеїв вогонь є уособленням самовідданості, шляхетних почуттів і вчинків людини, прагнення досягти високої мети. Цей легендарний богоборець мужній, незламний пожертвував собою заради інших, тому і відкриває галерею вічних образів*.)

Літературний диктант «Міф про Прометея»

1. Батько Зевса.(*Кронос*).
2. Бог підземного царства мертвих, назва потойбічного світу.(*Аїд*).
3. Найглибше дно землі і моря, що лежить далеко під царством мертвих.(*Тартар*).
4. Богиня справедливості і правосуддя, мати Прометея.(*Феміда*).
5. Могутній титан, батько Прометея.(*Іанет*).
6. Син Іапета, у якого Зевс поцілив вогненною блискавкою і він упав просто в Тартар (*Менетій*).
7. Він тримає на собі все небесне склепіння. (*Атлант*).
8. Найменший брат Прометея.(*Епіметей*).
9. Прометей розумів, що титани не можуть правити світом, бо, крім сили, для цього потрібен ще...(*розум*).
10. Місце, де жили боги.(*Олімп*).
11. Чим наказував усіх Зевс.(*Блискавкою*).

12. Богиня мудрості, дочка Зевса. (*Афіна*).
13. Перша хитрість Прометея. (*Жертовний бик*).
14. Вдруге порушив Зевсові заборону, щоб подарувати людям... (*вогонь*).
15. Місце покарання Прометея. (*Скеля Кавказу*).
16. Він прикував Прометея. (*Гефест*).
17. Першими прилетіли до Прометея, щоб поспівчувати і добрим словом полегшити участь родича. (*Океаніди*).
18. Хто першим благає Прометея поступитися Зевсові, і хто хоче просити за нього. (*Океан*).
19. Арагоська царівна, в яку закохався Зевс, перетворена на білу телицю (*Іо*).
20. Гера наслала на неї (*Гедзя*).
21. Найславетніший з роду Епафа, далекий нащадок білої телиці і визволитель Прометея. (*Геракл*).
22. Богині невблаганної долі, від яких Прометей почув про долю Зевса. (*Мойри*).
23. Прислужник богів, що переміщається за допомогою сандалів з маленькими золотими крильцями. (*Гермес*).
24. Втілення Зевсової влади. Він шматує тіло Прометея. (*Орел*).
25. Іноді Зевса називали... (*громовержцем*).

«Уважний читач»

Міф про Прометея

1. Ім'я Прометея у буквальному перекладі означає:
  - а) розумник;   б) провидець;   в) красень.
2. «Той, хто міркує заднім числом», інакше кажучи – дурень – так перекладається ім'я брата Прометея:
  - а) Епіметея;   б) Еменея;   в) Єлісея.
3. За одним із міфів Прометей виліпив людину з:
  - а) глини;   б) пороху;   в) борошна.
4. Славетний байкар Езоп розказував, що цю речовину титан замішував на:
  - а) воді;   б) молоці;   в) сльозах.
5. Викрадаючи вогонь із Олімпу, Прометей заховав іскру полум'я у:
  - а) скриньку;   б) очеретину;   в) кишеню.
6. Титан, виліпивши фігурку людини, зрозумів, що вона ожила, коли та:
  - а) заплакала;   б) чхнула;   в) закашляла.
7. Кому розгніваний Зевс звелів міцно прикувати непокірного титана до скелі:
  - а) Гермесу;   б) Аресу;   в) Гефестові?
8. На яких горах прикували Прометея:
  - а) Кавказьких;   б) Кримських;   в) Альпійських?
9. Хто супроводжував коваля та Прометея до місця покарання:
  - а) Влада та Справедливість;
  - б) Сила та Покора;
  - в) Сила та Влада?
10. Хижий Зевсів орел щоранку прилітав до Прометея, роздирав його тіло й клював:
  - а) серце;   б) печінку;   в) нирки.

11. Кого Зевс послав звільнити титана:
 а) Геракла; б) Гефеста; в) Гермеса?
12. Прометей залишився в пам'яті людей втіленням:
 а) справедливості й вірності;
 б) гордості й непокори;
 в) гуманізму й чесності.

Ключ до тесту: 1б; 2а; 3а; 4в; 5б; 6б; 7в; 8а; 9в; 10б; 11а; 12б.

Вибірковий тест

1. Батьки Прометея – це...
 а) Зевс і Гера; б) Феміда і Іапет; в) Гея і Уран.
2. Прометей у перекладі з грецького – це...
 а) «найсміливіший»; б) «провидець»; в) «нескорений»
3. За походженням Прометей був:
 а) бог; б) людина; в) титан.
4. Прометей заховав вогонь, що вкрав у Зевса для людей:
 а) в очеретині; б) прикрив рукою; в) стеблі фенхеля;
5. Прометей був прикутий до гори:
 а) Піренеї; б) Кавказ; в) Олімп.
6. Хто викував ланцюги для Прометея:
 а) Гефест; б) Гермес; в) Аргус.
7. Хто з героїв міфу співчував Прометею:
 а) Феміда, Кронос, Гефест, мойри;
б) Феміда, Гефест, Океан, океаніди;
 в) Гера, Фетіда, Океан, Гермес.
8. Прометея визволів титан:
 а) Геракл; б) Гермес; в) Гефест.
9. На згадку про Прометея у людей залишилися:
 а) ланцюги; б) каблучки; в) факел.
10. Вогонь у міфі символізує:
 а) боротьбу; б) щастя; в) цивілізацію.
11. Прометей знав таємницю:
 а) таємницю смерті Зевса; б) таємницю Нарциса; в) таємницю німфи Ехо.
12. На античних зображеннях Прометея втілено в образі:
 а) воїна зі списом; б) ремісника; в) мореплавця.

Альтернативний тест

Міф про Прометея

Якщо відповідь вірна ставте «Так», якщо невірна - «Ні».

1. Прометей допоміг громовержцеві здобути перемогу між богами та титанами. (Так)
2. Зевс не прислухався до Прометея, бо був наймогутнішим. (Ні).
3. Титан так уболівав за людей, що навіть удався до хитрощів. (Так).
4. Гефест не шкодував, що прикував Прометея до скелі. (Ні).

5. Поняття «прометеїзм», « прометеїв вогонь» є уособленням самовідданості, незгасного прагнення досягти високої мети. (Так).
6. Місцевість, де відбуваються події приваблювала своєю красою. (Ні).
7. Іноді Прометей жалкував про те, що вчинив. (Ні).
8. Коли Прометей відмовився розкрити таємницю життя Зевса, його опустили у безмірну безодню. (Так).
9. Замість Прометея у царство мертвих пішла Іо. (Ні).
10. Прометей відкриває галерею так званих «вічних образів». (Так).
11. «Донькою Прометея» шанобливо називають українську поетесу Лесю Українку. (Так).
12. Образ Прометея цікавив митців різних епох. (Так).

Подвиги Геракла

Літературна гра «У лабіринті запитань» Лернейська гідра (до сторінки 33)

1. Перший подвиг Геракла (вбив немейського лева)
2. Немейський лев — це... (величезний страхітливий лев, який жив біля міста Немеї й спустошував околиці.)
3. Лернейська гідра — це... потвора з тілом змії і дев'ятьма головами дракона. Як і немейський лев, гідра була породжена Тіфоном і Єхидною.
4. Хто такі Тіфон і Єхидна? (Тіфон — могутній потворний велетень, уособлення вогненних руйнівних сил землі та її випарів. Єхидна — напівжінка-напівзмія, яка породила багато чудовиськ.)
5. Чому гідру називали Лернейською? (Жила в болоті коло міста Лерни і, виповзаючи зі свого лігвища, нищила цілі стада й спустошувала всі околиці.)
6. Скільки голів мала ця потвора і чому її важко подолати? (Боротьба з дев'ятиголовою гідрою була небезпечна, тому що одна з голів її була безсмертною.)
7. З ким ирушив у дорогу до Лерни Геракл? (із сином Іфікла Іолаєм).
8. Як виманив герой гідру з оточеної болотом печери. (Розпикши до червоного жару стріли, почав пускати їх одну за одною в гідру. Розлютили гідру стріли Геракла. Вона виповзла, звиваючись укритим блискучою лускою тілом, з п'ятьма печери, грізно піднялася на величезному хвості й хотіла вже кинути на героя, але наступив їй син Зевса ногою на тулуб і притис до землі. Своім хвостом гідра обвилася навколо ніг Геракла й силкувалася звалити його.)
9. Чому не міг позрубувати голови гідрі? (на місці кожної збитої голови виростають дві нові.)
10. Хто допомагав гідрі? (потворний рак впився своїми клішнями в ногу Геракла.)
11. Кого герой покликав на допомогу? (свого друга Іолая, який убив потворного рака, запалив частину ближнього гаю і палаючими стовбурами дерев припікав гідрі шиї, з яких Геракл збивав своєю палицею голови. Нові голови вже не виростали.)

12. Що зробив Геракл з головою гідри? (. Глибоко закопав її безсмертну голову і привалив її величезною скелею, щоб не могла вона знову вийти на світ.)

13. Чому рани від стріл Геракла стали невігійними? (герой розтяв тіло гідри й занурив у її отруйну жовч свої стріли.)

Авгієві стайні. Подвиг п'ятий (позакласне читання)

1. Гера підказала Еврисфею направити Геракла чистити стайні.
2. Копрей був оповісником Еврисфея.
3. Почувши такий наказ, Геракл зрадів. (*Спаленів з образи, розгнівався*).
4. Чергове завдання царя було легким. (*Принизливим*).
5. Прибувши до Еліди, герой побачив чисті стайні з безліччю худоби. (*Стайні, що нагадували суцільне болото із запаморочливим смородом*).
6. Ці стайні чистили щодня. (*Ніхто зроду-віку не чистив*).
7. Геракл повинен почистити стайні за один день.
8. Ганебно героєві порпатись у гною, однак потім люди вільно дихатимуть і згадуватимуть його щирим словом подяки.
9. Цар Авгій щиро здивувався і не повірив, що Геракл справиться із завданням.
10. Геракл зажадав за вичищення стаєнь, побившись об заклад з царем, безсмертя та подяку Еврисфея. (*Десятину худоби Авгія*).
11. У свідки покликали Авгієвого меншого сина Філея. (*Найстаршого*).
12. Еос – богиня родючості. (*Богиня ранкової зорі*).
13. Еліда – країна, де правив цар Авгій.
14. Щоб вичистити стайні Авгія, Геракл носив на плечах смердючі коші з гноєм. (*Прокопав рівчак, і річка вимила стайні*).
15. Цар Авгій зрадів і щиро дякував героєві. (*Вигнав Геракла разом із сином Філеєм*).

Бесіда

1. Чому Геракл не пішов одразу до палацу царя Авгія, а залишився біля стаєнь? (*Він хотів вирішити проблему, поміркувати, що йому потрібно буде зробити, зосередитися*).
2. Чим цей подвиг героя відрізняється від попередніх? (*Тепер йому знадобилися не лише відвага і сила, а й розум, бо тільки розумна людина могла знайти вихід з такої ситуації*).
3. Чи можна назвати такий вчинок героя подвигом? (*Так, за 1 день почистив те, що забруднювалося 30 років, та ще й зробив це самотужки – це не звичайний вчинок, а подвиг*).
4. Чи була якась користь від цього вчинку Геракла кому-небудь, окрім Авгія? (*Так, полегшено зітхнули люди з навколишніх сіл, до яких линув сморід*).

Пес Кербер (позакласне читання)

1. Яке останнє завдання поставив Еврісфей перед Гераклом? (*Привести з підземного царства мертвих вартового пса Кербера*).
2. Яким був пес? (*Люте чудовисько з трьома головами на одній довгій шиї, велика грива з отруйних гадюк та дракон замість хвоста*).

3. Як поставилися до цього люди у Мікенах? (*Знявся лемент і плач: усі жаліли свого улюбленого героя*).
4. Як звали дружину Аїда? (*Персефона*).
5. Яку умову поставив Аїд Гераклу, дозволяючи забрати пса? (*Побороти його без всякої зброї*).
6. На березі якої річки можна було знайти пса Кербера? (*Річки Ахеронту – підземної річки скорботи, через яку Харон перевозив душі померлих в царство Аїда*).
7. Як вдалося Гераклу подолати пса? (*Першим стрибнув і щосили стиснув собаці шию, стискав, доки пес не впав йому до ніг, тоді затяг на ший ланцюг і поволік*).
8. Звідки з'явилася отруйна трава? (*Від піни, що летіла з пащ чудовиська*).
9. Чому Еврісфей не встиг сховатися у своїй улюбленій діжці? (*Не встигли попередити, всі тікали*).
10. Як зреагував цар, побачивши Кербера? (*Пополотнів, затрусився, не міг ні зрушити з місця, ні здобути на слово*).
11. Батьківщина Геракла. (*Фіви*).
12. Які сузір'я на небі лишилися на згадку про подвиги Геракла? (*Геркулеса, Лева, рака*).
13. Іменем якого грецького божества називають перекладачів? (*Протея, віщуна, який володів багатьма мовами*).
14. Хто переклав міфи про Геракла, про Прометея? (*Катерина Гловацька*).
15. Хто перший у світі повстав проти тирана? (*Прометей*).
16. А хто першим на весь світ покарав тирана? (*Геракл*).
17. В чому відмінність подвигів Прометея і Геракла? (*На відміну від Прометея Геракл здійснював свої геройські вчинки, не маючи конкретної, чітко визначеної життєвої необхідності та благородної мети. Проте він уособлює собою насамперед красу подвигу. Прометей полегшує людям життя, а Геракл впорядковує його, вносить в нього гармонію, справедливість, красу. Він показує безмежні можливості людини і змушує її вірити в себе, в свої сили. Іноді найважчий подвиг – перемогти себе: свої звички, свою лень, свої вагання... І тут кожна людина може стати героєм, бо у житті не раз доводиться стояти перед вибором і зважуватися на щось.*)

Літературна естафета «Подвиги Геракла»

Розташуй подвиги Геракла у тій послідовності, як їх було вчинено.

1. Німейський лев (1)
2. Керінейська лань (3)
3. Стімфалійські птахи (6)
4. Лернейська гідра (2)
5. Мандрівка до Аїду (Кербер) (12)
6. Еріманфський вепр (4)
- Критський бик (11)
8. Пояс цариці амазонок Іпполіти (9)
9. Авгієві стайні (5)
10. Кобилиці фракійського царя (7)

11. Яблука Гесперид (8)
12. Череда корів Геріона (10)

Тести «Міфи про Геракла»

1. Геракл був сином Зевса та земної жінки:
а) Антеї;   б) Алкмени;   в) Мілени.
2. Як Гера вирішила знищити маленького Геракла:
а) найняла вбивцю;
б) наслала дві величезні змії;
в) підсипала отруту в молоко?
3. Герой повинен був служити мікенському цареві Еврисфею впродовж:
а) 10 років;   б) 12 років;   в) 20 років.
4. Що вчинив Геракл із шкурою немейського лева:
а) подарував Еврисфею;
б) зробив собі плащ;
в) залишив у горах коло Немеї?
5. Керинейська лань із золотими рогами й мідними копитцями належала богині:
а) Артеміді;   б) Афродіті;   в) Афіні.
6. Геракл, щоб зловити, загнав ериманського вепра:
а) у річку;   б) у сніг;   в) у печеру.
7. Авгій пообіцяв герою за вичищення стаєнь:
а) найкращого коня;
б) табун коней;
в) десятку частину своїх табунів.
8. Діомед годував жахливих кобилиць:
а) відбірним зерном;
б) людським м'ясом;
в) овочами і фруктами.
9. Пастух Геріон мав:
а) дві голови на одному тулубі;
б) дві голови і два тулуба, що зрослися;
в) три голови і три тулуба, що зрослися.
10. У саду Гесперид росли золоті яблука:
а) вічної молодості;
б) вічної краси;
в) вічної мудрості.
11. Дванадцятий подвиг Геракла – це небезпечна мандрівка до:
а) Аїда;
б) Посейдона;
в) Атланта.
12. Геракл одружився, коли Зевс забрав його на Олімп, з:
а) Афіною;   б) Гебою;   в) Ерідою.

Ключ до тесту: 1б; 2б; 3б; 4б; 5а; 6б; 7в; 8б; 9в; 10а; 11а; 12б.

Вибірковий тест Міфи про Геракла

1. Геракл був сином:
а) Зевса і Алкмени; б) Зевса і Гери; в) Зевса і Федіти.
2. Геракл у перекладі означає:
а) «Уславлений Герою»; б) «неперевершений герой»; в) «володар».
3. Геракл повинен був служити Еврисфею продовж:
а) 10 років; б) 12 років; в) 13 років.
3. Кожне чергове завдання Еврисфея Гераклові було:
а) небезпечним; б) легким; в) принизливим.
4. Німейського лева Геракл убив:
а) ударив величезною палицею по голові;
б) встромив стрілу у самісіньке серце;
в) задушив голими руками.
5. Геракл переслідував лань:
а) цілий рік; б) три дні; в) тиждень.
6. Геракл зажадав за вичищення стаєнь:
а) безсмертя; б) подяку Еврисфея; в) десятину худоби Авгія.
7. Цареві Крита Міносу бика послав:
а) Зевс; б) Посейдон; в) Авгій.
8. З виникненням чого пов'язаний міф про Німейського лева:
а) Олімпійських ігор; б) кінофестивалю; в) театру.
9. Щоб стати безсмертним Геракл повинен був:
а) служити нікчемному Еврисфею;
б) перемогти лернейську гідру;
в) напитися молока богині.
10. Із Гераклом пов'язано виникнення сузір'я:
а) Чумацького Шляху; а) сузір'я Пса; в) сузір'я Рака.
11. Щоб налякати стімфальських птахів Геракл використав:
а) отруйну стрілу; б) палицю; в) мідні тріскачки.
12. Гера віддала за дружину Гераклу богиню:
а) Гебу; б) Юнону; в) Адмету.

Міфи про Геракла

Доповнити вислів пропущеним словом.

1. «..... лев».
2. «..... гідра».
3. «..... птахи».
4. «..... лань».
5. «..... кабан».
6. «..... стайні».
7. «..... бик».
8. «..... яблука Гесперид».
9. «Коні.....».
10. «Пояс.....».

- 11.«Корови.....».
12. «Пес.....».

Альтернативний тест. Міфи про Геракла

1. Геракл мав допомогти олімпійцям у війні з гігантами. (Так).
2. Коли Геракл приніс тушу лева до Мікен, Еврисфей наказав занести її до палацу. (Ні).
3. Велетенський рак Каркін вчепився Гераклові в горло. (Ні).
4. Коли Еврисфей побачив лань, Геракл відпустив її на волю. (Так).
5. Бурхливий потік вимив усе після заходу сонця. (Ні).
6. За сміливість Геліос віддав Гераклу свій келих. (Так).
7. Діва – змія пообіцяла Гераклу віддати все своє золото, якщо він поживе в неї. (Ні).
8. Народивши двох синів і доньку Діва – змія відпустила Геракла додому. (Ні).
9. Велетень Геріон мав 2 голови і три тулуба. (Ні).
10. Дорогу до саду прекрасних Гесперід Геракл вивідав у Посейдона. (Ні).
11. У країні гіпербореїв Геракл запропонував Атлантові трохи потримати замість нього небо. (Так).
12. Бог Аїд дозволив Гераклу забрати Кербера якщо подолає його голіруч. (Так).

Міфи про Геракла. Гра «Вірю – не вірю».

1. Геракл – син Зевса і смертної жінки Алкмени.
2. Цар Еврисфей був сміливим і сильним. (*Боягузливий і пихатий*).
3. Цар Еврисфей був другом Геракла. (*Прагнув загибелі Геракла, боявся його*).
4. Геракл здійснив 12 подвигів.
5. Вислів «авгієві стайні» означає порядок у всьому, чистота. (*Бруд, безладдя, занедбані справи*).
6. Батько Геракла – Зевс. Дружина Геракла. (Мегера).
8. Ім'я мікенського царя, якому служив Геракл – Авгій. (Еврисфей)
9. Римське ім'я Геракла – Геркулес.
10. Геракл з грецького означає «мужній» («Уславлений Герою»)

Міфи про Геракла Вставити пропущені слова

1. Це було чудовисько, породження ..... (звіра зі стома зміїними головами) та ..... (напівжінки- напівзмії, що призвела на світ пса Кербера, Лернейську гідру, Химеру).
2. Лев жив поблизу міста.....
3. Цареві Крита ..... послав бика бог морів.....
4. Геракл сів на широку спину бика і переплив через море з Криту на .....
5. Згодом критського бика на Марафонському полі убив афінський герой.....

6. Геракл вирив канали від бурхливих річок Алфея і ..... аж до огорожі занедбаних стаєнь.
  7. Еврисфей відмовився зарахувати другий подвиг до числа десяти необхідних, бо Гераклові допомагав .....
  8. Геракл безперешкодно приніс керинейську лань до....
  9. Цар Еліди..... дуже любив коней і мав їх незліченну кількість.
  10. Жахливих кобилиць фракійського царя ..... тримали прикутими залізними ланцюгами до мідних стійл.
  11. Велетень ..... мав три голови і три тулуби, що зрослись.
  12. Герой заскочив зненацька, і хоч як ..... змінював свій вигляд і пручався. Розказав про шлях до .....
- Для довідок:** Іолай, Мінос, Немея, Тесей, Мікен, Посейдон, Пенея, Тіфон, Пелопоннес, Діомеда, Геріон, Гесперид, Східна, Авгій, Нерей.

Міфи про Геракла

1. Назвіть імена батьків Геракла. (Зевс і Алкмена).
2. Чому Геракла вважають напівбогом? (Батько- бог, мати – земна жінка, дружина царя Амфітріона).
3. Ім'я брата – близнюка Геракла. (Іфікл).
4. Ким доводився Гераклу Іолай? (Племінником).
5. Найперший подвиг Геракла. (Немовлям задушив змій, що наслала до колиски ревнива Гера .
6. Ім'я хворобливого та заздрісного царя, на службі в якого Геракл здійснив 12 подвигів. (Еврисфей).
7. Який гріх мав спокутувати Геракл, здійснивши 12 подвигів? (Убивство власних дітей, яке він здійснив у випадку божевілля, насланого на нього Герою).
8. Що означає ім'я Геракл? (Уславлений Герою).
9. Головний ворог Геракла. (Гера).
10. Улюблений вчитель Геракла? (Кентавр Хірон).
11. Якого вчителя Геракл вбив випадково через свою надзвичайну силу? (Ліна, який вчив його грати на кіфарі).
12. Чим нагородили боги Геракла за свої подвиги? (Подарували безсмертя).

Тест: 12 подвигів Геракла

1 подвиг. Немейський лев

Як Геракл убив лева:

1. Ударив палицею по голові, а потім задушив.
2. Випустив три стрели в серце.
3. Розірвав пащу голими руками.

2 подвиг. Лернейська гідра

Що зробив Геракл з безсмертною головою гідри:

1. Утопив в болоті.
2. Спалив разом з іншими головами і тулубом.
3. Закопав глибоко в землю.

3 подвиг. Стимфалійські птахи

Як Стимфалійські птахи убивали свої жертви:

1. Закидали залізними пір'ями.
2. Від їх звуків люди ставали безумними.
3. Нападали зверху на великій швидкості так, що людина чи тварина не встигали помітити небезпеки.

4 подвиг. Керинейська лань

Хто з богів намагався захистити Керинейську лань:

1. Гера.
2. Артеміда.
3. Зевс.

5 подвиг. Ериманфський кабан

Де сховався від страху цар Еврисфей, коли Геракл привів до нього пійманого кабана:

1. За своїм троні.
2. В посуді для води.
3. За щитами сторожі.

6 подвиг. Авгієві стайні

Як Геракл очистив стайні царя Авгія від навозу:

1. Зламав загорожу і за допомогою каналу направив гірську річку, яка змила все.
2. Величезною лопатою Геракл за три дні і три ночі справився із завданням царя Еврисфея.
3. Геракл припідняв стайні своїми могутніми руками і нахилив їх так, що всі нечистоти пішли в річку.

7 подвиг. Критський бик

Як Геракл доставив бика до царя Еврисфея:

1. Усмирив і зв'язав бика, доставив його на кораблі.
2. Попросив уцілівших Стимфалійських птахів перенести буйного бика.
3. Сів бика на спину і переплив море.

8 подвиг. Коні Діомеда

Що їли коні Діомеда:

1. Овес і траву.
2. Людей.
3. Взагалі нічого не їли.

9 подвиг. Пояс Іпполіти

Як називалося головне місто країни амазонок:

1. Амазонія.
2. Фемініста.
3. Фемискира.

10 подвиг. Корови Геріона

Скільки було голів у велетня Геріона:

1. Одна.
2. Дві.
3. Три.

11 подвиг. Яблука Гесперид

Які якості мали яблука німф-Гесперид:

1. Повертали молодість.
2. Відкривали істину.
3. Були отруйними, одного укуса вистачило б, щоб отруїти велетня.

12 подвиг. Пес Кербер

Що зробив Геракл після того, як привів пса до царя Еврисфея:

1. Убив Кербера на очах царя.
2. Відпустив його, і Кербер побіг назад охороняти ворота Аїду.
3. Сторожа царя Еврисфея відвела пса в підземелля палацу, щоб він охороняв скарби.

МІФИ НАРОДІВ СВІТУ

«Впізнай героя»

1. «Отой водяний хаос мав ім'я...» (*Нун*)
2. «І першим із цих богів було ..., яке зігріло холодний світ і дало йому життя. (*Сонце*)
3. «На початку була ... - вічна і безмежна». (*Пітьма*)
4. «А її пронизувало ...» (*Око*)
5. «Од великої сили тепла, що дав той вогонь зародилося ...» (*Золоте Яйце*)
6. «Із Золотого Яйця виник Прабатько ...».
(*Брахма*)
7. «В тому яйці зародився першопредок ...»
(*Паньгу*)
8. «Згодом владу над усім світом здобув ...»
(*Зевс*)
9. «Найблагородніший серед безсмертних – титан...» (*Прометей*)
10. «То співали ..., богині невблаганної Долі».
(*Мойри*)
11. «Наймогутніший грецький герой ...» (*Геракл*)
12. «Батьки його – ... обоє з роду славетного роду Персея» (*Амфітріон і Алкмена*)

«Уважний читач»

1. Першоосною життя єгиптяни вважали: А) Бога Сонця; Б) Бога Землі; В) Бога Неба.	7. Скільки подвигів здійснив Геракл? А) 10; Б) 12; В) 15.
2. Який дар мав Прометей? А) поета; Б) провидця; В) письменника.	8. Хто такі кентаври? А) напівлюди-напівлеви; Б) напівлюди-напівтигри; В) напівлюди-напівконі.
3. Що дав людям Прометей? А) гроші;	9. Хто такий Хірон? А) кентавр; Б) автор; В) герой.

Б) вогонь; В) роботу. 4. Хто звільнив Прометея? А) Геракл; Б) Гермес; В) Ахілл. 5. Як називалися дочки Океану? А) Мойри; Б) Океаніди; В) Феміди. 6. Морська богиня називалася... А) Феміда; Б) Іо; В) Гера.	10. Чиї стайні чистив Геракл? А) Зевсові; Б) Авгієві; В) Гермесові. 11. Хто тримав небо? А) Титан Атлант; Б) Геракл; В) Прометей. 12. Що було вразливим для Ахіллеса? А) долоня; Б) п'ята; В) вухо.
--	--

Відповіді: 1-А; 2 – Б; 3 – Б; 4 –А; 5-Б; 6 –А; 7 – Б; 8 – В; 9 – А; 10 – Б; 11 – А; 12 – Б.

Нарцис

Літературна вікторина

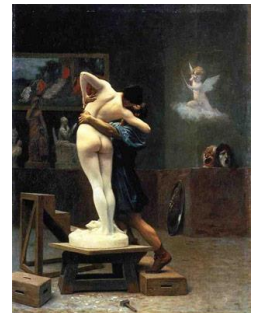
- Назвіть ім'я матері Нарциса. (Німфа Ліріопея)
- У кого німфа дізналася про долю свого сина? (У віщуна Гіресія)
- Хто захоплювався красою Нарциса? (Молоденькі німфи)
- Чому Нарцисові не подобалися красуні-німфи? (Він не знав кохання)
- Хто покарав Ехо і за що? (Богиня Гера за те, що та її заговорювала і покривала витівки Зевса)
- Як було покарано Ехо? (Втратила власну мову і могла лише повторювати чужу). Хто покарав Нарциса за жорстокість до Ехо? (Афродіта, богиня краси)
- Де Нарцис побачив своє відображення? (У ручаї, як у дзеркалі.)
- Від чого помер Нарцис? (Від кохання до себе — не міг відірватися від свого зображення на воді.)
- Що сталося з Ехо? (Перетворилася на каміння та голос — луну)
- Які природні явища пояснююся в міфі про Нарциса? (Виникнення луни та квітки нарциса)
- Якою є ідея цього твору? (Засудження себелюбства, егоїзму, неспроможності любити)

Міф про Нарциса

Тест.

1. Назвіть імена батьків Нарциса:
 а) Зевс і Алкмена; б) Феміда і Іапет; в) Кефіс і Лавріона;
2. Німфу Ехо покарала богиня:

- а) Гера; б) Афродита; в) Феміда.
3. Німфа Ехо побачила Нарциса :
- а) біля струмка; б) під горою; в) у густому лісі.
4. Побачивши німфу Ехо Нарцис її :
- а) відштовхнув; б) пригорнув; в) поцілував.
5. Дари Богині Афродіти Нарцис:
- а) цінував; б) дарував іншим; в) відхиляв.
6. Пора року, коли Нарцис підійшов до струмка:
- а) весна; б) літо; в) осінь.
7. Рослини, що відбивалися в струмку:
- а) тополі і верби;
- б) берези і кипариси;
- в) оливи і кипариси.
8. Нахилившись до води, Нарцис:
- а) напився прохолодної води;
- б) умив своє стомлене лице;
- в) поцілував своє відображення.
9. Смерть Нарциса оплакували:
- а) батьки; б) німфи; в) природа.
10. Приготували могилу юному Нарцису і:
- а) розвіяли прах; б) поховали тіло; в) не знайшли його.
11. Образ Нарциса став символом:
- а) самопізнання людини;
- б) символом кохання;
- в) символом самозакоханості.
12. Якою була поведінка героя по відношенню до оточуючих?
- а) презирливе; б) добре; в) спілкувався лише з друзями.

Міф про Нарциса

Вставити пропущені слова

1. Хто не шанує золотосяйної ....., того нещадно карає богиня кохання.
2. Коли .... блукав у густому лісі, побачила його німфа.
3. На ній тяжіла кара богині....
4. .... не могла сама заговорити з Нарцисом.
5. Простягаючи руки, поспішає до Нарциса німфа з лісу, але гнівно відштовхує її .....
6. Сховалася в лісовій гущавині й знехтувана .....
7. Багатьох німф зробила нещасними його ....
8. Як у ....., відбивалося в ній усе навколо.
9. Нахилився Нарцис до струмка, спершись руками на .....
10. Він не йде від ....., не відриваючись, милується самим собою.
11. Ледве розцвівши, зів'яну я й зйду в похмурі ..... тіней.

12. На тому місці, де схилилася на траву Нарцисова голова, виросла біла запашна.....

Для довідок: Німфа, Афродіта, царство, камінь, дзеркалі, Нарцис, Гери, гордість, німфа, прекрасний юнак, струмка, квітка.

Альтернативний тест.

Нарцис

1. Золотосяйна Афродіта нагородила Нарциса. (Ні).
2. Нарцис не любив нікого, крім себе. (Да)
3. Нарцис – син річкового бога Кефіса. (Да)
4. Німфа заговорила з Нарцисом у лісі. (Ні).
5. Побачивши німфу у лісі, Нарцис простягнув до неї руки. (Ні)
6. Нарцис залишився гордим, самозакоханим. (Да)
7. Нарцис підійшов до струмка й хотів помитися у холодній воді. (Ні)
8. З подивом дивиться герой на своє відображення у воді, і велике кохання опановує його. (Да)
9. Відчувши велике кохання, прекрасний юнак освідчився німфі Ехо. (Ні)
10. Залишають сили Нарциса, але все ж не може відірватися від свого відображення. (Да)
11. Молоді німфи раділи, дізнавшись, що Нарцис помер. (Ні)
12. На тому місці, де схилилася на траву Нарцисова голова, виросла біла запашна квітка – квітка смерті; нарцисом називають її. (Да)

Пігмаліон

Міф про Пігмаліона та Галатею

Тест

1. Пігмаліон жив:
а) на Криті; б) на Кіпрі; в) на Сицилії.
2. Пігмаліон був:
а) музикантом; б) художником; в) скульптором.
3. Найкращий витвір Пігмаліона – це:
а) статуя коня; б) статуя дівчини; в) збудований палац для дівчини.
4. Статую скульптор зробив:
а) з дерева; б) із глини; в) слонової кістки.
5. Пігмаліон приніс у жертву:
а) білу телицю; б) молодого ягня; в) коштовності.
6. Кохану для Пігмаліона допомогла оживити:
а) Афіна; б) Деметра; в) Кіприда.
7. Жертовне полум'я спалахнуло перед зображенням богині:
а) Афіна; б) Афродіти; в) Деметри.
8. Митець дарував статуї:
а) свої творіння; б) найкращі пісні; в) намисто і сережки.
9. Дружина народила Пігмаліону синів:
а) Тесея і Атланта; б) Пафосу і Кініра; в) Ікара і Кефіса.

10. Добру звістку Пігмаліон отримав, коли:

а) зійшла сонячна колісниця Геліоса; б) почувся гурхіт колесниці Зевса; в) заспівав золотоголосий Орфей.

Літературний навігатор (до сторінки 38)

Міф про Ра і Апопа

Вставити пропущені слова

1. Апоп в єгипетській міфології уособлює.....
2. Апоп мешкає ....
3. Коли Ра починає плавання по, ..., Апоп бажає його погубити.
4. Кожен день пливе Ра на .....
5. На світанку ..... через печеру в східних скелях.
6. У троні, на очеретяній циновці, схрестивши ноги, сидить бог- переписувач, ...
7. На світанку..... через печеру в східних скелях знову впливає на небосхил.
8. Головний убір ..... прикрашає пухнасте перо, яке є символом справедливості.
9. Крилатий .... в образі сокола, виблискуючи різнобарвними пір'ям, летить попереду Тури.
10. У новій ладї Месектет до Ра приєднуються змії .....
11. Тут боги підземного світу в присутності владики Пекла...
12. Це гарчав ..... – повелитель злих сил, ворог сонця.

Для справок: морок і зло; землі; підземному Нілу, ладї Манджет, Тот, Ладья, Маат, Мехен, Гор, Осіріса, Апоп.

Давньоіндійські міфи про потоп та «золоту добу»

- 1.Що зачерпнув першопредок Ману (золоту рибку)
2. Про що вона попросила бога?(зберегти їй життя)
3. Що пообіцяла за допомогу?(врятувати Ману від потопу)
4. Як Ману поставився до прохання рибки? (спочатку тримав її в глечичку, а потім випустив у ставок, а коли й ставок став тісний — відніс до моря)
5. Як першопредку вдалося врятуватися від потопу? (Побудував за порадою рибки корабель, а коли дощ став затоплювати землю, припливла риба до Ману, і він прив'язав мотузку від корабля до риби, і вона стала його порятунком в розбурханому морі і до вершини самотньої гори)
6. За «золотої доби» на землі жили лише ...(праведники.)
7. На скількох ногах стояла священна Корова Закону?(твердо «стояла на всіх чотирьох ногах»)
8. Коли Корова Закону стояла вже «на трьох ногах»? (настала «срібна доба» й добропорядності стало менше на третину. Люди почали втрачати почуття обов'язку, суспільство розділилося на стани)
9. Назвіть епохи, які зображено в давньогрецькому міфі про «золоту добу» (золота, срібна, мідна, доба героїв, залізна)
- 10.Прокоментуйте міф « *Про золоті часи*»

Ті люди робили все, що заманеться, і були щасливі. Не було в них ні закону, ні беззаконня, і не було між цими людьми жодних відмінностей... Не було тоді розрізнення за кастами та способом життя, не було змішання мов.

У своїх діях люди того часу не керувалися любов'ю чи ненавистю один до одного. Від народження вони були однаково гарними та довголітніми, не поділялися на вельможних і низьких, були щасливі й не сумували.

Міф про Деметру та Персефону

1. Хто така Деметра (богиня родючості)
2. Хто викрав її єдину доньку Персефону?(з дозволу Зевса похмурий бог смерті Аїд.)
3. Де він її сховав і навіщо ?(у своєму підземному царстві, взяв за дружину)
4. Що сталося в природі, коли Деметра кинулася на пошуки доньки, але ніде не могла її знайти. (Все почало засихати) Люди вмирали від голоду і не приносили жертви богам
5. Хто зглянувся на горе матері?(бог Сонця Геліос)
6. Що зробив Аїд, щоб не втратити Персефону? (Коли Зевс велів Аїду повернути Персефону, він дав Персефоні гранатових зернят, з'ївши які, вона не може забути підземного царства
7. На який час дочка може повертатися до своєї матері?(дев'ять місяців року проводить у матері, а три місяці мусить залишатися в Аїда.)
8. Що пояснює цей міф (зміну пір року)
9. Як зреагувала Деметра на повернення доньки?(вийшла із заціпеніння, скинула траурне вбрання і прикрасила свою голову вінком з волошок.
10. Чому навчила елевсінців Деметра у подяку за гостинність (землеробству, і повернулась на Олімп. Вона дала Триптолему насіння пшениці, і він перший зорав і засіяв поле. Потім, за велінням Деметри Триптолем облетів усі країни світу на запряженій крилатими зміями колісниці і всюди навчив людей землеробству)
11. Друге ім'я Персефони (Кора)
12. Скеля, на якій спочивала, шукаючи свою дочку, Деметра(Скорботна)

Міф про Дедала та Ікара

1. Давньогрецький митець, різьбяр, уславився своїми виробами. (Дедал).
2. Укріплена частина міста. (Акрополь).
3. Хто такий Талос? (Учень Дедала).
4. Якими винахідами Талоса ми користуємося і сьогодні? (Циркуль, пила, гончарний круг).
5. Де опинився Дедал після вигнання? (На Криті)
6. Хитромудра споруда, яку збудував Дедал. (Лабіринт).
7. Для кого Дедал збудував Лабіринт? (Мінотавра).
8. Ім'я сина Дедала. (Ікар).
9. Як назвали море на честь Ікара? (Ікарійське, Ікарія).
10. Що винайшов Дедал, щоб втікти від Міноса? (Крила).

11. До якого острова долетів Дедал? (Сицилія).
12. Уособленням чого став Ікар? (нестримного прагнення до високої мрії)

Міф про Дедала та Ікара **Вставити пропущені слова**

1. Колись, за сивої давнини, в Афінах жив великий митець, різьбяр і будівничий Дедал,.....
2. Одного разу, гуляючи з Дедалом по Акрополю, спіткнувся ..... і впав з висоти.
3. Сів Дедал на корабель, довго плив і нарешті дістався до острова.....
4. Цар.... одразу запросив до себе Дедала.
5. Він одружив Дедала з гарною критянкою, і та народила афінянинові сина....
6. Тепер увесь вільний час Дедал робив із пташиного пір'я великі .....
7. А наступного дня, щойно..... виринуло з далеких глибин океану, вони знялись у безхмарну блакить.
8. У захваті Ікар забув за батькову засторогу й полинув вище, ще вище, аж до золотого.....
9. Пекуче сонячне проміння розтопило...., пір'я посипалося додолу, і марно тепер юнак махав уже безкрилими руками.
10. Убитий горем Дедал поховав тут сина, і відтоді той острів зветься.....
11. Море довкола острова люди і досі звать....

Для довідок: Ікара, Мінос, крила, Ікарійським, ясне сонце, нащадок царського роду, Ікарія, Талос, Крит, віск, сонця,

«Орфей і Еврідіка»

1. Яким чудовим даром володів Орфей? (*Прекрасним співом і грою на кіфарі*)
2. Чому померла Еврідіка? (*Її вкусила змія*)
3. Що вирішив зробити Орфей, щоб побачити свою кохану? (*Спуститися в царство мертвих*)
4. Як називалася підземна ріка, за якою починалося царство мертвих? (*Стікс*)
5. Хто був перевізником на цій ріці? (*Харон*)
6. Хто ховався за колонами замку Аїда з кнутами з живих зміїв? (*Спогади*)
7. Кому одному дозволено веселитися у підземному царстві. (*Молодшому братові бога Смерті — Сну, юному Гіпносу*)
8. Чим зачарував Орфей Аїда? (*Своїм співом*)
9. Хто допоміг Орфеєві умовити підземного владику? (*Дружина Аїда Персефона*)
10. Чому Орфей не врятував Еврідіку? (*Порушив наказ Аїда не озиратися під час виходу з підземного царства*)
11. Символом кого чи чого вважають Орфея? (*Поезії, музики, невмирущого кохання*)
12. Визначте головну думку міфу «Орфей і Еврідіка».

Очікувані відповіді

- а Не сумніватися, вірити в можливість щастя та вічних почуттів.
- б А щастя було таким близьким, таким можливим.
- в Кохання й мистецтво — дві великі сили.

Експрес-тестування

1. Орфей грав на:
  - а) гітарі; б) *кіфарі*; в) флейті; г) сопілці.
2. Який чудесний дар Орфея заворожував і людей, і звірів, і богів?
  - а) *Снів*; б) гіпноз; в) танець; г) акторська гра.
3. Дружину Орфея звали:
  - а) Афродіта; б) *Еврідіка*; в) Афіна; г) Деметра.
4. Які стосунки були в Орфея із дружиною?
  - а) Вони ненавиділи одне одного; б) байдуже ставилися одне до одного;
  - в) *сильно кохали одне одного*; г) дружні, приятельські.
5. Щоб повернути дружину, Орфей зважився:
  - а) *спуститися в підземне царство*;
  - б) піти на Олімп із проханням до Зевса;
  - в) підняти повстання на землі;
  - г) попросити допомоги в Геркулеса.
6. Аїд — це:
  - а) бог виконання бажань; б) *бог підземного царства*;
  - в) бог закоханих чоловіків; г) покровитель заміжніх жінок.
7. Дружину Аїда звали:
  - а) Деметра; б) *Персефона*; в) Афіна-Паллада; г) Галатея.
8. Яка риса характеру згубила намір Орфея і його палке бажання?
  - а) *Нетерплячість, відсутність витримки*; б) несерйозність, легковажність;
  - в) жорстокість, нетерпимість; г) розгубленість, несміливість.
9. Пігмаліон був:
  - а) музикантом; б) художником; в) *скульптором*; г) актором.
10. Найкращим витвір Пігмаліона — це:
  - а) статуя коня; б) *статуя дівчини*; в) портрет дівчини на картині; г) збудований для дівчини палац.
11. Кохану для Пігмаліона допомогла оживити:
  - а) Афіна; б) Персефона; в) Деметра; г) *Кіпріда*.
12. Деметра — богиня:
  - а) *землеробства*; б) краси; в) митців; г) кохання.

(ТЛ) Пояснення крилатих висловів із давньогрецьких міфів (за міфологічними словниками, словниками крилатих висловів та за здогадом)

- 1 Ахіллесова п'ята (слабке, вразливе місце).
- 2 Прокрустове ложе (штучна міра, до якої силоміць щось припасовують або під яку щось підганяють).
- 3 Нарцис (самозакохана людина).
- 4 Осідлати Пегаса (навчитися писати поетичні твори, стати поетом).
- 5 Вогонь Прометея (незгасне прагнення до досягнення високої мети).

6. Авгієві стайні (означає надзвичайно забруднене місце, велике безладдя або вкрай занедбані й заплутані справи).
7. Яблуко розбрату (предмет суперечок, причина ворогування).
8. Золоте руно (багатство, яким хтось прагне оволодіти; омріяна мета).
9. Сізіфова праця, сізіфів труд (безплідна, важка, нескінченна, а то й зовсім непотрібна праця).
10. Нитка Аріадни (означає дороговказ, провідну нитку, порятунок).
11. Піднятися на Олімп (досягти слави).

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!
(Презентую свої знання та вміння)

Самостійна робота

Вступ. Міфи народів світу.

Тести. Відповіді на запитання

Початковий рівень (по одному балу за кожну правильну відповідь)

1. Міф – це:
  - А) розповідь про вигадані, фантастичні події;
  - Б) розповідь-поаянення світу, природи, людини;
  - В) історично точна розповідь про минуле.
2. Геракл здійснив подвигів:
  - А) 13
  - Б) 15
  - В) 12.
3. Давні греки вважали, що світ утворився з:
  - А) хаосу;
  - Б) яйця;
  - В) слова.
4. Бог підземного царства в давніх греків:
  - А) Аїд;
  - Б) Зевс;
  - В) Гермес.
5. Герой, закоханий у своє зображення:
  - А) Геракл;
  - Б) Ікар;
  - В) Нарцис.
6. Втілення Зевсової влади...(Орел)
  - а) орел;
  - б) сокіл;
  - в) беркут.
7. Дружина і сестра Зевса, верховна олімпійська богиня, молодша дочка Кроноса і Реї...(Гера)
  - а) Персефона;
  - б) Гера;
  - в) Афродіта.
8. Що і зараз носять люди в пам'ять про Прометея? (Обручки)
  - а) намисто;

- б) обручки;
  - в) сережки.
9. Чудовисько, яке мешкало в лабіринті...(Мінотавр)
- а) Горгони;
  - б) Мінотавр;
  - в) Гесперіди.
10. Герой, закоханий у своє зображення...(Нарцис)
- а) Нарцис;
  - б) Ікар;
  - в) Геракл.

Середній рівень. (по одному балу за кожну правильну відповідь)

Закінчити речення:

1. Вічними образами зарубіжної літератури є _____ (навести 2 приклади)
Сукупність богів того чи іншого народу або релігії, храм богів _____
1. Сукупність міфів, переказів, оповідань де в наївно персоніфікованій, наочно-образній, несвідомо-художній формі подавалися явища природи й суспільного життя....(міфологія)

  - а) міфологія;
  - б) міф;
  - в) казка.

2. Письмовий запис, неперіодичне видання у вигляді зброшурованих аркушів друкованого матеріалу, набір письмових, друкованих, ілюстрованих або порожніх аркушів, виготовлених з паперу, пергаменту або іншого матеріалу, як правило, скріплених з одного боку. Сторони аркуша називаються сторінками...(книга)

  - а) блокнот;
  - б) книга;
  - в) лист.

3. Сукупність богів того чи того народу або релігії, храм усіх богів... (пантеон)

  - а) мечеть;
  - б) пантеон;
  - в) пагода.

Достатній рівень (по 1,5 бали за кожну правильну відповідь)

1. Охарактеризуйте образ Прометея, наводячи приклади.
  2. Охарактеризуйте образ Нарциса, наводячи приклади
- Високий рівень. (одне на вибір) (3 бали)
1. Висловіть своє судження про те, чому досі так популярні герої грецьких міфів Прометей, Геракл та інші.
  2. Висловіть своє судження про те, які якості людського характеру зробили образи Ікара, Орфея, Пігмаліона з грецьких міфів вічними образами.

Контрольна робота №1 Міфи народів світу I варіант

Тести (4 б.)

1. Міфологія – це...
А) сукупність міфів певної культури; Б) жанр літератури; В) рід літератури;
Г) наука про мовні засоби
2. За тематикою міфи НЕ бувають:
А) фантастичними; Б) топонімічними; В) героїчними; Г) про створення світу й богів
3. Яку таємницю знав Прометей?
А) причину зміни дня і ночі; Б) таємницю німфи Ехо; В) таємницю Нарциса;
Г) таємницю смерті Зевса
4. Себелюбство, егоїзм засуджуються в давньогрецькому міфі:
А) «Дедал і Ікар»; Б) «Нарцис»; В) «Пігмаліон і Галатея»; Г) «Деметра і Персефона»
5. Афродіта покарала...
А) Нарциса; Б) Прометея; В) Кроноса; Г) Пігмаліона
6. Пігмаліон був...
А) співаком; Б) різьбярем; В) філософом; Г) музикантом
7. Міф «Ра та Апоп» належить до міфів:
А) єгипетських; Б) давньогрецьких; В) давньоіндійських; Г) словянських
8. Із чого з'явився Брахма?
А) із квітки лотоса; Б) із землі; В) із золотого Яйця; Г) із чарівного глечика

Словникова робота (1 б.)

Дати визначення поняття «міф», вказати основні його ознаки.

Розгорнуті відповіді на запитання (4 б.)

1. Чого люди навчилися завдяки Прометею?
2. Скільки подвигів здійснив Геракл? Хто був його супутником?
3. За що і як було покарано Нарциса?
4. Яку статую створив Пігмаліон, що з нею трапилося?

Творче завдання (3 б.)

Виконайте одне із запропонованих завдань:

1. Висловіть власну думку про те, чому й досі так популярні персонажі давньогрецьких міфів Прометей, Геракл та ін..
2. Порівняйте міфи Давньої Греції і Давнього Єгипту.

II варіант

Тести (4 балів)

1. Міф – це...
А) оповідання з реального життя; Б) уявлення стародавніх людей про світ;
В) фантастичні вигадки, що не пов'язані із життям людини
2. До тематичної групи міфів належать:
А) про створення світу; Б) родинно-побутові; В) соціально-побутові
3. Другим подвигом Геракла була перемога над:
А) лернейською гідрою; Б) піренейською ланню; В) немейським левом;
Г) ерімафським кабаном

4. Чарівна сила мистецтва і кохання прославляється у міфі:
 А) «Деметра і Персефона»; Б) «Дедал і Ікар»; В) «Орфей і Еврідіка»;
 Г) «Міф про Прометея»
5. Ким здалися Дедал і Ікар для тих, хто бачив їх із землі?
 А) птахами; Б) зорями; В) хмарами; Г) богами
6. Персефона в підземному царстві зіла зерна...
 А) апельсина; Б) яблука; В) граната; Г) інжиру
7. Міф «Про створення ночі» належить до міфів:
 А) єгипетських; Б) індійських; В) слов'янських; Г) грецьких
8. Змія, з якою щоночі бореться Ра називається:
 А) Апоп; Б) Шу; В) Себек; Г) Осіріс

Словникова робота (2 б.)

Дати визначення поняття «міф», вказати основні його ознаки.

Розгорнуті відповіді на запитання (4 б.)

1. За що Зевс покарав Прометея? Де і ким він був прикований?
2. Скільки подвигів здійснив Геракл? Хто був його супутником?
3. Які риси характеру засуджуються у міфі про Нарциса?
4. Чому Афродіта допомогла виконати прохання Пігмаліона?

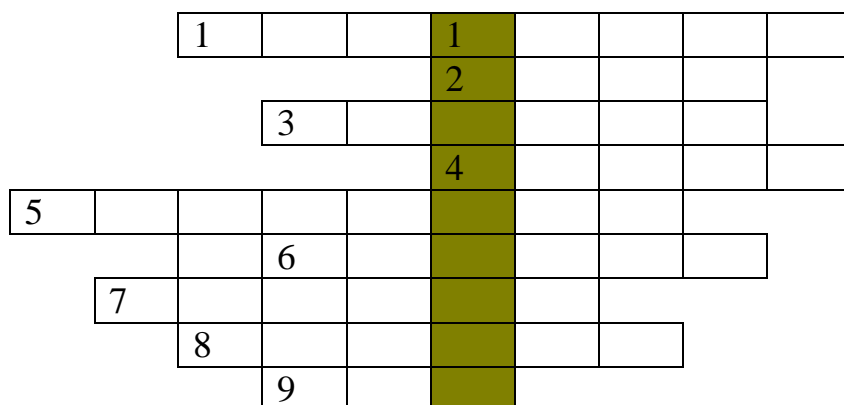
Творче завдання ((3 б.)

Виконайте одне із запропонованих завдань::

1. Висловіть своє судження про те, які якості людського характеру зробили образи Ікара, Орфея, Пігмаліона з грецьких міфів «вічними образами»
2. Порівняйте міфи Давньої Греції і Давньої Індії

Кросворд «Як називається наука про міфи?»

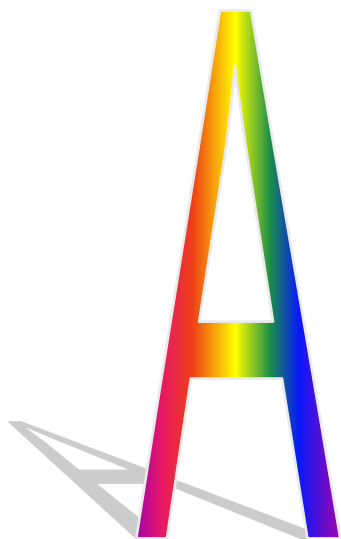
1. Титан, що приніс людям вогонь. (Прометей).
2. Велетень, з тіла якого боги зробили землю (за скандинавськими міфами). (Імір).
3. Кульгавий син Зевса.(Гефест).
4. Місце проживання грецьких богів.(Олімп).
5. Здійснив 12 подвигів. Римська форма імені. (Геркулес).
6. Батько Зевса. (Кронос).
7. Першопредок, перша людина на землі за китайськими міфами.(Паньгу).
8. Богиня справедливості і правосуддя, мати Атланта. (Феміда).
9. Мати Зевса. (Гея).

Кросворд «А»

Кожне слово розпочинається з літери А.

1. Бог підземного царства мертвих. (Аїд).
2. Корабель, на якому греки ходили по золоте руно. (Арго).
3. Володар стаєнь, що їх вичистив Геракл. (Авгій).
4. Богиня мудрості. (Афіна).
5. Він тримає небо на плечах. (Атлант).
6. Місто в небесних просторах, де жили скандинавські боги. (Асгард).
7. Вродливий юнак, який загинув, перетворившись після смерті на чудову квітку. (Адоніс).
8. Син Фетіди герой Троянської війни. (Ахіллес).
9. Мати Геракла. (Алкмена).
10. На березі якої річки можна зустріти пса Кербера. (Ахеронт).
11. Грецький бог, опікун мистецтва. (Аполлон).
12. Богиня кохання і вроди. (Афродіта).

	1					
		2				
			3			
			4			
				5		
				6		
				7		
					8	
					9	
					10	
					11	
						12

ЧАСТИНА ДРУГА МУДРІСТЬ БАЙКИ

Розділ I «В Езопа вчіться, добрі люди» (до сторінок 46–49)

ЗУСТРІЧ З БАЙКОЮ (до сторінки 46)

1. Дайте визначення байки. (Байка – короткий, переважно віршований алегоричний твір повчального змісту).
2. Що таке мораль байки? Наведіть приклад. (Висновок – повчання або на початку, або наприкінці твору. «Ото на себе не надійся, чужому лихові не смійся» - «Чиж та голуб» Л.Глібова).
3. Що є яскравою ознакою байки? (Алегорія).

4. Що таке алегорія? (*Алегорія – від грецьких слів «інший» і «говорю» або інакомовлення. Це спосіб художнього зображення одного явища, предмета чи істоти через інше. Обравши дійовими особами творів тварин, рослин, байкарі говорять про інше – про вади людського характеру, недосконалість суспільства*).

5. Яка існує гіпотеза щодо виникнення байок? (*Перші байки виникли в середовищі рабів, які за допомогою алегорії приховували свої думки*).

6. Засновник байкарського мистецтва. (*Езон*).

7. Батьківщина Езопа. (*Еллада*).

8. Назвіть славетних продовжувачів традицій давньогрецького байкаря. (*Римлянин Федр (I ст.), грек Бабрій (II ст.), француз Жан де Лафонтен (17 ст.), росіянин І.А.Крилов (XIX ст.), українці Григорій Сковорода (18 ст.), Павло Гулак-Артемовський (XIX ст.), Євген Гребінка (XIX ст.), Леонід Глібов (XIX ст.), Микита Годованець, О.Вишня, С.Олійник (XX ст.)*).

Гра “Виправ помилку”

— Байка виникла недавно, у 20 ст. (Байка виникла з фольклорних джерел – казок, прислів’їв.) — Байка – це фантастичний боевик (Байка – алегоричне оповідання сатиричного і повчального змісту)

— У байці багато метафор, епітетів, мова надто вичурна (У байці відсутні метафори, її мова проста, невигадлива, наближена до розмовної.)

— Байка - велике оповідання, складається з 4 томів (Байка – невелике, частіше віршоване оповідання)

— Байка вас нічому не навчить, в ній немає моралі (Мораль, сила (повчальний висновок) – головна думка байки)

— Алегорія – це художнє означення предмета або явища, яке підсилює емоційність мови (перенесення рис характеру людей на образи тварин птахів, риб)

— У байці немає ніяких натяків, мова конкретна, пряма (Езопова мова – це мова, сповнена натяків, недомовок, в якій думка автора має замасковану форму.)

— Сатира – це схвалення всього, що ми бачимо (висміює негативні явища, людські вади)

— Іронія – це різке перебільшення якихось рис характеру (висміювання, насмішка)

- Тож якими нас хоче бачити наш товариш-байка? «Байка хоче, щоб усі люди були добрими, чесними, справедливими, працьовитими і мужніми».

- Байка цінує яких людей? Мужніх, сміливих і незламних, здатних боротись за волю, відстоювати свої права. Вона завжди була на боці знедолених, безправних, бідних і чесних, оспівує людину-трудівника, патріота, творця.

- Що засуджують байкарі? У байках гостро засуджуються такі людські вади, як грубість і тупість, пихатість і лицемірство, жорстокість і неучтво, підступність і лукавство, несправедливість і заздрість, скупість і дармоїдство, неробство і гультайство.

Езон (Сторінка 47)

1. Батьківщина Езопа. (*Давня Греція*).

2. Дата народження Езопа.(VI ст. до н. е.).
3. Соціальне становище байкаря.(Раб).
4. Як давні греки вимовляли його ім'я?(Айсопос).
5. Зовнішність байкаря.(Кульгавий, горбатий, з великою головою).
6. Недолугий і хвалькуватий господар Езопа. (Ксанф).
7. Як вирішив похизуватися Ксанф перед друзями.(Знає спосіб випити море).
8. Хто допоміг «мудрецю» і якою ціною?(Езоп, воля).
9. Як допоміг Езоп своєму господареві вийти зі скрутного становища?(Порадив запросити чашу, в яку можна було б перелити воду з моря).
10. Спадщина Езопа.(Від 400 до 650 байок).
11. На якому малюнку, на думку вчених, зображений Езоп? Де зберігається цей малюнок?(Посудина для пиття, виготовлена в V столітті до нашої ери в Афінах. На ній чоловік з великою головою, а навпроти – лисиця. Зберігається у Вавилоні).
12. Хто і як із відомих художників зобразив байкаря на своєму полотні?(Іспанський художник XVII ст. Дієго Веласкес. Чоловік із проникливим поглядом, який тримає у правій руці книжку).
13. Що таке езопова мова?(Це іносказання, художня мова, насичена недомовками та натяками, тобто замасковане висловлювання думок за допомогою натяків, недомовок).
14. Охарактеризуйте поведінку героїв байки «**Вовк і ягня**»(Вовк звинувачує ягня у різних гріхах, тоді як бідне ягня ні в чому не винне).
15. Які риси характеру уособлюють у собі Вовк і Ягня?(Вовк – лицемірство, хижість, безсоромність, силу, нахабство; Ягня – беззахисність, тендітність, чесність, слабкість).
16. Прочитайте мораль байки.(«Навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзвся чинити кривду»).
17. У чому Вовк звинувачує ягня?(Що каламутить воду, що зневажило його батька).
18. Чому він звинувачує ягня?(Шукає привід його з'їсти).
19. Чи справедливі докази ягняти?(Так, воду п'є, торкаючись води лише краєчком губ і, стоячи внизу, не може каламутити воду. А батька не могло зневажити, бо минулого року його ще й на світі не було).
20. Визначте тему байки «**Крук і лисиця**». (Лисиця за допомогою лестощів виманює м'ясо у крука).
21. Де крук взяв м'ясо?(Украв).
22. Як Лисиця вихваляє крука?(Що він величний, красивий, міг би царювати над птахами, якби мав голос).
23. Чим похвалився крук?(Закрякав і випустив м'ясо).
24. Чому, на думку лисиці, крук не може бути царем?(Бракує розуму).
25. Які риси уособлюють герої твору?(Лисиця – хитрість, улесливість, розум, підступність; крук – нерозумність, довірливість, наївність).
26. Яка мораль байки?(«Ця байка стосується нерозумної людини»).

27. Сформулюйте ідею твору. *(Треба відрізнати щирих людей від улесливих, не бути занадто довірливим і об'єктивно оцінювати себе і свої можливості).*
28. Тема **байки «Мурашки і Цикада»**. *(Мурашки відмовляються допомогти цикаді).*
29. Коли відбуваються події? *(Взимку).*
30. Чим займалися Мурашки? *(Сушили на сонці вогке збіжжя).*
31. Про що попросила Цикада Мурашок? *(Що голодна, щоб їй дали їсти).*
32. Що запитали у неї Мурашки? *(Чому не заготувала собі харчів влітку).*
33. Чому ж Цикада не заготувала собі влітку харчів? *(«Мені все було ніколи, я співала»).*
34. Що зробили Мурашки? *(Сміючись відповіли: «Якщо ти співала влітку, то потанцюй узимку»).*
35. Яка мораль цієї байки? *(«Не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати»).*
36. Які риси уособлюють Мурашки та Цикада? *(Мурашки – старанність, поміркованість, працелюбність; Цикада – легковажність, непередбачливість, не старанність).*
37. Чи можна звинуватити Мурашок у жорстокості, не співчутливості до чужого горя? Яку б ви могли дати пораду Цикаді?
38. Схарактеризуйте персонажа та ситуацію, в якій опинилась Цикада. *(У байці «Мурашка і Цикада» Езоп змальовує Цикаду, яка ціле літо гуляла, весело співала, не думаючи про зиму. А розсудлива й заощадлива Мурашка працювала, думала, як перезимувати. Проте Мурашка засуджує Цикаду взимку, а не попереджує про заготівлю запасів їжі влітку. А тепер Цикада може загинути... Напевно, милосердя у такому випадку важливіше за справедливість.)*
39. Яка мораль **байки «Хліборобові діти»**? *(«Коли згода між людьми – їх важко перемогти, коли незгода – легко»).*
40. Як жили між собою хліборобові діти? *(Не мирилися).*
41. Що наказав батько дітям? *(Принести в'язку різок).*
42. Що діти повинні були зробити з цією в'язкою? *(Зламати в'язку, а потім одну різку).*
43. Що легше? *(Зламати одну різку).*
44. Яку пораду дає батько дітям? *(«Якщо будете дружні, вас не подолають вороги, коли ж житимете в незгоді, вас легко переможуть»).*
45. Тема. *(Розповідь про те, як батько довів дітям, що треба жити в мирі та злагоді).*
46. Ідея. *(Потрібно пам'ятати, що ті, хто вміє жити дружно і працювати разом, сильніші за тих, хто діє поодиноці).*

Жан де Лафонтен (позакласне читання)

1. Найвідоміший французький байкар. *(Лафонтен).*
2. Сюжети чийх творів лягли в основу байок французького письменника Лафонтена? *(Езона).*
2. Перші шість збірок байок, які принесли Лафонтену всесвітню славу називалися... *(«Байки Езона, переказані віршами паном де Лафонтеном»).*

3. Хто вперше зодягнув байки Езопа у віршовану форму?(*Римлянин Федр*).
4. Хто завжди постає в байках Лафонтена у вигляді Лева?(*Французький король Людовік XIV*).
5. Які риси притаманні як Леву, так і реальному королю?(*Пихатість, жорстокість, брехливість і лицемірство*).
6. Хто завжди оточує Лева? (*Вовки, Ведмеді, Лиси, які нагадують придворних*).
7. Які вади панівної верхівки висміює французький байкар?(*Хитрість, користолюбність, догодження*).
8. Які чесноти простого люду оспівує?(*Розум, кмітливість, безкорисливу дружбу*).
9. Хто із співвітчизників і сучасників байкаря пророкував його творам вічну славу?(*Ш.Перро*).
10. Скільки байок написав?(238).

«Звірі під час чуми»

1. Яке лихо трапилось з лісовими звірами?(«*Чума косила звірину*»).
2. Якими стали звірі?(*Зник апетит, пропав сон, де й ділася любов, і дружба, і довіра*).
3. Навіщо Лев скликав раду?(*Щоб обрати найбільшого грішника і принести його в жертву, щоб зупинити чуму*).
4. До чого закликає звірів Лев?(*Щоб кожен, у кого совість є, правдиво розповів про свої гріхи*).
5. Чи справжнім грішником, на вашу думку, є Лев?(*Так, він з'їв не тільки багато баранів, а загриз невинних пастухів*).
6. Хто і як виправдовує Лева?(*Лис. «Для баранів, гладких і мовчазних, та кара – ласка з неба; а пастухів дурних карати завжди треба . Скажу: то щастя є – нести тобі до ніг життя своє...»*)
7. Чому Лис виправдовує Лева?(*Бо Лев – цар звірів*).
8. Як всі сприйняли ці слова Лиса?(«*Ту мову привітали і дружно зааплодували*»).
9. У кого із звірів побоялися знайти гріхи?(*У Тигра, у Ведмеда, у півсторожів*).
10. У чому полягає гріх Осла?(«*Він ухопив жмуток сінця*»).
11. Чи був Осел найбільшим грішником у лісі? (*Ні, він навіть не був хижаком*).
12. Хто пропонує наказати Осла?(*Вовк*).
13. Чому ж саме його лісова громада вирішила принести у жертву?(*Осел – найбеззахисніший від усіх звірів*).
14. Яка мораль байки?(«*Безсилий ти – тобі жалю нема!*», а в іншому перекладі: «*Отак і в нас: є гроші – маєш право, немає – то під суд іди*»).
15. Визначте тему байки. (*Розповідь про те, як лісові звірі обирали під час чуми «найбільшого» грішника*).
16. Ідея байки.(*Несправедливість суспільства, у якому одним можна все, а іншим – нічого*).
17. Які недоліки людей і суспільства викриває Лафонтен у байці?(*Лицемірство, хижість, брехливість людей, несправедливість*

суспільства, в якому все вирішує соціальне становище людини і кількість грошей у неї).

18. Назвіть «зачумлених» звірів. (Лев, Лис, Вовк).

19. Якою чумою вражені звірі? (Йдеться не тільки про небезпечну хворобу, а й про лицемірство, нечесність, свавілля).

20. Чи актуальні проблеми, порушені у байці «Зачумлені звірі»? Висловіть власну думку з цього приводу.

21. Хто переклав байку? (Микита Годованець).

22. Хто вперше прозою переклав байки Лафонтена українською мовою? (Любомир Селянський у 1914 році).

23. Кому належить перший україномовний віршований переспів? (Ярослав Вільшенко, 1935 рік у Львові).

24. Назвіть відомих перекладачів байок Лафонтена. (Іван Світличний, Микола Терещенко, Микита Годованець).

Розділ II «Крилаті криловські слова»

Іван Крилов (Сторінка 50)

1. Крилов – це всесвітньовідомий ... байкар. (російський).

2. Хто назвав його байки «книгою мудрості самого народу»? (М.В. Гоголь).

3. Чийми байками захоплювався Крилов? (Лафонтена).

4. Коли Крилов уперше переклав байку Лафонтена? (Коли йому було 13 років).

5. Кому належать слова: «Лафонтен і Крилов – представники духу обох народів»? Чому? (О. Пушкіну. Як Лафонтен змалював у байках Францію XIII століття, так байки Крилова розкривають світ Росії XIX століття, з її проблемами, звичаями й характерами).

Колорит – характерна особливість художнього твору, епохи, місцевості.

Національний колорит – своєрідність національних характерів, зовнішнього вигляду персонажів, ландшафту, побутового укладу, говірки тощо («Всюду у него Русь и пахнет Русью») (Н.В. Гоголь)

6. Назвіть відомі крилаті вислови з байок Крилова. Коли доцільно їх вживати? («Віз і досі там» - справа стоїть на місці через незгоду тих, хто за неї взявся; «Ти співала? Добре дбала, потанцюй тепер піди!» - про ледаря; «Вже скільки раз казали миру, що влєсливість гідка, та мова марна ця» - коли хтось потрапляє на вудочку улєсливості).

7. У чому секрет успіху байок Крилова? (Це не лише особлива сторінка в історії російської літератури, а й багатюще джерело мудрості для кожного хто читає їх уважно і вдумливо).

8. Як назвав байкаря Тарас Шевченко? (Великим поетом).

9. Хто з нагоди 50-річчя літературної діяльності Крилова написав вірш «Лавровий вінок»? (Іван Франко).

10. Коли народився Крилов? (2 лютого 1769 року).

11. Де знаходиться одне з найцікавіших скульптурних зображень Крилова? (У Літньому саду в місті Санкт-Петербурзі).

12. Хто автор цієї скульптури? (Петро Клодт).

13. Який постамент було споруджено для пам'ятника? (На постаменті зібрано персонажів байок: Мавпу, Осла, Ягня та багатьох інших звірів).

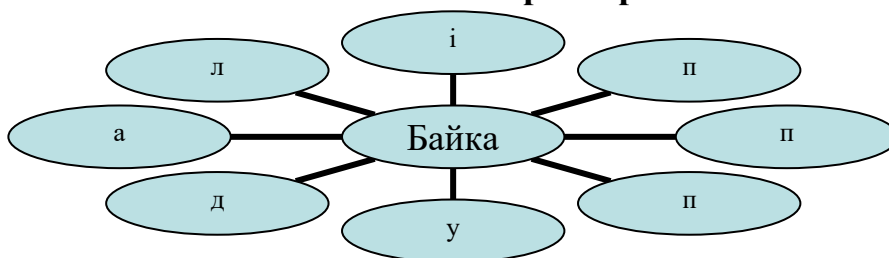
«Вовк і Ягня» (Сторінки 52,53)

1. Яка мораль байки?(«У сильного безсилий винен завсігди»).
2. Як звертаються герої один до одного?(Вовк грубо, обзиває, ображає, а Ягня ввічливо та розумно йому заперечує).
3. Які слова використовує в своїй мові Вовк, а які Ягня?(Вовк – «Нахабо, нечистим рилом, голову зірву, негідник, щеня», Ягня – «Пресвітлий вовк, насмілюсь сказати, згляньтєся, від Світлості його»).
4. У чому Вовк звинувачує Ягня?(Що каламутить воду, що був грубий з ним в позаторішнім літі, якщо не він, то брат, кум, сват, що пси і пастухи шкодять Вовку).
5. Доведіть несправедливість звинувачень.(Ягня п'є воду нижче по течії, вода біжить від Вовка до Ягняти, тому не може воно каламутити воду; в позаторішнім літі його не було ще на світі і не могло воно образити Вовка; вівці не можуть шкодити хижаків, перед яким беззахисні, а пси і пастухи стережуть стадо і тому неугодні Вовку, але чи повинне за це розплачуватися Ягня?).
6. Чому сердиться Вовк?(Бо не може знайти причини і доказати вину ягняти).
7. Як же врешті Вовк пояснює причину такого ставлення до Ягняти?(«Ти винен тим уже, що хочу я, бач, їсти»).
8. Які риси характеру уособлюють герої байки?(Вовк – підступність, грубість, брехливість, наглість, злість, нахабство; Ягня – доброта, вихованість, розум, логічність, беззахисність).
9. В образі Вовка – негативні риси, а Ягня – позитивні. Парадокс: позитивний герой страждає, а негативний живе далі як ні в чому не бувало. Чому? («У сильного безсилий винен завсігди»: сила уособлює владу, гроші, соціальне становище).
10. Чи поширене таке явище, чи поодинокі?(Крилов підкреслює: «Цих прикладів в Історії ми досить знаєм»). Чи знаєте ви приклади із життя, які підтверджують слова великого байкаря?
11. Тема байки. (Зображення всевладного Вовка, який висуває неправдиві обвинувачення безневинному Ягняті.)
12. Ідея байки. (Засудження несправедливості людського життя, несправедливої влади сили.)
13. Які художні засоби та прийоми використовує Крилов при зображенні Вовка та Ягняти?(Ця байка – сатиричний твір. У ньому є алегоричні образи. Автор використовує багато епітетів, діалог, у якому будова реплік допомагає розкрити характери героїв.)
14. Як ви розумієте мораль байки «У сильного безсилий винен завсігди...»? (У байці Крилова «Вовк і Ягня» змальовуються виправдовування Ягняти та несправедливі обвинувачення Вовка. На всі випадки Вовка Ягня дає переконливі докази своєї безневинності. Ягня слабке, беззахисне, воно не має сили довести свою невинність. Як би не виправдовувалось Ягня, але Вовк сильніший, всемогутній. Тому Ягня винне в тому, що Вовк хоче їсти. Всемогутній Вовк перемагає безсиле Ягня. Тому: «У сильного безсилий винен завсігди».)

Вікторина «Літературний розумник»

1. Кого вважають засновником жанру байки у світовій літературі?(Езоп).
2. Як називають автора байок?(Байкар).
3. Хто з байкарів був рабом?(Езоп).
4. Країна, що подарувала світові основоположника жанру байки. (Давня Греція).
5. Частина байки, в якій розповідається про події.(Оповідка).
6. Частина байки, в якій міститься повчання.(Мораль).
7. Хто з байкарів був художником?(Леонардо да Вінчі).
8. Езоп писав байки віршами чи прозою?(Прозою).
9. Який основний літературний прийом використовується в байці?(Алегорія).
10. Мова, сповнена натяків, недомовок?(Езопова мова).
11. Найвідоміший французький байкар.(Лафонтен).
12. Кого із байкарів автор пам'ятника зобразив разом із персонажами його творів?(Крилова).
13. Назвіть найвідомішу картину Леонардо да Вінчі. («Мона Ліза»).
14. Хто вперше написав байку віршованою мовою?(Федр).
15. Назвіть автора байки «Квартет»(Крилов).
16. З яких частин складається байка?(Оповідної та повчальної).
17. Назвіть українських байкарів.(Сковорода, Гулак-Артемівський, Глібов, Гребінка, Годованець).
18. Яких «зачумлених» звірів ви знаєте?(Лев, Лис, Вовк).
19. Виконайте завдання на сторінці 62.

Назвіть характерні ознаки байки

Відповіді: ідейність, повчальність, пізнавальність, простота, умовність, дієвість, алегоризм, лаконізм.

Літературний диктант «Істинне – хибне»

Якщо згодні з твердженням – ставте плюс (+), не згодні – мінус (-).

1. Байка – це розповідь, що виражає уявлення стародавніх людей про світ. (-).
2. Відображення одного предмета через інший називається алегорією. (+).
3. Першим байкарем вважають Бабрія.(-).
4. Автора байок називають оповідачем. (-).
5. Байка складається з двох частин: оповідної та повчальної. (+).
6. Байки Езопа написані віршованою мовою.(-).
7. Частина байки, в якій міститься повчання, називається мораллю.(+).

8. Головні герої байки – люди, птахи, звірі, рослини.(+).
9. У байці «Вовк і Ягня» Езоп розповідає про трагічну долю Вовка.(-).
10. Байки завжди писалися тільки віршованою мовою.(-)
11. Основоположник жанру байки – Езоп. (+).
12. Іносказання, недомовки, натяки – це «езопова мова».(+).

Кросворд

1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

По вертикалі: 1. Спосіб художнього зображення одного явища, предмета чи істоти через інше.

По горизонталі: 1. Як давні греки вимовляли ім'я Езопа. 2. Герой байки «Звірі під час чуми». 3. Основоположник жанру байки. 4. Український байкар ХІХ століття. 5. Найбільший грішник у лісі за байкою Лафонтена. 6. Соціальне становище Езопа. 7. Ім'я російського байкаря Крилова. 8. Персонаж байок Езопа, Федра, Крилова.

Відповіді: 1. Аллегорія. 1. Аїсопос. 2. Лев. 3. Езоп. 4. Глібов. 5. Осел. 6. Раб. 7. Іван. 8. Ягня.

Назви країну – батьківщину письменника

1. Езоп - Греція).
2. Федр – (Рим)
3. Бабрій – (Греція)
4. Лафонтен – (Франція)
5. Крилов – (Росія)
6. Лессінг – (Німеччина)
7. Красіцький – (Польща)
8. Сковорода, Гребінка, Глібов – (Україна)
9. Гулак-Артемівський, Годованець, Глазовий- (У)

Літературний диктант

1. Основоположником жанру байки вважають... (Езоп)
2. Віршованої форми байці надав... (Федр)
3. Зазвичай байка складається з оповідної частини та висновку – повчання, який називають... (мораль)

4. Короткий, переважно віршований, алегоричний повчально-гумористичний чи сатиричний твір називається... (байка)
5. Зашифрований спосіб викладу думок з натяками і недомовками з метою уникнути цензурної заборони і переслідування... (Езопова мова)
6. Ким був Езоп у давньогрецького філософа Ксанфа... (рабом)
7. Скільки байок написав Езоп? (650)
8. **«Байка доводить, що навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзявся чинити кривду». Мораль якої байки? («Вовк і Ягня»)**
9. Хліборобові діти принесли... (в'язку різок)
10. Кого звинувачують звірі у байці Жана де Лафонтена «Зачумлені звірі»? (Осла)
11. Андрій Крилов - представник ... російської літератури.
12. Український байкар... А. Крилов, Бабрій, Леонід Глібов, Езоп.

Урок Мудрої Сови !!!

Клоуз-тести "Теоретична скринька".

1. Створена мистецькою уявою художня картина (істоти, речі, події, явища тощо), яка у свій спосіб відтворює предмет зображення, схоплює його сутність і наділяє його додатковими значеннями (певним настроєм, ідеєю, зв'язком з іншими образами, роздумами автора тощо) – це... (**Художній образ**)
2. Образи, які повторюються й варіюються — це... (**Традиційні образи**)
3. Персонажі, що існують у мистецтві різних країн та епох як універсальні образи загальнолюдського значення і кожен митець і кожна доба збагачують їх новим змістом, що зумовлює їхнє постійне оновлення. (**«Вічні образи»**)
4. Вид мистецтва, яке відображає життя за допомогою слова. (**художня література**)
5. Розповіді, які передають уявлення давніх людей про богів, легендарних героїв, походження та влаштування світу (**міфи**)
6. Сукупність міфів певного народу або наука, яка вивчає міфи – це... (**міфологія**)
7. Сукупність богів того чи іншого народу або релігії, храм усіх богів – це... (**пантеон**)
8. Сталий елемент певного сюжету, який повторюється в різних творах – (**це мотив**).
9. Короткий, переважно віршований алегоричний твір повчального змісту – це... (**Байка**)
10. Висновок – повчання або на початку, або наприкінці твору – це... (**мораль байки**)
11. Спосіб художнього зображення одного явища, предмета чи істоти через інше. Обравши дійовими особами творів тварин, рослин, байкарі говорять про інше – про вади людського характеру, недосконалість суспільства. ((**Алегорія**))

12. Іносказання, художня мова, насичена недомовками та натяками, тобто замасковане висловлювання думок за допомогою натяків, недомовок-це...(езопова мова)

Байкари світу «Чий це портрет»

1.Езоп, 2.Федр, 3.Лафонтен, 4. Бабрій, 5.Крилов, 6. Леонардо да Вінчі, 7. Григорій Сковорода, 8. Гулак-Артемівський Семен Степанович, 9. Євген Гребінка, 10.Леонід Глібов,11. Микита Годованець.

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Готуюся до контрольної

тест з теми: *"Байка у світовій літературі"*

І варіант

1. Літературна байка – це невеликий художній твір:
  - а) комічного змісту з дотепним фіналом;
  - б) в якому предмети і явища зображуються як живі істоти;
  - в) алегоричний, повчально-гумористичний чи сатиричний.
2. "Езоповою мовою" називають:
  - а) зображення людей в образах звірів, рослин тощо;
  - б) вимушене іносказання, недомовки, натяки;
  - в) вирази, які пом'якшують грубі слова.
3. Хто з байкарів був рабом:
  - а) Езоп;
  - б) Лафонтен;
  - в) Крилов?
4. Байка з'явилася у:
  - а) VI ст. до н.е.;
  - б) VII ст. до н.е.;
  - в) VIII ст. до н.е.

5. І.Крилов у спадок від батька дістав:
  - а) шафу з одягом;   б) гаманець з грошима;   в) скриню з книгами.
6. У якій байці Езопа засуджується невдячність:
  - а) "Мурашка і Цикада";   б) "Хлібороб і Змія";   в) "Хліборобові діти"?
7. Байки Езопа "Крук і Лисиця" стосується повчання:
  - а) не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати;
    - б) навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзвся чинити кривду;
    - в) байка стосується нерозумної людини.
8. З мораллю якої байки Езопа перегукується повчальний висновок байки Лафонтена «Зачумлені звірі»:
  - а) "Крук і Лисиця";   б) "Вовк і Ягня";   в) "Мурашка і Цикада"?
9. Кого з родичів Ягняти згадує Вовк у байці Крилова:
  - а) дідуся, батька, брата;
  - б) кума, свата, брата;
  - в) племінника, дядька, брата?
10. Ягня з байки Крилова знаходиться від Вовка на відстані:
  - а) трьох метрів;   б) десяти кроків;   в) ста кроків.
11. Де Ворона з байки Крилова взяла сир:
  - а) сорока принесла;   б) Бог послав;   в) знайшла на поляні?
12. Лисиця просила Ворону (за байкою Крилова):
  - а) віддати сир;   б) поділитися сиром;   в) заспівати.

Ключ: 1в; 2б; 3а; 4а; 5в; 6б; 7в; 8б; 9б; 10в; 11б; 12в.

II варіант

1. Аллегорія – це:
  - а) повчальний висновок у байці;
  - б) художнє зображення, що ґрунтується на приховуванні реальних осіб;
  - в) зображення предмета чи явища як живої істоти.
2. Сюжети, які переходять від одного байкаря до іншого, існуючи тривалий час, називаються:
  - а) мандрівними;   б) класичним;   в) запозиченими.
3. "Батьком байки" називають:
  - а) Езопа;   б) Лафонтена;   в) Крилова.
4. Крилов жив і творив у:
  - а) XVIII ст.;   б) XIX ст.;   в) XX ст.
5. У байці Езопа "Крук і Лисиця" хитрунка виманила:
  - а) хліб;   б) м'ясо;   в) сир.
6. У якій байці Езопа засуджується ледарство, безтурботність:
  - а) "Крук і Лисиця";   б) "Вовк і Ягня";   в) "Мурашка і Цикада".
7. Байки Езопа "Хліборобові діти" стосується повчання:
  - а) коли між людьми злагода, їх важко перемогти, коли незгода – легко;
  - б) не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати;

- в) негідники не змінюють своєї вдачі навіть тоді, коли їм роблять добро.
8. Зачумлені звірі з байки Лафонтена визнали винним:
    - а) осла;
    - б) барана;
    - в) ягня.
  9. Ягня у байці Крилова називає Вовка Світлістю. Цим автор:
    - а) натякнув на суспільну нерівність;
    - б) показав, що у вовка є світлі, добрі риси;
    - в) зауважив, що у Вовка світла шерсть.
  10. Події у байці І.Крилова "Вовк і Ягня" відбуваються:
    - а) біля озера;
    - б) біля річки;
    - в) біля струмка.
  11. Яким назвала Лисиця голос Ворони (за байкою Крилова):
    - а) ангельським;
    - б) ніжним;
    - в) милозвучним?
  12. Що вихваляла Лисиця у зовнішності Ворони (за байкою Крилова):
    - а) хвіст, лапи, крила, дзьоб;
    - б) шийку, очі, пір'ячко, дзьоб;
    - в) хвіст, очі, пір'ячко, лапи?

Ключ: 1б; 2а; 3а; 4б; 5б; 6в; 7а; 8а; 9а; 10в; 11а; 12б.

Літературний диктант

- 1.Основоположником жанру байки вважають...(Езопа)
- 2.Віршованої форми байці надав...(Федр)
- 3.Зазвичай байка складається з оповідної частини та висновку –повчання,який називають...(мораль)
- 4.Короткий,переважно віршований,алегоричний повчально-гумористичний чи сатиричний твір називається...(байка)
- 5.Зашифрований спосіб викладу думок з натяками і недомовками з метою уникнути цензурної заборони і переслідування... (Езопова мова)
- 6.Ким був Езоп у давньогрецького філософа Ксанфа...(рабом)
- 7.Скільки байок написав Езоп? (650)
- 8.«Байка доводить, що навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзвся чинити кривду».Мораль якої байки? («Вовк і Ягня»)
- 9.Хліборобові діти принесли... (в'язку різок)
- 10.Кого звинувачують звірі у байці Жана де Лафонтена «Зачумлені звірі»? (Осла)
- 11.Андрій Крилов -представник ... російської літератури.
- 12.Український байкар....А.Крилов, Бабрій, Леонід Глібов, Езоп.

Контрольні тестові роботи Міфи народів світу. Мудрість байки

Варіант І

І. Початковий рівень(3 б.)

1. Ким, за походженням, був Езоп?

- А.Вільновідпущеником.
- Б. Селянином.
- В. Рабовласником
- Г. Рабом.

2. «У сильного безсилий винен завжди:

Цих прикладів в історії ми досить знаєм». Так розпочинається байка...

А. Езопа. Б. Федра. В. Л. Глібова. Г. Івана Крилова.

3. Ім'я Прометей із давньогрецької перекладається як:

А. "Провидець". Б. "Батько". В. "Вогонь". Г. «Неслухняний».

4. У міфах багатьох народів "початком" до виникнення світу вважається:

А. Світло. Б. Твердь. В. Хаос, пільма. Г. Яйце.

5. Себелюбство, егоїзм засуджуються в давньогрецькому міфі:

А. «Дедал і Ікар».

Б. «Пігмаліон і Галатея».

В. «Нарцис».

Г. «Орфей і Еврідіка».

6. Хто в індійській міфології створив небо і землю:

А. Брахма. Б. Вішну. В. Шива. Г. Апоп.

7. Засновником жанру байки в світовій літературі вважають:

А. Федра. Б. Бабрія. В. Крилова. Г. Езопа.

8. Художньо-образне уявлення давньої людини про довколишній світ та саму себе – це:

А. Байка Б. Казка В. Міф Г. Легенда

9. Вислів "вогонь Прометей" означає:

А. Вогонь пожеж.

Б. Світло розуму, пізнання, культури.

В. Вогонь, що освітлює наші оселі.

Г. Вогонь, який належить Прометею.

10. Хто з героїв давньогрецьких міфів здійснив 12 подвигів, перебуваючи на службі в царя Еврісфея?

А. Тесей. Б. Персей. В. Геракл. Г. Одиссей.

11. Мораллю цієї байки «Вовк і Ягня» є ці слова: «Так навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзявся чинити кривду»:

А. Федра. Б. Езопа. В. Бабрія. Г. Крилова.

12. У якому з міфів надається образне пояснення чергування дня й ночі?

А. У давньоєгипетському міфі «Ра та Апоп».

Б. У давньоіндійському міфі «Про створення ночі».

В. У давньогрецькому міфі «Деметра й Персефона».

Г. У давньослов'янському міфі «Сокіл-Род».

II. Середній рівень (3 б.)

1. Що таке міфологія?

А. Це наука, що вивчає міфи та зібрання міфів певного народу.

Б. Це міфи окремого народу.

В. Це наука про міфи.

Г. Це давнє уявлення про світ.

2. Міф «Ра та Апоп» належить до міфів:

А. Єгипетських.

Б. Індійських.

В. Грецьких.

Г.Слов'янських.

3. Міф про Прометея належить до міфології:

А. Стародавніх римлян.

Б. Стародавніх греків.

В. Стародавніх єгиптян.

Г. Стародавніх індійців.

4. У якому давньогрецькому міфі поєдналися тема невмирущого кохання та сили мистецтва?

А.Нарцис.

Б. Пігмаліон і Галатея.

В.Орфей і Еввідіка.

Г.Деметра й Персефона.

5. За що Зевс покарав Прометея?

А. За те, що Прометей не підтримав Зевса, коли той здобував владу.

Б. За те, що Прометей обдурив його.

В. За те, що Прометей викрав з Олімпу божественний вогонь.

Г. За те, що Прометей не хотів розкрити Зевсу його долі.

6. Доповнити назву подвигів Геракла

Немейський...

Лернейська ...

Авгієві...

... Кербер

Стімфалійські ...

7. У якому міфі дається пояснення зміни пір року?

«Ра і Апоп», «Деметра й Персефона», «Нарцис», «Як Тефнут покинула Єгипет», «Орфей і Еввідіка», «Прометей».

Відповіді на запитання

8. Чому міфи різних народів мають спільні елементи? Назвіть основні тематичні групи міфів.

9. Схарактеризуйте образи Вовка та Ягняти в однойменній байці І. Крилова.

10.Що таке „езопова мова”? Чому вона так називається?

11.Що таке байка?

12. Що таке алегорія? Проаналізуйте це явище на прикладі однієї з байок.

III. Достатній рівень (3 б.)

1. Встановлюємо відповідність:

А. Володар світу, повелитель богів і людей, але підвладний Долі.

Б. Покровителька шлюбу, дружина Зевса, володарка Олімпу.

В. Він навчив смертних лікуватись, видобувати мідну руду...

Г. Бог ковальства. Зевс примусив його прикувати до скелі непокірного титана.

1.

Прометей.

2. Афродіта.

3. Зевс.

4. Гера.

5. Гефест.

2. Стисло перекажіть свій найулюбленіший подвиг Геракла і поясніть, що вас у ньому захоплює.

3. Поясніть, чому людей, які служать народові, часто називають Прометеями?

Високий рівень (3 б.)

1. Які риси уособлюють в собі персонажі байок?

Вовк — ...

Ягня — ...

Лисиця — ...

Ворона — ...

Осел — ...

Мавпа — ...

Свиня - ....

Мурашка - ....

Цикада - ...

2. Розгляньте ілюстрацію. Сюжет якого міфу вона зображує? Коротко перекажіть зміст цього міфу. Що в ньому прославляється або що засуджується?

3. Чого нас навчають герої прочитаних міфів та байок?

Контрольна робота за темами «Міфи народів світу», «Мудрість байки»

Автор: вчитель зарубіжної літератури Руденко Світлана Василівна

1. **За тематикою не існує міфів...**

А) фантастичних; Б) про явища природи; В) героїчних; Г) про створення світу та богів

2. **Себелюбство, егоїзм засуджується у міфах...**

А) «Деметра і Персефона»; Б) «Геракл»; В) «Нарцис»; Г) «Пігмаліон і Галатя»

3. **Міф про Ямі та Яму належить до...**

А) єгипетських; Б) давньогрецьких; В) давньоіндійських; Г) давньослав'янських

4. **«Байка доводить, що навіть справедливий захист не має сили для того, хто заповзвся чинити кривду». Це мораль байки:**

А) І. А. Крилова «Вовк і Ягня»; Б) Езопа «Мурашки і цикада»; В) Езопа «Вовк і Ягня»; Г) Езопа «Лисиця і виноград»

5. **Виділяють такі цикли міфів:**

А) соціально – побутові; Б) родинно – побутові; В) про алегоричні образи рослин і тварин; Г) про явища природи

6. **Чарівна сила мистецтва і кохання уславлюється в ...**

А) у міфі «Пігмаліон» Б) у міфі про Яму і Ямі; В) у міфі про Ра і Тефнут; Г) у міфі «Нарцис»

7. **Мораль байки Езопа «Мурашки й Цикада» така:**

А) «Коли хто не спроможний досягти чогось, посилається на обставини»; Б) «Не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати»; В) «Навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзвся чинити кривду»; Г) «У сильного безсилий винен завсіди»

8. **Мова, що ґрунтується на натяках, називається...**

А) антитезою; Б) алегорією; В) байкою; Г) езоповою мовою

9. **Алегорія – це...**

А) мова, що ґрунтується на інакомовленні, натяках; Б) розповідь повчального характеру; В) інакомовне зображення в художньому творі; Г) оповідь про походження світу, явища природи

10. **Яку таємницю намагався дізнатися Зевс від Прометея?**

А) історію свого народження; Б) як Прометею вдалося викрасти вогонь з Олімпу; В) чому Іо стала телицею; Г) хто позбавить його влади

11. **Хто з героїв міфів належить до категорії «вічних образів»?**

А) Геракл; Б) Прометей; В) Брахма; Г) Тефнут

12. **«Пошта духів» – це...**

А) байка І. А. Крилова; Б) байка Езопа; В) часопис І. А. Крилова; Г) збірка байок Езопа

13. **Встановіть відповідність між байкарем і країною, в якій він жив.**

-
1.	Езоп	А. Франція
2.	Лафонтен	Б. Росія
3.	Федр	В. Давня Греція
4.	І. А. Крилов	Г. Давній Рим
5.	Г. Сковорода	Д. Німеччина
		Е. Україна
		Є. Англія

14. **Встановіть відповідність між жанром твору та його ознаками**

-
1.	Байка	А. Фантастична розповідь
2.	Міф	Б. Повчальний зміст
3.	Казка	В. Наявність алегорії

Г. Прозова форма

Д. Розповідь, в яку вірили

Е. Наявність антитези

Є. Пояснення виникнення світу

Ж. Наявність натяків

15. **Встановіть послідовність подій у міфі про Прометея**

А. Зевс позбавив людей вогню

Б. Зевс скинув Кроноса в Тартар

В. Прометей розповів таємницю Зевса своїй матері

Г. Прометея Гефест прикував до скелі

Д. Прометей викрав вогонь з Олімпу

Е. Прометей заспокоює Іо

Є. Прометею орел розриває груди

Ж. Зевс опустив скелю із Прометеем у чорну безодню

16. **Проаналізуйте зміст однієї байки Езопа (на вибір)**

17. **Порівняйте міфи «Про Деметру і Персефону» та давньоєгипетський міф про Тефнут**

18. **Дайте відповідь на запитання: «Яка заслуга Езопа в історії літератури?»**

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Пригоди і фантастика

Розділ I

Відкривач островів духовних скарбів

(до сторінок 58– 81)

Роберт Луїс Стівенсон (Сторінка 58)

1. Батьківщина Стівенсона. (*Шотландія*).
2. Де і коли народився письменник – майстер віршів, повістей і пригодницьких романів? (*В місті Единбурзі у 1850 році*).
3. Чому в дитинстві Стівенсон уявляв себе володарем дивовижної «ковдрової країни»? (*Бо був хворобливим, замість ігор з ровесниками тривалий час доводилось проводити у ліжку*).
4. Кому завдячував тим, що став письменником? (*Улюбленій няні, від якої чув багато шотландських казок, повір'їв та віршам Роберта Бернса*).
5. У якому віці почав писати? (*У 6 років складав фантастичні оповідання, а потім історії для шкільних рукописних журналів*).
6. Яка чарівниця супроводжувала Стівенсона все життя? (*Фантазія*).
7. Як і коли народився всесвітньо відомий роман «Острів скарбів»? (*У 1881 році спочатку намалював карту острова, а потім не зчувся, як уже лежали перед ним аркуші паперу і склав план книжки по розділах*).
8. Хто був свідком народження цього острова? (*Пасинок письменника Ллойд Осборн*).
9. Яка первісна назва роману? (*«Корабельний кухар»*).
10. Як ставився автор до свого героя Джона Сілвера? (*Пишався ним, «мене чарує цей слизький і грізний авантюрник»*).
11. Хто такий авантюрник? (*Людина, схильна до ризикованих справ, розрахованих на випадковий успіх*).
12. Де знайшов вічний спокій письменник? (*На реальному острові Самоа у Тихому океані*).
13. Як називали Стівенсона жителі цього острова? (*Тусітала – Творець Оповідань*).
14. Назвіть режисера і художника-постановника вітчизняного мультфільму «Острів скарбів»? (*Режисер Давид Черкаський, художник-постановник Радна Сахалтуєв*).
15. Один із найвідоміших творів Стівенсона (*пригодницький роман «Острів Скарбів»*.)
16. Що таке роман? (*Роман — великий за обсягом прозовий твір, у якому на тлі суспільних подій зображено значну частину життя головного героя або його долю в цілому. У романі діє багато персонажів, і не всі вони пов'язані з головним героєм*)

17. Різновид роману, для якого характерний гострий сюжет, побудований на захопливих пригодах, мандрівках до далеких країн, таємницях, переслідуваннях та інших незвичайних подіях – це *пригодницький роман*.
18. Персонажі пригодницького роману зазвичай чітко поділяються на..(*«героїв» та «лиходіїв»*.)
19. Головна мета пригодницького роману- ...(*розважити читача.*)
20. Назвіть майстрів пригодницької літератури (*Жуль Верн, Роберт Льюїс Стівенсон, Генрі Райдер Хаггард, Томас Майн Рід та інші.*)
21. Коли був написаний роман Стівенсона — «Острів Скарбів» (1883),
22. Які ще знамениті романи цього письменника ви знаєте?(*«Чорна стріла» (1888), «Катріона» (1893)*)

Літературна гра «У лабіринті запитань» за змістом роману «Острів скарбів»

Розділ 1 «Старий морський вовк...» (позакласне читання)

«Вірю-не вірю»

1. Таверна або заїзд батьків Джима називалась «Веселий Роджер»? (*«Адмірал Бенбов»*).
2. Історію про пошуки скарбів розповідає лікар Лівсі. (*Джим Гокінс*).
3. «То був високий, міцний, огрядний чоловік з брунатним обличчям. Над коміром його заяложеної синьої куртки стирчала просмолена косичка. Руки в нього були зашкарублі й пошрамовані, з чорними поламаними нігтями, а рубець від шаблі на щоці мав неприємний блідо-багровий відтінок» Це портрет доктора Лівсі. (*Ні, старого моряка, який назвав себе капітаном. Це був Біллі Бонс*).
4. Чому старий моряк справив на батька Джима неприємне враження? (*Бо був грубим , непоштивим.*)
5. Як розплатився за проживання?(*Моряк кинув на поріг три-чотири золоті монети.*)
6. Старий моряк, що оселився у заїзді, був дуже компанійським, щодня пив і розповідав усім веселі історії. (*Був мовчазним, самотнім, пильнував за моряками*).
7. Чому він вирішив поселитися саме в цьому трактирі?(*Заїзд стоїть на відлюдді над морем*).
8. Як капітан проводив час?(*Цілі дні сновигав берегом бухти або вибирався на скелі з своєю підзорною трубою, а вечорами сидів у кутку й попивав міцний ром, на всіх, хто до нього звертався, кидав лютий погляд і щоразу запитував, чи не показувалися які-небудь моряки*).
9. Чому Джім став співучасником його тривог?(*Бо капітан пообіцяв платити йому першого числа кожного місяця по 4 срібні монети, якщо він пильнуватиме одноногого моряка*).
10. Які страхітливі сни не полишали хлопця?(*Йому тепер щоночі снівся одноногий моряк, ганявся за ним*).
11. Улюблена пісня капітана. (*«15 хлопців на скриню мерця. Йо-го-го, ще й пляшечка рому»*).

12. Про що розповідав капітан? (*Жахливі розповіді про шибениці, про ходіння по дошці про шторми на морі, про розбійників в Іспанському морі*).
13. Як ставилися слухачі до оповідача та його розповідей? (*Їх лякала і брутальна мова, якою капітан викладав свої розповіді, всі тремтіли з жаху, змушені були йому підспівувати та уважно слухати*).
14. Яку оцінку дала капітану місцева молодь? (*Захоплювалися ним і називали його «справжнім морським вовком», «просоленим моряком». На їхню думку, саме такі люди й зробили Англію грозою на морі.*)
15. Що свідчить про скнарість капітана? (*Не платив гроші, а в батька не вистачало духу вимагати платню, бо капітан тоді сопів так голосно і люто, так гнівно поглядав на батька, що той тікав з кімнати. Скільки жив в заїзді, ні разу не змінив одежі. Так само, коли надходило перше число, не хотів платити хлопцеві, а сопів і люто косував на нього, проте до кінця тижня змінював гнів на ласку й приносив сам гроші та повторював наказ пильнувати одноногого моряка*).
16. Як звали капітана? (*Біллі Бонс*).
17. Хто відвідав капітана? (*Його знайомий на прізвисько Чорний Пес*).
18. Чим закінчилася зустріч «друзів»? (*Між ними відбувається сутичка, Чорний Пес поранений, а капітан знепритомнів*).
19. Що трапилося з капітаном після цього? (*Доктор Лівсі рятує його від серцевого нападу*.)
20. Яке горе спіткало Діма? (*Помер його батько*).
21. Хто з'явився в трактирі на другий день після похорону? (*Сліпий жебрак*).
22. Навіщо прийшов сліпий? (*Приніс капітанові чорну мітку*).
23. Що сталося з капітаном, коли він побачив чорну мітку? (*Від надмірного хвилювання він вмирає*).

Розділ 4. Моряцька скриня (позакласне читання)

1. Чому Джім з матір'ю подалися до сусіднього села? (*За допомогою, бо їм було страшно самим залишатися вночі в будинку з трупом капітана*).
2. Що ще їх лякало? (*Що може повернутися сліпий або Чорний Пес*).
3. Чи допоміг хтось Джіму із матір'ю в селищі? (*Ні, ніхто не погодився піти з ними до заїзду, сама згадка про моряцьких товаришів капітана лякала їх до смерті*).
4. Що вирішила мати Джіма? (*Піти самій і забрати те, що належить її синові. «Сором вам, таким здорованям з курячими серцями». Сперечаючись з іншими, набралася сміливості.*)
5. Що вона попросила зробити сина, повернувшись додому? (*Закрити віконниці і знайти ключа від скрині*).
6. Де Джім знайшов ключа? (*На шиї мерця*).
7. Про що Джім дізнався, прочитавши чорну мітку? (*Що вони прийдуть о десятій, бо було написано: «Маєш час до десятої години вечора»*).
8. Якою була скриня, котру капітан так ревно оберігав? (*Звичайна моряцька скриня, на віку було випалено літеру «Б», а кути її були стерті і побиті так, як то буває після тривалого вжитку*).

9. Що було у скрині? *(Новий костюм, кухоль, тютюн, дві пістолі, злиток срібла, старовинний іспанський годинник, кілька дрібничок, два компаси. На дні – старий морський плащ, а під ним якийсь пакет та торбинка з грошима).*
10. Які гроші були в скрині? *(Монети всяких країн і різного карбування: і дублони, і луїдори, і гінеї, і піастри).*
11. Що свідчило про чесність матері? *(Не хотіла брати більше грошей, ніж капітан їм завинив, лічила тільки Гвінеї).*
12. Який звук змусив здригнутися Діма і матір від жаху? *(Стукіт сліпцевої ключки по замерзлій дорозі, потім хтось почав торгати дверну ручку).*
13. Що запропонував Джім матері? *(Забрати все й утекти).*
14. Скільки встигла нарахувати грошей мати і що вона вирішила? *(Лише половину боргу, вирішила ще дорахувати, бо лише сьома, до 10 години встигне).*
15. Чи встигла мати відрахувати потрібну суму? *(Ні, пролунав посвист, тому взяла лише те, що встигла відрахувати, а Джім захопив пакет з паперами).*
16. Де сховалися герої? *(Під містком біля струмка).*
17. Що сталося з матір'ю? *(Побачивши, що кілька чоловік побігли до заїзду, вона знепритомніла).*
18. Що шукали пірати у Білловій скрині? *(Рукописи капітана Флінта).*
19. Кому Джім передає ці рукописи? *(Доктору Лівсі та сквайру Трелоні).*
20. Що було в конверті? *(Карта Острова Скарбів).*
21. Яке бажання охопило всіх? *(Вирушити в пошукову експедицію).*

Зміст першої частини

«Продовж речення»

1. Дія роману відбувається... (наприкінці XVIII ст.)
2. Оповідь ведеться від особи...(головного героя, юного Джима Гокінса.)
3. Якимось у заїзді «Адмірал Бенбов», що належав батькам Джима, оселився...(старий пірат Білл.)
4. Білл переховувався тут від колишніх приятелів — морських розбійників зі зграї... (покійного капітана Флінта.)
5. Вони полювали на карту, яку Білл тримав ...(у своїй скрині)
6. Надто ж пірат боявся якогось...(одного моряка.)
7. Пірати таки вистежили Білла й передали йому «чорний знак» —це...(попередження про неминучу страту).
8. Страшенно розхвилювавшись, пірат ...(раптово помер.)
9. А невдовзі серед його речей Джим з матір'ю знайшли ...(карту острова), на якому команда Флінта заховала награване.
10. Джим привіз знахідку до найшановніших у селищі людей — ...(лікаря Лівсі й сквайра Трелоні.)
11. Сквайр Трелоні поїхав до Брістоля, де придбав шхуну, яка називалася..(«Еспаньйола».)
12. Випадковий знайомий, який допоміг сквайру набрати досвідчену команду ...(Довгий Джон Сілвер)
13. На прохання Сілвера сквайр пообіцяв узяти його в мандрівку ...ким? (корабельним кухарем.)
14. Сквайр Трелоні доручив Джиму передати Сілверу...(листа.)

15. Хлопець швидко знайшов таверну Сілвера під назвою... («Підзорна Труба»)

Частина друга. Корабельний кухар.

Розділ 7. Я їду до Бристоля (позакласне читання)

1. Куди поїхав доктор Лівсі?*(До Лондона, щоб знайти іншого лікаря, що заступив би його).*
2. Де жив Джім?*(У садибі сквайра Трелоні під наглядом старого доглядача Рекрута).*
3. Де був сквайр Трелоні?*(У Бристолі, готував усе до експедиції).*
4. Про що повідомлялося в листі лікареві Лайвсі?*(Що судно придбано, набрана команда, чекає їх у Бристолі).*
5. Як називалося судно, на якому вирушать у плавання наші герої?*(«Еспаньйола»).*
6. Хто допоміг Джону Трелоні набрати команду?*(Безногий Довгий Джон Сілвер, якому Трелоні запропонував місце корабельного кухаря).*
7. Куди направився Гокінс із старим Редрутом наступного дня після отримання листа?*(До «Адмірала Бенбова», щоб попрощатися з матір'ю).*
8. Чому Джім Гокінс вперше заплакав?*(Побачив незграбного хлопчину, який за його відсутності буде допомагати матері).*
9. Які почуття охоплюють Джіма у Бристолі?*(Був заглиблений у солодкі мрії про морську подорож, хоч прожив на березі моря все своє життя, але зараз ніби побачив його вперше: багато кораблів, багато моряків. «Навіть якби перед моїм зором постали якісь там королі чи архієпископи, то й тоді б я так не втішався!»).*

Розділ 8. Під вівіскою «Підзорна труба» (сторінка 62 підручника)

1. Яке враження Сілвер справив на Джіма під час знайомства? Що здалося Джімові підозрілим? Чому юнак відкинув свої підозри?*(потаїдуші подумав, чи це не той самий одноногий моряк, якого так довго виглядав у старому «Бенбові». Та одного погляду на цього чоловіка було досить, щоб розвіялися підозри. (...) Ні, морський розбійник не такий, як цей охайний і привітний господар таверни.)*
2. «Ліва нога була в нього відтята по саме стегно; під лівою пахвою він тримав милицю і орудував нею на диво спритно, підстрибуючи за кожним кроком, як птах. Був він дуже високий і міцний, з широким, наче окіст, обличчям, пласким і блідим, але розумним і усміхненим « - це...*(Довгий Джон..)*
3. Кого помітив Джім у таверні? *(чоловіка з лискучим обличчям і без двох пальців на руці, який першим приходив до капітана в «Адміралі Бенбові». Це Чорний Пес!)*
4. Чому юнак відкинув свої підозри?*(Коли Джім побачив Чорного Пса в «Підзорній Трубі», давніші підозри знов ожили, і тепер пильно придивлявся до кухаря, але Сілвер без упину стрибав по таверні на своїй милиці, ляскав по столах долонею і виказував таке обурення, що переконав би у своїй щирості найнедовірливішого суддю чи поліція.)*
5. Які риси характеру Сілвера *(Він був занадто розумний, хитрий і спритний, Сілвер дуже цікавий співрозмовник (стор 65, зачитати)*

6. Як звали капітана «Еспаньйоли» (Смоллет)
7. Як члени команди ставилися до Сілвера?(кухар Сілвер у пошані в команди і має неабиякий вплив.)
8. Папугу Сілвера було названо на честь відомого пірата ... (капітаном Флінтом.)
9. Як Джим довідався, що Сілвер — жорстокий і небезпечний ватажок піратської зграї, якого боявся сам капітан Флінт?(випадково підслухав розмову кухаря з кількома моряками, коли сидів у діжці з-під яблук)

Розділ 11. В діжці з-під яблук (позакласне читання)

1. З ким розмовляв Сілвер?(З наймолодшим матросом, щоб перетягти його на свою сторону, улещував його.)
2. На яких суднах плавав Сілвер і чому, на його думку, команді везло?(«Кассандра» у Англенда, «Морж» у Флінта; ніколи не міняли назви своїх суден.)
3. Що розповідав Джон Сілвер про своє уміння розпоряджатися здобиччю?(У Англенда йому перепало 9 сотень фунтів, і ще у Флінта 2 тисячі. І ці грошенята лежать у банку і дають прибуток. Головне тут – не так заробити, як заощадити. Навіщо бути піратом, якщо тоді пухнути з голоду та жебрачити, бо всі гроші розтринькують на пиятику й гульки, і знов у море вирушають майже голяка).
4. Як подбав про свої заощадження Сілвер, знаючи, що не зможе повернутися до Брістоля? (Складає гроші в різних місцях, аби ні в кого підозри не виникло. «Коли повернуся, заживу як джентльмен. Я й до цього не відмовляв собі ні в чому.» Коли знялися з якоря, його стара зняла гроші у банках Брістоля, продала житло, а сама перебралася на домовлене місце, чекає його там.)
5. Зачитайте цитати, про те, якими словами Сілвер улещує молодого матроса.(«Хоч ти і молодий, але метикуватий. Я це зразу прикмітив, тож розмовлятиму з тобою як чоловік з чоловіком» та : «Ти хоробрий хлопець, та й метикуватий. З тебе буде такий знакомитий джентльмен фортуни, якого ще не бачили мої очі.»)
6. Як говорить про себе Джон Сілвер, чому не боїться, що стара його зрадить?(«Хто спробує підставити мені ніжку, той не довго житиме на світі... мене боявся сам Флінт! Боявся мене, хоч і пишався мною...»)
7. Що зрозумів Джім, підслуховуючи цю розмову?(Що Сілвер спокушає матросів, намовляє проти капітана Смоллета).
8. Хто і чому називав себе «джентльменами фортуни»(Пірати).
9. Які наміри мав Сілвер стосовно власників корабля і капітана Смоллетта?(вважав Смоллетта першорядним моряком, і хотів би, щоб пів зворотного шляху вів корабель; сквайр і лікар за картою знайдуть скарби, допоможуть перенести на судно – і тоді покінчить з ними, хоча й шкода. «Мене аж верне, коли подумаю, що повертатися доведеться з такими типами, як ви.» Але не збирається висаджувати їх на безлюдний острів, а голосує за смерть. Сам хоче скрутити голову Трелоні).
10. Яке багатозначне речення, яке почув Джім, сидячи в діжці, було втішним для нього?(«Ніхто більше не згоден»).

11. Як зрозумів суть цього речення Джім? *(Що ще лишилися серед команди вірні їм люди).*
12. Кому розповів Джім про підслухану розмову? *(Смолетту, Лівсі і Трелоні).*
13. Що запропонував капітан? *(робити вигляд, що нічого не знають, Зачекати слушної нагоди, щоб першими напасти на піратів).*
14. Скільки чоловік може перейти на бік Сілвера? *(З 26 членів команди – 19).*
15. Чи всі матроси, побачивши землю, сіли до шлюпок? *(Ні, лише частина матросів разом з корабельним коком висаджується на острові).*
16. Хто вирушив з ними, а потім на березі утік? *(Джім Гокінс теж непомітно пробирається на берег, щоб знати, що діється у ворожому таборі).*

Частина третя Мої пригоди на березі

Розділ 14 Перший удар (сторінка 66)

1. Свідком чого став Джім на березі болота в очереті? *(розмови Сілвера з чесним моряком Томом, та вбивства Елена і Тома- Сілвер ударив його милицею, а потім двічі наніс удар ножем)*
2. Що зробив після вбивства пірат? *(Дістав свисток і свиснув)*
3. Що зрозумів Джім? *(Що сюди прибіжать і його можуть побачити та вбити, як Елена і Тома)*
4. Що відчував юнак? *(страх, тому тікав як божевільний)*
5. Який новий переляк прикував до землі його ноги й змусив серце завмерти? *(побачив щось темне й волохате, що вмить сховалося за стовбуром сосни)*

Розділ 15. Людина з острова (сторінка 69)

1. З ким зустрівся Джім, тікаючи від Сілвера і його людей? *(З Беном Ганом).*
2. За кого Джім спочатку його мав? *(Дике темне волохате створіння, невідома лісова потвора, страхіття, потім подумав, що це людоджер).*
3. Що відчув Джім, побачивши страхіття? *(Вирішив краще повернутися до Сілвера – віддав перевагу відомій небезпеці перед невідомою).*
4. Опишіть портрет і поведінку цієї дикої людини. *(Сторінка 69: «...він був такої ж білої раси і мав досить приємні риси обличчя...»)*
5. Чим ця людина здивувала і вразила Джима? *(Коли згадав про пістоля, у серці ожила мужність і Джім рішуче подався назустріч дикому островикові, а той раптом бухнув навколішки й благально простяг вперед руки, чим страшенно здивував і вразив хлопця).*
6. Скільки років Бен Ган не розмовляв з людьми? *(Три роки).*
7. Як він опинився на острові? *(Його висадили на острові пірати).*
8. Що постійно снилося Бен Гану на острові? *(Сир, підсмажений на скибочці хліба).*
9. За що вдячний провидінню, яке закинуло його на цей острів? *(В самоті багато передумав і вирішив навернутися до благочестя, вирішив стати чесною людиною.)*
10. Що означають слова Бена Гана: «Я тепер – багатій!» *(Спочатку Джім подумав, що бідолаха збожеволів у своїй самотині, а коли той запитав, чи це не Флінтів корабель, подумав, що він може бути їхнім спільником).*

11. Кого боявся побачити Бен Ган? (*Одноногого Сілвера*).
12. Чи був відвертим з острів'янином Джім? (*Так, він розповів усе, що з ними трапилось, і що Сілвер у них за кухаря і перший заводіяка, що вони тепер у скрутному становищі*).
13. У чому хотів впевнитися Бен Ган? (*Чи відвезуть його на батьківщину, і чи дадуть йому хоча б тисячу фунтів з тих грошей, які він знайшов*).
14. Як, за словами Бена, Флінт сховав свої скарби? (*Майже тиждень Флінт з шістьма здоровими моряками був на березі, а Бен, Біллі Бонс та Довгий Джон чекали їх на «Моржі». А Флінт повернувся сам, голова зав'язана синім шарфом, блідий, як смерть. Коли вони запитали Флінта про скарби, він сказав, що можуть зійти на острів і пошукати, проте судно їх не чекатиме*).
15. За що Бена Гана висадили на острів? (*Через три роки після того він плавав на іншому судні і, побачивши цей острів, запропонував команді пошукати скарби Флінта. Коли через 12 днів не знайшли, матроси розсердилися на нього і повернулися на судно, а його залишили, давши мушкет, лопату й кайло*).
16. Що змусило співрозмовників перервати розмову? (*Над островом прогрімів гарматний постріл, почався бій. Джім, а за ним і Бен Ган прожогом кинулися до стоянки шхуни*).

Частина четверта Частокіл (позакласне читання)

Розділ XXI «Атака»

1. Хто розповідає про подальші події на кораблі, як був покинутий корабель і чому? (*Лікар Лайвсі, бо Джима на кораблі не було*).
2. Що знайшов лікар Лайвсі, коли покидав корабель? (*Фортецю, колись збудовану Флінтом*).
3. Що зробили друзі? (*Перевезли до фортеці якнайбільше продуктів, пороху, зброї і зібрали туди вірних людей з корабля*).
4. Скільки рейсів зробили на ялику? (5).
5. Хто доніс Сілверу про те, що сталося на кораблі? (*Хендс*).
6. Хто з пасажирів ялика був кращим стрільцем? (*Містер Трелоні*).
7. Що капітан взяв із корабля? (*Прапор*).
8. Що Смолетт зробив, опинившись у фортеці? (*Підняв британський прапор*).
9. Чи пішов Бен до фортеці? (*Відмовився*).
10. Хто з'явився парламентом до фортеці? (*Сілвер*).
11. Що потрібно Сілверу? (*Карта і скарби*).
12. Що відповів капітан? (*Навмисне допик Сілвера до живого, відмовивши йому*).
13. З якими словами йде Сілвер? (*Погрожував, що не мине й години, як почнуть їх атакувати*).
14. Чому розгнівався капітан, коли зник Сілвер? (*Бо на своєму посту стояв лише Грей. Всі засоромлені зразу стали на свої пости*).
15. Скільки чоловік було у фортеці? (7).
16. Чиєю перемогою скінчилася атака піратів? (*Капітана та його друзів*).
17. Якими були наслідки атаки піратів на фортецю? (*Гантер лежав непритомний, у Джойса прострелена голова, капітана поранено, пірати втратили 5 чоловік, а команда капітана – 3*).

18. Скільки ворогів залишилося? (Було 7 проти 19, тепер 4 проти 9, так вони думали. Насправді лишилося 8 піратів, бо матрос, якого підстрелив Тре лоні на борту шхуни, того ж вечора помер).
19. На чому Джім вночі підпливає до «Еспаньйоли»? (На човні Бена Гана).
20. Кого він зустрів на борту корабля? (Пораненого пірата Гендса).
21. Чи справедливо Джім не довіряє Пірату? (Так, той допоміг посадити шхуну на мілину і напав на хлопця, поранив його).
22. Чим скінчилася ця сутичка? (Джим, обороняючись, вбиває пірата Гендса).
23. Куди він прямує далі? (До фортеці, де залишив друзів).

Частина 6. Капітан Сілвер

Розділ 28. У ворожому таборі (сторінка 71)

1. Яка неприємна несподіванка чекає тут на Джима? (Пірати захопили будинок і всі припаси).
2. Чому серце Джіма стислося від горя, коли настав світанок? (Подумав, що всі друзі загинули, бо не бачив їх).
3. Від кого Джім дізнається, що його друзі живі? (Від Сілвера, який запропонував йому пристати до їхнього табору, бо доктор і капітан на нього люті і вважають дезертиром).
4. Що сталося у фортеці під час відсутності Джіма? Від кого Джім дізнається про все? (Від Сілвера, який розповів, що до них учора вранці прийшов доктор Лівсі з білим прапором, сказав, що нас зраджено, шхуна зникла, і запропонував мирову, за якою і дістався їм цей будинок).
5. Яку угоду пропонує піратам Джім? (Розповідає, що це він сидів у діжці з-під яблук і все підслухав та розповів своїм друзям, що це він убив тих, хто лишився на борту шхуни і відвів шхуну. Пропонує, якщо вони залишать його живим, то спробує їм допомогти, коли їх притягнуть до суду за піратство, врятує від шибениці).
6. Хто запропонував убити Джіма? (Матрос Морган, він звинувачує Джима, що це через нього всі нещастя, і до тих, про які Джім сам признався, Морган ще додав, що саме Джім пізнав Чорного Пса, потяг карту зі скрині Біллі Бонса).
7. Хто не дозволив убити Джима? (Джон Сілвер, він пригрозив піратам і сказав: «Цей хлопчисько припав мені до вподоби, бо я зроду не бачив такого важливого, як він... тільки хто пальцем його зачепить, матиме справу зі мною. А я слів на вітер не кидаю», стор. 74).
8. Як зреагувала на це команда піратів? (Вийшли на раду, лишивши Джима і Сілвера).
9. Про що ще розповів Сілвер Джиму, коли вони лишились наодинці? (Сказав, що він розуміє, що програв, надіється, що Джим його врятує, признався, що Лівсі віддав йому ще й карту, чим дуже вразив хлопця).
10. Після короткої наради пірати вручили Сілверові... («чорний знак», на якому було написано «Скинуто», й заявили, що обрали іншого капітана.)
11. Кого обрали капітаном? (Довгий Джон зумів переконати їх у своїй незамінності й залишився ватажком розбійницької зграї.)

12. Хто наступного дня завітав до форту?(доктор Лівсі, який вважав за обов'язок надати допомогу пораненим і хворим на пропасницю піратам.)
13. Як лікар зреагував на перебування серед піратів Джима?(він сприйняв як зраду, але, вислухавши розповідь хлопця, розчулився й запропонував йому негайно втекти.)
14. Чому Джим відмовився?(раніше пообіцяв Сілверу не робити цього.)
15. Що сказав лікар кухареві?(наказав берегти хлопця мов зіницю ока)
16. Пірати вирушили на пошуки скарбів, прихопивши із собою ...(Джима)

Розділ 32. Шукання скарбів. Голос серед дерев (позакласне читання)

1. Куди прийшов Джим з піратами?(До місця, де за картою повинні бути скарби, на схил Підзорної Труби).
2. Що налякало піратів?(Спочатку вони почули пісню: «15 хлопців на скриню мерця. Йо-го-го, ще й пляшечка рому», обличчя їхні пополотніли, вважали, що це Флінт).
3. Як Сілвер намагався повернути піратам впевненість у собі? (Сторінка 294: «Ну-бо й справді. Чого це ви? Не звертаймо уваги й ходім собі...»).
4. Які слова знову налякали піратів?(«Дарбі Магров! Подай рому!»).
5. Зачитайте слова, що свідчать про переполох піратів? (Пірати аж прикипіли до землі, вирячивши очі. І довго ще після того, як голос завмер, вони все стояли й нажахано вдивлялися перед себе.)
6. Чому ці слова так їх налякали? (Морган сказав, що це були останні слова Флінта перед смертю).
7. Як Сілвер знову підбадьорює піратів?(«Я не боявся Флінта живого, не побоюся й мертвого... Скарби лежать за чверть милі, і невже джентльмени фортуни злякаються старого п'яниці з синьою пикою, та ще й мертвого». Трохи згодом сказав, що голос схожий на голос Бена Гана).
8. Чи вдалося Сілверу заспокоїти піратів?(Так, Бена Гана вони вже не боялися, вони заспокоїлися).
9. Діставшись позначеного на карті місця, побачили ...(порослу травою яму.) Що знайшли пірати на місці, де закопаний скарб? (Схованка була пограбована).

Розділ 33. Падіння ватажка (сторінка 75)

1. Як зреагували пірати на те, що скарбу не було? (Розчарування було таке, якого ще світ не бачив. Стояли, як громом побиті).
2. Хто приходить Джиму на допомогу? (Сілвер, який отямився першим і повільно підійшов, дав пістоля Джиму).
3. Що роблять інші пірати? (Поплигали в яму і шукали золото).
4. Скільки монет вони знайшли? (Одну золоту монету в дві гінеї).
5. Що вирішили зробити розлючені розбійники? (Вбити Джима та Сілвера).
6. Що стало піратам на заваді, аби зразу поквитатися з «обманщиками»? (Всі вони опинилися на протилежному боці ями).
7. Хто підбурює піратів до нападу? (Меррі: «..їх тільки двоє: один – старий каліка, що одурив нас, завівши сюди, а другий – щеня, якому я ладен своїми руками вирвати серце. То ж нам, браття...» Він підвищив голос і підніс руку, готуючись до нападу).

8. Що сталося в цю мить? (З хащі гримнули три мушкетні постріли – і Меррі полетів сторчголов до ями, за ним пірат з перев'язаною головою, а решта троє щодуху дременули навіткіача).
9. Хто допоміг Джіму і Довгому Джону? (Лікар, Бен Ган і Грей).
10. Хто ж украв скарби, до яких так прагнули пірати? (Бен Ган за два місяці до прибуття «Еспаньйоли»).
11. Куди він подів скарби? (На своїх плечах потроху попереносив усе золото з-під високої сосни в печеру).
12. Хто першим дізнався про це? (Лікар, тому він і віддав Сілверу непотрібну тепер карту та харчові припаси, бо в Бена Гана в печері було вдосталь солонини з козячого м'яса).
13. Де жили друзі Джіма після того, як покинули фортецю? (У печері Бена Гана, де їм не загрожувала малярія і де вони могли оберігати скарби).
14. Чому лікар вирішив прийти на допомогу Джіму – дезертиру? (Він побачив Джіма у полоні в піратів і зрозумів, яка небезпека йому загрожує від них, коли їм не дістануться скарби, тому залишив сквайра біля пораненого капітана, а з Бен Ганом і Греєм подалися наперед).
15. Чи дійсно Бен Ган налякав піратів у лісі, навіщо? (Так, щоб пірати не випередили їх, і той скористався забобонністю своїх колишніх товаришів та добряче їх налякав. А лікар і Грей дісталися до засідки біля ями якраз перед приходом піратів).
16. Чи докоряв лікар Джіму? (Докір був у словах: «Мені таки боліла твоя доля, але я насамперед мусив піклуватися про тих, які виконували свій обов'язок. А хто ж у тому винен, що ти не був серед них?»)
17. Як повівся сквайр із Джімом, коли всі повернулися до печери, чи докоряв він хлопцеві? («Зі мною він повівся дуже люб'язно і привітно, і ні словом не згадав моєї втечі – ні поганим, ні добрим.»)
18. Які думки виникають у Джіма, коли він бачить величезну купу золотих монет і штабелі злитків? («А в дальньому кутку печери тьмяно полискували у відсвітках багаття великі купи монет і прямокутні бруски золота. То були Флінтові скарби...»)
19. Як тепер поводиться Сілвер? («..сміявся разом з усіма і швиденько схоплювався, коли щось треба було подати – одне слово зробився тим самим погідним, чемним і запобігливим кухарем, яким він був під час подорожі.»)
20. Скільки чоловік повернулося додому? (Тільки п'ятеро з первісної команди шхуни).
21. Як розпорядився своєю часткою скарбів кожний із наших героїв? (кухар утік у першій-ліпшій гавані, прихопивши мішок з монетами. Після повернення до Брістоля друзі чесно поділили скарби, не забувши віддати обіцяну частку Бену Гану.)
22. Яка фраза наприкінці роману натякає на те, що пошуки скарбів можуть тривати? («Решта скарбів – бруски срібла і зброя - все ще лежать там, де Флінт закопав їх – і, коли хочете знати мою думку, їм там і місце. А мене вже ні волами, ні арканом не заманиш удруге на оцей клятий острів...»).

Підсумки

23. Головна думка роману. (*Перемога добра над грубою силою, підступністю, жорстокістю*).

24. Практична робота «Уроки острова»

Теоретичні знання:

- Уміння володіти собою,
- Відповідальність за свої вчинки,
- Розуміння почуття честі, обов'язку, милосердя, любові до ближнього,
- Здобуття справжніх друзів,
- Не золото править світом,

Практичні навички:

- Здатність вижити в екстремальній ситуації,
- Уміння керувати кораблем, орієнтуватися на місцевості, здобувати паливо,
- Упевнився в шкідливості алкоголю.

25. Що об'єднує романи Жуля Верна «П'ятнадцятирічний капітан» та Стівенсона «Острів скарбів»? (*Романтика подорожей, пригод, уславлення сміливості, винахідливості, порядності, мотив небезпеки подорожі, напруги інтелектуальних, фізичних і моральних сил як необхідної передумови перемоги*).

Тести

Р.Л.Стівенсон «Острів скарбів»

1. Батьківщина Р.Л.Стівенсона – це:
  - а) Англія;
  - б) Шотландія;
  - в) Уельс;
  - г) Ірландія.
2. Роберт Льюїс отримав професію:
  - а) лікаря;
  - б) вчителя;
  - в) юриста;
  - г) інженера.
3. Початкова назва роману про заховані на острові скарби була:
  - а) «Загадковий кок»;
  - б) «Дивний кухар»;
  - в) «Острів скарбів»;
  - г) «Корабельний кухар».
4. Від чийого імені ведеться розповідь у романі:
  - а) Джима;
  - б) автора;
  - в) лікаря Лівсі;
  - г) містера Трелоні.
5. Установіть послідовність розділів першої частини роману «Острів скарбів»:
  - А «Чорний Пес приходить та іде»
  - Б «Чорна мітка»
  - В «Старий морський вовк у заїзді «Адмірал Бенбов»
  - Г «Папери капітана»
  - Д «Кінець сліпого»
  - Е «Матроська скриня»
6. «То був високий, міцний, огрядний чоловік з брунатним обличчям. Над коміром його заяложеної синьої куртки стирчала просмалена косичка. Руки в нього були зашкарублі й пошрамовані, з чорними поламаними нігтями, а рубець на щоці мав неприємний блідо-багрянний відтінок». Так виглядав:
  - а) Джон Сілвер;
  - б) Біллі Бонс;

- в) Чорний Пес; г) сліпий П'ю.
7. Де перехувалися Джим та його мати, коли до заїзду прийшла ватага піратів:
- а) у підвалі; б) у садку;
в) під мостом; г) у сусідів?
8. Сліпий П'ю загинув:
- а) від кулі; б) від ножа;
в) упавши в річку; г) під кінськими копитами.
9. Що було у пакеті, який Джим передав лікарю Лівсі:
- а) зошит і конверт; б) гроші й папери;
в) документи і портрет; г) записник і перо?
10. Що вирішує зробити сквайр Трелоні:
- а) повернути карту піратам; б) віддати пакет в поліцію;
в) плисти на пошуки скарбів; г) не звертати уваги на папери пірата?
11. Як звали одноногого матроса:
- а) Смоллет; б) Сілвер;
в) Гендс; г) Редрут?
12. Що викрикував папуга на ім'я капітан Флінт:
- а) «Центи!»; б) «Фунти!»;
в) «Пенси!»; г) «Піастри!»?
13. Де перебував Джим, підслуховуючи матросів, що домовлялися про змову проти капітана й судновласника:
- а) у трюмі; б) у каюті капітана;
в) на камбузі; г) у бочці з яблуками?
14. «...мав досить приємні риси обличчя. Тільки шкіра його так засмалася на сонці, що аж губи в нього почорніли, а ясні очі надзвичайно гостро проступали на темному обличчі. Він був обірванцем з обірванців...» Це портрет:
- а) Бена Гана; б) Джона Сілвера;
в) Ізраеля Гендса; г) Ейбрегема Грея?
15. Скільки років перебуває на острові покинутий товаришами Бен Ган:
- а) два; б) три;
в) чотири; г) п'ять?
16. На що не погоджувався капітан Смоллет, коли заколотники вели обстріл блокгаузу:
- а) стріляти у відповідь; б) відступати;
в) спустити прапор; г) вести перемовини з ворогами?
17. Що зробив Джим уночі після відбитої атаки:
- а) ліг спати; б) пішов у розвідку;
в) розмовляв з товаришами; г) поплив на «Еспаньйола»?
18. «Ми, здається, обидва скрикнули не своїм голосом, зустрівшись очима – я з жаху, він – з люті, мов оскажений бик». Який засіб виразності використано в реченні:
- а) порівняння; б) метафора;
в) епітет; г) гіпербола?

19. «По-перше, становище ваше погане: шхуну ви втратили, скарб втратили, людей своїх втратили. Вся ваша справа пропаца. І коли ви хочете знати, хто це спричинив, то знайте: це я і ніхто інший». Кому належать ці слова:

- а) Лівсі;
- б) Гокінсу;
- в) Смоллету;
- г) Трелоні?

20. Скільки залишилося піратів, коли вони вирушили востаннє на пошуки скарбів:

- а) четверо;
- б) п'ятеро;
- в) шестеро;
- г) семеро?

21. Що сталося з Сілвером:

- а) залишився на острові;
- б) поплив до Англії;
- в) загинув;
- г) утік з частиною скарбів?

22. Хто найнерозумніше повівся з своєю часткою скарбів:

- а) Джим;
- б) Грей;
- в) Лівсі;
- в) Бен Ган?

23. Знайдіть четвертого зайвого:

- а) Біллі Бонс;
- б) Джим Гокінс;
- в) Чорний Пес;
- г) сліпий П'ю.

24. «Острів скарбів» - це роман:

- а) авантюрний;
- б) науковий;
- в) детективний;
- г) пригодницький.

Ключ: 1б; 2в; 3г; 4а; 5В,А,Б,Е,Д,Г; 6б; 7в; 8г; 9а; 10в; 11б; 12г; 13г; 14а; 15б; 16в; 17г; 18а; 19б; 20в; 21г; 22в; 23б; 24г.

Тести

1. Хто такий «Веселий Роджер»?

- а) капітан корабля; в) назва корчми,
- б) чорний піратський прапор.

2. Чи всі скарби вивезли з острова:

- а) так, б) тільки частину,
- в) нічого не вивезли?

3. Меню Біллі Бонса складалося з:

- а) рому, б) свинячої грудинки, в) яєчні?

4. Чий це портрет: «Обличчя його було кольору землі. На лівій руці не вистачало двох пальців. Нічого войовничого не було у ньому, хоча на поясі висів кортик. Ця людина мене дуже зацікавила. На моряка він був мало схожий. І все ж я відчув, що він моряк »:

- а) Біллі Бонса, б) адмірала Бенбоу, в) Чорного Пса?

5. Який спосіб запровадив доктор Лай всі для лікування Біллі Бонса:

- а) укол, б) кровопускання, в) гірчичники?

6. Який недолік сквайра Трелоні негативно вплинув на хід подій:

- а) неухважність, б) не пунктуальність,
- в) балакучість?

7. Перша назва книги Стівенсона про пошуки скарбів:

- а) «Острів скарбів», б) «Корабельний кухар»,

- в) «Острів Скелета»?
8. Як звали папугу Джона Сілвера:
а) капітан Флінт, б) адмірал Бенбоу,
в) капітан Смолетт?
9. Хто з героїв взяв із собою у плавання британський прапор:
а) Джон Сілвер, б) сквайр Трелоні,
в) капітан Смолетт?
10. Що було зображено на піратському прапорі:
а) сонце і зірки, б) лев і меч, в) череп і кістки?
11. Хто з героїв роману спустив і викинув в море «Веселого Роджена»:
а) Джон Сілвер, б) Джім Гокінс, в) Бен Ган?
12. Що шукали пірати в скрині Біллі Бонса:
а) піастри, б) карту Флінта, в) коштовності?
13. Пірата з однією ногою звали:
а) Джон Сілвер, б) Бен Ган, в) Том Морган?
14. Чому Бен Ган опинився на безлюдному острові:
а) судно зазнало аварії, б) його висадили моряки
за провину, в) він залишився з власної волі?
15. Як називалася гора, позначена на карті піратів:
а) Підзорна Труба, б) Соколине Гніздо,
в) Флінтова Гора.
16. Що налякало піратів, коли вони шукали скарби:
а) спів, б) рев, в) постріли.
17. Чому пірати не знайшли скарб у тих місцях, які було позначено на карті:
а) його не було зовсім, б) Бен Ган переніс скарби
до печери, в) карта була підроблена?
18. Що сталося з Сілвером після повернення з мандрівки:
а) його стратили на шибениці, б) захворів і помер,
в) втік по дорозі ?
19. Ким був Джім Гокінс на кораблі:
а) юнгою, б) власником корабля, в) шкіпером?
20. Що правило за вказівку до скарбів:
а) кістяк, б) викладене стрілкою каміння,
в) вирізана на дереві стрілка?
21. Скільки людей з колишнього екіпажу корабля повернулися до Англії:
а) 3, б) 5, в) 17?
22. Як називалося судно, на якому пливли герої роману Стівенсона «Острів скарбів»:
а) «Пілігрим», б) «Вікторія», в) «Еспаньйола»?
23. Бен Ган прожив на острові:
а) три, б) чотири, в) п'ять років?
24. Пірат Сілвер на кораблі «Еспаньйола» був:
а) боцманом, б) помічником капітана, в) кухарем?

Відповіді: 1б, 2б, 3 а, б, в, 4в, 5б, 6 в, 7 б, 8 а, 9в, 10 в, 11б, 12б, 13 а, 14 б, 15 а, 16 а, 17 б, 18 в, 19 а, 20 а, 21 б, 22 в, 23 а, 24в.

Гра «Вірю – не вірю».

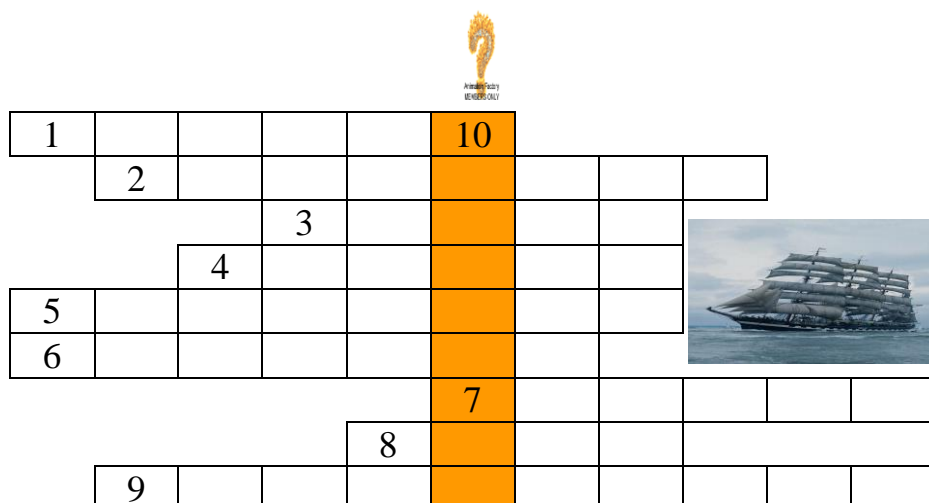
Відрізнити правильні твердження від хибних.

1. Таверна батьків Діма називалась «Веселий Роджер» -
2. Чорну мітку Біллі Бонсу приніс сліпий пірат на ім'я П'ю. +.
3. Доктор Лівсі врятував Біллі Бонса за допомогою кровопускання. +.
4. Сквайр Трелоні мав великий досвід у доборі команди корабля. -.
5. Джим поплав на острів скарбів одразу, разом з піратами. +
6. Компас у вигляді скелета – вигадка капітана Флінта. +.
7. «Мертві не тікають», - говорили пірати. -.
8. Щоб дістатися до «Еспаньйоли», Джім узяв човен піратів -.

Кросворд

Якщо у кросворді ви правильно розгадаєте усі слова, то прочитаєте добре знайоме прізвище

1. Прізвище головного героя роману «Острів скарбів».
2. Місто, з якого судно вирушило на пошуки скарбів.
3. Людина, яка заховала на острові скарби.
4. Прізвище кока.
5. Капітан судна.
6. Через його балакучість на судно потрапили пірати.
7. Поміщик в Англії.
8. Назва тварин, м'ясом яких харчувався Бен Ган.
9. Назва судна, на якому вирушили по скарби.

Відповіді: 1. Гокінс. 2. Брістоль. 3. Флінт. 4. Сілвер. 5. Смоллетт. 6. Трілоні. 7. Сквайр. 8. Кози. 9. Еспаньйола. 10. Стівенсон.

Розшифруй

Відгадайте заховане **пророцтво**, котре цілком здійснилося щодо піратів.

Відповідь: «Пий, і диявол тебе доведе до кінця»

НОСОРОГ

Назви імена піратів.

					1П			
				2	і			
3					р			
		4			а			
		5			т			
		6			и			

1. Сліпий пірат, що приніс чорну мітку Бонсу. (П'ю).
2. Пірат, який жив у таверні «Адмірал Бенбоу». (Біллі).
3. Капітан піратів на острові. (Сільвер).
4. Пірат, що сидів за одним столиком із Чорним Псом. (Морган).
5. Капітан піратів, господар скарбів. (Флінт).
6. Пірат, що першим знайшов Б. Бонса. (Чорний Пес)

Під який прапор стануть пірати? (Під чорний прапор з черепом, що називали «Веселий Роджер»).

Під який прапор стануть друзі головного героя твору? Назви цих героїв? (Під британський прапор: Лікар Лівсі, Сквайр Трелоні, егер Редрут, капітан Смолетт, Джім Гокінс, Бен Ган).

Звідки пірати вирізали папір для чорної мітки? (З Біблії).

Що було написано на зворотному боці мітки? («Пси та вбивці»).

Дайте визначення пригодницького роману. (Великий за обсягом переважно прозовий розповідний твір із гострим динамічним сюжетом та пригодницькими ризикованими ситуаціями.)

«Впізнай героя»

1. «То був високий, міцний, огрядний чоловік з брунатним обличчям».
(Капітан)
2. «...розкрив свою валізку з інструментами й розрізав шви хірургічними ножицями»
(Лікар)
3. «Звуть його ....., і в нього немає однієї ноги».
(Довгий Джон Сілвер)
4. «...неймовірно швидко починав торохтіти: Піастри! Піастри! Піастри!»
(Папуга)
5. «... але на разі мені закортіло з'їсти яблука».
(Гокінс)
6. «...я хочу жити в капітанській каюті, хочу їсти їхні маринади, пити їхні вина»
(Стерничий Ізраел)
7. «Він був обідранцем з обідранців»
(Бен Ган)
8. «Він мусив поїхати до Лондона, знайти іншого лікаря, що заступив би його в нашій окрузі»
(Доктор Лівсі)
9. « Довгий Джон Сілвер викопав нам дуже тямущого штурмана, на ім'я ...»
(Ерроу)
10. «...тепер він штурман і співвласник одного добре впорядженого корабля, у нього є дружина і діти»
(Грей)
11. Облишив морську службу.
(Капітан Смолетт)
12. «Закопав їх (...), і, коли хочете знати мою думку, їм там і місце».
(Гроші)

Тести для перевірки знання змісту роману

1. Трелоні був: А) сквайром; Б) свекром; В) сватом.	7. Що вручили корабельному кухарю? А) білу мітку; Б) чорну мітку; В) сіру мітку
2. «Адмірал Бенбоу» це -: А) місто;	8. Хто такі «джентельмени

<p>Б) заїзд; В) пароплав. 3. Зошит і запечатаний конверт знайшли в ...: А) майора; Б) капітана; В) доктора. 4. Гору пірати назвали...: А) Високою; Б) Скарбницею; В) Підзорною Трубою. 5. Хто першим зустрівся з Беном? А) Джім; Б) Сілвер; В) Сквайр. 6. Як називалася шхуна? А) «Вальдек»; Б) «Еспаньола»; В) «Пілігрим».</p>	<p>фортуни»? А) моряки; Б) пірати; В) мандрівники. 9. Де був Гокінс, коли почув таємниці заколотників? А) під палубою; Б) в діжці; В) в ямі. 10. Із ким Джім мав поєдинок на борту шхуни? А) з Гендсом; Б) з Флінтом; В) з Сілвером. 11. Що таке піастри? А) вірші; Б) гроші; В) птахи. 12. Хто вигукував без кінця «Піастри!» А) сова; Б) папуга; В) Сілвер.</p>
---	---

Відповіді: 1 – А; 2 – Б; 3 – В; 4 – В; 5 – А; 6 – Б; 7 – Б; 8 – Б; 9 – Б; 10 – А; 11 – Б; 12 – Б.

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!
(Презентую свої знання та вміння)

Самостійна робота

Тести . Р.Л. Стівенсон «Острів скарбів»

1. Роберт Льюїс Стівенсон отримав професію:
  - а) лікаря;
  - б) юриста;
  - в) інженера.
2. Початкова назва роману про заховані на острові скарби була:
  - а) «Загадковий кок»;
  - б) «Дивний кухар»;
  - в) «Корабельний кухар».
3. Сліпий П'ю загинув:
  - а) від кулі;
  - б) під кінськими копитами;
  - в) упавши в річку.
4. «Веселий Роджер» - це:
  - а) назва корабля;
  - б) назва корчми;
  - в) піратський прапор.
5. Установіть відповідність між персонажем і його місцем у системі образів:

1 Лівсі	А одноногий кок
---------	-----------------

- 2 Бен Ган   Б капітан «Еспаньйоли»
 3 Смоллет   В лікар
 4 Сілвер   Г покинутий на острові матрос
6. Джим залишився з піратами, бо:
 а) дав слово честі; б) боявся їхньої помсти;
 в) подружився з ними...
7. Батьківщина Р.Л.Стівенсона – це:
 а) Англія;   б) Шотландія;   в) Ірландія.
8. Від чийого імені ведеться розповідь у романі «Острів скарбів»:
 а) Джима;   б) автора;   в) лікаря Лівсі.
9. Що було у пакеті, який Джим передав лікарю Лівсі:
 а) зошит і конверт; б) гроші й папери; в) документи і портрет?
10. Хто знайшов скарби:
 а) пірати;   б) товариші Джима;   в) Бен Ган?
11. Хто з героїв твору спустив і викинув за борт «Веселого Роджера»:
 а) Ізраїль Хендс;   б) Джим Гокінс;   в) Джон Сілвер?
12. Установіть відповідність між персонажем і його місцем у системі образів:
1 Трелоні	А сліпий пірат
2 Біллі Бонс	Б сквайр
3 П'ю	В юнга на «Еспаньйоли»
4 Гокінс	Г капітан

Ключ: 1б; 2в; 3б; 4в; 5: 1В, 2Г, 3Б, 4А; 6а: 7б; 8а; 9а; 10в; 11б, 12: 1Б, 2Г, 3А, 4В.

ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР

Нове знайомство: Жуль Верн. (Сторінка 78)

1. Кому належать слова: «Потрібно пройти крізь випробування, щоб зрозуміти, на що здатна людина?» (*Ж.Верну*).
2. Батьківщина мрійника і фантазера Ж.Верна (*Франція*).
3. Ким був батько письменника? (*Адвокатом і бачив сина своїм спадкоємцем.*)
4. Про що мріяв Жуль Верн? (*Про далекі морські мандри.*)
5. Які події дитинства запам'яталися на все життя? (*В 11 років втік з дому на ихуні, що відпливала до Індії. Проте батьки відшукали його і повернули додому.*)
6. Що надихало Ж.Верна на творчість? (*Подорожі на власній яхті по багатьох країнах: Англії, Данії, Голландії, Швеції, Іспанії, Алжирі, Канаді... побачене будило його фантазію, підказувало незвичайні сюжети, а ще його надихало прочитане в книжках, журналах, газетах, вів картотеку записів з різних наук, «Жодна моя книжка не написана без цієї картотеки.»*)
7. Що зберігав письменник у дубових ящикках? (*Картки із записами з різних наук: біології, фізики, математики, хімії, географії – 20 тисяч зошитів.) використовував для своїх «романів науки»*
8. Чому виникла ідея створити «роман науки» (у цікавій формі пропагувати наукові знання.)

9. письменник склав план серії романів, над яким працював до кінця життя. Як називалася серія романів?(«Незвичайні пригоди»)
10. Скільки творів написав письменник? (65 романів).
11. Назвіть найвідоміші твори. («П'ять тижнів на повітряній кулі» (1862) «Діти капітана Гранта», «20 тисяч льє під водою», «Таємничий острів», «Навколо місяця», «Подорож навколо світу за 80 днів»).
12. Які наукові відкриття передбачив фантазер? (Створення підводного човна; польоти в космос – космічний корабель, гелікоптер, ракета з реактивним двигуном; появу звукового кіно; далекобійну артилерію).
13. Кому він приготував особливий подарунок? (Своєму 15-річному сину Мішелю – роман «П'ятнадцятирічний капітан»).
14. В чому суть цього подарунка? (Прагнув вигадати для сина літературного друга, який підказав би йому орієнтири життя.)
15. Хто був одним з перших перекладачів творів Ж.Верна російською мовою? (Марко Вовчок переклала рос. мовою 16 романів.)
16. Що письменник побажав би сучасним дітям?(У своїх книгах він попереджав, що наукові відкриття можуть не тільки приносити користь, а й шкоду. Пам'ятайте про це, коли сідаєте за комп'ютер, користуєтесь мобільним телефоном. У всьому треба знати міру. Не забувайте про чудову природу землі, подорожуйте рідним краєм та чужими містами й морями, бережіть екологію нашої планети, щоб чисте повітря й воду могли мати не тільки ви, але й наступні покоління).
17. Пригадаємо деякі події з життя Ж.Верна

	1	6	
2			
		3	
	4		
	5		

- 1). В якій країні жив Жуль Верн?
- 2). Що вивчав у Парижі?
- 3). Мрія дитинства.
- 4). Місто, в якому народився письменник.
- 5). Країна, до якої хотів вирушити 11-річний Ж.Верн.
- 6). Улюблений жанр Жуля Верна.

Ключ: 6. Роман. 1. Франція. 2. Право. 3. Море. 4. Нант. 5. Індія

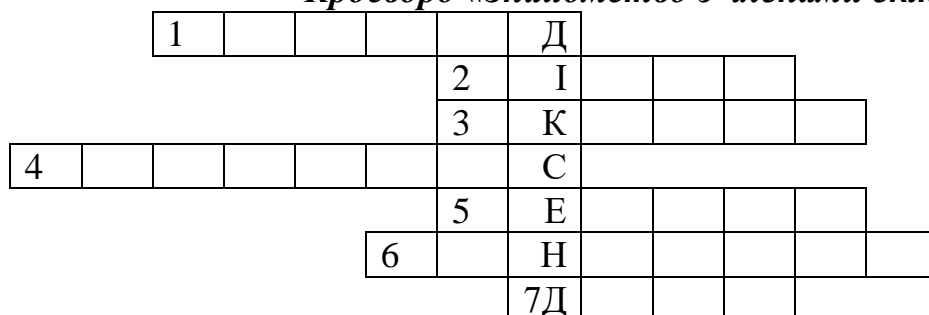
18. Що таке роман?(Великий епічний твір, що зображує історію багатьох героїв протягом тривалого часу).

КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ: «П'ятнадцятирічний капітан»

1. Головний герой- Дік Сенд
  2. Назва шхуни. («Пілігрим»).
- Куди прямував корабель?(До Американського узбережжя, до берегів Нової Зеландії)
- З якою метою?(Полювання на китів).
2. Капітан шхуни. (Халл.)

3. Пасажири. (*Місіс Велдон – дружина господаря шхуни, її син Джек, стара Нен, кузен Бенедикт.*)
4. Команда шхуни. (*5 дружніх американських моряків зі штату Каліфорнія, 15 – річний юнга.*)
5. Про кого із команди капітан жалкував, що взяв. (*Кок Негору – португалець, бо нічого про нього не знав, але змушений, бо їхній кок утік.*)
6. Хто в команді був новачком? (*Дік Сенд*).
7. Що відомо про його походження та ім'я. (*Сирота, Дік – скорочено від Річард – перехожий, який його знайшов; Сенд – у перекладі з англійського «пісок», місце, де його знайшли.*)
8. Опишіть зовнішність Діка. (*Середнього зросту, міцно збудований, чорнявий, із синіми рішучими очима. Рухливий, спритний, міцний фізично.*)
9. Як ставився до Велдонів? (*Безмежно вдячний за освіту, відданий.*)
10. Які предмети подобалися Діку у школі? (*Географія, історія подорожей, хотів вивчати вищу математику та навігацію.*)
11. Мета життя Діка. (*Стати людиною.*)

Кросворд «Знайомство з членами екіпажу»

1. Повне ім'я Діка Сенда. (*Річард*)
2. Як звали собаку, знайдену на судні «Вальдекс»? (*Дінго*)
3. Ім'я одного з негрів. (*Актеон*)
4. Велетень в екіпажі Діка. (*Геркулес*)
5. Прізвище хазяйки шхуни. (*Велдон*)
6. Ім'я кузена місіс Велдон. (*Бенедикт*)
7. Маленький хлопчик на борту судна. (*Джек*)

Назвіть інших членів екіпажу:

1. Перший капітан шхуни «Пілігрим». (*Халл*)
2. Найстарший негр. (*Том*)
3. Нянька Джека. (*Ненсі*)
4. Повар на шхуні. (*Негору*)

Порядовані з «Вальдека» (позакласне читання)

1. Уламки якого судна побачили Джек і Дік? («Вальдек»).
2. Хто були потерпілі, яких знайшли на кораблі? (*5 негрів, що їхали із США, вільні громадяни, що поверталися додому із заробітків: Том -60 років, Бет, Остін, Актеон, Геркулес.*)
3. Скільки років вони працювали за контрактом і не були дома? (*Три.*)
4. Чому «Вальдек» потерпів аварію? (*Його вночі збив якийсь пароплав і втік.*)
5. Скільки днів негри були на розбитому судні? (*10.*)
6. Чому знепритомніли? (*Їсти було що, а води не було.*)

7. Хто ще був врятований з неграми? (*Собака Дінго*).
8. Опишіть собаку. (*Сторінка 179, виразно прочитати*).
9. Хто господар собаки (*С.В. - на нашійнику*).
10. Де знайшов його капітан «Вальдека»? (*Африка, ріка Конго*).
11. Що було дивного у поведінці собаки? (*Тримався осторонь від негрів і ненавидів Негору, кидався на нього*).
12. Що пообіцяла місіс Велдон порятунком? (*Що її чоловік Джеймс Велдон забезпечить їх необхідним для повернення на батьківщину, бо в катастрофі втратили всі гроші, зароблені за три роки*).
13. Куди мав плисти «Пілігрим»? (*У Вальпараїсо розвантажитись, а потім вздовж американського берега аж до Каліфорнії, де їх чекав Велдон*).

Капітан Сенд

14. Яка трагедія сталася з командою «Пілігрима»? (*Капітан Халл і матроси загинули в морі, б'ючись із китом-смуґачем, який хвостом розбив шлюпку і всі потонули*).
15. Де перебувало судно? (*У Тихому океані*).
16. Хто тепер уособлював команду? (*Дік Сенд, він і капітан, і боцман, і моряк, бо 5 негрів нічого не тямали у морській справі*).
17. Чого найбільше бажав Дік Сенд? (*Щоб з'явилося якесь судно аби він пересадив на нього місіс Велдон і Джека, за яких боявся, бо були йому як рідні*).
18. Як ви оцінюєте поведінку Негору. Спробуйте передбачити чого від нього можна чекати? (*На ввічливі слова Діка відповів холодно, зухвало, і насмішувато поставився до рішення Діка*).
19. Які головні труднощі виникли в героїв роману на морському шляху? (*Загибель екіпажу, врятовані негри не знали морської справи, буря, шторм, підступність Негору, капітан був юним і мав мало досвіду*).
20. Як поводитися герої за цих складних обставин? (*Вони були мужніми, сміливим, сильними духом людьми, які прагнули за будь-яких умов подолати труднощі, підтримували і розуміли один одного*).

Розділ X «Наступні 4 дні», «Що робити?»

1. Ким став Том на кораблі? (*Боцманом*).
2. Чому корабель відхилився від правильного шляху і на скільки (*45 градусів – бо Дік спав, а на кормі нактоуза заснув Том, Негору підклав під нактоуз залізяку, під впливом якої стрілка компаса почала неправильно показувати напрямком*).
3. Що таке нактоуз? (*Металева, із спеціального немагнітного сплаву або дерев'яна шафа, у верхній частині якої встановлено корабельний компас*).
4. Скільки днів тривала подорож? (*74 дні*).
5. Що сталося із шхуною? (*Буря викинула на берег і розбило об рифи*).
6. Що сталося з пасажиром? (*Всі залишилися живі*).
7. Які головні труднощі виникли у героїв роману на морському шляху? (*Загибель екіпажу, врятовані негри не знали морської справи, капітан був юним і мав мало досвіду, підступність Негору, буря, шторм*).
7. Як поводитися герої за цих складних обставин? (*Були мужніми, сильними духом, прагнули за будь-яких умов подолати труднощі*).

8. Що намагався з'ясувати Дік? *(Де вони знаходяться, думав Перу.)*
9. Які дерева тут росли?*(Баобоби, латанії, сосни, тамаринди, мангове дерево).*
10. Які птахи?*(Ластівки, куріпки, пелікани, чайки.)*
11. Що здавалося Діку дивним?*(Птахи зовсім не боялися людей, невже цей берег безлюдний, жодних ознак людини.)*
12. Що робили Дінго і Негору?*(Негору пішов від них до річки, Дік уже не міг ним командувати, бо судно розбите, а на суші він не капітан. Дінго шукав якісь сліди.)*
13. Харчі були?*(Так, прибій виніс їх з корабля на берег: сухарі, консерви, сушене м'ясо. Прісна вода була в гирлі річки (в години відпливу придатна для пиття. Було багато плодів і дичини.)*
14. Де зупинилися для ночівлі?*(У гроті скелястого берега, який знайшов малий Джек.)*
15. Що вирішив робити Дік?*(Послати двох чоловік у розвідку, щоб знайти людей і дізнатися, де вони знаходяться.)*
16. Хто йтиме у розвідку?*(Дік і Том та Дінго).*
17. Чим займався кузен Бенедикт?*(Ентомолог – комахи.)*
18. Чому було тривожно на душі місіс Велдон?*(Зник Негору, на кого гавкав Дінго, що чекає їх тут.)*
19. Що, на вашу думку замислив Негору? *(через підступність работоргівця Негору «пілігримівці» опинилися на Африканському континенті, де на них чигали численні небезпеки...їх планують продати на невільничому ринку)*
20. Спільник Негору – Гарріс, запропонував потерпілим провести їх на ферму – асьенду, де живе його брат, а потім допоможуть їм дістатися до міста Атаками.)

«У дорогу»

1. Куди насправді потрапили потерпілі?*(До Африки).*
2. Чому це слово було для них страшне? *(Работоргівля). Яка найнебезпечніша її частина?(Ангола – 100 миль від узбережжя).*
3. Чи запідозрював Дік Сенд когось у всіх нещастях, що з ними сталися?*(Так, Негору, і компас, і лаг потопив, і підозріла поведінка).*
4. Чому становище потерпілих, на думку Діка, було жахливе?*(Негору і Гарріс змовилися, зрадники, негрів продадуть, а з ним теж шукатиме Негору нагоди помститися).*

Кросворди

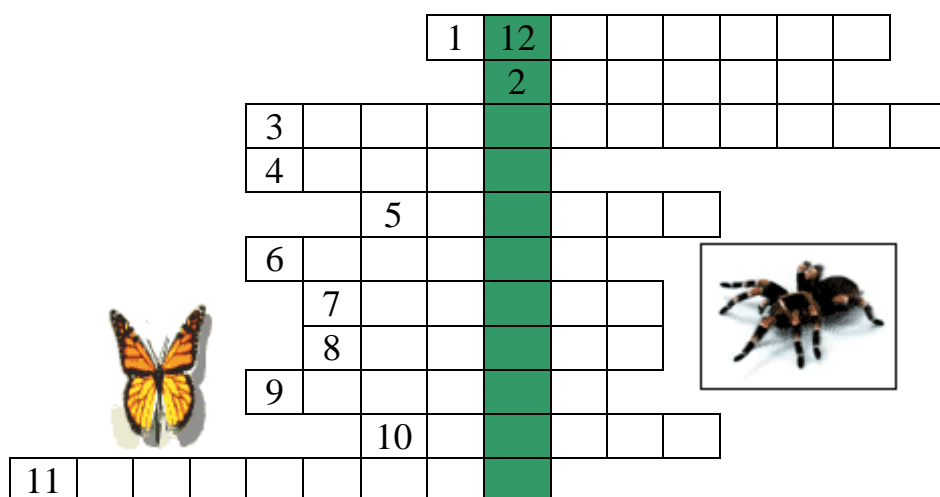
Розв'яжіть кросворд, і ви прочитаєте назву науки, якій присвятив усе своє життя кузен Бенедикт, один із персонажів роману Жуль Верна «П'ятнадцятирічний капітан»

По горизонталі:

1. Ім'я американця-негра, котрий став рятівником Діка Сенда та його супутників.
2. Ім'я корабельного кока «Пілігрима».
3. Злочин проти людства, який засуджує у романі Ж.Верн.
4. Кличка собаки, чотириноного друга Діка Сенда.

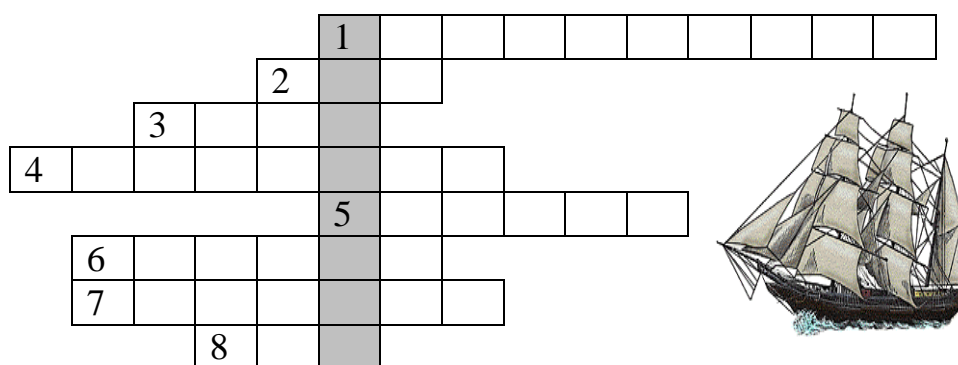

5. Морський прибор для орієнтування, визначення напрямку руху корабля.
  6. Прізвище жінки власника «Пілігрима», яка разом із сином була пасажиркою на судні.
  7. Назва людини-тубільця, яка здатна впливати на свідомість інших тубільців, лякати їх, наказувати їм, одягом якої скористався Геркулес для визволення бранців.
  8. Територія (земля) Екваторіальної Африки, де опинились Дік і його супутники.
  9. Назва човна тубільців, на якому вони переслідували Діка Сенда.
  10. Морська назва трикутного вітрила, яке було на «Пілігримі».
  11. Назва континенту, від берегів якого вирушив у плавання вітрильник «Пілігрим»
- По вертикалі:
12. Назва науки, якій присвятив своє життя кузен Бенедикт.

Відповіді: 1. Геркулес. 2. Негору. 3. Работоргівля. 4. Дінго. 5. Компас. 6. Уелдон. 7. Чаклун. 8. Ангола. 9. Пірога. 10.Клівер. 11. Австралія. 12. Ентомологія.

Розв'язавши кросворд, ви дізнаєтеся про назву шхуни-бригу, яка була споряджена у Сан-Франциско для полювання на китів.

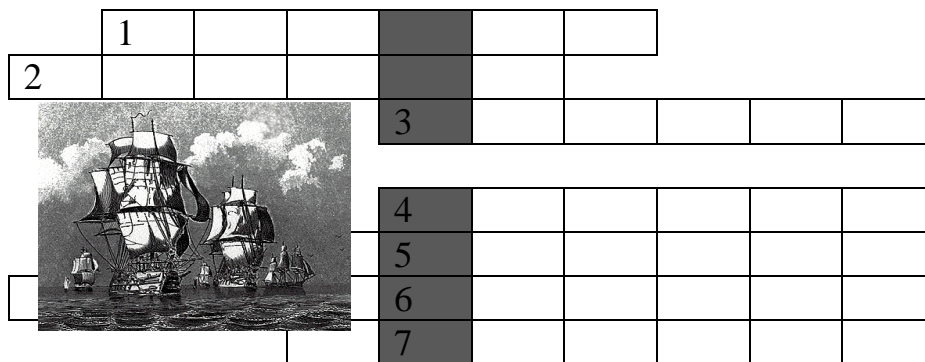
1. Країна Західної Європи, що першою розпочала торгівлю рабами.

2. Ім'я п'ятнадцятирічного капітана.
3. Капітан шхуни-брига.
4. Учений-ентомолог.
5. Перша людина, яку зустріли герої в Африці.
6. Португалець, що займався работоргівлею.
7. Материк, до якого хотіли дістатися герої, пливучи з Нової Зеландії.
8. Ім'я найстарішого серед негрів, яких знайшли на Вальдеку.

Відповіді: 1.Пілігрим. 1. Португалія.2. Дік. 3. Халл. 4. Бенедікт.5. Гарріс. 6. Негору. 7. Америка. 8. Том.

Розв'язавши кросворд, ви дістанете ім'я головного героя твору.

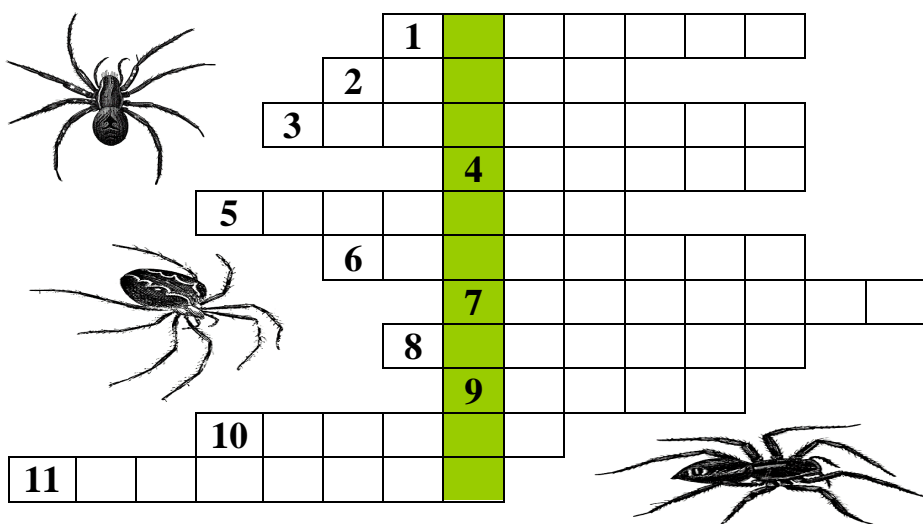

1. Власник судна, на якому подорожують герої.
2. Негр-работорговець.
3. Одна з найбільших річок Анголи..
4. Ім'я дослідника Африки.
5. 11 серпня герої прибули в..., де біля причалу уже стояв американський пароплав. Місце в гирлі Конго.
6. Кок «Пілігрима»
7. Ім'я власника «Пілігрима»

Відповіді: 1. Велдон. 2. Гарріс. 3. Кванза.4. Стенлі. 5. Ембому. 6. Негору. 7. Джеймс.

Кросворд

«Рослини і тварини на сторінках роману Жуля Верна»

Розв'яжіть кросворд, і ви прочитаєте **назву науки, яка вивчає комах і якій присвятив життя кузен Бенедикт.**

1. Які птахи ловлять дрібних риб і ховають їх у шкіряний мішок, що висить у них під нижньою частиною дзьоба. 2. Плоди якого дерева дуже сподобались мандрівникам? 3. Комаха з родини жужелиць, за якою ганявся кузен Бенедикт. 4. Вид пальми, з плодів якої виробляють олію. 5. Назва якої тварини у перекладі з грецької означає «річковий кінь». 6. Земноводні, що водяться у річках Африки. Найбільший представник сягає 5-6 метрів. 7. Яка тварина так описана в енциклопедії: «Вони висять на верхніх гілках дерев і живляться листям, не роблять гнізд або іншого житла; їх захищає те, що їх не видно серед густого листя»? 8. Найменша пташина на землі. 9. Гумове дерево. 10. Родич таргана, що живе у тропічних лісах, живиться деревиною і будує разом з родичами цілі селища будівель конусоподібної форми висотою 6 і більше метрів. 11. «Залізне дерево», деревина якого йде на виготовлення весел.

Відповіді: 1. Пелікан. 2. Манго. 3. Мантікора. 4. Олійна. 5. Бегемот. 6. Крокодил. 7. Лінивець. 8. Колібрі. 9. Гевея. 10. Терміт. 11. Баугінія. Ентомологія.

Розділ II Відкрити людину в людині

(до сторінок 82–103)

Чарльз Діккенс (Сторінка 82)

Рольова гра «Інтерв'ю з письменником»

1. Шановний Чарльзе, чому Гілберт Честертон назвав вас найбільшим оптимістом століття?*(Бо я все життя намагався оптимістично сприймати всі прояви життя. І хоча дитинство моє не було безтурботним, я сподівався на краще, захоплено і наполегливо вчився, а пізніше намагався своє творчістю принести користь людям).*

2. Що вам найбільше запам'яталося з дитинства? *(Чарівний світ театру та літератури. У родині часто влаштовували домашні спектаклі, а я був неодмінним учасником, говорили, що я мав дар перевтілення. Думаю, що допомагала мені в цьому моя спостережливість).*

3. Чи любили Ви читати?*(Я годинами пропадав у кімнаті, де знаходилася бібліотека).*

4. Які книжки вас найбільше захоплювали?*(Дефо «Робінзон Крузо», Сервантес «Дон Кіхот», збірка арабських казок «Тисяча і одна ніч»).*

5. Чому ж ви говорили на початку, що дитинство ваше не було безтурботним?*(Бо коли мені виповнилося 10 років, сім'я збідніла і переїхала до Лондона. Батько потрапив до боргової в'язниці – почалося моє рабство).*

6. Що ви називаєте рабством?*(Роботу на фабриці вакси. Я змушений був працювати по 10-16 годин на день, наклеювати етикетки на банки з ваксою. Це було найважчим випробуванням у моєму житті.)*

7. Чи можна сказати, що матеріали для своїх творів ви черпали із життя, з власного досвіду?*(Так, це для мене були роки навчання в Школі Життя.*

Відлуння тих страшних років відчутне в моєму романі «Пригоди Олівера Твіста»).

8. Про що цей твір?*(Про самотнього хлопчика, якому доля, як і мені, приготувала численні випробування).*

9. Які риси характеру сприяли Вашому становленню як письменника?*(Оптимізм, спостережливість, віра у дива, бажання дарувати людям милосердя, співчуття, щедрість).*

10. Ваше улюблене свято?*(Як і всі англійці, особливо люблю Різдво).*

11. Як святкують Різдво в вашій країні?*(Англійці збираються біля каміна, який прикрашають гілками гостролиста, пригощаються фаршированою яблуками гускою та прикрашеним гілкою гостролиста пудингом. Традиційний ритуал цих свят – веселі ігри, танці).*

12. Що таке пудинг?*(Національна англійська страва – запіканка з рису чи інших круп або макаронів з різними приправами).*

13. Коли ви почали писати?*(У 1833 році надрукував перше оповідання «Обід в алеї тополь», потім ще 9 оповідань, які підписував іменем Боз, на честь молодшого брата, якого дома називали цим прізвиськом).*

14. Чи описували в своїх книгах Різдво?*(Так, у 1843 році я написав першу з п'яти повістей «різдвяного» циклу «Різдвяна пісня у прозі»).*

15. Чому ви обрали для свого твору форму розповіді про фантастичні подорожі головного персонажа?*(В.Гюго писав: «Подорожувати – означає кожної хвилини народжуватися й помирати». Я хотів показати, що зробила зі Скруджа його жага до збагачення: втрата близьких, родичів, коханої, байдужість навіть до власної особистості. Щоб усвідомити сенс буття, необхідно побачити себе зі сторони, проаналізувати своє життя і виправити помилки. Мій герой подорожує з духами і перероджується: серце його звільняється від байдужості й жорстокості та стає здатним на милосердя).*

16. Дякуємо Вам за інтерв'ю. Із бесіди з вами ми зрозуміли, що Честертон, англійський державний діяч і письменник, мав рацію, коли писав про Вас: «Довершені оптимісти, одним з яких був Діккенс, не приймають світ, не захоплюються світом – вони в нього закохані».

17. Хто з українських письменників шанував творчість Діккенса?*(Шевченко, Франко, Леся Українка).*

18. Хто з українських шанувальників таланту славетного англійця назвав Діккенса «найвеличнішим маляром побуту, звичаїв і пристрастей людських»?*(Пантелеймон Куліш).*

19. Як шанують пам'ять Діккенса англійці?*(У Лондоні музей на Даут-стріт, де жив письменник, у Британському музеї в читальному залі, де він самотужки здобував освіту).*

Літературна гра «У лабіринті запитань»

(Різдвяна пісня в прозі (Сторінка 85)

Строфа I Марлєєва тінь)

1. Де працював Скрудж?*(Мав торгову контору «Скрудж і Марлей»).*

2. Що ви дізналися про Скруджа і Марлея, що їх поєднувало?*(Компаньйони, друзі; після смерті Марлея Скрудж залишив його ім'я на вивісці своєї торгової спілки).*
3. Чому Скрудж був жмикрут? *(Жмикрут – жорстока і скупа людина, він умів міцно схопити людину, як кліщами, придушити, скрутити, згребти).*
4. Зачитайте характеристику Скруджа.*(Сторінка 79, останній абзац, сторінка 86).*
5. Яка найхарактерніша прикмета героя?*(Холод у душі).*
  - Як поводитися люди, зустрівшись зі Скруджем на вулиці? *(Обходили стороною, не віталися, не питали в нього дороги...)*
  - Як ставився Скрудж до того, що його не любили люди?*(Не звертав уваги, нехтував людським співчуттям).*
6. Чим займався Скрудж у конторі перед Різдвом?*(Працював і наглядав через розчинені двері за писарем, щоб той не підкидав вугілля до каміна).*
7. Хто завітав до Скруджа напередодні Різдва?*(Племінник із запрошенням на Різдво, джентльмени, що збирали гроші для бідних, хлопчик, що співав різдвяну пісню).*
8. Як реагував на вчинки цих відвідувачів Скрудж?*(Усім відмовив; племінника обізвав дурнем (вбогий, а радіє святу), джентльменам сказав, що для бідних є тюрми, робочі дома, а він не грається у Різдво і не має достатків давати на забави лінивим, а хто не хоче йти в ці дома, хай помирає, бо дуже вже намножилося цих людей).*
9. Що б зробив Скрудж з тими, хто славить Різдво, якби міг робити так, як бажає?*(Сторінка 87, передостанній абзац: «Я б кожного дурня, що шляється та славить Христа, зварив разом з його різдвяною стравою й поховав би, застромивши йому в серце ялинку!»).*
10. А що говорить про Різдво племінник?*(«Я вважаю цей день найкращим у цілому році; добрий, веселий, ласкавий, привітний день!...»).*
11. Скільки пройшло років, як помер Марлей?*(7).*
12. Де жив Скрудж? Прочитайте опис будинку. *(У домівці, що належала покійному товаришу.).*
13. Що здивувало Скруджа, коли він повернувся додому?*(Замість молотка біля дверей він побачив обличчя Марлея, якого оце вперше за сім років згадав).*
14. Чи злякався Скрудж?*(Так, навіть ключі з рук випустив).*
15. Що трапалося, коли Скрудж зайшов у будинок?*(Почали дзвонити дзвоники у всьому домі, а потім почувся стукіт ланцюга і в кімнату зайшов привид Марлея).*
16. Зачитайте опис привида.*(Сторінка 88 «То була, справді, Марлева тінь...»).*
17. Виразне читання діалогу Скруджа і Марлея. *(Сторінка 88-89).*
18. Навіщо з'явився дух Марлея до колишнього компаньйона?*(Нагадати про те, що призначення людини на землі – робити добро, допомагати іншим. А якщо цього не зробити за життя, доведеться мучитися через неможливість щось змінити після смерті. Але тоді вже буде запізно. Якби Марлей знав, що чекає його після смерті, жив би інакше, а тепер хоче попередити про це Скруджа, щоб дати йому шанс врятуватися).*

19. Як звали Марлея?(Яковом).
20. Простежте, які почуття охоплюють Скруджа під час зустрічі з другом-привидом. *(Все одно дурниці! Не вірю я в привиди. – Все ж він не хотів вірити своїм очам. – від голосу привида у нього застигла кров у жилах. – Пощади, жахливе видіння, навіщо ти мучиш мене? – Скруджа почало трясти. – Скрудж уже почав приміряти його слова до себе. – Скруджа знову затрясло, як у лихоманці. - Скрудж хотів було сказати «дурниці» та осікся на першому ж складі. – Висновок: черствий і безжалісний Скрудж не вірив у привидів, але розповідь Марлея вплинула на нього, і він все ж не наважується сказати про все, що відбулося, - «дурниці». Герой починає замислюватися над своїм життям).*
21. Кому належать слова: «Я ношу ланцюг, який сам собі викував за життя»? Про який ланцюг іде мова?(Марлею, про хороші чи погані справи за життя людини).
22. Що зауважив Марлей Струджу, коли той сказав, що за життя Марлей був діловитим? *(«Моє діло мусило бути – всі люди, спільне добро, любов, співчуття, терпіння, добродійність! Торгові справи – крапля того моря справ, що мені було призначено»).*
23. Про що попередив привид друга? *(Що до нього прийдуть три Духи).*
24. Навіщо зустрічатися з Духами?(Бо без їх візиту матиме таку долю, як Марлей).
25. Коли прийдуть Духи? *(О першій годині ночі завтра, післязавтра і третьої ночі опівночі).*
24. Яке ім'я у Скруджа?(Ебенезер).
25. Що говорить Марлей про душу людини?(*« У людини душа не повинна бути замкнена, - треба, щоб вона завжди зустрічалася з своїми близькими, щоб мала співчуття до інших; коли душа не робила цього за життя, то мусить спокутувати це по смерті....»).*
26. Коли найбільше страждає Марлей?(Перед Різдом).

Строфа II . **Перший з трьох духів** (Сторінка 90)

2. Який дух з'явився до Скруджа першим?(Дух Минулого Різдва).
3. Опишіть зовнішність гостя, який завітав до Скруджа.
4. Куди помандрував Скрудж з гостем?(У минуле, у дитинство, він бачив те місце, де виріс, впізнавав людей, дітей, але то були лише тіні тих людей, що колись були).
5. Скільки минулих різдвяних свят показав Дух? *(Чотири: дитинство, отрочество, юність і зрілість).*
6. Куди зайшли мандрівники у часі?(До школи, де сидів самотній хлопчик).
7. Як зреагував Скрудж, побачивши власну бліду тінь?(Заплакав, побачивши себе забутого, як бувало завжди на Різдово).
8. Чим займався хлопчик?(Читав).
9. Хто були друзями Скруджа у школі? *(Герої книжок: Алі-Баба, Робінзон Крузо, папуга, П'ятниця).*

10. Про що пошкодував Скрудж?(Що не дав нічого хлопчику, який співав різдвяну пісню (колядував).
11. Яке друге Різдво показує Дух?(Сестра забирає його додому зі школи назавжди).
12. Як звали сестру?(Фанні).
13. Що відчув тепер Скрудж? (Сором, бо сестра померла, а її сина він викреслив зі свого життя).
14. **Розповідь вчителя, бо у підручнику пропущено.** Наступне Різдво: юність Скруджа, він святкує у свого господаря Фіззіуга, який нічого не жаліє у свято для своїх робітників, усі веселяться, танцюють. Відчув радість, щастя, вдячність. Зрозумів, що є децю важливіше за гроші; захотів сказати щось приємне своєму писарю).
15. Яким побачив себе Скрудж в останнє Минуле Різдво?(Побачив себе у зрілому віці обличчя вже мало ознаки заклопотаності та скупості. В очах був якийсь неспокійний заздрий вираз. Колишній Скрудж був не сам, коло нього сиділа молода гарна дівчина).
16. Чим докоряє йому дівчина?(Що гроші заволоділи ним понад усе, все важить лише користю, і вона покинула його).
17. Що відчував Скрудж?(Неможливість любити. Пошкодував, що втратив кохану, не мав сім'ї, дітей. Відчув сильний біль, неможливість повернути минуле).
18. Як звали дівчину, від якої він відмовився?(Белла).
19. Що дала Струджу подорож з Духом Минулого Різдва?(Примусила стриманого та невблаганного Скруджа плакати, сміятися, відчувати сором за свої вчинки, шкодувати про незроблені справи, пробудила у ньому людські почуття. Дух нагадав герою про його самотнє нещасне дитинство, заскорузлу зрілість, не здатну любити нікого і нічого, крім грошей).

Строфа III. Другий з трьох духів (Сторінка 94)

1. Який дух прийшов до головного героя другим?(Дух Теперішнього Різдва).
2. Як змінилася оселя з його появою?).
3. Чому змінилася кімната Скруджа?(Дух хотів показати герою всю красу святкового різдвяного інтер'єру, безліч страв, що готуються для святкового столу. Все це, безперечно, створює особливий настрій усім людям, та й сам Дух був такий радісний і добрий, як це свято).
4. Зачитайте опис зовнішності Духа.
5. Як реагує Скрудж на появу Духа?(«Духу, веди мене, куди хочеш. Минулої ночі я йшов примусово й отримав урок, який не пройшов марно. Якщо цієї ночі ти теж повинен чого- небудь навчити мене, нехай і це буде мені на користь».)
6. Куди помандрував Скрудж з Духом цього разу?(Спочатку вулицями міста, показував, як люди готуються до Різдва, до пекарні, де Дух кропив їду чимось із свого чудесного каганця, який повертав людям гарний настрій; потім Дух привів його до домівки писаря, спостерігали, як святкує бідна сім'я Кретчитів; (далі Дух показав рудоконів на болотах, сторожів на маяку,

моряків на кораблі – у підручнику пропущено), а на завершення подорожі потрапили в сім'ю племінника Скруджа).

7. Якою була сім'я Кретчитів?(Діти Марта, Белінда, Пітер, ще двоє молодших-хлопчик і дівчинка, Тайні Тім, який ходив на милицях, батько Боб, мати).

8. Що вразило вас в епізоді опису Різдва у сім'ї Кретчитів?(Сім'я жила дуже бідно, тому що дітей було багато, а батько, що працював на Скруджа, отримував мізерну платню, якої вистачало, щоб тільки не померти з голоду. Але батьки і діти дружні, веселі, всі раділи Різду, їли гуску, пудинг, жарені каштани, турбуються одне про одного та навіть піднімають келихи за здоров'я містера Скруджа, хоча і без щирої втіхи).

9. Про що запитав Скрудж Духа?(Чи житиме Тайні Тім?).

10. Чому Скруджу стало тяжко й сумно?(Почув власні слова: «Нехай собі вмирає! Поменшає трохи людей, а то вже дуже багато їх намножилося».Зачитаємо повчання Духа : «Чоловіче, коли в тебе людське серце, а не камінь, не говори більше таких лихих, дурних слів...»).

11. Що захотів змінити у житті Кретчитів Скрудж?(Просить Духа урятувати Тайні Тіма від смерті).

12. Що почув про себе герой у сім'ї племінника і що його здивувало?(«Те зло, що він робить, карає його самого» - «Хто приймає кару за його лиху вдачу? Він сам, бо втратив обід, не веселиться з нами...замість того, щоб побути у веселім товаристві, сидить собі сам зі своїми думками... Всі його не можуть терпіти, а племінник оправдовує, жаліє, захищає та виголошує тост за дядька і бажає йому щасливого Різдва).

13. Як звали племінника Скруджа?(Фред).

14. Чи сподобалося Струджу в сім'ї племінника?(Так, він слухав як жінка племінника грала на арфі і співала, як грали в піжмурки, у гру «Як, коли і де» і Скрудж теж втручався у забаву, вимовляв свою думку і Дух був втішений з його настрою).

15. Що дала Скруджу подорож з Духом Теперішнього Різдва?(Він бачить, як радіють святу і веселяться люди, яких він не поважав раніше через їх бідність. І рудокопи, і моряки, і сім'ї Кретчитів та Фреда приготувалися до Різдва, вони вміють радіти йому, бо щасливіші за багатого, але самотнього, черствого комерсанта).

Строфа IV. Останній дух (Сторінка 99)

1.Як звався останній Дух? (Дух Прийдешнього Різдва. Майбутнього).

2.Зачитайте опис Духа.

1. Чим зовнішність останнього гостя відрізнялася від вигляду його попередників?(Відсутнє світло, лише тьма, і мовчав).

2. Що показав Дух Прийдешнього Різдва герою?(Смерть усіма покинутого й обікраденого комерсанта; радість людей, що дізналися про його смерть; смерть Тайні Тіма).

3. Хто і чому радіє його смерті?(Спочатку Дух повів його на біржу серед купців, які сміялися і думали, чи йти на похорон, чи ні; потім два поважних пана, дуже багатих і впливових (Скрудж завжди прагнув, щоб вони думали про

- нього добре – у справах), вони сказали: «Старий скнара таки сконав»; потім побачив себе мертвого у ліжку (зачитаємо уривок на сторінці 117, останній абзац), ніхто його не оплакував, а далі заросла покинута могила на кладовищі).
4. Про що просить Духа біля ліжка з померлим?(Показати хоч одну людину, яку б хоч трохи стурбувала смерть цього чоловіка).
  5. Кого показав Дух?(Сім'ю, яка була винна гроші Скруджу, вони зраділи, що не треба віддавати борг).
  6. Про що просить Скрудж Духа на кладовищі?(Дати шанс йому все змінити: «Я вже не той чоловік, що був раніше. Після твоєї науки я вже не хочу бути тим, чим я був»).
  7. Знайдіть цитати, що підтверджують зміни у характері героя.(Сторінка 120, 4 абзац: «Як люди живуть, такий їм має бути кінець, коли вони не змінять свого життя, коли ж вони його змінять, то й кінець зміниться.»; сторінка 120, передостанній абзац: «Я шануватиму в своєму серці Різдво...»).
  8. Який урок виніс старий з побаченого? (Дуже злякався, не хотів так помирати, захотів змінитися).
  9. Чому Скрудж захотів змінитися? (Ніхто не сказав про нього доброго слова, ніхто не плакав за ним, нікому він не потрібний, а гроші і майно пограбували).
  10. Що саме, на ваш погляд, йому треба змінити у житті?

Строфа V. Закінчення (Сторінка 100)

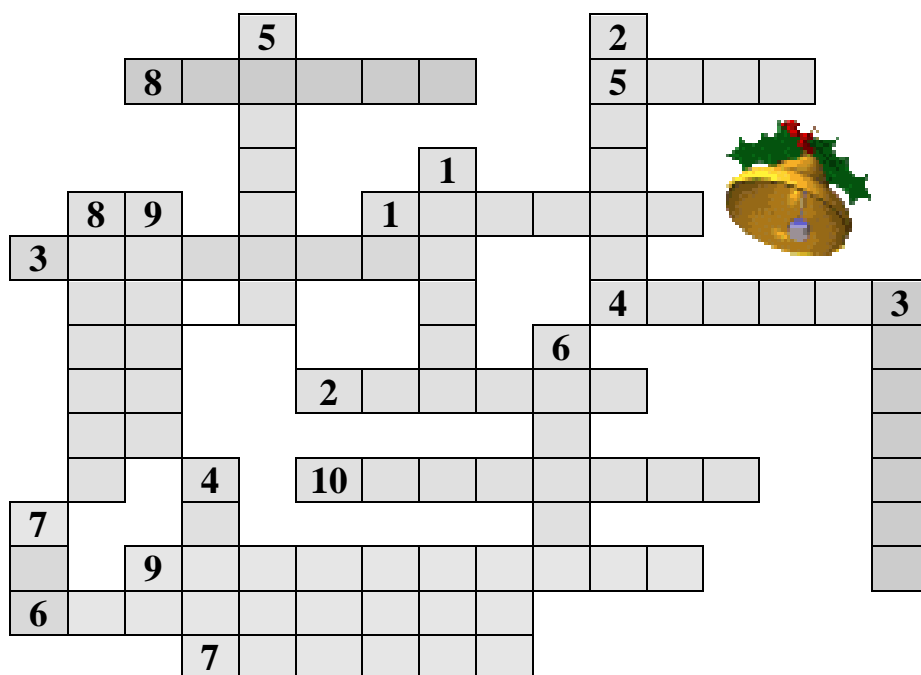
1. Чому Скрудж так зрадів, проснувшись у себе в ліжку?(Найприємніше те, що майбутнє належало йому й що можна було ще каятися).
2. Який настрої був у Скруджа? він був щасливий, сміявся і плакав, танцював, підстрибував)
3. Про що говорить його сміх?(Він віщував, що Скрудж тепер буде часто весело сміятися).
4. Яке питання його хвилювало? (Який сьогодні день?).
5. Що принесло йому ще більшу радість?(Відповідь хлопчика, що сьогодні Різдво, що Духи зробили все в одну ніч, а не в три, що він не пропустив свято).
6. Про що він попросив хлопчика?(Купити найбільшого індика)
7. Чому хлопчик був дуже здивований?(Скрудж був привітним, назвав його голубом, милою дитиною, дав гроші).
8. Навіщо купив індика?(Послав його Бобу Кретчиту на свято).
9. Що робив Скрудж упродовж дня?(Убрався у найкращий одяг, ходив усміхнений по вулиці, зустрів джентльмена, що просив гроші для бідних і сам підійшов до нього, пообіцяв гроші; пішов до церкви, ходив вулицями, привітно озивався до дітей, до старців, прогулянка робила його щасливим).
10. Як зреагував Фред на появу дядька у своєму домі?(Мало не повідривав йому рук, щиро радів).
11. Про що Скрудж думав наступного дня вранці?(Щоб прийти раніше за Боба і щоб той запізнився на роботу).
12. Чим здивував писаря Скрудж? (Пообіцяв більше платити, помагати бідній родині, наказав запалити більший вогонь у каміні, ще й запросив увечері на пуні, щоб поговорити.)

13. Що Боб подумав про свого хазяїна? Як зреагував? (Боб перелякався, хотів оглушити його лійкою, зв'язати, покликати на поміч з вулиці людей і одвезти його в дім для божевільних).
14. Як поведився Скрудж далі? (Так, як наказує любов до людей, відривав від себе і допомагав іншим, став другим батьком для Тайні Тіма).
15. Що дала Струджу подорож із Духами? (Примусила замислитися над своїм життям, пригадати своє дитинство і юність, викликала непереборне бажання змінити себе і навколишній світ).
16. У чому причина деградації особистості Скруджа? (Відсутність любові у сім'ї, бідність, самотність у дитинстві, жадібність до грошей, поступове зчерствіння душі, витіснення справжніх почуттів і цінностей підробними, фальшивими).
17. Чи змінився герой внаслідок фантастичної подорожі? (Так, він і сам відчуває це, усвідомлюючи себе людиною, що має серце і почуття).
18. Які вчинки переконують читача у переродженні героя? (Відіслав індичку, допоміг Тайні Тіму, просив прийняти благодійний внесок, прийшов помиритися з племінником, збільшив платню Бобу Кретчиту).
19. Яка ідея оповідання? (Віра в духовне очищення, спасіння, переродження людини, що втратила подобу Божу. Це відповідає святу Різдва, яке завжди пов'язувалося з чудом, спасінням, даром. І кожна «холодна, мертва» душа повинна стати живою - робити добро, все життя для безмежних можливостей добра!)).
20. Чи є елементи фантастичного у творі? (Подорож у просторі і часі, образи привидів).
21. Що таке фантастика? (Те, що не існує в дійсності, створене фантазією, уявою).
22. Наведіть приклади реального у творі. (Контора, свято Різдва, Святвечір у кожній родині, деталі побуту, зображення суспільного ладу Англії – життя вбогих і знедолених).
23. Композиція твору. (**Експозиція:** Розповідь про Скруджа і його контору. **Зав'язка:** поява душі Марлея, яка хоче врятувати головного героя. **Розвиток дії:** подорож Скруджа різдвяної ночі в часі та просторі. **Кульмінація:** Скрудж, сповнений відчаю, біля власної могили. **Розв'язка:** на місці самотнього і злого скнари з'являється добрий дядечко Скрудж, гордість міста.)

**Кросворди «Подорожі з Духами»
до розділу «Марлесва тінь»**

По горизонталі.

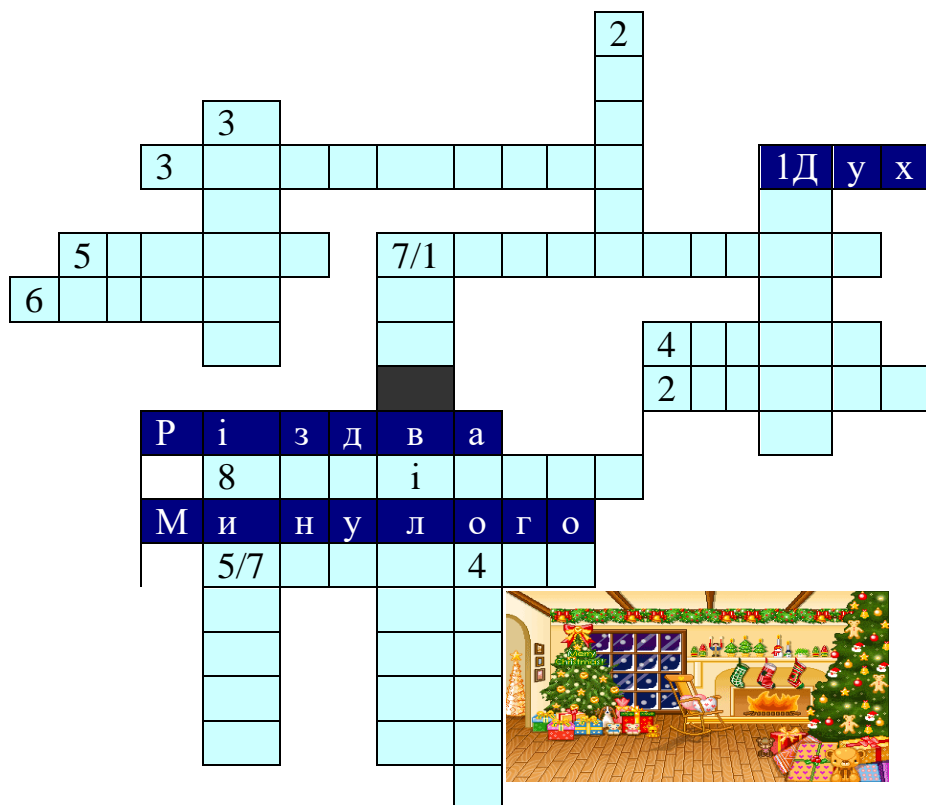
1. Компаньйон Скруджа. 2. «Найкращий день у цілому році; добрий, веселий, ласкавий, привітний день.» 3. Ім'я головного героя. 4. Прізвище головного героя. 5. «Холодний (що?)... лежав у нього на голові, на бровах і на сухім підборідді». 6.»Старці ніколи не сподівалися від нього (чого?)...». 7. «Ніхто ніколи за все його життя не попросив його показати (що?)...». 8. «Я б кожного дурня, що шляється та славить Христа, поховав би, застромивши йому (що?)...». 9. «Святкуй собі Різдво по-своєму, і не заважай мені святкувати його, як я хочу» Кому так відповів Скрудж?. 10. «Скрудж вихопив лінійку й вимовив такий скажений прокльон (кому?)...»

По вертикалі.

1. Ім'я автора твору. 2. Прізвище автора твору. 3. «Скрудж був справжній (хто?)...» 4. «Скрудж всюди носив із собою той(що?)...» 5. «Скрудж не зачиняв дверей у своїй кімнаті, щоб наглядати (за ким?)...». 6. «Писар думав, як би його зігрітися (біля чого?)...». 7. «Вже(скільки?)... років, як Марлей помер». 8. «Скрудж виразно побачив, що молоток – не молоток, а Марлеве (що?)...» 9. «Темрява – річ (яка?)...».

Відповіді: *по горизонталі:* 1. Марлей. 2. Різдво. 3. Ебенезер. 4. Скрудж. 5. Іней. 6. Милостині. 7. Дорогу. 8. Ялинку. 9. Племіннику. 10. Хлопчику; *по вертикалі:* 1. Чарльз. 2. Діккенс. 3. Жмикрут. 4. Холод. 5. Писарем. 6. Свічки. 7. Сім. 8. Обличчя. 9. Дешева.

До розділу «Перший з трьох духів»

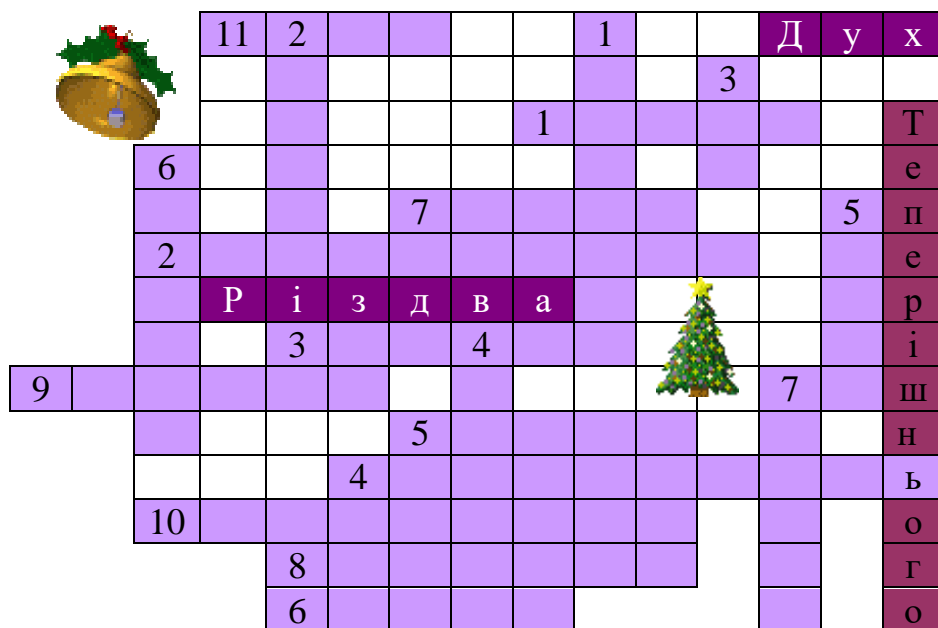
По горизонталі. 1.«Його годинник вибив (скільки?)...годин» 2. «Твої губи тремтять, - завважив дух.-А що це в тебе на щоці?» 3. «Маленька дівчинка вбігла в хату» Хто вона? 4. Її ім'я. 5. «Часом добре (що?)... - дорожче нам за великі кошти». 6. «Всі ваші величні почування потроху пожерла охота наживати (що?)...» 7. «Коли ж він зрозумів, що таке саме створіння, любе та прекрасне, могло б його звати (ким?)...- у нього навернулися сльози на очах». 8. Один з улюблених літературних героїв Скруджа.

*По вертикалі:*1.»Боже мій, та я ж тут ріс, я був тут (ким?)...»2. «Коло блілого вогню сиділа самотня дівчина і (що робила?)...» 3. «Пан і пані (прізвище)..., стискаючи кожному гостеві руку, бажали щасливих свят» 4. «Коло нього сиділа молода гарна дівчина в жалобі» Хто вона? 5. Ім'я коханої Скруджа. 6. «Та це ж (хто?)...Він так любив мене!

Відповіді: *по горизонталі:* 1. Дванадцять. 2. Сльоза. 3. Сестричка. 4. Фанні. 5. Слово. 6. Гроші. 7. Батьком. 8. Робінзон; *по вертикалі:* 1. Дитиною. 2. Читала. 3. Фецвіг. 4. Кохана. 5.Белла. 6. Дік Вількінс.

«Другий з трьох духів»

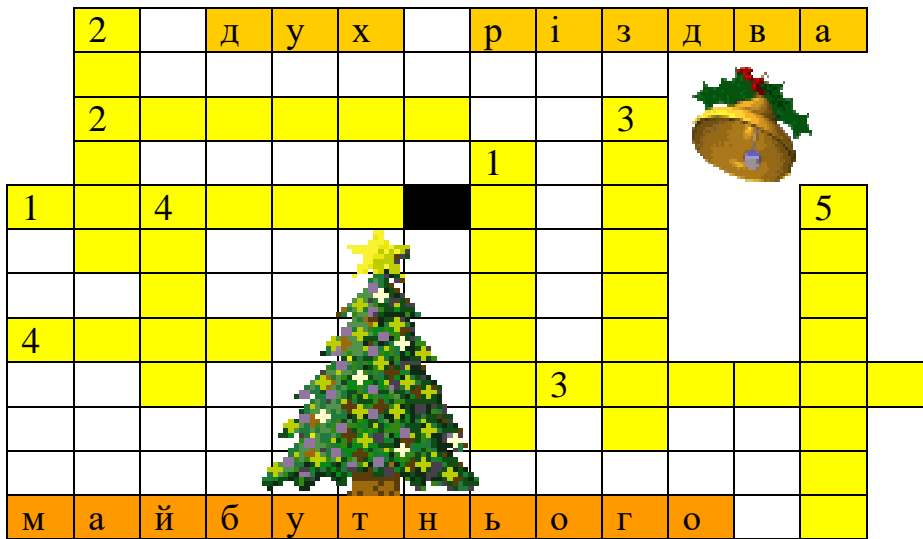
По горизонталі: 1. На голові Духа був (що?)...2. Вінок був прикрашений де-не-де блискучими (чим?)...3. «Аж ось почали дзвонити, скликаючи добрих людей (до чого?) до...4. «Боб брав усього (скільки?)... шилінгів на тиждень».5. Ім'я старшого сина Боба Кретчита. 6. Ім'я дочки. 7. Ось пішли по (Кого?)... і принесли її урочисто». 8. «Сіли за стіл і Боб проказав (що?)...» 9. «Пані Кретчитова пішла, щоб вийняти (що?)...» 10. Пудинг був прикрашений зверху різдвяною (чим?)...11. Ім'я Скруджевого племінника.

По вертикалі: 1. «Люди, що згібали сніг, весело перегукувалися одне з одним і кидалися (чим?)...» 2. «До них вертався добрий настрій, вони казали, що сором сваритися на (що?)...»3. Ім'я Скруджевого писаря. 4. Його прізвище. 5. Ім'я його молодшого сина-каліки. 6.Ім'я дружини Боба Кратчита. 7. «Двоє людей, що доглядають (за чим?)... бажали одне одному втішного Різдва».

Відповіді: по горизонталі: 1. Вінок. 2. Льодинками. 3. Церкви. 4. П'ятнадцять. 5. Петро. 6. Марта. 7. Гуску. 8. Молитву. 9. Пудинг. 10. Гіллячкою. 11.Фред. По вертикалі: 1. Сніжками. 2. Різдво. 3. Боб 4. Кретчит. 5. Тайні. 6. Белінда. 7. Маяком.

«Третій з трьох духів»

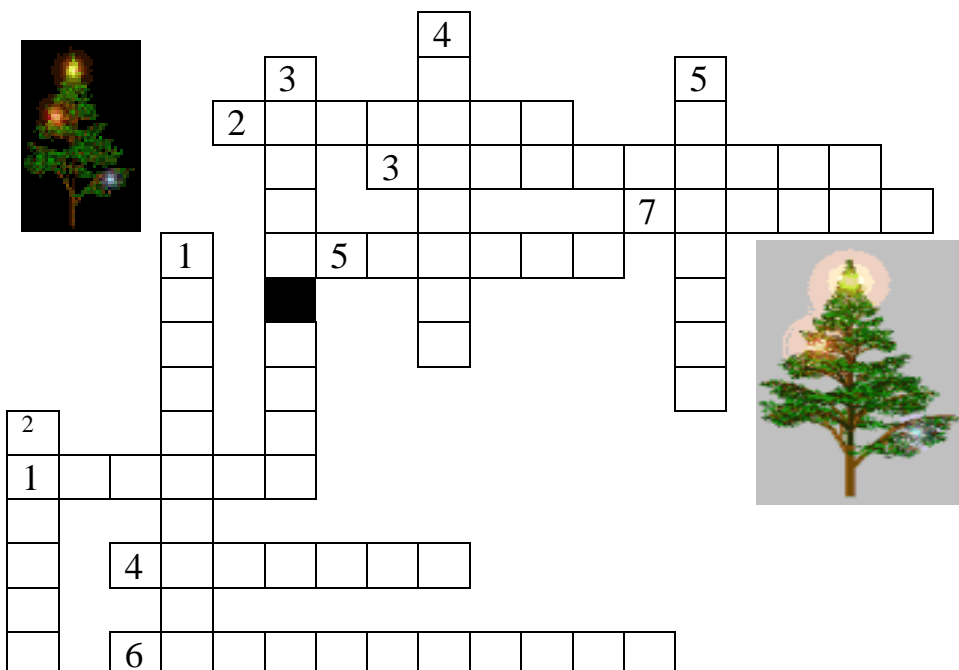

По горизонталі: 1. «Веселого Різдва та щасливого (чого?)...» 2. «Я шануватиму в своєму серці (що?)..., і думатиму про нього цілий рік». 3. «Я спокутую (що?)... теперішнім і майбутнім». 4. «Усі три (хто?) ... будуть зі мною».

По вертикалі: 1. «Помалу, поважно та мовчки наближалася (хто?)...» 2. «Дух був покритий (якою?) ... шатою». 3. «На ліжку лежало щось накрите подертим простирадлом». Що це було? 4. «Єдине зрушення од смерті того чоловіка було (що?)...» 5. «Дух стояв межи (чим?) ... і показував на одну з них».

Відповіді: по горизонталі: 1. Нового Року. 2. Різдво. 3. Минуле. 4. Духи; по вертикалі: 1. Примара. 2. Чорною. 3. Покійник. 4. Втіха. 5. Могилами.

«Переродження Скруджа»

По горизонталі: 1. «Я пошлю (кого?)... своєму писареві Бобові Кретчитові». 2. «Скрудж дивився на людей, що поспішали кудись, привітно озивався до дітей, до старців і відчував, що це все сповнює його серце (чим?)...» 3. «Після полудня він пішов до свого (до кого?)...» 4. «А на другий день Скрудж прийшов рано в (куди?) ...» 5. Годинник вибив (скільки?) ...» 6. «Боб спізнився на (скільки?) ... хвилин». 7. «І про нього казали, що вже хто-хто, а Скрудж уміє шанувати (що?) ...»

По вертикалі: 1. «Який сьогодні день? – гукнув Скрудж (кому?) ... в святочній одежині, що блукав поблизу». 2. «Сьогодні (що?) ...! – мовив сам собі Скрудж. Так я не пропустив його!» 3. Індик удвоє більший від (кого?) ...» 4. «Ніколи ще ніяка прогулянка, та й будь-що інше не робило його таким (Яким?) ...» 5. «Боб затремтів з переляку і погнувся за (чим?) ...» 6. «Я збільшу вам (що?) ...».

Відповіді: по горизонталі: 1. Індика. 2. Радістю. 3. Племінника. 4. Контору. 5. Дев'ять. 6. Вісімнадцять. 7. Різдво.; по вертикалі: 1. Хлопчиків. 2. Різдво. 3. Тайні Тіма. 4. Щасливим. 5. Лінійкою. 6. Плату.

**Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня у прозі»
«Обери позицію: чи все можна купити за гроші?»**

1. Чи можемо ми сказати, що Скрудж помилявся, коли вважав, що гроші принесуть щастя?
(Так)
2. Чи знайшли ви відповідь на таке питання? (Ні)
3. Як Скрудж поведився з грошима? (Жадібно. Відмовлявся від свят.)
4. Це була помилка? (Так)
5. Чи правильним є твердження: «Скрудж хоч і жадібний, але перед Різдвом допомагав бідним, давав гроші тим, хто просить»? (Ні)
6. А як він ставився до оточуючих? (Байдуже)
7. Чи можемо ми вважати байдужість його наступною помилкою? (Так)
8. Чи є в повісті люди, яких він любив? (Не було)
9. Чи були в нього друзі, кохана? (Він усіх їх зрадив)
10. Що робить людину щасливою? (Милосердя, щедрість, доброта, людяність)

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Тести.

1. Як називалася торгова спілка, в якій працював Скрудж:
а) «Скрудж і Фред», б) «Скрудж і Фанні»,
в) «Скрудж і Марлей»?
2. Назвіть ім'я секретаря Скруджа:
а) Марлей, б) Боб, в) Фред.
3. До якого свята був байдужий Скрудж:
а) до дня народження, б) до весілля, в) до Різдва,

- г) до Нового року?
4. Хто запросив Скруджа на обід:
а) племінник, б) писар, в) тінь Марлея, г) Дух?
  5. Що подарував Скрудж Бобу на Різдво:
а) півня, б) індика, в) гуску, г) собаку?
  6. Яка головна страва на Різдво в повісті:
а) суп, б) піцца, в) гуска та пудинг,
г) олів'є та качка?
  7. Чи прийшов Скрудж на обід до Фреда:
а) ні, б) так, в)про це у творі не сказано.
  8. Скільки духів приходило до Скруджа:
а)7, б)1, в)3, г) 4?
  9. Що сталося з Скруджем після зустрічі з Духами:
а) помер від серцевого нападу, б) погладшав,
в) потрапив у лікарню, г) став доброзичливим?
  10. Назвіть імена трьох Духів:
а) Духи Життя, Охорони, Смерті,
б) Духи Неба, Океану, Підземного царства,
в) Теперішнього, Минулого і Майбутнього
  11. Кого Скрудж попросив купити індичку:
а) жінку, б) дівчинку, в) хлопчика?
  12. Ким став Скрудж для Таймі Тіма:
а) другим батьком, б) хрещеним батьком,
в) рідним батьком?
  13. Назвіть ім'я головного героя:
а) Ебенезер, б) Марлей, в) Фред, г) Яков?
  14. Як звали старшу дочку Боба:
а) Ліна, б) Бетті, в) Марта, г) Белла?
  15. Яким був Скрудж до зустрічі з Духами:
а) хворим, б) добрим, в) лихим?
  16. Марлей був для Скруджа:
а) родичем, б) начальником, в) компаньйоном,
г) племінником?
  17. Сестру Скруджа звали:
а) Катрін, б) Фанні, в) Мері, г) Анна?
  18. Після Різдва Скрудж змінює ставлення до клерка Боба Кретчита:
а) звільняє його з роботи, б) підвищує заробітну плату, в) збільшує обсяг роботи, г) все залишає по старому.
  19. Бідного хлопчика – каліку з родини Кретчитів звали:
а) Боб, б) Тайні Тім, в) Пітер Пен.
  20. Як звали дівчину, яку в юності кохав Скрудж:
а) Белла, б) Фанні, в) Марта, г) Мері?
  21. Що Скрудж дізнався про своє майбутнє:
а) процвітатиме і люди будуть шанувати його;
б) помре, ніхто не оплакуватиме його;

в) нічого не зміниться в його житті.

22. З якими природними явищами автор порівнює Скруджа:

а) сніг, б) мороз, в) град, г) вітер?

23. Назвіть єдиних друзів Скруджа у дитинстві:

а) сестра, б) Марлей, в) герої книжок.

24. Як звали дружину писаря:

а) Фанні, б) Белла, в) Белінда, г) Марта.

Ч. Діккенс «Різдвяна пісня у прозі»

1. Головний персонаж «Різдвяної пісні у прозі» очолював контору:

а) «Скрудж і Кретчит»;

б) «Скрудж і Марлі»;

в) «Скрудж і Скрудж».

2. Схожість із тюремною камерою чи монастирською келією була в:

а) кабінету Скруджа;

б) комірчини секретаря;

в) спальні Скруджа.

3. Клерк на роботі намагався зігрітися біля:

а) каміну; б) обігрівача; в) свічки.

4. «Які дурниці!» - так Скрудж сказав про:

а) прогулянку; б) Різдво; в) Новий рік.

5. На святковий обід Ебенезера запросив:

а) компаньйон; б) клерк; в) небіж.

6. Доповніть цитату «Скрудж з'їв свій ... обід у тій самій ... харчівні»:

а) гарний, гарній;

б) смачний, затишний;

в) тоскний, тоскній.

7. Увечері вдома Скрудж сів біля каміна:

а) почитати газети;

б) посьорбати вівсянку;

в) подивитися на полум'я.

8. «...у своїй незмінній камізельці, щільних панталонах і чобітках. Китички на чобітках стирчали, як і та кіска; відстовбурчувалися поли сурдута, сторч стояло й волосся на голові». Це портрет:

а) Скруджа; б) Фреда; в) Марлі.

9. Скільки духів приходило до Скруджа:

а) два;

б) три;

в) чотири?

10. Який із літературних героїв не згадується в минулому Ебенезера:

а) Алі-Баба;

б) Робінзон Крузо;

в) барон Мюнхгаузен?

11. Хто з духів був убраний у «простий зелений балахон чи то мантию»:

а) Дух Минулого Різдва;

б) Дух Нинішнього Різдва;

в) Дух Майбутнього Різдва?

12. Хворого хлопчика з родини Кретчитів звали:

- а) Пітер;   б) Том;   в) Тим.
13. На якому музичному інструменті добре грала своячка Скруджа:
а) на арфі;   б) на піаніно;   в) на скрипці?
14. Автор повісті Духа Майбутнього Різдва не називає:
а) привидом;   б) фантомом;   в) статуєю.
15. «Я легкий, мов пір'їнка, щасливий, мов янгол, і веселий, як школяр!»
У цій цитаті вживається засіб виразності:
а) епітет;   б) порівняння;   в) метафора.
16. До зустрічі з духами Скрудж був:
а) хворим;   б) добрим;   в) лихим.
17. Кого першого побачив Скрудж ранком на Різдво:
а) літню жінку;   б) священника;   в) хлопчика?
18. Головний герой повісті відіслав клеркові на Різдв:
а) гуску;   б) індичку;   в) качку.
19. Що довго не наважувався зробити Скрудж у день Різдва:
а) піднятися на ганок і постукати до небожа;
б) попросити хлопчика збігати до магазину;
в) побувати на церковній відправі?
20. Боб «затрясся й покрадьки потягся до лінійки» тому, що:
а) хазяїн погрожував його звільнити;
б) хазяїн залякував його;
в) хазяїн вирішив підвищити йому платню.
21. Компаньйона Марлі звали:
а) Джеймс;   б) Джейкоб;   в) Джордж.
22. За чим послав Скрудж клерка ранком після свята:
а) пудингом;   б) вугіллям;   в) папером?
23. Для малого Тима Скрудж став:
а) рідним батьком;
б) хрещеним батьком;
в) другим батьком.
24. Характеризуючи головного героя в кінці твору, Діккенс декілька раз
уживає епітет:
а) добрий;   б) гарний;   в) щирий.

Ключ: 1б; 2б; 3в; 4б; 5в; 6в; 7б; 8в; 9в; 10в; 11б; 12в; 13а; 14в;
15б; 16в; 17в; 18б; 19а; 20в; 21б; 22б; 23в; 24а.

Розділ III «Живіть якомога веселіше»

(до сторінок 104 – 129)

Вікторина «Микола Гоголь»

1. Батьківщина письменника(Україна, містечко Великі Сорочинці, що на Полтавщині)
2. Перші десять років його життя минули в батьківському маєтку ... (Василівці)
3. Збірка повістей про Україну («Вечори на хуторі біля Диканьки».)

4. За порадою друзів, публікуючи цю книжку, Гоголь приховав своє прізвище за літературною «маскою» вигаданого видавця — ...(пасічника Рудого Панька.)
5. Час дії твору - ...(Різдвяні свята, яким притаманна атмосфера очікування дива й здійснення заповітних бажань.)
6. У сюжеті «Ночі перед Різдом» переплітаються три лінії: (перша — лінія чорта, друга — лінія залицяльників Солохи, третя — лінія Вакули й Оксани.)
7. Який образ їх об'єднує (образ чорта)
8. Основна думка твору — (перемога добра над злом: мрії — над дійсністю (кохання Вакули — над байдужістю Оксани), світлих сил — над темрявою (чистої душі коваля — над чортом).

Гра «Вірю-не вірю»

- Народився М.В. Гоголь у селі Великі Сорочинці.
(Так, він народився 20 березня 1809 року в сім'ї небагатих поміщиків).
- Хлопчика назвали Миколою на честь царя Миколи II. (Його назвали так на честь Святого Миколая, бо у матері Гоголя перед цим померло двоє дітей, і вона дала святому таку обітницю).
- Гоголь отримав освіту у Військовій академії. (Спочатку він навчався в Полтавському повітовому училищі, а потім у Ніжинській гімназії вищих наук).
- Навчаючись у гімназії, Микола багато читав, захоплювався музикою, живописом, театром. (Так, він мріяв стати актором).
- Закінчивши навчання, Гоголь повертається в Полтаву. (Гоголь їде до Петербурга і влаштовується згодом на посаду дрібного чиновника).
- У Петербурзі Микола Васильович знайомиться з Ф. Достоєвським та І. Франком. (Він знайомиться з О. Пушкіним та В Жуковським).
- Повість «Ніч перед Різдом» увійшла в збірку «Вечори на хуторі біля Диканьки». (Так, збірка «Вечори на хуторі біля Диканьки» була опублікована в 1831-1832 роках).

Літературна гра «У лабіринті запитань»

«Чи добре знаєш зміст твору?» (с.107)

1. Коли і де розпочинаються у творі події?(Останній день перед Різдом. Зимово, ясна ніч . У Диканьці)
2. Що показалося з димаря одної хати?(вилетіла відьма верхи на мітлі.)
3. Що робила відьма?(Збирала у рукав зірки на небі)
4. Хто украв місяця? (чорт)
5. Як звали дочку багатого козака Чуба (Оксана, красуня на все село)
6. Хто повинен прийти до дочки?(прийде коваль Вакула, силач і хлопець хоч куди)
7. Хто був чортові осоружніший, ніж проповіді отця Кіндрата?(Коваль)
8. Навіщо чорт украв місяць (шукав способу зігнати на ковалеві свою злість. І для цього наважився вкрасти місяць, сподіваючись, що старий Чуб в таку темряву навряд чи піде до дяка, а тому коваль не прийде до Оксани)
9. Чим вславився на всю околицю коваль?(як найкращий живописець)

10. Чому чорт заприсягся мститися ковалеві (за картину у церкві, на якій били і виганяли чорта)
  11. Скільки років Оксані (не минуло ще й сімнадцяти)
  12. Чому парубки ганялися за нею юрбами, але залишали (була вередлива і примхлива).
  13. Чому один тільки коваль не кидав свого залищання (був упертий)
  14. Зачитайте портрет Оксани (с.109)
  15. Що думає про дівчину коваль, спостерігаючи за нею?(Чудна дівчина! З годину стоїть, видивляючись у дзеркало, і не надивиться, та ще й хвалить себе вголос!)
  16. Що заказала для себе у коваля?(скриню)
  17. Зачитайте уривок, що свідчить про велике кохання Вакули(с.111: «Не любить вона мене! — думав собі, похиливши голову, коваль. — їй усе іграшки; а я стою перед нею, як дурень, і очей не зводжу з неї. І все б стояв перед нею, і повік би не зводив з неї очей! Чарівна дівчина! Чого б я не дав, щоб дізнатися, що в неї на серці, кого вона кохає. Та ні, вона й гадки не має ні про кого. Вона милується сама собою; мучить мене, бідолашного; а я за журбою не бачу світу; а я її так люблю, як ні один чоловік на світі не любив і ніколи не любитиме» і далі : ««Не хочу, — сказав би я цареві, — ні самоцвітів дорогих, ні золотої кузні, ні всього твого царства. Дай мені краще мою Оксану!»»)
  18. Ким була мати Вакули?(Відьма Солоха)
  19. Скільки їй років?(40)
  20. Вона вміла причаровувати до себе найстатечніших козаків. Хто до неї вчашав?(і голова, і дяк Йосип Никифорович (звісно, коли дячихи не було дома), і козак Корній Чуб, і козак Касян Свєрбигуз.)
  21. Чому прихильнішою Солоха була до Чуба. (цікавив її не так сам козак, як його майно.)
  22. Дізнавшись про кохання Вакули до Оксани, жінка стривожилася, бо ...(син міг заволодіти Чубовим багатством.)
  23. Чоу Солоха за всяку ціну намагалася посварити Вакулу із Чубом?(щоб син не зміг заволодіти Чубовим багатством.)
  24. Куди поплентався Чуб і чому?(через темряву й заметіль заблукав)
- «Чи добре знаєш зміст?» (с.113)**
1. Що було в мішках юнаків і дівчат?(з паляницями, ковбасами, варениками, яких встигли чимало вже наколядувати.)
  2. Що пообіцяла Оксана колядникам? (якщо коваль Вакула принесе ті самі черевики, які носить цариця, то вийде зараз-таки за нього заміж.)
  3. Хто з залищальників Солохи потрапляв у мішок? (Спочатку чорт, потім голова, дяк, Чуб)
  4. Що зробив Вакула з мішками?(згіб усі до купи, щоб віднести до кузні)
  5. Що завадило ковалю донести мішки і він їх кинув на вулиці(Почув голос Оксани в юрбі)
  6. Що вирішив зробити коваль, аби не терпіти знущання Оксани?(втопитися в ополонці)

7. До кого Вакула пішов порадитися (до сільського знахаря Пузатого Пацюка.)
8. Хто сидів у мішку, який він ніс за плечима. (Чорт)
9. Як Вакулі вдалося втихомирити чорта?(перехрестив)
10. Куди переляканий чорт повіз коваля?(В Петербург, просто до цариці)
11. Яку здобич у мішку приніс кум Чуба додому?(Чуба і дяка)
12. Останній мішок Вакули колядники привезли до Оксани. Коли з нього виборсався зніяковілий голова, до хати увійшов Чуб. Що він вирішив?(Прикро вражений витівками Солохи, козак поклав собі надалі до неї не залицятися)

«Продовж речення»(с.117)

1. У Петербурзі Чорт, перелетівши через шлагбаум, перекинувся...(конем, і коваль побачив себе на баскому бігуні посеред вулиці)
2. Не наважившись відразу звернутися до цариці, Вакула наказав чортові розшукати ...(запорожців, які саме збиралися до неї на прийом.)
3. За наказом коваля чорт зменшився й...(сховався в його кишені.)
4. Через хвилину ввійшов, у супроводі цілого почту, величний на зріст, огрядний чоловік у гетьманському мундирі, у жовтих чобітках.. — Це цар? — спитав коваль в одного із запорожців.— Куди тобі цар! Це сам...(Потьомкін)
5. «Тепер час! Цариця питає, чого хочете!» — сказав сам до себе коваль, та й упав раптом на землю. Боже ти мій, що б то було, коли б моя жінка та ... (взулася в такі черевики?!)
6. Тим часом селом прокотилася звістка про загибель коваля. Оксана засмутилася. Дівчина переконувала себе, що то лише плітки, але серце її пойняла тривога. Тієї ночі Оксана зрозуміла, що...(кохає Вакулу...)
7. «Стривай, приятелю, ще не все: я ще не подякував тобі». Тут, коваль...(схопивши хворостину, оперіщив його три рази)
8. Після цього Вакула ввійшов у сіни, зарився в сіно і ...(проспав аж до обіду.)
9. Чуб вирячив очі, коли ввійшов до нього коваль, і не знав, з чого дивуватися: чи з того, що коваль воскрес, чи з того, що коваль насмілювався до нього прийти, чи з того, нарешті, що він вирядився таким чепуруном і запорожцем. Та ще більше здивувався він, коли Вакула розв'язав хустку й поклав перед ним новісіньку...(шапку й пояс)
10. Ось тобі й нагайка: бий, скільки...(душа забажає)
11. Ну, тепер кажи, чого тобі хочеться? — Віддай, батьку,...(за мене Оксану!)
12. — Ні, ні! Мені не треба черевиків! — говорила вона, махаючи руками й не зводячи з нього очей. — Я ...(й без черевиків...)
13. — А чия це така розмальована хата? — спитав преосвященний у вродливої молодиці з ...(немовлятком на руках)— Ковалю Вакули! — сказала йому
14. На стіні збоку, як увійдеш у церкву, намалював Вакула ...(чорта в пеклі) такого гидкого, що всі плювали, коли проходили повз нього, а молодиці, як тільки розплакувалось у них на руках дитя, підносили його до картини й говорили: «Он бач, ...(яка кака намальована!».)

15. На основі повісті «Ніч перед Різдвом» виникло чимало відомих нині творів інших видів мистецтв, а саме...(опери видатних російських композиторів Петра Чайковського «Черевички» (1885) і Миколи Римського-Корсакова «Ніч перед Різдвом» ; російський художник Ілля Рєпін написав полотно «Вечорниці», у 1961 р. режисер Олександр Роу зняв кінофільм «Вечори на хуторі біля Диканьки»)

«Впізнай героя за його реплікою»

1. «Та ти, куме, ще не був у дяка в новій хаті?» (*Чуб*)
2. «То, мабуть, залишимося вдома». (*Кум*)
3. «Чого ти прийшов сюди? Хіба хочеться, щоб випровадила за двері лопатою?»(*Оксана*)
4. «То тобі весело з ними?» (*Вакула*)
5. «Забирайся к бісу зі своїми колядками!» (*Вакула*)
6. «Мені з жінкою не возиться». (*Вакула*)
7. «Ну, багато наколядував? Е, який маленький мішок!» (*Оксана*)
8. «Тому не треба далеко ходити, в кого чорт за плечима». (*Пацюк*)
9. «До цариці? А будьте ласкаві, панове, візьміть і мене з собою!» (*Вакула*)
10. «Чого ж хочете ви?» (*Катерина*)
11. «Утопився! Йй – богу, утопивсь!» (*Ткачиха*)
12. «Забудьмо все, що було між нами! Ну, тепер кажи, чого тобі хочеться?» (*Чуб*)

«Уважний читач»

1. У якому селі відбувалися події твору М. Гоголя « Ніч перед Різдвом» (*Диканька*)
2. Хто вкрав місяць? (*Чорт*)
3. Кого вважали найкращим художником в селі? (*Вакулу*)
4. Куди відправились козак Чуб з кумом? (*До дяка*)
5. Скільки років було Оксані? (*17*)
6. Хто полюбив Оксану? (*Вакула*)
7. Хто часто заходив до матері Вакули? (*Голова, дяк, Чуб, Свербигуз*)
8. Як звали матір Вакули? (*Солоха*)
9. Яких черевичок захотіла Оксана? (*Як у цариці*)
10. Хто перший був захований у мішку Солохи? (*Чорт*)
11. Назвати героїв, яким довелося сидіти в мішках у Солохи. (*Голова, дяк, козак Чуб*)
12. Чи зумів Вакула принести черевички? (*Так*)

Тести

I варіант

1. Скільки гостей Солоха заховала в мішок?
а) 3; б) 2; в) 4)*;
2. Хто виніс мішки з хати Солохи?
а) чорт;
б) коваль Вакула*;
в) дяк.
3. Що просила Оксана у Вакули, щоб погодитися вийти за нього заміж?

- а) валянки, як у Солохи;
  - б) черевички, як у цариці*;
  - в) плаття, як у цариці.
- 4.Що зробив Вакула з горя?
- а) втопився;
  - б) повісився;
  - в) відправився за черевичками*.
5. З ким Вакула пішов до цариці?
- а) з купцями;
  - б) з запорожцями*;
  - в) сам.
6. Чим закінчилася повість?
- а) Вакулі не дали черевичок;
  - б)Вакулі дали черевички, але Оксана не прийняла їх, а сказала:
« Я і без черевичків...»*
  - в) Вакулі дали черевички, Оксана прийняла їх і сказала « дякую, але заміж за тебе я не вийду»
7. Ким була Солоха?
- а) відьмою; * б) старостою; в) писарем; г) попадею;
- 8.Перед якими святами відбуваються події?.
- а) перед Новим роком;
  - б) перед Різдвом*;
  - в) перед Миколаєм.
- 9.Кому із героїв галушки самі летять до рота?
- а) Пацюку*;
  - б) голові;
  - в) дякові.
10. Як називається місце, де відбуваються неймовірні події?
- а) Диканька*; б) Полтава; в) Петербург.
- 11.Вакула заволодів чорта:
- а) силою; б) хрестом*; в) хитрістю.
12. Ким була Солоха головному героєві який любив найкрасивішу дівчину села?
- а) матір'ю;* б) сестрою; в) сусідкою; г) бабусею;

II варіант

- 1.Відьма збирала зірки:
- а) в кишеню;
  - б) в рукав;
  - в) в мішок.
- 2.Чорт заховав місяць:
- а)в кишеню;
  - б) в рукав;
  - в) в мішок.
- 3.Чорт не любив коваля Вакулу:
- а) тому, що він був сином відьми;

- б) тому, що він був його суперником;
в) тому, що він намалював його на картині в церкві.
4. Чуб у різдвяну ніч направився в гості:
а) до Солохи;
б) до дядка;
в) до голови.
5. Місяць знову показався на небі, тому що:
а) чорт змилостивився над людьми і відпустив його;
б) чорт ненароком зачепив у пічці ладунку, в яку заховав місяць;
в) Солоха відібрала у чорта місяць і відпустила його.
6. Цей твір це :
а) оповідання;
б) повість;
в) поема.
7. Художній світ цього твору:
а) реальний;
б) казковий;
в) вміщує в собі реальність і казковість.
8. Дяк прийшов в гості до Солохи:
а) тому, що до нього ніхто не прийшов;
б) він втік від гостей;
в) він переплутав хати.
9. На прохання Оксани дістати черевички цариці Вакула:
а) пішов топитися;
б) розсміявся;
в) помчав у столицю.
10. Вакула пішов до Пацюка, тому що:
а) він вмів чаклувати;
б) ходили слухи, що він знахар;
в) був найрозумнішим.
11. Чорта з мішка визволив:
а) Пацюк;
б) Вакула;
в) він сам вискочив.
12. У якому жанрі написано твір?
а) казково-фантастична повість; * б) роман; в) казка; г) містика;

3 варіант

1. Яке частування для друзів любив готувати Гоголь?
А. Вареники.
В. Пряники.
С. Борщ.
D. Узвар.

2. Гоголь придумав напій, який він сам називав «Гоголь-Моголь». Сміючись, він говорив: «Гоголь любить гоголь-моголь!». З чого він готував свій улюблений напій?
- A. З вишневого соку і гвоздики.
  - B. З молока і сирого яйця.
  - C. З козячого молока і рому.
  - D. З яблучного соку й кориці.
  - E. З молока та ванілі.
3. Гоголь не любив математику. Чому він придбав для себе математичну енциклопедію, яка була видана в шістнадцяту частку аркуша (10,5 ? 7,5 см)?
- A. Для самоосвіти.
  - B. Він раптом захопився математикою.
  - C. Вирішив всіх здивувати.
  - D. Він обожнював мініатюрні видання.
  - E. Її можна було носити в кишені.
4. Який символ Різдва з'являється на небі вночі?
- A. Північне сяйво.
  - B. Місяць.
  - C. Комета.
  - D. Зірка.
  - E. Промінь світла.
5. Як за старих часів на Різдво дівчини дізнавалися своє майбутнє?
- A. Колядували.
  - B. Водили хороводи.
  - C. Дивились на зірки.
  - D. Ходили рядженими.
  - E. Ворожили.
6. Про якого письменника (любителя книг) йде мова в кінці статті «Ніч перед Різдвом» у «Кладоскопе»?
- A. Про А. Пушкіна.
  - B. Про В. Крапівіна.
  - C. Про А. Чехова.
  - D. Про Л. Толстого.
  - E. Про А. Папченко.
7. Скільки святкових страв має бути на різдвяному столі?
- A. Чим більше, тим краще.
  - B. 12 - за кількістю місяців у році.
  - C. 7 - за кількістю днів у тижні.
  - D. Хоч скільки - головне, щоб всі були ситі і задоволені.
8. Різдвяний дід приносить слухняним дітям подарунки. А неслухняним?
- A. Ялинку без вогників.
  - B. Різки.
  - C. Нудні чорно-білі сни.
  - D. Мультфільми на незрозумілій мові.
  - E. Книжки без картинок.

9. Куди відьма Солоха ховала зірки?
- У пічну трубу.
  - У мішок.
  - У рукав.
  - У хустку.
  - Вона з них зробила собі намисто.
10. Як називається різдвяний ляльковий театр?
- Балаган.
  - Шатер.
  - Палатка.
  - Шарманка.
  - Вертеп.
11. На Різдво ходили по дворах колядувати. Навіщо брали з собою мішок?
- Щоб збирати в нього різдвяний сніг.
  - Щоб сховатися в нього і всіх налякати.
  - Щоб ховати в ньому зірки і місяць.
  - Щоб збирати в нього різні смачні частування.
  - Щоб забратися в нього й стрибати по снігу.
12. Першими побачили різдвяну зірку «волхви». Хто це такі?
- Пастухи.
  - Подорожуючі.
  - Ельфи.
  - Музиканти.
  - Звіздарі.
- Ключ: 1 А, 2 С, 3 Д, 4 Д, 5 Е, 6 А, 7 В, 8 В, 9 С, 10 Е, 11 Д, 12 Е.

Літературна вікторина

- Про який день у році розповідається в повісті «Ніч перед Різдвом» (ніч Різдва Христового).
- Що збирала відьма на небі (зірки).
- Що вкрав чорт перед Різдвом (місяць).
- Як називалося село, в якому ніхто не чув, що чорт щось вкрав (Деканька).
- Як звали найкрасивішу дівчину села (Оксана).
- Ім'я героя, що покохав найкрасивішу дівчину села? Рід його занять? (Вакула коваль).
- Яку умову поставила дівчина закоханому в неї герою? (черевички як у цариці).
- Як звали батька найкрасивішої дівчини (Чуб).
- Перерахуйте хто сидів у мішках у Солохи (Чорт, голова, дяк Йосип Никифорович, Чуб).
- Кому і як віддячив коваль за подорож до Петербурга? (чорту; оперіщив його три рази хворостоною).

«Чий це портрет?»

- Продовжіть рядки і спробуйте представити літературного героя:

1. «...Їй усе іграшки; а я стою перед нею, як дурень, і очей не зводжу з неї. І все б стояв перед нею, і повік би не зводив з неї очей! Чарівна дівчино! Чого б я не дав, щоб дізнатися, що в неї на серці, кого вона кохає. Та ні, вона й гадки немає ні про кого. Вона милується сама з собою; мучить мене, бідолашного...» (Вакула).
2. «Через хвилину ввійшов, у супроводі цілого почту, великий на зріст, огрядний чоловік у гетьманському мундирі, в жовтих чобітках. Волосся на ньому було розкуйовджене, одне око трохи підсліпувате...» (Потьомкін).
3. «...Тоді насмілився й коваль підвести голову і побачив перед собою невелику на зріст жінку, трохи навіть огрядну, напудрену, з голубими очима і водночас з тим велично усміхненим виразом...» (цариця Катерина).
4. «... стояли на долівці дві дерев'яні миски; одна була повна вареників, друга сметани. Думки його і очі мимохіть звернулися на ці страви. «Подивимось, казав він сам до себе «як це буде ... їсти вареники. Нахилитись він, певно, не схоче, щоб сьорбати, як галушки, тай не можна: бо треба вареника спершу вмочити в сметану». (запорожець Пузатий Пацюк).
- 5.«...Тоді насмілився й коваль підвести голову і побачив перед собою невелику на зріст жінку, трохи навіть огрядну, напудрену, з голубими очима і водночас з тим велично усміхненим виразом, який так умів підкоряти собі все і міг тільки належати жінці, що царює» (цариця Катерина).
6. «...Мала від народження не більше сорока років. Вона була ні хороша, ні погана собою. Важко й бути гарною в такі роки. Проте ж вона так уміла причаровувати до себе козаків... (Солоха).
7. «... Важко сказати, що виражало смагляве обличчя чудної дівчини: і суворість в ньому було видно, і крізь суворість якийсь знуцання над ковалем, і ледь помітна фарба досади тонко розливалась по обличчю...» (Оксана).
8. «...Волосся було на ньому було розкуйовджене одне око трохи криве, на обличчі зображувалась якась пихата величність у всіх рухах видно було звичку владарювати...» (Гетьман).

Тестування

1. Жанр твору:
  - а) казка; б) розповідь; в) повість.
2. Зображення зимової ночі, з якого починається твір, являє собою:
  - а) опис; б) розповідь; в) міркування.
3. В уривку з твору: « Зимова, ясна ніч настала. Глянули зірки. Місяць величаво піднявся на небо посвітити добрим людям та всьому світу...» - використано:
  - а) алегорію; б) уособлення; в) порівняння.
4. В ніч перед Різдвом чорт вкрав місяць, бажаючи:
  - а) побешкетувати; б) помститися ковалеві; в) познущатися над селянами.
5. Коваль був чоловік:
  - а) релігійний; б) волелюбний; в) богобоязлива.
6. У реченні: «Сніг загорівся широким срібним полем і весь обсыпался кришталевими зірками» - виділені слова є:
  - а) логічними визначеннями; б) постійними епітетами; в) епітетами.

7. Розповідаючи про Пацюка («...нічого не працював, спав три чверті дня, їв за шістьох косарів, випивав за одним разом майже з цілого відра...»), автор використав:
- алегорію;
  - іронію;
  - гіперболу.
8. Спостерігаючи за трапезою Пацюка, Вакула роззявив рота від здивування, і вареник «стрибнув» йому в рот. Вакула відштовхнув вареник, бо:
- не любив цю страву;
  - постив у переддень Різдва;
  - злякався чаклунства.
9. Вакула відправився в Петербург для того щоб:
- ніколи більше не бачити Оксану;
  - дістати царські черевички;
  - подивитися столицю.
10. У реченні: « Дівчата між тим, дружно взявшись за руки, полетіли, як вихор, з санками за скрипучему снігу» - виділені слова є:
- алегорією;
  - гіперболою;
  - порівнянням.
11. Оксана закохалася в коваля Вакулу, коли:
- він привіз їй черевички;
  - отримала звістку про його смерть;
  - батько розхвалив чесноти коваля.
12. В основі твору лежить:
- реальне життя;
  - фантастика;
  - поєднання реальності і фантастики.
13. Яким чином потрапив коваль Вакула до Петербурга;
- на конях;
  - на спині чорта;* в) на кораблі; г) пішки;
14. Чим закінчився твір?
- Вакулі не дали черевиків;
  - Вакулі дали черевички але Оксана їх не прийняла;* в) Вакулі дали черевички і Оксана їх прийняла; г) Вакулі дали черевички і він віддав їх іншій.

Урок *Мудрої Сови* !!!

Клоуз-тести "Теоретична скринька".

- Великий за обсягом прозовий твір, у якому на тлі суспільних подій зображено значну частину життя головного героя або його долю в цілому. У романі діє багато персонажів, і не всі вони пов'язані з головним героєм- це...(**Роман**)
- Різновид роману, для якого характерний гострий сюжет, побудований на захопливих пригодах, мандрівках до далеких країн, таємницях, переслідуваннях та інших незвичайних подіях - ...(**пригодницький роман**)
- Прозовий твір, за обсягом більший, ніж оповідання, в якому зображено низку подій із життя головного героя, а також детально змальовано пов'язаних з ним другорядних персонажів- це...(**Повість**)

4. Побудова літературного твору, його структура—(**композиція**)
5. Група рядків, що повторюються в тексті віршованого твору. У пісні строфа зазвичай утворює основу куплету – (**строфа**)
6. Вид мистецтва, яке відображає життя за допомогою слова. (**художня література**)
7. Розповіді, які передають уявлення давніх людей про богів, легендарних героїв, походження та влаштування світу (**міфи**)
8. Сукупність міфів певного народу або наука, яка вивчає міфи – це... (**міфологія**)
9. Сукупність богів того чи іншого народу або релігії, храм усіх богів – це...(**пантеон**)
10. Сталий елемент певного сюжету, який повторюється в різних творах –(**це мотив**).
11. Короткий, переважно віршований алегоричний твір повчального змісту – це...(**Байка**)
12. Висновок – повчання або на початку, або наприкінці твору – це...(**мораль байки**)
13. *Інакомовлення*. Спосіб художнього зображення одного явища, предмета чи істоти через інше. Обравши дійовими особами творів тварин, рослин, байкарі говорять про інше – про вади людського характеру, недосконалість суспільства. ((**Алегорія**)
14. Іносказання, художня мова, насичена недомовками та натяками, тобто замасковане висловлювання думок за допомогою натяків, недомовок-це...(**езопова мова**)
15. Створена мистецькою уявою художня картина (істоти, речі, події, явища тощо), яка у свій спосіб відтворює предмет зображення, схоплює його сутність і наділяє його додатковими значеннями (певним настроєм, ідеєю, зв'язком з іншими образами, роздумами автора тощо) – це...(**Художній образ**)
16. Образи, які повторюються й варіюються —це...(**Традиційні образи**)
17. Персонажі, що існують у мистецтві різних країн та епох як універсальні образи загальнолюдського значення і кожен митець і кожна доба збагачують їх новим змістом, що зумовлює їхнє постійне оновлення. («**Вічні образи**»

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота «Пригоди і фантастика»

1. **Чарльз Діккенс – це...**
А) англійський поет; Б) французький письменник; В) англійський журналіст;
Г) американський письменник
2. **Що найбільше цінував Чарльз Діккенс?**
А) здоров'я ; Б) сімейний затишок; В) гроші; Г) чесність
3. **До якого жанру належить твір «Різдвяна пісня у прозі»?**
А) поема; Б) пісня; В) роман; Г) повість
4. **У творі «Різдвяна пісня у прозі» Діккенс утверджував віру в силу...**
А) любові; Б) гуманізму; В) доброти; Г) віри

5. **Який дух у творі «Різдвяна пісня у прозі» мав «дитячу постать, але був схожий на діда»?**

А) дух минулого Різдва; Б) дух Якова Марлея; В) дух теперішнього Різдва; Г) дух прийдешнього Різдва

6. **Після подорожі різдвяної ночі Скрудж...**

А) більше не бачився з духами; Б) побудував новий будинок; В) одружився; Г) звільнив Боба Кретчита

7. **Миколу Гоголя вважають...**

А) російсько – українським письменником; Б) російським письменником; В) українським письменником; Г) італійським письменником

8. **Літературний успіх Миколи Гоголя пов'язаний з...**

А) поемою «Мертві душі»; Б) повістю «Ніч перед Різдвом»; В) збіркою «Вечори на хуторі біля Диканьки»; Г) комедією «Ревізор»

9. **У творі «Ніч перед Різдвом» задушевний ліричний настрій поєднується з....**

А) гумором; Б) сатирою; В) фантастикою; Г) насмішкою

10. **10. Хто з героїв повісті шукав способу зігнати злість на Вакулі?**

А) Солоха; Б) Корній Чуб; В) Чорт; Г) Оксана

11. **Чому чорт виконував всі накази Вакули?**

А) тому що той відшмагав його; Б) тому що коваль намалював картину, на якій зобразив чорта; В) тому що Вакула наклав на чорта хрест; Г) тому що чорт був закоханий в матір коваля

12. **Кого архієрей зустрів, проїжджаючи через Диканьку після описаних подій?**

А) Вакулу; Б) Оксану з немовлям; В) Вакулу і Оксану; Г) козаків

13. **Знайти відповідність між героєм та його роллю у творі:**

---

1. Солоха	А. дочка Чуба
2. Пузатий Пацюк	Б. дяк
3. Йосип Никифорович	В. сільський знахар
4. Корній Чуб	Г. козак
5. Касян Свербигуз	Д. староста
6. Оксана	Е. відьма

14. **Знайти відповідність між літературним поняттям та його визначенням**

1. Композиція	А. група рядків, що повторюються в тексті віршованого твору
2. Сюжет	Б. любов до людини, повага до її гідності
3. Повість	В. побудова художнього твору
4. Гуманізм	Г. послідовність подій у художньому творі
5. Строфа	Д. середній за обсягом прозовий твір, в якому зображено низку подій життя героя

15. **Встановіть послідовність подій твору «Різдвяна пісня у прозі»**

- А. Фанні приїхала до школи, щоб забрати Скруджа додому
Б. Скрудж із духом навідався до хворих, ув'язнених і убогих
В. Скрудж дав своєму клерку вихідний

- Г. Скрудж побував на могилі Тайні Тіма
- Д. Фредді прийшов привітати дядька з Різдром
- Е. Скрудж послав різдвяного індики родині Кретчитів

16. Виконайте одне із завдань.

1. Описати традиції, вірування, звичаї українського народу відображені в повісті «Ніч перед Різдром»
2. Написати про духовне переродження Скруджа в «Різдяній пісні у прозі».
3. Написати розповідь про героя, який найбільше сподобався у вивчених творах («Ніч перед Різдром», «Різдяна пісня у прозі»).

Контрольна робота №3

Тема: Пригоди і фантастика

I варіант

Тести (3 б.)

1. Де перехувалися Джим та його мати, із твору Р. Л. Стівенсона «Острів скарбів», коли до заїзду прийшла ватага піратів:
А) у підвалі; Б) у садку; В) під мостом; Г) у сусідів?
2. Команда шхуни-брига «Пілігрим» разом із капітаном загинули:
А) під час бурі та шторму; Б) від кулі піратів; В) під час полювання на кита; Г) від підступних дій кока Нагоро
3. Скрудж зустрівся у різдяну ніч з такою кількістю духів та привидів:
А) чотирма;; Б п'ятьма; В) трьома; Г) двома
4. «Потайний, замкнутий, самотній, він ховався у свою раковину, як устриця. Душевний холод заморозив ізсередины старечі рани його обличчя, загострив гачкуватий ніс, зморщив шкіру на щоках, скував ходу, змусив посиніти губи й почервоніти очі, зробив крижаним його скрипливий голос. І навіть щетинність підборіддя, рідке волосся й брови, здавалось, укрилися памороззю». Це - портрет:
А) Вакули; Б) Пацюка; В) Скруджа; Г) Марлі, компаньйона Скруджа
5. Кульмінація в творі М. Гоголя «Ніч перед Різдром» - це:
А) рішення Вакули втопитися з горя; Б) приборкання Вакулою чорта; В) благословення батьком шлюбу Вакули з Оксаною; Г) візит до Пацюка
6. Коваль попросив у цариці::
А) золоту скриню; Б) черевички; В) весільну сукню; Г) кожушок з царського плеча

Словникова робота (1 б.)

Роман – це ...

Відповіді на питання (2 б.)

1. Назвіть епізод з повісті М. Гоголя «Ніч перед Різдром», побудований із використанням сатири.
2. Продовжте речення: «Різдяні символи в повісті Ч. Діккенса «Різдяна пісня у прозі» - це...

Характеристика образу героя (2 б.)

Розкрийте образ Скруджа та поясніть причини його духовного переродження.

Творче завдання (4 б.)

Виконайте одне із запропонованих завдань:

1. Напишіть твір «Різдво у житті героїв вивчених творів та нашому житті»
2. Складіть казку з використанням веселих історій фантастичних героїв.

II варіант

Тести (3 б.)

1. Що було у пакеті, який Джим передав лікарю Лівсі, у творі Р. Л. Стівенсона «острів скарбів»:
А) зошит і конверт; Б) гроші й папери; В) документи і портрет; Г) записник і перо
2. За моральними якостями схожий до Діка Сенда, героя твору Ж. Верна «Пятнадцятирічний капітан»:
А) Негоро; Б) Гарріс; В) Геркулес; Г) Остін
3. Першим до Скруджа в повісті Ч. Діккенса «Різдвяна пісня в прозі» завітав:
А) Дух Минулого; Б) привид Марлі; В) Дух Сьогоднішнього Різдва; Г) Дух Майбутнього
4. «...Справді був колись запорожцем; але чи його прогнали, чи він сам утік із Запоріжжя, цього ніхто не знав... Хоч на зріст і невеликий, але вшир був досить важкий. До того ж шаровари, які носив він, були такі широкі, що хоч як би він ступив, ніг зовсім було не помітно, і, здавалося, горілчаний кадовб сунув вулицею». Це - портрет:
А) Вакули; Б) Пацюка; В) Скруджа; Г) чорта
5. Кульмінація в творі Ч. Діккенса «Різдвяна пісня в прозі» - це:
А) поява привида Марлі; Б) присутність Скруджа на власному похороні;
В) відвідування Скруджем у Минулому свого дитинства;
Г) прихід зміненого Скрудж на різдвяний обід до племінника
6. Найбільше вразило Вакулу в палаці:
А) вбрання цариці; Б) картини на стінах; В) мідна ручка; Г) сходи палацу

Словникова робота (1 б.)

Повість – це...

Відповіді на питання (2 б.)

1. Назвіть епізод із повісті Ч. Діккенса «Різдвяна пісня в прозі», побудований із використанням сатири.
2. Продовжте речення: «Фантастичні персонажі у творі М. Гоголя, які характеризуються з фольклорними образами - це...

Характеристика образу героя (2 б.)

Розкрийте образи вакули й оксани в їхньому розвитку.

Творче завдання (4 б.)

Виконайте одне із запропонованих завдань:

1. Напишіть твір «Національні традиції у творах Ч. Діккенса і М. Гоголя»
2. Складіть різдвяну казку.

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА ЛЮДСЬКІ СТОСУНКИ

Розділ I Смішні та прикрі «дрібниці життя»

(до сторінок 130 – 139)

Антон Чехов

1. Кому належать слова: «Чехов уміє писати так, щоб словам було тісно, а думкам простору»? (*М. Горькому*).
2. Як ще називають російського письменника? (*Великим майстром маленьких оповідань*).
3. Хто сказав: «Стислість – сестра таланту», «Мистецтво писати – мистецтво скорочувати»? (*Чехов*).
4. Батьківщина письменника. (*Росія. Таганрог*).
5. Чому хлопчик відчував себе в'язнем нецікавого дорослого життя? (*Замість насолоди дитячими іграми разом з братами обслуговував покупців у батьковій крамниці*).
6. Як Чехов згадував своє дитинство? («*У дитинстві в мене не було дитинства*»).
7. Які риси характеру письменника, яскраво виражені ще в дитинстві, знайшли відображення в літературній творчості Чехова? (*Тонка спостережливість, потяг до гумору, оптимізм*).
8. Що означає бути оптимістом? (*Сприймати світ з бадьорістю, життєрадісністю, твердою вірою в краще майбутнє, в успіх*).
9. Протилежне слово до оптимізм? (*Песимізм*).
10. Професія Чехова. (*Лікар*).
11. Де здобув освіту? (*У 19 років переїхав до столиці і вступив до медичного факультету Московського університету*).
12. Чому Чехов змушений був заробляти гроші? (*Сім'я бідувала*).
13. Як заробляв на життя? (*Літературною діяльністю*).
14. З якою метою надрукував своє перше оповідання? (*Щоб купити мамі іменинний пиріг*).
15. Псевдонім письменника. (*Антоша Чехонте*).
16. Хто дав Чехову таке прізвисько? (*Один з учителів таганрозької гімназії*).
17. Поясніть зміст речення: «Студент-медик став відомим письменником, а написані ним короткі історії і нині сприймаються як своєрідні ліки для душі». (*Висміюючи людські вади, Чехов відкриває читачам очі на самих себе і підказує шляхи до самовдосконалення*).
18. Який літературний прийом характерний для оповідань Чехова? (*Художня деталь. Чехов – майстер художньої деталі*).
19. Що таке художня деталь? (*Виразна подробиця, яка допомагає уявити зображену автором картину, предмет чи характер. Натяки*).
20. Що є чарівним ключиком до оповідань Чехова? (*Знання про художню деталь*).

Гра «Насправді було так»

1. Чехов – єдина в сім'ї дитина. (*П'ятеро братів і сестра*).
2. Дитинство минуло в Краснодарі. (*Таганрозі*).
3. Батько залучав сина до танців. (*До торгівлі, церкви, співав у церковному хорі*).
4. Свої перші оповідання підписував псевдонімом Антоша Чехонте. (*Чехонте*).
5. На літні місяці 1888 і 1889 років виїздив до Грузії. (*До України*).
6. Мав дачу неподалік від Харкова (*Від Сум*).
7. У 1879 році поступив до Казанського університету (*Московського*) на педагогічний факультет. (*Медичний*).
8. Після закінчення університету працював учителем. (*Лікарем*).
9. Писав короткі фантастичні оповідання. (*Гумористичні*).
10. Чехова називають великим байкарем. (*Майстром маленьких оповідань*).
11. У Львові Чехов купив твори Котляревського. (*«Кобзар» Шевченка*).
12. «Біла дача», будиночок Чехова, де зараз діє музей, знаходиться у Грузії. (*Крим, в Ялті*).
13. На березі моря в Ялті можна побачити цікаву скульптурну композицію: Чехов і герої із «Хамелеона». (*«Дама з собачкою»*).

Біографія (літературний диктант)

1. А. П. Чехов народився у ... році (*1860 р.*).
2. Дитинство та юність провів у місті ... (*Таганрозі*).
3. Учився спочатку у грецькій школі, а потім у ... (*гімназії*).
4. Після закінчення гімназії Антон продовжив навчання ... (*на медичному факультеті Московського університету*).
5. Після закінчення університету працював ... (*повітовим лікарем*).
6. Свої перші оповідання він писав під псевдонімом ... (*Антоша Чехонте*).
7. Антон Чехов майстерно володів усіма засобами творення ... (*комічного*).
8. Особливу увагу письменник приділяв ... (*художній деталі*).
9. У своїх оповіданнях Чехов найчастіше використовував вид комічного ... (*сатиру*).
10. Чехов писав: «У людини все має бути прекрасним: і душа, і одяг, ... (*і обличчя, і думки*)».
11. Назвіть відомі вам твори А. Чехова («Хамелеон», «Товстий і тонкий», «Хірургія»)
12. Помер А. П. Чехов у ... (*1904 р.*).

Вставте пропущенні слова у реченнях

1. А.П.Чехов народився ... (29 січня 1860)
2. Дитинство його пройшло у невеличкому містечку ... (Таганрозі)
3. Змалечку він працював ... (У крамниці батька)
4. Після банкрутства батька родина переїхала ... (До Москви)
5. Закінчивши лицей у Таганрозі, Чехов поступає ... (До Московського університету)
6. Юний студент опановує професію ... (лікаря)
7. Він співпрацює з журналами ... (« Будильник », « Стрекоза », « Осколки »)

8. Свої твори автор публікує під псевдонімом... (Антоша Чехонте)
9. Чехов пише про кумедні “ дрібниці життя ” з ... , а іноді з ... . (Гумором, іронією).
10. Його вислів ... став крилатим. (“Стислість – сестра таланту”)
11. К. Чуковський назвав оповідання Чехова ... . (“Спресованими романами”)
12. Життя і творчість Чехова тісно пов’язані з ... (Україною)

Вікторина за оповіданням Чехова

1. Переставте літери й прочитаєте назву оповідання.

е	о	м	л	а	е	н	х
---	---	---	---	---	---	---	---

Хамелеон (Сторінка 134)

1. Прізвище поліцейського наглядача. (Очумелов).
  2. Де відбуваються події? (На базарній площі біля дров’яного складу купця Пічугіна).
  3. В чому суть конфлікту, покладеного в основу оповідання? (Собака вкусила ювеліра Хрюкіна. Очумелов повинен розібратися в ситуації і наказати винного).
  4. Знайдіть опис винуватця скандалу. (Сторінка 67, 5 абзац: «В центрі натовпу, розчепіривши передні ноги й тремтячи всім тілом, сидить на землі сам винуватець скандалу....»).
  5. Яке враження викликає у читача цей опис? (Маленьке і перелякане цуценя викликає почуття жалю, нерозуміння, як воно могло створити стільки шуму).
  6. Чому Хрюкін вимагає компенсацію за нанесену травму? (Постраждалий пояснює це тим, що у нього дрібна робота ювеліра, і тепер він не зможе її виконувати).
  7. Складемо схему «Шлях Очумелова до істини». Скільки разів змінює він свою думку і чому? (6 разів, думка змінюється в залежності від того, кому, на думку наглядача, належить собака):
    - Чия собака? Я покажу вам як собак розпускати... собаку знищити треба. Негайно він, напевно, скажений!
    - Генерала Жигалова? Як він міг тебе вкусити? Він маленький, а ти он який здоровило.
    - Ні, у генерала все більше лягаві. А це – чорт знає що! Ні шерсті, ні вигляду... стерво та й годі.
    - А, може, і генеральська... Він, може, дорогий, а якщо кожна свиня йому в ніс цигаркою тикатиме, то може й зіпсувати. Собака – ніжна тварина.
    - Таких у нас зроду не було. (генеральський кухар). Він бродячий. Знищити – от і все.
- Це генералового брата. Собаченятко нічого собі... метке таке.. сердиться шельма... цуцик отакий.

8.Згадайте, хто така Феміда? З яким символом її зображували і чому?(Давньогрецька богиня справедливості і правосуддя. З терезами, на яких зважують всі «за» і «проти» для прийняття справедливого рішення).

9. Що зважає на терезах Очумелов?(Хто важливіший: Хрюкін чи собака? На перший погляд, важливіша людина, проте в даній ситуації діють соціальні механізми: важливіший той, хто знаходиться вище на соціальній драбині. Це правило розповсюджується навіть на собак: якщо собака бездомний, то «переважає» Хрюкін, якщо генеральська, то «правда» на її боці).

10. Ставлення Очумелова як до собаки, так і до Хрюкіна в ході з'ясування обставин змінюється 6 разів. Ми прослідкували, які слова він використовує, говорячи про собаку, а тепер прослідкуємо, як він щоразу називає Хрюкіна.(1) Це ти навіть палець?

2) «Він маленький, а ти он який здоровило. Ти, мабуть, розколупав пальця цвяшком...ти ж... відомий народ! Знаю я вас, чортів.

3)Ти, Хрюкін, постраждав і діла цього не залишай...

4) якщо кожна свиня йому в ніс цигаркою тикатиме.. а ти, бовдуре, опусти руку! Нема чого свого дурного пальця виставляти! Сам винен!

5) –

б) Я ще доберуся до тебе!).

11. Очумелов повинен був винести справедливе рішення. Чи зробив він це? (Ні, його більше цікавило, як би не образити генерала, який вище соціальним становищем за нього).

12. Уяви, що тобі треба розглянути цю справу і з'ясувати, хто винен.(Уважно вивчивши обставини, з'ясували, що Хрюкін, золотар, був п'яним і тикав цуценяті в ніс цигарку (цьому є свідки). Цуценя у відповідь вкусило його за палець. Вимоги Хрюкіна в моральній компенсації безпідставні, так як він сам винен у конфліктній ситуації. Рішення: Хрюкіна за жорстоке ставлення до тварин оштрафувати, собаку повернути господарям).

13. На чиєму боці автор і читач?(Ми співчуваємо собаці, яка стрибає на трьох ногах??? І біжить, озираючись. А за ним женеться чоловік, падає і хапає собаку за задні лапи. Знову собаче вищання. На півп'яному обличчі написано: «Ось я тобі дам , шельмо!»). А в сльозавих очах хортеняти вираз туги й жаху).

14. Яка тема оповідання?(Суд над собакою. Якщо бродяча – знищити, якщо генеральська – відвести додому).

15. Ідея твору. (Висміяти дволикість чиновників, їх пристосовництво, чинованування, підлабузництво, запопадливість, самоприниження та малодушність).

16. Чому автор так назвав оповідання?(Слово «хамелеон» означає не лише породу ящірок, а в переносному значенні – це людина, яка часто і безпринципно змінює свої погляди і поведінку залежно від обставин).

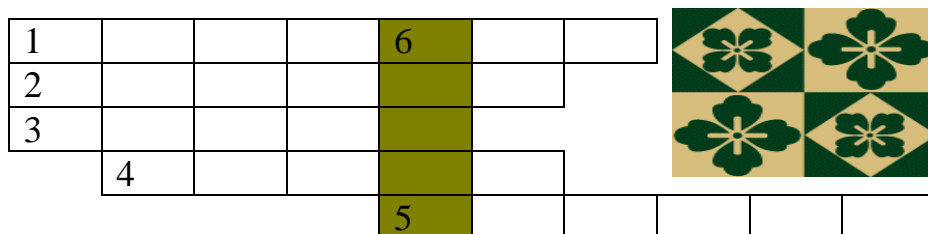
17. Хто із героїв оповідання є хамелеоном, яка деталь на це вказує?(Очумелов. Як ящірка змінює забарвлення шкіри, так Очумелов свої рішення. Деталь – пальто. «Зніми-но, Єлдирін з мене пальто...жарко, на дощ...» - «Надінь-но, Єлдирін, на мене пальто...щось вітер подув... морозить» - його кидає то в жар, то в холод. Шинель є символом його посади).

18. Який із видів комічного застосовує автор в оповіданні? (*Добродушного сміху не викликає, а сум. Надії на виправлення Очумелова теж не має, бо він, «запинаючись шинеллю, іде собі далі базарною площею».*Отже, автор застосовує сатиру).

19. Що називається оповіданням?(*Прозовий художній твір невеликого обсягу, в якому зображено одну або кілька подій з життя персонажа (або кількох персонажів).*)

20. Розгадайте **кросворд** за змістом оповідання – і ви прочитаєте назву професії А.П.Чехова.

1. Один із персонажів оповідання. Генерал. (Жигалов)
2. Прізвище золотих справ майстра.(Хрюкін)
3. Винуватець пригоди. (Цуцик)
4. Місце, звідки вискочила тварина, коли її побачив Очумелов.(Склад)
5. Річ, яку ніс городовий. (Решето)
6. Назва професії Чехова. (Лікар)

Товстий і тонкий

1. Ім'я тонкого. (*Порфирій.*)
2. Ім'я товстого. (*Миша.*)
3. Ким вони були один одному?(*Шкільні товариші, давно не бачились і раді зустрічі.*)
4. Докажіть, що радість друзів була щирою.(*Тричі поцілувалися і дивилися один на одного очима, повними сліз. Обидва були приємно здивовані», «...запитав товстий, захоплено дивлячись на друга».*)
5. Місце зустрічі колишніх однокласників. (*Миколаївська залізниця.*)
6. Ім'я дружини тонкого. (*Луїза.*)
7. Ім'я сина тонкого. (*Нафанаїл.*)
8. Як дражнили товстого у гімназії?(*Геростратом за те, що книжку цигаркою пропалив.*)
9. Як дражнили тонкого?(*Ефіальтом, бо він любив (ябедничати).*)
10. Крім того, що тонкий працює колезьким асесором, через малу платню приватно робить ...(*Портсигари.*)
11. Товстий дослужився до(*таємного радника.*)
12. Товстий поморщився: «Навіщо цей тон? Ми друзі дитинства – і до чого тут це...(*чинопочитання.*)
13. Що стало причиною зміни настрою тонкого?(*Товстий розповів, що дослужився до таємного радника.*)

14. Зачитайте уривок, де описано як тонкий сприйняв цю новину. (Сторінка 72, 5 абзац: «Тонкий раптом зблід...»).
15. Як ви думаєте, чому змінився настрій тонкого? (Він не чекав такого успіху у товариша, можливо, позаздрив йому, знітився від думки про «важність» чину товстого).
16. Які риси характеру героїв? (Товстий – скромний, успішний, благородний; тонкий – хвастливий, підлабузник, цінує чин, а не людину).
17. Що змінилося в поведінці тонкого? (Він почав називати товариша «превосходительство». Додавати запопадливе – с, почав хихикати, на обличчі було стільки благоговіння, солодкуватості і шанобливої кислоти, що таємного радника занудило.)
18. На які дві частини можна поділити оповідання? (1 – до повідомлення героя про свій високий чин, 2 – після повідомлення).
19. Як можна назвати ці частини? (1 – «Зустріч двох друзів», 2 – «Зустріч двох чинів». Спочатку колишні шкільні друзі поводяться як рівні, а потім – згідну чину).
20. Хто з героїв веде себе гідно? (Товстий. Він не хвастається високим чином, йому неприємне підлабузництво і самоприниження тонкого).
21. Тема оповідання. (Зустріч двох друзів).
22. Ідея оповідання. (Висміювання чиношанування, підлабузництва, низькопоклонства, самоприниження).
23. Навіщо потрібен гумор? (Допомагає жити, діяти, змінювати недосконалий світ).
24. Що таке антитеза? (Протиставлення).
25. Знайдіть в тексті приклади антитези і художньої деталі. (**Антитеза:** товстий і тонкий, - підкреслює несхожість у всьому: у зовнішності, соціальному становищі, характері, тому дав героям імена, але вперто називає їх товстим і тонким. **Художня деталь:** 1 – описуючи зовнішність героїв – від товстого пахло хересом і флер-доранжем (дорогим вином і хорошим одеколоном), він пообідав в ресторані, що вказує на високий рівень достатку героя. Тонкий же пообідав шинкою і кофейною гущею, був нав'ючений чемоданами, клунками, коробками, що свідчить про скромний рівень життя героя (він не наймав – все ніс сам.). Таким чином кількома словами Чехов показує рівень достатку героїв; 2 – шкільні прізвища героїв – якщо товстого прозвали Геростратом за прикру випадковість, то тонкого називали Ефі альтом за те, що любив ябедничати. Уже з дитинства герою притаманна підлість, бажання догодити, донести до старших; 3 – не випадково в оповіданні повторюються схожі фрази: на початку зустрічі друзів («Обидва були приємно вражені») і в кінці її («Всі троє були приємно вражені»). Перша фраза вказує на щирі радість шкільних друзів, при цьому жінка і син реагують на подію стримано, що зрозуміло в такій ситуації: вони бачать товстого вперше. Друга фраза заставляє задуматися над тим, що зраділих стало більше, проте не віриться в їхню щирість. Жінка і син тонкого раптом зраділи, але тоді, коли дізналися про високе становище товстого, який пішов,

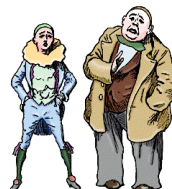
не маючи ніякого бажання бачити самоприниження, рабську покірність перед чином свого друга).

26. Навіщо Чехов використовує в своїх оповіданнях антитезу і художню деталь? (Щоб коротко, лаконічно висловити свої думки і в той же час створити яскраві, неповторні художні образи).

27. Доведіть, що твір Чехова «Товстий і тонкий» - це оповідання. («Товстий і тонкий» - невеликий прозовий твір, в якому зображено одну подію – зустріч колишніх друзів - однокласників, протягом недовгого часу – декількох хвилин, змальовано подію з життя двох персонажів – товстого і тонкого. Отже, твір Чехова «Товстий і тонкий» - це оповідання).

Кросворд «Товстий і тонкий»

				1			Т							
						2	О							
3							В							
		4					С							
	5						Т							
						6	И							
		Т	О	Н	К	И	Й							

1. Що виготовляв на продаж тонкий?
2. Ім'я тонкого.
3. У якому місті зустрілися колишні друзі?
4. Який орден має тонкий?
5. Як дражнили в гімназії тонкого?
6. Ім'я товстого.

Відповіді: 1. Портсигари. 2. Порфирій. 3. Миколаїв. 4. Станіслава. 5. Ефіальт.
6. Миша

Оповідання «Товстий і тонкий», «Хамелеон».

Літературна вікторина

«Упізнай героя за описом зовнішності»

1. «...Його губи лисніли від масла мов стиглі вишні» (Товстий).
2. «...Скоро обличчя його скривилося, широчезна посмішка; здавалося, що від обличчя і очей його посипалися іскри...» (Тонкий).
3. «Високий гімназист з примруженим оком» (Нафанаїл).
4. «Через базарну площу іде поліцейський наглядач у новій шинелі з клучочком у руці» (Очумелов).
5. «На півп'яному обличчі в нього ніби написано: «Ось я тобі дам, шельмо!» (Хрюкін).

«Упізнай героя за вчинками»

1. «Щойно зійшов з вагона і був нав'ючений чемоданами, клунками та коробками» (Тонкий).
2. «...Цього, ваше благородіє, і в законі нема, щоб від тварюки терпіти...

Якщо кожен кусатиметься, то краще й не жити на світі...» (Хрюкін).

3. «– Гм... Надінь-но брат Єлдирін на мене пальто... Щось вітер подув... Морозить...» (Очумелов).

4. «Трохи подумав і сховався за батькову спину» (Нафанаїл).

5. «Він одвернувся від тонкого і простяг йому на прощання руку» (Товстий).

«Упізнай оповідання за фрагментом»

1. «На вокзалі Миколаївської залізниці зустрілися два приятелі» («Товстий і Тонкий»).

2. «Прохор кличе собаку і йде з ним від дров'яного складу. Натовп регоче з Хрюкіна». («Хамелеон»).

тести

1. Який прийом допомагає Чехову підкреслити негативні риси людського характеру: а) антитеза; б) іронія; в) сарказм?	7. Городовий ніс решето ...: а) з малиною; б) з агрусом; в) з суницями?
2. Найбільш улюблений жанр Чехова: а) п'єси; б) повісті; в) оповідання?	8. Назвіть прізвище городового: а) Алдирін; б) Єлдирін; в) Колдирін?
3. Товстого з оповідання Чехова звали: а) Григорій; б) Михайло; в) Афанасій?	9. Дія оповідання «Товстий і тонкий» відбувається на вокзалі: а) Миколаївської залізниці; б) Московської залізниці; в) Петербурзької залізниці
4. Тонкого з оповідання Чехова звали: а) Порфирій; б) Пафнутій; в) Пантелеймон?	10. Городовий був: а) рудим; б) блондином; в) шатеном?
5. Очумелов ішов базарною площею: а) з чемоданом у руці; б) з кошиком у руці; в) з клуночком у руці?	11. Антитеза – це ...: а) художнє протиставлення; б) художнє перебільшення; в) художнє означення?
6. Прізвище поліцейського наглядача: а) Очумелов; б) Хрюкін;	12. Оповідання – це ...: а) великий за розміром художній твір;

в) Пічугін?	б) невеликий за розміром художній твір; в) середній за розміром художній твір?
-------------	---

Відповіді: 1 – А; 2 – В; 3 – Б; 4 – А; 5 – В; 6 – А; 7 – Б; 8 – Б; 9 – А; 10 – А; 11 – А; 12 – Б

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!
(Презентую свої знання та вміння)

Самостійна робота

ТЕСТИ

Антон Павлович Чехов «Хамелеон»

1. Очумелов ішов базарною площею:

а) з відром у руці; б) з кошиком у руці;

*в) з клуночком у руці.

2. Городовий був:

*а) рудим;

б) блондином;

в) шатеном.

3. Назвіть прізвище городового:

а) Колдирін;

б) Алдирін;

*в) Єлдирін.

4. Городовий ніс решето:

а) з малиною;

* б) з агрусом;

в) із суницями.

5. Словосполучення «конфіскований агрус» означає:

* а) вилучений примусово;

б) подарений щиро;

в) придбаний за власні гроші.

6. Поліцейський наглядач Очумелов і влітку в шинелі, бо вона для нього:

а) засіб зігрітися;

* б) ознака влади;

в) конфіскована, як і агрус.

7. Чиє прізвище кидає Очумелова то в жар, то в холод:

а) городовика Єлдиріна;

* б) генерала Жигалова;

в) золотаря Хрюкіна?

8. Кого А.Чехов називає «винуватцем скандалу»:

а) генерала Жигалова;

б) золотаря Хрюкіна;

*в) «біле гостроморде хортеня»?

9. З якої нагоди обличчя поліцейського наглядача Очумелова раптом

прояснилося від розчулення:

- * а) почув звістку про приїзд брата генерала Жигалова;
- б) нарешті розгледів цуценя, яке йому сподобалося;
- в) добре владнав конфліктну ситуацію на площі?

10. Яке ставлення натовпу до Хрюкіна в кінці оповідання:

- а) його жаліють, співчують;
- б) підтримують його;
- * в) піднімають на сміх, регочуть із нього?

11. Усі засоби комічного в оповіданні «Хамелеон» допомагають розкрити ідею твору:

- а) засудити жорстоке ставлення до тварин;
- * б) засудити чиношанування й підлабузництво;
- в) навчити поважати високі чини й уміння схилитися перед ними.

12. Різноманітних пристосуванців і сьогодні називають:

- а) Хрюкіними;
- * б) хамелеонами;
- в) Очумеловами.

Тести

1. Де відбувається дія оповідання «Хамелеон»:

- А) на базарній площі; б) у парку відпочинку; в) біля церкви?

2. Назвіть прізвище городового з оповідання Чехова:

- А) Балдирін; б) Алдирін; в) Єлдирін.

3. Де взяв агрус городовий:

- А) забрав у купців; б) купив; в) знайшов?

4. Кого вкусив за палець собака:

- А) Хрюкіна; б) Очумелова; в) Єлдиріна?

5. Протягом якого часу відбуваються події оповідання «Товстий і тонкий»:

- А) декілька хвилин; б) місяць; в) день?

6. Товстого з оповідання Чехова звали:

- А) Олександр; б) Михайло; в) Григорій.

7. Тонкого з оповідання звали:

- А) Пафнутій; б) Пантелеймон; в) Порфирій.

8. Який чин мав товстий в оповіданні А.Чехова:

- А) таємний радник; б) статський радник; в) колезький асесор?

9. Що спільного в оповіданнях А.Чехова «Хамелеон» та «Товстий і тонкий»:

- А) в них діє спільний персонаж;
- Б) в обох творах висміюється чиношанування;
- В) в обох творах висміюється жадібність?

10. Оповідання – це:

- А) великий епічний твір про декілька епізодів з життя героїв;
- Б) невеликий ліричний твір про один епізод з життя героїв;
- В) невеликий прозовий твір про один або кілька епізодів.

11. Їдке, нещадне висміювання – це:

А) гумор; б) драма; в) сатира.

12. Оповідання Чехова побудовані на :

А) описах природи; б) антитезі; в) фантастиці.

Ключ: 1 а 2в 3а 4а 5а 6в 7в 8а 9б 10в 11в 12б

Розділ II «Наскільки людина мала, й наскільки ж вона велика»

(до сторінок 140 – 151)

Джек Лондон

1. Представником якої національної літератури є Джек Лондон? (*Американської*).
2. Як справжнє прізвище письменника? (*Джон Гріффіт Лондон*).
3. До якої країни найчастіше переносять нас твори письменника? (*На далеку Північ Канади, на Аляску до Клондайку*).
4. З якою метою потрапляють туди його герої, як і він сам? (*Жага збагачення, знані «золотою лихоманкою», потрапляють у небезпеку*).
5. Що є справжнім золотом, на думку письменника? (*Людяність, мужність, Воля і Честь*).
6. Яким було дитинство письменника? (*Бідність, заробляв на хліб, розносячи газети*).
7. Які скарби знайшов Джек Лондон на Клондайку? (*Спостереження за величною природою, зустрічі з цікавими людьми, враження від численних випробувань*).
8. Які твори написав саме завдяки перебуванню на Алясці? (*Північні оповідання*).
9. Які твори принесли світову славу? (*Північні оповідання*).
10. Що таке оповідання? (*Невеликий прозовий твір, сюжет якого будується на основі одного, або декількох епізодів з життя одного або кількох персонажів*).
11. Чого, на думку Олексія Зверева, навчають книги Джека Лондона? (*Справедливості, стійкості у випробуваннях*).
12. Як співвітчизники вшановують пам'ять про славетного земляка? (*Неподалік від міста Сан-Франциско, в садибі, де народився письменник, розташовано історичний парк-музей Джека Лондона, а в місті Окленді, де тривалий час він жив, його ім'ям названо центральну площу*).
13. Про яких сильних, мужніх людей, що проявляли силу волі в боротьбі з долею, ви знаєте? (*Прометей, Геракл, Р.Крузо, Д.Сенд, Геркулес, О.Маресьєв*)

Любов до життя (Сторінки 142-151)

1. Назвіть героїв оповідання. (*Двоє: Біл і другий без імені*).
2. Де ми вперше з ними зустрічаємося? (*Вони переходять через річку*).
3. Що сталося з товаришем Біла? (*Він підвернув ногу*).
4. Як поставився до блгань про допомогу Біл? (*Він навіть не оглянувся, пішов сам, покинувши товариша в біді*).
5. Чому Біл зрадив друга? (*Було важко йти одному, допомогти іншому – ще важче*).

6. Як почував себе покинутий товариш?*(Відчув страх, бо лишився сам серед безкрайньої страшної пустки, переборов страх, опанував себе і з несамовитим відчаєм, долаючи біль, пішов сам).*
7. Яка надія додавала йому сил?*(Що Біл чекає його біля річки, де їхня схованка).*
8. Як називали індіанці цю місцевість?*(Країна патичків «Тічіні-чілі»).**
9. Назва річки, до якої йшов герой?*(Діз).*
10. Що їв герой?*(Два дні не було ї тріски в роті, їв білі болотяні ягоди, з яких не було наїдку).*
11. Що свідчило про страшну утому й виснагу героя?*(Збив об каменюку пальця, впав і довгенько лежав на боці, не рухаючись, потім насилу сів).*
12. Що лічив герой, поки закипав казанок з водою? *(Сірники).*
13. Скільки було сірників?*(67).*
14. Скільки разів він їх перелічив?*(4).*
15. На скільки пучечків їх розділив?*(На три).*
16. Кого він побачив зранку недалеко від себе?*(Оленя карибу).*
17. Чому він не вбив оленя?*(Рушниця була без патронів).*
18. Навіщо ж тоді він стріляв?*(Механічно).*
19. Який біль дошкуляв більше за біль у нозі?*(Біль у шлунку: «Голод гриз йому нутроці». Він так допікав, що забив чоловіку памороки).*
20. До кого він відчув страшну ненависть?*(До куріпки, що випурхнула йому просто в лице і яку встиг схопити, але в руці залишилося три пір'їни).*
21. Хто вибіг назустріч йому біля болота?*(Чорний лис з курілкою в зубах).*
22. Чому лис дременув?*(Чоловік закричав. Крик був страшний).*
23. Що хотів знайти в озерцях?*(Жаб, хробаків, хоча знав, що вони не живуть на півночі).*
24. Чому і коли він заплакав?*(Коли довго ловив рибку з пічкура завбільшки в калюжі, скаламутив воду, почав вичерпувати калюжу відерцем, але рибка через шпаринку прослизнула в другу велику калюжу).*
25. Скільки часу він вичерпував воду з калюжі?*(Півгодини).*
26. Які неприємності чекали на нього наступного ранку?*(Поки розпалив вогонь і нагрів води, почав падати мокрий сніг – погасив вогнище і замочив запас моху, голод уже не дошкуляв, зате почало діймати серце).*
27. Що вдалося поїсти цього дня?*(Зловив двох пічкурів завдовжки з мізинець і з їв їх сирими).*
28. Які звірі траплялися йому все частіше на шляху?*(Олені, вовки).*
29. Як вчинив із золотом?*(Спочатку ніс все, потім через кілька днів розділив його пополам і половину сховав біля кам'яного виступу, а другу половину поніс, наступного дня знову розділив його, потім половину висипав просто на землю. Трохи згодом викинув і решту.)*
30. Чому не викинув рушницю?*(Надіявся, що дійде до сховища на Дізі, де лежали набой).*
31. Що ще почало мучити героя?*(Галюцинації – був певен, що в рушниці ще є один патрон, то побачив перед собою коня, а то був ведмідь).*

32. Зачитайте епізод про зустріч героя з ведмедем. (Сторінка 148, 1-4 абзаци).
33. Чого злякався ведмідь?(Чоловік не рухався, стояв, як статуя і гарчав дико, люто, вкладаючи в це гарчання весь свій страх).
34. Які речі герой загубив, а що залишилося в нього?(Загубив рушницю і ніж, залишилося відерце й годинник).
35. Хто почав переслідувати героя?(Хворий вовк).
36. Опишіть зовнішній вигляд вовка. (Сторінка 148: «Гострі вуха не стирчали догори, як у інших вовків, очі були тьмяні й налиті кров'ю...», сторінка 149, 1 абзац: «Вовк стояв, понурившись, підібравши хвоста, мов миршавий, прибитий горем пес...»).
37. Як зреагував герой, побачивши людський слід?(Байдуже, його вже ніщо не цікавило).
38. Зачитайте цитату, яка свідчить, що герой любить життя.(Сторінка 149: «Він став несприйнятливий до болю. Шлунок і нерви заснули. Але життя, яке ще жевріло в ньому, гнало його вперед. Він зовсім виснажився, проте життя в ньому відмовлялося помирати»).
39. Як Біл поплатився за зраду?(Загинув).Що сталося з Білом?(Його загризли вовки).
40. Як спочатку зреагував герой, побачивши кістки і торбинку свого друга?(Почав сміятися, що забере його золото і донесе до корабля).
41. Що він вирішив робити із золотом Біла?(Сторінка 149: «Нехай Біл покинув його, але він не візьме золота, не смоктатиме Білових кісточок. А Біл зробив би так, якби опинився на його місці, думав він, плентаючись далі»).
42. Про що свідчать його роздуми? Чому герой оповідання не взяв золото «друга»? (Не хотів скористатися смертю Біла).
43. У чому різниця між цими персонажами?(Один – Людина, інший – зрадник, людина, що не має високих моральних переконань.)
44. Чому вовк переслідував героя?(Був хворий, не міг подолати, чекав, поки людина сама виб'ється з сил).
45. Чому він вирішив вбити вовка?(Сторінка 150: «Якби це був здоровий вовк, чоловік, може, й змирився б зі своєю долею, але стати поживою такої відразливої тварини, майже здохлятини – сама тільки думка про це сповнювала його огидою»).
46. Виразно прочитайте епізод «Битва з вовком». (Сторінка 150).
47. Які почуття викликає у героя вовк?(Лише увагу до нього, страх вже зник, ненависті теж немає; і вовк, і людина – в однаковому становищі: голодні, хворі, самотні.)
48. Чому людина перемагає?(Людина, як і вовк, бореться за виживання і завдяки силі волі й упертості перемагає у цьому двобої.)
49. Назва китобійного судна, що підібрало героя. («Бедфорд»).
50. Яким вони побачили героя?(Дивна істота, у якій важко було впізнати людину. Вона була сліпа, безтямна і звивалась на піску, немов велетенський хробак. Вона звивалась марно, майже не посуваючись вперед, але була вперта – корчилась, крутилась і за годину пролазила футів із 20).

51. Через який проміжок часу він зміг розповісти рятувникам про себе?*(Через три тижні).*
52. Який страх не облишав героя?*(Що не вистачить харчів).*
53. Що дивувало вчених?*(Чому він товстішає, якщо вони вже врізали йому пайку).*
54. Про що довідалися вчені, почавши стежити за врятованим?*(Він просив милостиню – сухарі у матросів).*
55. Що знайшли у його кімнаті?*(Матрац був напханий сухарями, в кожному закутку були сухарі.)*
56. Отже, герой втратив здоровий глузд?*(Ні, він був при своєму розумі. Просто вживав запобіжних заходів на випадок голоднечі. Вчені сказали, що це минеться.)*
57. Які якості характеру не дали героєві загинути? *(Сміливість, упертість, терпіння, сила духу, волі, високі моральні цінності, любов до життя.)*
58. Чому автор не дав імені своєму герою?*(Він утілює в собі узагальнений образ людини, що бореться за своє виживання, людства, яке у двобої з природою відстоює своє право на існування.)*
59. Які почуття пережив герой оповідання?*(Змореність, холод, туга, біль, відчай, страх (зрада друга), голод, розгубленість (втрата орієнтирів), ненависть, виснаженість, сміливість, бажання жити, спокій, терпіння, напівсвідоме існування, сила волі, жага до життя.)*
60. Чим це оповідання не схоже на інші твори, які ми читали?*(Суворі обставини, реалістичність зображення.)*

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Тести

1 варіант

1. Справжнє прізвище відомого американського письменника Джека Лондона:
а)Готорн, б)Гриффіт, в) Стенлі.
2. Як називалася річка, біля якої була схованка героїв: а) Макензі, б)Копермайн, в) Діз.
3. На скільки пучків герой розклав сірники:
а)три, б) чотири, в) п'ять.
4. Чому не зловив рибу в калюжі?
а)не зміг її вичерпати, б) риба прослизнула в іншу калюжу, в) помішав вовк.
5. Погоня за куріпкою була безуспішною, бо:
а)побачив сліди Білла і пішов по них,
б) вибився з сил і заснув,
в) спочіло – і вона втекла.
6. Відсахнувся, мов ужалений від калюжі, бо:
а) побачив у воді своє обличчя,
б) боявся, що впаде від безсилля і втопиться,
в) запаморочилось в голові.
7. Що надавало сили людині не здатися хворому вовкові:

а) незмірне терпіння, б) сильний голод, в) бажання жити, відмова скоритися смерті, г) огида, що стане поживою відразливої тварини, майже здохлятини, д) злість і ненависть до нього за переслідування.

8. Герой не вбив оленя, бо:

а) рушниця була незаряджена, б) промазав, коли стріляв, в) пожалів тварину.

9. Про що розповів герой морякам на судні, прийшовши до тями:

а) прохав знайти дві лосеві торби з золотом,

б) весь час згадував Біла, в) згадував матір, Каліфорнію, будинок посеред помаранчевого гаю.

10. Скільки днів герой перебував сам, борячись за життя:

а) 12, б) 21, в) не відомо.

11. Чому письменник не дав герою оповідання імені:

а) бо кожна людина має бути такою – виходити переможцем з будь-якої ситуації,

б) хотів наголосити, що золотошукачеві бракує загальнолюдських, християнських чеснот, крім любові до життя,

в) наголошує, що негативний герой не вартий імені.

12. Яку тварину загриз герой: а) ведмедя, б) оленя, в) вовка.

Відповіді: 1б, 2в, 3а, 4б, 5в, 6а, 7г, в, 8а, 9в, 10в, 11а, 12в.

2 варіант

1. Як звали напарника головного героя:

а) Том, б) Білл, в) Джон.

2. Місцевість, де відбувається дія оповідання:

а) Країна Пустелі, б) Країна Боліт,

в) Країна Патичків.

3. У дорозі головний герой потерпав від:

а) холоду, б) спраги, в) голоду.

4. Головний герой:

а) підвернув ногу, б) поранив руку,

в) упав і отримав струс мозку.

5. Судно, що побачило людину на березі було:

а) китобійним, б) військовим, в) пасажирським.

6. Що трапилось з Біллом:

а) він дійшов до схованки, б) його з'їли вовки,

в) він заблукав.

7. Що трапилось з золотом героя:

а) герой зберіг золото, б) його відібрали злодії,

в) він викинув золото по дорозі.

8. Скільки сірників було в героя:

а) 67, б) 54, в) 33.

9. Як називався пароплав, що підібрав героя:

а) «Еспаньйола», «Пілігрим», в) Бетфорд».

10. Що зберігав герой в матраці:

а) золото, б) карту острова скарбів, в) сухарі.

11. Чому вовк не посмів відразу напасти на виснаженого героя:

а) герой знав закляття, б) боявся зіткнення з людиною, в) сам був хворий і немічний.

12. Яким побачили героя моряки китобійного судна:

- а) дивною істотою, схожою на хробака,
- б) людиною, сповненою енергії,
- в) страшним, диким, злим, схожим на дикуна.

Відповіді: 1б, 2в, 3в, 4а, 5а, 6б, 7в, 8а, 9в, 10в, 11в, 12а.

Дж. Лондон «Любов до життя»

1. Куди записався Дж. Лондон у 17 років:
  - а) матросом на шхуну;
  - б) солдатом до армії;
  - в) офіціантом у ресторан?
2. З якою метою Дж. Лондон вирушив на Аляску:
  - а) відвідати друзів;
  - б) дослідити життя Півночі;
  - в) знайти золото?
3. «Любов до життя» Дж. Лондона – це:
  - а) оповідання;   б) повість;   в) роман.
4. Берег річки, згаданий на початку твору був:
  - а) порослий травою;
  - б) всипаний камінням;
  - в) устелений піском.
5. Подорожні несли важкі клунки, ремінці яких були накинуті на:
  - а) плечі;   б) груди;   в) лоби.
6. Яка година була, коли Білл кинув свого товариша:
  - а) друга;   б) третя;   в) четверта?
7. Скільки часу золотошукач не лічив дні:
  - а) з тиждень;   б) тижнів зо два;   в) кілька тижнів?
8. Коли вперше головний герой твору відчуває страх:
  - а) підвернувши ногу;   б) не угледівши Білла за пагорбом;
  - в) озирнувши навколишній світ?
9. Безіменний був переконаний, що Білл його чекатиме:
  - а) за наступним пагорбом;
  - б) біля схованки;
  - в) на узбережжі.
10. Шлях його лежав на:
  - а) південь;   б) північ;   в) захід.
11. Головний герой розвів вогонь з:
  - а) трави;   б) гілочок;   в) моху.
12. Скільки сірників мав товариш Білла:
  - а) 57;   б) 67;   в) 77?
13. Куди він не ховав один із пучечків сірників:
  - а) за пазуху;
  - б) у кишеню;
  - в) у порожній кисет?

14. Перший звір, який трапився на шляху головного героя, був:
  - а) олень;   б) вовк;   в) ведмідь.
15. «Він шукав у озерцях..., хоча й знав, що...не живуть так далеко на півночі». Про кого йдеться у цитаті:
  - а) про жаб;   б) про п'явок;   в) про вужів?
16. Який засіб виразності використовує Дж. Лондон у словах «Здавалося, шлунок дрімає»:
  - а) епітет;   б) порівняння;   в) метафору?
17. Що наштотхнуло головного героя на роздуми про життя і смерть:
  - а) зустріч з ведмедем;
  - б) купа кісток оленяти;
  - в) вовки, що бігали поряд?
18. «...очі були тьмаві й налиті кров'ю, голова понурилась. Звір безперестану кліпав од яскравого сонця. Він чи не був хворий». Про якого звіра йдеться в уривку:
  - а) вовка;   б) оленя;   в) ведмедя?
19. Як головний герой розправився з хворим вовком:
  - а) задушив його;   б) зарізав його;   в) загриз його?
20. Після двобою чоловік:
  - а) заспівав;   б) заснув;   в) завив.
21. «...жива істота, у якій важко було впізнати людину: сліпа й безтямна, вона звивалася, немов велетенський...»
  - а) черв'як;   б) вуж;   в) хробак.
22. Який страх не полишав головного героя на кораблі:
  - а) що його висадять на берег;
  - б) що його засудять за смерть Білла;
  - в) що не вистачить харчів?
23. Корабель кинув якір у:
  - а) Нью-Йорку;
  - б) Сан-Франциско;
  - в) Лос-Анджелесі.
24. Головна думка твору:
  - а) людина повинна допомагати іншій людині;
  - б) боротьба за життя – найголовніше завдання людини;
  - в) попри все, людина має залишатися людиною.

Ключ: 1а; 2в; 3а; 4б; 5в; 6в; 7б; 8в; 9б; 10а; 11в; 12б; 13б; 14а; 15а; 16в; 17б; 18а; 19в; 20б; 21в; 22в; 23б; 24в.

Контрольні тести

Дж. Лондон «Любов до життя»

І варіант

1. Куди записався Дж. Лондон у 17 років:
  - а) матросом на шхуну;   б) солдатом до армії;   в) офіціантом у ресторан?
2. «Любов до життя» Дж. Лондона – це:

- а) оповідання; б) повість; в) роман.
3. Безіменний був переконаний, що Білл його чекатиме:
а) за наступним пагорбом; б) біля схованки; в) на узбережжі.
4. Скільки сірників мав товариш Білла:
а) 57; б) 67; в) 77?
5. «...жива істота, у якій важко було впізнати людину: сліпа й безтямна, вона звивалася, немов велетенський...»
а) черв'як; б) вуж; в) хробак.
6. Головна думка твору:
а) людина повинна допомагати іншій людині;
б) попри все, людина має залишатися людиною;
в) боротьба за життя – найголовніше завдання людини.
7. Дж. Лондон був письменником:
а) англійським; б) німецьким; в) американським.
8. З якою метою Дж. Лондон вирушив на Аляску:
а) відвідати друзів; б) дослідити життя Півночі; в) знайти золото?
9. Головний герой розводив вогонь із:
а) трави; б) гілочок; в) моху.
10. Перший звір, який трапився на шляху головного героя, був:
а) вовк; б) олень; в) ведмідь.
11. «Він шукав у озерцях..., хоча й знав, що...не живуть так далеко на півночі». Про кого йдеться у цитаті:
а) про жаб; б) про п'явок; в) про вужів?
12. Який засіб виразності використовує Дж. Лондон у словах «Здавалося, шлунок дримає»:
а) епітет; б) порівняння; в) метафору?

Ключ: 1а; 2а; 3б; 4б; 5в; 6б 7в; 8в; 9в; 10б; 11а; 12в;

2 варіант

1. Дж. Лондон - це письменник:
а) американський; б) англійський; в) російський;
2. Справжнє ім'я Дж. Лондона:
а) Джек Гріффіт; б) Джон Гріффіт; в) О. Грін.
3. Оповідання «Жага до життя» належить до циклу:
а) «Північних оповідань»; б) «Південних оповідань»;
в) «Східних оповідань»
4. Події оповідання відбуваються на:
а) Сахарі; б) Алясці; в) Кавказі.
5. Герої твору Дж. Лондона шукали на Півночі:
а) залізну руду; б) срібло; в) золото.
6. Героїв у творі «Жага до життя» було:
а) 2; б) 3; в) 1.
7. Того, що йшов попереду, звали:
а) Том; б) Білл; в) Джек.
8. Той, що йшов позаду:
а) підвернув ногу; б) поранив руку; в) упав і отримав струс мозку.

9. Місцевість, у якій відбувалася дія, індіанці називали:
а) Країна Озер; б) Країна білої пустелі; в) Країна Патичків.
10. Від чийого імені ведеться розповідь в оповіданні:
а) Білла; б) автора; в) оповідача.
11. Хто переслідував хвору людину, сподіваючись, що та незабаром вмере :
а) дикий олень; б) бурий ведмідь; в) хворий вовк?
- 12) Хто у творі Дж. Лондона врятував «живу істоту, у якій важко було впізнати людину»:
а) учені з борта судна «Бедфорд»; б) мисливці; в) золотошукачі.

Відповіді: 1 – А; 2 – Б; 3 – А; 4 – Б; 5 – В; 6 – А; 7 – Б; 8 – А; 9 – В; 10 – В; 11 – В; 12 – А.

Розділ III Як перемогти лиху долю (до сторінок 152 – 172)

В. Г. Короленко. Біографія **«Доповніть речення»**

1. В. Г. Короленко народився ... *(15 липня 1853 року)*.
2. Він народився в місті ... *(Житомир)*.
3. Помер у місті ... *(Полтава, 25 грудня 1921 року)*.
4. За національність він був ... *(українцем)*.
5. Батько письменника був ... *(повітовим суддею)*.
6. Короленка дуже приваблювали: ... *(музика, мистецтво, історія, філософія), але ніщо не захоплювало його так, як ... (література)*.
7. Короленко вчився в...*(Житомирській гімназії), а потім в... (Рівненській гімназії)*.
8. Після закінчення гімназії Володимир Короленко вступив до ... *(Петербурзького технологічного інституту), але через матеріальні нестатки був змушений покинути навчання.*
9. 1874 року він перейшов до ... *(Петровської хліборобської та лісової академії у Москві)*.
10. У ... *(1876 році)* за вільнодумство і участь у студентських виступах його виключено з академії.
11. Він працював коректором у друкарнях і репетитором у багатих сім'ях, якийсь час був ... *(чоботарем і чорноробом)*.
12. Майже 6 років провів Короленко у тюрмах та на засланні. Останній термін він відбував у ... *(Якутській області через відмову підписати вірнопідданську присягу цареві Олександрові III)*.
13. Нині в Україні діють два літературно-меморіальних музеї Короленка (В Житомирі, в Полтаві)
14. За активну громадянську позицію, відданість ідеалам справедливості й людяність сучасники називали митця («совістю Росії».)

В. Короленко «Сліпий музикант»

- Про що цей твір? *(Про переборювання перешкод, які стоять перед людиною на її життєвому шляху, розуміння змісту життя)*.

- Ці проблеми виникають лише у людей з фізичними недоліками? (*Звісно, що ні. Ці проблеми вирішує кожна людина*).

- Чому тоді Короленко звернувся до долі сліпого? (*Мабуть, щоб показати, що, якщо сліпий зміг досягнути в житті всього, то людина повноцінна тим більше не повинна боятися труднощів*).

• **Літературна гра «У лабіринті запитань» Розділ перший (с.156...)**

1. Яке нещастя сталося в родині Попельських?(Їх син народився сліпим.)

2.Розкажіть про дитячі роки Петруся. Хто і як його виховував?(Його мати та дядько Максим.)

3. В якій атмосфері зростав хлопчик? (З одного боку його оточувала ніжність матері, поетичність її творчої натури, з іншого — мужність старого воїна, дядька Максима. Хлопчик зростав в атмосфері любові, тепла, турботливого ставлення.)

4. Як Петрусь потоваришував з Евеліною? (Якось дівчинка з незнацька натрапила на Петруся, коли той відпочивав на горбку біля річки. Її привабили чарівні звуки сопілки, але звиклий до самотності хлопчик прогнав непрохану гостю)

5. Що відомо про дядька Максима? (Дядько Максим Яценко був рідним братом мами Петруся, був відомий як найнебезпечніший забіяка, жажливий братик. Ніхто не знав, як слід з ним поводитись і чим йому догодити;

- чому і де став інвалідом?(виїхав до Італії: там він приєднався до такого самого забіяки й еретика — Гарібальді. Одного разу Максим упав разом з конем на полі бою. Розлючені австрійці, що вже давно гострили зуби на завзятого волиняка (що ним мало не одним, на думку його земляків, держався ще Гарібальді), порубали його, як капусту.

- хто такий Гарібальді?(Гарібальді, Джузеппе (1807-1882) — італійський революціонер, очільник національно-визвольного руху);

- Як саме був поранений?(Праву ногу йому зовсім одрізали, і тому він ходив на милиці, а ліва рука була покалічена й придатна тільки на те, щоб сяк-так спиратися на палицю. Та й взагалі він став серйознішим, угамувався, і тільки час від часу його гострий язик орудував так само влучно, як колись шабля.)

6. Що єднало дядька і племінника?(Вони обоє мали вади: племінник був сліпий, а дядько не мав ноги.)

Розділ другий(с.159)

1. . Як ви думаєте, яку роль відіграв дядько Максим у вихованні Петра?(Він займався навчанням і вихованням хлопця на свій розсуд. Він вносив «чоловіче» начало, без якого Петро виріс би, наче «теплична рослина», і замкнувся б у собі.)

2. Який талант мав Петрусь? (*Талант до музики*.)

3. Хто вплинув на захоплення Петруся?(Одного дня хлопчик почув, як слуга Йохим грає на сопілці, й був вражений чарівною й водночас простою мелодією. Відтоді Петрусь щовечора навідувався до Йохима, аби навчитися його мистецтва.)

4. Як вирішила розвивати потяг до музики мати?(Помітивши захоплення малого, мати придбала фортепіано і почала займатися з ним музикою.)
5. Хто розвивав талант хлопчика? *(Дядько познайомив його з музикою простого селянина Йохима, який грав на сопілці. Мати — із серйозною класичною музикою. Саме вона захопила його грою на фортепіано.)*
6. Яка музика подобалася хлопчику більше?(Селянська дудка Йохима подобалася Петрусеві більше, однак він виявив неабиякі здібності, опановуючи фортепіано.)
7. Що дядько Максим запропонував Йохимові?(заспівати Петрусеві українських пісень.)
8. Як назвав ці пісні хлопчик, а як дядько?(Він був романтик і колись мріяв про нову Січ. Це не хлопські пісні... Це пісні дужого, вільного народу.)
9. Яку пісню заспівав Йохим?(Ой, там на горі та й жінці жнуть.)

Розділ третій (с. 160)

1. Які завдання повинен був виконати Петрусь, за вимогою Максима? Який режим?(Удома він не здавався зовсім безпорадним, ходив усюди дуже впевнено, сам прибирав свою кімнату, тримав у певному порядку свої іграшки й речі. Крім того, за змогою, Максим приділяв увагу фізичним вправам: у хлопчика була своя гімнастика. Займався музикою, потім з дядьком літературою (на 9 році))
2. Що подарував дядько хлопчику на 6 році? (невелику й смирну конячку)
3. Зачитайте портрет героя. (Сторінка 160, останній абзац)
4. Чим був викликаний сум Петруся? (Максим пояснював це браком дитячого товариства. *Він соромився своєї сліпоти.*)
5. Подумайте, чи правий був Максим, вирішивши розширити коло спілкування свого племінника? *(Так, він прагнув показати Петрові, що світ набагато ширший, ніж той міг собі уявити. Дядько хотів подолати замкнутість хлопчика.)*
6. Хто така Евеліна?(у сусідньому маєтку підросла ровесниця Петруся)
7. Як повів себе хлопчик при першій зустрічі?(звиклий до самотності хлопчик прогнав непрохану гостю)
8. Як поводи́ла себе Евеліна при другій зустрічі? *(Досить впевнено, сміливо.)*
9. Як Петрусь сприйняв нову знайому? *(Він спочатку проганяв її, а потім сам став чекати, щоб вона прийшла.)*
10. Що найбільше вразило хлопчика в новій знайомій? *(Приємний, спокійний голос. Оскільки до цього «усі знайомі йому діти кричали, сміялися, би́лися, плакали, але жоден не говорив так приємно».)*
11. Як відреагувала Евеліна на звістку про сліпоту хлопчика? *(Вона розплакалася. Вдвох плакали))*
12. Яку роль відіграла Евеліна в житті Петра? *(Вона стала його ангелом-охоронцем, а пізніше коханою, дружиною, матір'ю його сина. Евеліна вносила в їхню дружбу «свій спокій, свою тиху радість, повідомляла сліпому нові відтінки навколишнього життя», а він «давав їй своє горе».)*
13. Петро сказав Евеліні: «Мені тільки здається, що я зайвий на світі». Чому у героя виникали ці думки? Чи згодні ви із цими словами Петра?

Розділ шостий (с.164)

1. Кого зустріли Попельські в монастирі?(сліпого дзвонаря)
  2. Що вразило матір і Евеліну у зовнішності дзвонаря?(Важко було не помітити в обличчі послушника дивної схожості з Петром. Та сама нервова блідість, ті самі чисті, але нерухомі зіниці, той самий неспокійний рух брів, що насторожувалися при кожному новому звукові й бігали над очима, наче щупальця в зляканій комахи...)
  3. Які стосунки були у послушника з дітьми?(злий дзвонар ганяв їх)
  4. Про що розмовляли сліпі наодинці? (Дзвонар теж народився сліпим, про Романа, який осліп, чому йому легше, ніж сліпим від народження. Він світ бачив, свою матку пам'ятає.)
  5. Як звали дзвонаря?(Єгорієм)
  6. Порівняйте образи двох сліпих ченців. Визначте головні відмінності в їхніх характерах і ставленні до життя.(образи Романа і Єгорія: (добродуший – злий, на дітей – «Пташки божі» -«кляті... Щоб вас грім побив!)
  7. Яку роль й житті Петра відіграла зустріч із дзвонарем? (*У Петра з'явилася думка, що доля сліпих — зло й образа. У нього почалася душевна криза.*)
  8. Зачитайте уривок про переживання Петра (с. 167: Того дня Петро раптом усвідомив усю жахливість своєї сліпоти, яка раз і назавжди позбавила його можливості бачити світ і найдорожчих людей. Максим зрозумів, що небіж озлився на життя й зосередився на своїх переживаннях.)
  9. Що вивело Петра з духовної кризи? (*Подорож зі сліпими співцями на чолі з Кандибою до Почаївської лаври. .*)
  10. Що дала Петрові подорож зі сліпими жебраками? (*Петро побачив і пережив голод, холод, злидні, приниження. Тобто герой побачив справжнє горе, що було набагато страшнішим за його недугу.*)
  11. Як змінився Петро після пережитого під час мандрівки? (*Петро вийшов із кризи, відбулося давно очікуване весілля Петра й Евеліни. А за рік у них народилася дитина.*)
  12. Коли і де відбувся дебют сліпого музиканта? (*Через три роки у Києві*)
  13. Знайдіть у тексті слова, що свідчать про зміни в душі Петра. **(с.169:«Так, він прозрів... Замість сліпої й невгамовної егоїстичної муки...»**
  14. Чи хотіли б ви мати такого наставника, як Максим Яценко? Поясніть свою думку. Яким міг стати Петро, якби в його вихованні не взяв участі дядько Максим?
5. Бесіда
- Назвіть персонажів твору (Петро Попельський, дядько Максим, мама, батько, конюх Іоаким, Евеліна, сліпі дзвонарі, Ставрученки.)
  - Хто є головним героєм повісті? (Петро – сліпий від народження хлопчик.)
  - Де відбувається дія твору? (В родині багатого поміщика Південно – Західного краю Попельського.)
  - Що трапилося у родині? (Народився син Петро. Побоювання матері справдилися, виявилось, що син сліпий.)

- Визначте тему повісті. (Розповідь про випробовування, які випали на долю головного героя твору з раннього дитинства та подолання труднощів ним при підтримці близьких людей.)

- Якою є головна думка твору? (Автор підштовхує читача до думки про важливість осмислення свого призначення в житті, віри у свої сили.)

6. Аналіз композиції повісті «Сліпий музикант»

Твір складається 60 розділів, які об'єднані у 7 глав.

Експозиція: передчуття матір'ю біди і висновок лікаря: хлопчик сліпий.

Розвиток дії: зростання Петра, пізнання ним світу, розширення кола знайомих, турбота про нього близьких йому людей.

Кульмінація: зустріч із сліпими дзвонарями, розмова із дядьком Максимом.

Розв'язка: шлях пошуків, досягнення свого щастя: дружина, син, талант, визнання.

Епілог: головний герой замість сліпого егоїстичного страждання досяг у душі відчуття повноти життя «...він почав відчувати і людське горе, і людську радість...»

III. Закріплення вивченого матеріалу

Літературний диктант

1. Де народився В.Г.Короленко?(В Україні, місто Житомир.)

2. Якими були враження Короленка від Рівненської гімназії?(Неприємними, важкими.)

3. Хто з викладачів гімназії відкрив для майбутнього письменника світ російської літератури? (Вчитель російської словесності Веніамін Авдєєв.)

4. Де вперше Короленко відчув потяг до літературної діяльності?(У Рівненській гімназії.)

5. У яких містах здобував вищу освіту?(Петербург, Москва.)

6. Чому Короленко був виключений з академії?(Заучастью студентських заворушеннях.)

7. Скільки тривало заслання Володимира Галактіоновича?(Майже 10 років.)

8. Де поховано Короленка? (У Полтаві.)

9. Яке звання присвоїли йому за активну громадську діяльність?(«Праведник України».)

10. За що з 1990 року в Україні вручають премію імені В.Г.Короленка?(За найкращий твір російськомовних письменників України.)

11. Прізвище головного героя повісті «Сліпий музикант»? (Попельський.)

12. Яка тема твору? (Пошуки свого місця у світі сліпим Петром.)

Тести

1. Сліпого хлопчика звали:

а) Петро; б) Максим; в) Федір.

2. Хлопчик народився в сім'ї:

а) Вороніних; б) Попельських; в) Ставроченків

3. Дівчинку, з якою дружив сліпий хлопчик звали:

а) Аліна; б) Вероніка; в) Евеліна.

4. Першим, хто привчив хлопчика слухати музику був:

- а) дядько Максим; б) конюх Юхим; в) батько.
5. Вечорами хлопчик втікав до:
а) батька; б) дядька Максима; в) конюха Юхима.
6. Перший музичний інструмент, на якому почав грати хлопчик:
а) фортепіано; б) піаніно; в) сопілка.
7. Прізвище старого дядька, який опікувався хлопчиком:
а) Тищенко; б) Яценко; в) Луценко.
8. Настрій хлопчика змінився після зустрічі в монастирі зі сліпим:
а) дзвонарем; б) монахом в) дяком.
9. Влітку хлопчик з дядьком Максимом покинули маєток і поїхали:
а) на навчання в Київ;
б) дядько віддав його ходити зі сліпим бандуристом;
в) на навчання в Петербург.
10. Проблема повісті «Сліпий музикант»:
а) людина і суспільство;
б) боротьба за власне щастя;
в) проблема вибору;
11. «Він прозрів, так, це правда – він прозрів», – думав:
а) батько; б) дядько Максим; в) мати.
12. Герой повісті знайшов своє щастя в:
а) сім'ї; б) музиці; в) самотності.

Відповіді: 1 – А; 2 – Б; 3 – В; 4 – Б; 5 – В; 6 – В; 7 – Б; 8 – А; 9 – Б; 10 – А; 11 – Б, 12 – Б.

II варіант

1. У чийй родині народжується сліпий Петрусь:
А) селян; Б) робітників; В) сільських поміщиків?
2. Чому мати починається здогадуватися, що хлопчик сліпий:
А) він не стежить за нею очима;
Б) за дивним виразом обличчя;
В) він майже не реагує на світло?
3. Чому дитина одного разу втрачає на річці свідомість:
А) батьки поставили його у воду;
Б) він не справляється з великою кількістю звуків і відчуттів;
В) батьки залишили його одного?
4. До кого мати починає ревнувати сина:
А) до дядька Максима;
Б) до чоловіка;
В) до конюха Юхима?
5. Чому Петро втрачає свідомість, коли мати починає грати на піаніно:
А) ці звуки для нього занадто гучні;
Б) він ніколи не чув нічого подібного;
В) ця складна музика здається йому грубою та гучною?
6. Хто стає кращим другом Петра?
А) один із сільських хлопчаків;

- Б) конюх Йохим;
 В) сусідська дівчинка Евеліна?
7. Після чого Петро стає озлобленим на весь світ:
 А) після знущань одноліток;
 Б) після того, як знайомиться з таким же сліпонародженим дзвонарем Єгорієм;
 В) після того, як його сліпота починає дратувати навіть Евеліну?
8. Як Петро долає свою озлобленість:
 А) за наполяганням дядька Максима подає милостиню сліпцям;
 Б) разом із жебраками – сліпцями йде в Почаїв, де вчиться співпереживати чужому горю;
 В) йому допомагає Евеліна.
9. Що приносить Петру найбільшу радість в житті:
 А) він став відомим музикантом;
 Б) його син народився зрячим;
 В) його одруження на Евеліні.
10. У чому дядько Максим бачить свою заслугу:
 А) що Петро став відомим музикантом;
 Б) що Петро відчуває життя у всій повноті і ніколи не забуває про чужих стражданнях;
 В) що в музику Петра вплітаються мотиви народних пісень.
- 11-12. Продовжити думку
 «Людина може здолати будь-які перешкоди, подолати навіть таку жадливу ваду, як сліпота, за допомогою _____, якщо вона _____»
 .»

В.Г.Короленко «Сліпий музикант»

Тести

1. Яка вада була у Петра Попельського?
 А) німий;   Б) сліпий;   В) кульгав.
2. За допомогою чого Петрусь сприймає світ?
 А) розповідей мами;
 Б) розповідей конюха;
 В) через звуки, запахи відчуття.
3. Яке мистецтво було до душі малому хлопцеві?
 А) гра конюха на сопілці;
 Б) гра мами на піаніно;
 В) гра Евеліни на скрипці.
4. Які почуття виникли в Евеліни до Петра Попельського при їх першій зустрічі ?
 А) ненависть; Б) здивування; В) любов.
5. Хто проявляв надмірну опіку над хлопчиком?
 А) батько; Б) мама; В) дядько.
6. Хто вселив у Петра віру в себе?
 А) сліпі дзвонарі; Б) сліпі співці; В) мама.

7. Кому належать слова: «... у малого не має очей, а з часом не буде ні рук, ні ніг, ні волі...»?
- А) Максиму Яценку; Б) батьку; В) Іоахиму.
8. Хто такий Максим Яценко?
- А) сусід Попельських; Б) брат мами Петра; В) батько Евеліни.
9. Кому належать слова: «Але тільки щастя не завжди створене для людини»?
- А) Максиму Яценку; Б) Ставрученку; В) Петру Попельському.
10. Куди мандрував Петро зі сліпими співцями?
- А) до Києва; Б) до Почаєва; В) до Полтави.
11. Хто називає Петра Попельського егоїстом?
- А) дядько; Б) батько; В) Евеліна.
12. Що є кульмінацією повісті?
- А) придбання закордонного піаніно;
Б) одруження з Евеліною;
В) зустріч із сліпими дзвонарями.

Відповіді: 1б, 2в, 3а, 4б, 5б, 6а, 7а, 8б, 9в, 10б, 11а, 12в.

ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР

Нове знайомство: Бічер-Стоу (Сторінка 78)

1. Батьківщина Гаррієт Бічер-Стоу — ... (американська письменниця.)
2. Що засуджувала і проти чого боролася письменниця? (засуджувала рабовласництво, активно виступала за скасування рабства, дозволеного законом на Півдні США.)
3. Неприйняття рабовласницької системи письменниця висловила у своєму романі ... («Хатина дядька Тома»)
4. Коли інтерес до роману Бічер-Стоу ще більше зріс? (за часів Громадянської війни в США, що тривала від 1861 до 1865 р. і коштувала країні найбільших за всю її історію жертв. Однією з основних причин цієї війни була рабовласницька система в південних штатах)
5. Час створення роману «Хатина дядька Тома» (1852)

КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ: роман «Хатина дядька Тома»

— Як у романі вирішується проблема стосунків білих і чорних? (Позитивні герої (місіс Шелбі і її син Джордж, родина сенатора Берда, містер Огюстен Сен-Клер, його маленька донечка Єва) добре ставляться до негрів, поважають їх. Цькують їх, принижують, продають у рабство тільки негативні персонажі, бездушні плантатори і поміщики – місіс Марі Сен-Клер, містер Батлер, Саймон Легрі. Тобто, автор показує дві точки зору, що існували на той час та існують досі. Для прогресивних людей важливим є не колір шкіри, а моральність людини. Тому вони негативно ставляться до проблем дискримінації. А для мерзотників головне гроші, а як їх заробити – це вже не є суттєвим.)

1) Хто такий Том? (Том – раб, тобто людина, яка має господаря – містера Артура Шелбі. Проживає в містечку П., у штаті Кентуккі.)

2) Що ми дізналися про його перший досвід перебування в рабстві? (Містер Шелбі, приязно ставився до Тома, характеризував його як людину «надійну, чесну, здібну». Дядько Том порядкував усім господарством Шелбі, йому довіряли і гроші, і майно, та жодного разу він не зрадив хазяйської довіри. «Хатина дядька Тома являла собою невеличку рублену прибудову до «великого дому», як називають негри панський будинок. Перед дверима її був чепурний, дбайливо доглянутий садочок, де влітку достигали полуниці, малина та усіяка інша садовина й городина...» Тітонька Хлоя була головною куховаркою в маєтку. До чепурної хатинки Тома часто заходив панич Джордж, син містера і місіс Шелбі. Він був добрим хлопчиною, з повагою ставився до слуг, особливо любив дядька Тома і його родину. У хатинці панувала любов та злагода.)

3) Коли змінилося життя Тома? (Містер Шелбі, людина заможна і навіть багата, заплутався у справах, заліз у великі борги. Він потрапив у грошову залежність до Гейлі, який вимагає, щоб містер Шелбі віддав йому свого найкращого раба – Тома. А на додачу він просить й чотирирічного хлопчика-квантерона Гаррі, сина покоївки Елізи.)

4) Як зреагував герой на звістку про те, що його та сина Елізи господар продав торговцеві? (Том, якому господар за чесну працю обіцяв подарувати волю, з жахом слухав Елізині слова, а потім майже звалився на старий стілець і важко зронив голову на коліна.)

5) Як пояснив Том свою відмову від втечі? (Хлоя намовляла чоловіка тікати разом з Елізою, але Том відповів: «Коли вже доконче мають продати або мене, або всіх наших людей і щоб усе тут пішло прахом, то нехай краще продадуть самого мене. Я можу знести своє лихо не гірше від інших... Я ніколи не обманював довіри хазяїна, не користався своїми пільгами всупереч слову своєму й ніколи цього не зроблю. Краще поступитися мною одним, ніж пустити за вітром маєток і спродати всіх...».)

6) Чому він плакав? (Обернувшись до ліжка, в якому спали малюки, Том розридався. Він втрачав все – дружину, дітей, спокійне життя - і йшов у безвість, де його, як тварину, продадуть якомусь нелюдові на плантацію.)

7) Розкажіть про зустріч в дорозі Тома і Джорджа. (Незважаючи на вмовляння місіс і містера Шелбі та сльози Хвої, Гейлі закував Тома в кайдани. Дорогою візок наздогнав панич Джордж, який не знав про рішення батька. Обурений хлопець урочисто поклявся, що він, як виросте, обов'язково визволить Тома і привезе його додому.)

8) Який подарунок отримав Том від панича? (Джордж як талісман подарував Томові свій срібний долар, що мав оберігати його від небезпеки.)

9) Які настанови проданий раб дав синові свого колишнього господаря?

10) Як жилося Томові у Гейлі? (Том з містером Гейлі продовжував свою сумну подорож. Діставшись до міста, Гейлі вирішив підкупити ще рабів, щоб «збити першокласний гурт і відвезти на пониззя» (бавовняні плантації, де негри виснажливо працювали з ранку до ночі і від тяжкої праці та побоїв «мерли як мухи». Гейлі завантажив свій «гурт» на пароплав разом із багажем на нижню

палубу, закувавши всіх негрів у кайдани, і корабель «Красуня Огайо» поплив униз по річці Міссісіпі.)

11) Який вчинок на пароплаві свідчить про винятковість героя? (Почасти завдяки схвальним рекомендаціям містера Шелбі, а почасти своєю лагідною і дуже покірливою поведінкою Том здобув довіру навіть у такої людини, як Гейлі. Він розкував його, і Том отримав можливість вільно ходити пароплавом і допомагати матросам.)

12) Розкажіть про торг за Тома. (На пароплаві Том познайомився з маленькою, років п'яти-шести, дівчинкою Єванджеліною Сен-Клер, донькою багатого аристократа Огюста Сен-Клера. Він дарував їй зроблені власноруч іграшки. Своїм лагідним ставленням до дівчинки він здобув її довіру. Єва, почувши, що Тома везуть на продаж, відразу вирішила попросити тата купити його. Після того, як Том врятував дівчинку з води, містер Сен-Клер за великі гроші купив його в Гейлі, і вони всі разом вирушили в Новий Орлеан до маєтку Сен-Клера.)

13) Який намір щодо Тома мав Сен-Клер? (У маєтку Сен-Клера Тома призначили кучером місіс Сен-Клер. Його відразу полюбили і хазяї, і слуги. «Тепер він ходив завжди добре вдягнений, бо Сен-Клер дуже дбав про зовнішній вигляд прислуги...» Минуло два роки, Том сумлінно управляв маєтком Сен-Клерів, та захворіла на сухоти маленька Єва. Розуміючи, як недовго їй залишається жити, вона заповідає батькові, щоб він звільнив усіх своїх рабів, а Тома відпустив відразу ж після її смерті. Батько обіцяє виконати її бажання.)

14) Чому Томове життя ускладнилося? (Після смерті єдиної доньки містер Сен-Клер втратив сенс життя, перестав цікавитися всім, що його оточувало. Він не встиг виконати заповіту своєї доньки. Одного разу він сидів у кафе та читав газету. Несподівано спалахнула бійка між двома чоловіками. Містер Сен-Клер кинувся їх розбороняти і отримав смертельний удар ножом від одного з розбишак. Після смерті чоловіка Марі Сен-Клер, жорстока і байдужа пані, вирішила продати всіх рабів і повернутись у батьківський маєток. Вона відмовилась виконати останню волю доньки та чоловіка. Вдова сподівалась отримати за Тома великі гроші і її зовсім не цікавила доля людини, яка чесно та віддано служила їй ці роки.)

15) Розкажіть, як Том потрапив до плантатора Саймона Легрі. (Після того, як Марі Сен-Клер продала всіх своїх негрів, Том попав на невільницький ринок у Новому Орлеані. Його купив містер Легрі, власник бавовняної плантації на Червоній річці.)

16) Яке враження справили на Тома новий господар, маєток та стосунки між рабами? (Один тільки зовнішній вигляд Легрі наганяв жах на Тома. На пароплаві новий господар наказав Томові познімати гарний одяг, що був на ньому, одягти старий, взути замість нових чобіт пару грубих важких черевиків, у яких звичайно ходять раби. Забравши всі Томові речі, Легрі на його очах за безцінь продав їх матросам. Погрожуючи Тому важким кулаком, він пообіцяв швидко вибити з нього дурощі.

Коли дісталися садиби, Легрі відразу ж показав новим рабам кілька здоровенних, лютих собак, які були призначені для полювання на людей.

Раби в маєтку були обідрані, знесилені тяжкою працею. Вони панічно боялися свого господаря та двох негрів-наглядачів, Сембо і Квімбо, які люто ненавиділи один одного. Легрі навмисно розпалював розбрат між рабами і використовував його собі на користь. Озлоблені раби доносили своєму господареві один на одного. Ні про яке співчуття чи взаємопідтримку на плантаціях Легрі не могло бути й мови.

За житло рабам слугували благодійні смердючі халупи, в яких новоприбулі ледве знайшли собі вільне місце. За постелі там правили купи брудної соломинавалені на земляній підлозі. Від самого світанку люди були в полі, тяжко працюючи під батогам наглядачів. «Він бачив лише похмурих, отупілих чоловіків і виснажених, занепалих духом жінок..., що давно у же втратили жіночу подобу». На цих людей дивилися як на бидло, і вони таки «збидліли до краю». «Чи є тут Бог? – думав Том....

17) Чому Легрі страшенно перелякався, коли розгорнув пакуночок, який Сембо забрав у Тома? (Багато років тому Легрі покинув рідну матір, яка хотіла відвернути його від безпутного життя. Під час останнього їхнього побачення жінка, благаючи, кинулася перед сином на коліна. Проте Легрі грубо відштовхнув її. Мати впала непритомна... Перед смертю вона простила сина і на згадку про себе послала листа та пасемко такого ж золотавого волосся, яке так само обвинулося круг пальців Легрі. Але він побачив у цьому не передсмертне материне благословення, а знак гнівного осуду та карі.)

18) Розкажіть, хто така Кассі? Як вона опинилася в маєтку Легрі? Який у неї виник план втечі? (До Легрі стали з'являтися привиди. Він помер у страшних муках від білої гарячки. Останнім його привидом була жінка в білому, яка кликала його з собою: «Ходім! Ходім! Ходім!» Цим привидом була Кассі, яка ночами спускалася з горища, щоб довести до божевілля свого мучителя.)

19) Якою молитвою відповів Том на намір Легрі його вбити? (Розгніваний Легрі всю свою лють (не вдалося знайти втікачок Кассі та Емілін) вирішив зігнати на Томові. Він розумів, що негр знав про плани жінок і не виказав їх. Плантатор погрожує Томові смертю, якщо той не розповість усе, що знає. Та мужній раб відповів, що його мукам вже скоро кінець, а от муки жорстокого Легрі ніколи не скінчаться, бо кров жертв впаде на нього страшним гріхом. Знавіснілий Легрі збив свою жертву з ніг і лупцював мало не до смерті.)

20) Чому ставлення Сембо і Квімбо до Тома змінилося — від ненависті до співчуття? (Сембо і Квімбо, які теж приєдналися до розправи, жахнулися жорстокості господаря. Вони обмили Томові рани, зробили постелю з бракованої бавовни і влили йому до рота горілки, яку випросили в хазяїна ніби для себе. «Ой, Томе! – промовив Квімбо. – Ми так тяжко завинили перед тобою!» «Дарую вам від щирого серця! – ледь чутно озвався Том».)

21) Яка присяга прозвучала з уст Джорджа біля могили Тома? (Джордж знайшов Тома, але було вже надто пізно. Він зайшов у повітку, де лежав умираючий Том. «Хвалити Бога! Це все...все, чого я жадав! Вони не забули мене. Як тепло в мене на душі, як радіє моє старе серце! Тепер я помру спокійно. Хвалити Бога!.. О паничу Джордж! Небо близько! Я здобув перемогу!..» Джордж поховав свого старого друга за межами плантації. На

могилі дядечка Тома юнак заприсягнувся небом, що зробить усе, щоб очистити рідний край від ганебного прокляття рабства.)

22) Які два полюси людей показала в своєму творі Гаррієт Бічер-Стоу? За якими ознаками вони розподілені таким чином? Хто підтримує цей розподіл? (Люди поділені на рабів і рабовласників за кольором шкіри, товщиною гаманця, походженням. Цей розподіл підтриманий законом, суспільною думкою, державною системою).

23) Хто з рабів уособлює світогляд письменниці? (Том – виразник поглядів Гаррієт Бічер-Стоу, яка вважала, що християнська релігія приведе рабів і рабовласників до єдності.)

24) Чому Легрі ненавидить Тома, гарного й відповідального працівника? (Том стійкий, духовно не підкорений. Легрі відчував свою безпомічність у стосунках з Томом.)

25) Чи може добре ставлення до жорстокої людини змінити її на краще? Підтвердіть або спростуйте це твердження епізодом з тексту. (Еліза допомогла пораненому Джорджем Гаррісом людоловові Тому Локеру, якого залишили напризволяще друзі, кинувшись навіки. Вона переконала не покидати важко поранену людину, хоч ще зовсім недавно вона була їхнім переслідувачем. Локера підняли з провалля та у фургоні відвезли до однієї бабусі-квакерки, що стала доглядати його. Вражений зрадою товаришів та чуйним ставленням квакерів, після одужання Том Локер дуже змінився. Він залишив ганебний промисел людолова та став мисливцем.)

26) Чому Том не тікає від Шелбі, Сен-Клера та Легрі? (Том любить Шелбі й не хоче завдавати йому шкоди (той у боргах). Сподівається, що Шелбі викупить його, хоче повернути до своєї віри Сен-Клера; Сен-Клер обіцяє йому свободу. Втеча від Легрі практично неможлива; сподівається, що Бог врятує його; не хоче, щоб через нього страждали невинні люди.)

27) Як би почувався і поведився Том, якби він не був істинно віруючою людиною? (Міг би обізлитися, як Кассі, підкоритися, як інші негри, втратити або життя, або почуття власної гідності. Віра допомагала Томові витримати всі випробування, що випали на його долю)

Формулювання висновків уроку

1) Кожен з героїв — чи то раб, чи то рабовласник — здійснює свій вибір. Людина самостійно може обирати свій шлях.

2) Біблійні істини допомагають людям жити. Але діяти також потрібно. У кожного героя — свій шлях до свободи.

3) У наш час також дуже важливо поважати вибір інших людей, оцінювати їх не за кольором шкіри, а за їхніми вчинками й моральними якостями.

1) Розкажіть про сім'ю Джорджа Гарріса. (Його батько був одним з найбагатших кентуккських поміщиків-рабовласників, а мати – рабинею. Батько раптово помер, а хлопчик з шістьма сестрами та матір'ю були продані різним господарям разом з кінями та собаками. Джордж не мав у цілому світі жодної прихильної до нього душі. Потім зустрів Елізу, покохав її, одружився і не чув себе від щастя. Та його власник вирішив йому довести, що він не людина, а

лише нікчемний негр: шмагав різками без жодної провини, не відпускав побачитись з дружиною та сином, втопив єдину втіху раба – маленького песика Карла, якого подарувала Еліза, бо «собака, мовляв, живе його коштом». Терпець у Джорджа урвався, коли господар наказав йому одружитись з іншою жінкою.)

2) Яке рішення приймає доведений до відчаю Джордж? (Він не знає, чому повинен виконувати закони США, адже його не питали, згоден він з ними, чи ні. Тому хоче втекти до Канади, де заробить досить грошей, щоб викупити Елізу і сина.)

3) Як склалася подальша доля родини Гаррісів? (Сім'я об'єдналася. Щоб дістатися жаданої волі (перепливти пароплавом озеро до Канади) і не викликати ні в кого підозри, вирішено було переодягнути Елізу в чоловічий одяг, відрізали їй пишні коси. Маленького Гаррі одягли як дівчинку, та й Джордж трохи змінив свою зовнішність. Більше того, на пароплаві Еліза знайшла свою матір (нею виявилася Кассі), а Джордж – сестру.)

4) Доведіть, що раби не менш здібні й розумні, ніж їхні хазяї. (Джордж створив машину для обробітку конопель, Кассі володіла французькою мовою, Топсі сама стала вчителькою.)

Вікторина «Чи знаєте ви текст?»

Кому з героїв належать слова:

- 1) «Чому б нам не поступитися грошима?.. Як же я тепер покажусь слугам на очі, коли ми задля якоїсь там дріб'язкової вигоди продаємо такого чесного, доброго і відданого чоловіка, як сердешний Том?...» (Місіс Шелбі.)
- 2) «Синочку мій бідолашний! Сердешна моя дитино!.. Вони продали тебе! Але твоя матуся врятує тебе з біди!» (Еліза.)
- 3) «Від нашої країни мені нічого не треба – нехай лише дадуть мені спокій, щоб я міг з миром її покинути. А от коли я дістануся до Канади, де закони визнаватимуть мене за людину й захищатимуть мої права, отам і буде моя рідна країна...» (Джордж Гарріс.)
- 4) «Я подарую кожному з вас свій кучерик, щоб ви, кожного разу, як поглянете на нього, згадували, що я вас любила...» (Єванджеліна Сен-Клер.)
- 5) «Не допущу, щоб негри молилися і скиглили... Тепер я тобі церква! Зрозумів! Як я скажу, так і робитимеш...» (СаймонЛегрі.)
- 6) «Я ладен працювати день і ніч, аж до скону, але такої кривди чинити не можу. Ні, пане, я ніколи цього не робитиму, ніколи!» (Том.)
- 7) «Усе проти нас – і небо, і земля...» (Кассі.)
- 8) «Ні, пане. Я триматимусь своєї віри. Хоч помагає мені Бог, хоч ні, а я її нізащо не зречуся!» (Том після того, як Легрі запропонував йому кинути Біблію у вогонь і стати наглядачем.)
- 9) «Ой, Томе! Ми так тяжко завинили перед тобою!» (Сембо і Квімбо.)
- 10) Отож, радіючи зі своєї волі, не забувайте, що ви завдячуєте їй цьому доброму чоловікові, і віддайте йому дяку ласкою до його дружини і дітей. Думайте про свою волю щоразу, як бачите хатину дядька Тома, і, згадуючи його, завжди будьте чесні, вірні й людяні, як він» (Джордж Шелбі.)

**Гаррієт Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома»
Тести для перевірки змісту роману**

<p>1. Г. Бічер-Стоу – це письменниця: а) американська; б) російська; в) англійська.</p> <p>2. Дія роману «Хатина дядька Тома» відбувається в: а) Англії; б) США; в) Канаді</p> <p>3. Головною проблемою твору є: а) рабовласництво; б) кріпацтво; в) війна та її наслідки</p> <p>4. У романі згадується річка а) Міссісіпі; б) Амазонка; в) Конго</p> <p>5. Головний герой твору Том продається містером Шелбі через а) банкрутство; б) борги; в) хворобу;</p> <p>6. Том рятує від смерті: а) Елізу; б) місіс Шелбі; в) Єву Сен-Клер.</p>	<p>7. Еліза втікає від господарів, тому що вони: а) хотіли продати її сина; б) знущались над нею; в) хотіли посадити її у в'язницю.</p> <p>8. Легрі- це плантатор а) добрий; б) поблажливий; в) жорстокий.</p> <p>9. Дядько Том є: а) віруючий і покірний; б) байдужий; в) бунтар.</p> <p>10. Дядько Том розлучається з Євою Сен-Клер через те, що вона а) помирає; б) виїжджає; в) виходить заміж.</p> <p>11. Тома було побито до смерті через те, що він заступився за: а) Кассі; б) тітоньку Хлою; в) Елізу.</p> <p>12. Після смерті Тома своїх рабів на волю відпустив: а) Джордж Шелбі; б) Гейлі; в) Легрі.</p>
---	--

Відповіді: 1 – А; 2 – Б; 3 – А; 4 – А; 5 – Б; 6 – В; 7 – А; 8 – В; 9 – А; 10 – А; 11 – А; 12 – А.

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота з теми «Людські стосунки»

(А. П. Чехов, Г. Бічер-Стоу, Дж. Лондон, В. Г. Короленко)

І варіант

Початковий рівень (3 бали)

1. Автор оповідання «Товстий і тонкий»:

а) Короленко; б) Чехов; в) Лондон

2.Справжнє прізвище Дж. Лондона:

а) Джон Гріффіт; б) Джек Гріффіт; в) Джон Янсон.

3.Головна проблема роману Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома»:

а) рабовласництво; б) кріпацтво; в) вибору.

4.В.Г. Короленко народився в:

а) Києві; б) Житомирі; в) Полтаві.

5.Прийом, що допомагає Чехову підкреслити негативні риси людського характеру:

а) антитеза; б) іронія; в) сарказм.

6. Події, описані в "Хамелеоні", відбуваються:

А. У центрі міста;

Б. На вокзальній площі;

В. На базарній площі;

Г. на околиці міста.

7. Кого з героїв оповідання "Товстий і тонкий" у гімназії дразнили Ефіальтом?

А. Товстого; **Б.** Тонкого;

В. Нафанаїла; **Г.**Наглядача гімназії.

8. «Любов до життя» Джека Лондона - це:

А. Оповідання;**Б.** Повість;

В. Роман; **Г.** Новела.

9. «Весь його вигляд виказував спокійну впевненість і гідність, але водночас було видно, що це людина простосерда й довірлива.» Про кого з героїв роману Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома» йдеться в уривку?

А. Містера Шелбі; **Б.** Містера Сен-Клера;

В. Дядька Тома; **Г.**Джорджа.

10. Хто увів Петра Попельського у світ музики?

А.Дядько Максим; **Б.** Мати;

В.конюх Йохим; **Г.** Сліпці.

11. Доброзичливий, м'який сміх - це:

А. Іронія; **Б.** Гумор;

В. Сатира; **Г.** Сарказм?

12. Товстий і тонкий з оповідання Чехова зустрілися на вокзалі:

А.Миколаївської залізниці;**Б.**Ростовської залізниці;

В.Харківської залізниці;**Г.** Московської залізниці.

Середній рівень

1. Дайте визначення оповідання, наведіть приклади.

2.Поясніть вислів з твору або

1. Які вади людського суспільства засуджує Чехов у своїх оповіданнях?

Достатній рівень

1. Дайте характеристику образу Тома, героя роману Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома» або

1. Дайте характеристику Петра, героя повісті Короленка «Сліпий музикант»

Високий рівень

Завдання за вибором:

а) в чому полягає актуальність творів Дж. Лондона сьогодні?

б) **Яка головна думка оповідання Джексона Лондона «Жага до життя»?**

в) висловіть власне ставлення до проблем, які порушені у романі Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома».

г) скласти сенкан на тему оповідання Дж. Лондона «Жага до життя»

д. Як ви розумієте назву оповідання А. Чехова «Хамелеон»? Кого з героїв можна назвати хамелеоном?

1. Поміркуйте над тодішніми законами життя чорношкірих рабів? Як, на вашу думку, до таких законів ставилася Г. Бічер-Стоу? А її герой – дядько Том?

2. Напишіть листа одному з героїв вивчених творів: «Я так багато хочу тобі сказати...»

Варіант 2.

1. **Хто з перелічених письменників сів за шкільну парту у 19 років?**

А) А. Чехов; Б) Дж. Лондон; В) В. Короленко; Г) І. А. Крилов

2. **Хто з перелічених письменників за власними словами «не мав дитинства»?**

А) А. Чехов; Б) Дж. Лондон; В) В. Короленко; Г) Антуан де Сент – Екзюпері

3. **Хто з перелічених письменників в своїх творах гостро критикував владу, через що був навіть відправлений в заслання?** А) А. Чехов; Б) Дж. Лондон; В) В. Короленко; Г) Антуан де Сент – Екзюпері

4. **Хто з перелічених письменників змалечку захоплювався малюванням, музикою і віршуванням?**

А) А. Чехов; Б) Дж. Лондон; В) В. Короленко; Г) Антуан де Сент – Екзюпері

5. **Коли вперше головний герой твору Джексона Лондона «Жага до життя» відчуває страх?**

А. Підвернувши ногу; Б. Не угледівши Білла за пагорбом;

В. Озирнувши навколишній світ; Г. Побачивши перед собою ведмедя.

6. **Петрусь Попельський усвідомив «усю жахливість своєї сліпоти»...**

А) після знайомства з Евеліною; Б) після подорожі до Почаївської лаври; В) після народження сина; Г) після спілкування із сліпим дзвонарем

7. **Чому твір А. Чехова «Хамелеон» має таку назву?**

А) тому що поліцейський наглядач Очумелов боїться генерала; Б) тому що Очумелов часто змінює свою думку; В) тому що собака генералового брата мало незвичайний колір шерсті; Г) тому що золотар Хрюкін хоче покарати господаря собаки

8. **Що вразило вчених китобійного судна «Бедфорд», коли вони побачили на березі живу істоту?**

А) те, що вона виявилася людиною; Б) те, що вона кричала нелюдським голосом;

В) те, що це була людина, яка звивалася немов велетенський хробак;

Г) те, що ця істота була сліпа і безтямна

9. **Що сталося, коли Тонкий почув про посаду Товстого?**

А) щиро зрадів за товариша; Б) зіщулився, згорбився, звузився; В) засмутився через заздрощі; Г) швидко попрощався

10. **В творчості якого письменника відлунювали спогади про Україну?**

А) А. Чехов; Б) Дж. Лондон; В) В. Короленко; Г) Антуан де Сент – Екзюпері

11. **Головний герой твору «Жага до життя» після того, як побачив останки Біла...**

А) почав повзти навкарачки; Б) втратив надію на порятунок; В) доїв його харчі; Г) забрав з собою золото Біла

12. **Проти якого соціального явища виступає автор у романі «Хатина дядька Тома»?**

А. Проти рабства; Б. Проти війни;

В. Проти експлуатації дитячої праці; Г. Проти тілесних покарань.

13. **Встановити відповідність між іменами письменників та професіями їхніх батьків**

---

1. Антуан де Сент – Екзюпері

А. Бакалійник

2. В. Короленко

Б. Мандрівний астролог

3. Дж. Лондон

В. Страховий інспектор

4. А. Чехов

Г. Суддя

14. **Встановити відповідність між літературознавчим поняттям та його визначенням**

---

1. Казка
алегоричний сюжет,

А) твір, в основу якого покладено повчально –

побудований на прихованому порівнянні

2. Повість

Б) наявний, прихований зміст художніх образів

3. Притча

В) виразна подробиця у художньому творі, яка містить важливу

інформацію

4. Підтекст
чи декількох героїв

Г) середній за обсягом прозовий твір про життя одного

5. Художня деталь

Д) твір про вигадані незвичайні події

6. Гумор

Е) прихована насмішка

7. Іронія

Є) різновид комічного, зображення смішного в

життєвих явищах

15. **Відтворіть послідовність подій в оповіданні «Жага до життя»**

А) Головний герой перелічує сірники

Б) Рушниця героя впала у воду

В) Герой ловить в калюжі пічкура

Г) Герой розпитує членів екіпажу про наявність харчів на кораблі

- Д) Герой вбиває вовка
- Е) Герой зустрів ведмедя
- Є) Герой побачив рештки Біла
- Ж) Герой підвернув ногу

16. **Яку роль у повісті В.Г. Короленка «Сліпий музикант» відіграє образ дядька Максима?**

- А. Просто старий солдат, який живе в родині сестри;
- Б. Наставник та вчитель головного героя;
- В. Людина, яка зіпсувала життя головному герою;
- Г. Замінив головному герою батька.

17. **Написати міні – твір на одну із тем (на вибір)**

1. Зовнішні і внутрішні перешкоди Петра Попельського на шляху до щастя.
2. Висміювання підлабузництва і чиношанування в оповіданнях А. П. Чехова.
3. Етапи «битви за життя» головного героя оповідання «Жага до життя».

Контрольна робота №4

I варіант

Тести (3 б.)

1. В якому місті народився Антон Чехов?
А) Київ Б) Москва В) Таганрог Г) Петербург
2. За жанром твір А. Чехова «Хамелеон» - це...
А) оповідання Б) новела В) роман Г) анекдот
3. В оповіданні Чехова «Товстий і тонкий» використовується прийом ...
А) порівняння Б) анафори В) антитези Г) градації
4. В описах природи в оповіданні Дж. Лондона «Жага до життя» переважає колір...
А) білий Б) чорний В) синій Г) сірий
5. Старий Йохим з повісті В. Короленка «Сліпий музикант» грав на...
А) гітарі Б) сопілці В) скрипці В) фортепіано
6. Хто з перелічених письменників боровся за рівність прав між білими і неграми?
А) Г.т Бічер-Стоу Б) В. Короленко В) А. Чехов Г) Дж. Лондон

Словникова робота (1 б.)

Дати визначення поняття «гумор»

Розгорнуті питання (5 б.)

1. Де відбувається подія, яка зображена у творі А.П.Чехова «Хамелеон»?
2. Які зміни сталися з тонким після розповіді товстого про своє службове становище («Товстий і тонкий», А.Чехов)?
3. Які риси характеру допомогли безіменному вижити в оповіданні Дж. Лондона «Жага до життя»?
4. Хто і як вплинув на життя Петра Попельського, героя оповідання «Сліпий музикант» В. Короленка?
5. Чим вирізняється Том, з твору Гарієт Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома», з-поміж інших рабів? За що його любила родина Шелбі?

Творче завдання (3 б.)

Виконайте одне із завдань:

1. Напишіть діалог між Очумеловим та тонким, з оповідань А. Чехова, які теж виявилися давніми знайомими.
2. Напишіть твір-мініатюру на тему «Моральні уроки літератури» (за творами А.Чехова, Дж. Лондона, В. Короленка, Г. Бічер-Стоу)

II варіант

Тести (4 балів)

1. Джон Гріффіт Чейні – справжнє ім'я ...
А) Джека Лондона Б) Антона Чехова В) Гарріет Бічер-Стоу
Г) Антуана де Сент-Екзюпері
2. Очумелов, герой твору Чехова, був...
А) купцем Б) городовником В) поліцейським Г) губернатором
3. В оповіданні Чехова «Товстий і тонкий» використовується прийом ...
А) анафори Б) антитези В) порівняння Г) градації
4. Із ким боровся голіруч безіменний герой оповідання Дж. Лондона «Жага до життя»?
А) із вовком Б) з оленем В) з ведмедем Г) з тигром
5. Як звали молодого сліпого бандуриста із повісті В. Короленка «Сліпий музикант»?
А) Іван Б) Юрко В) Василь Г) Гнат
6. Хто з перелічених письменників боровся за рівність прав між білими і неграми?
А) Г.т Бічер-Стоу Б) В. Короленко В) А. Чехов Г) Дж. Лондон

Словникова робота (1 б.)

Дати визначення поняття «іронія»

Розгорнуті питання (6 б.)

1. Яка подія стала зав'язкою твору А.П.Чехова «Товстий і тонкий»?
2. У чому полягає символізм назви оповідання А.П.Чехова «Хамелеон»?
3. Як чинив із золотом безіменний герой оповідання Дж. Лондона «Жага до життя»?
4. Розкрийте роль мистецтва у долі Петра Попельського у творі В. Короленка «Сліпий музикант».
5. Чим вирізняється Том, з твору Гаріет Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома», з-поміж інших рабів? За що його любила родина Шелбі?

Творче завдання (3 б.)

Виконайте одне із завдань:

1. Складіть діалог головного героя твору «Жага до життя» Дж. Лондона з його компаньйоном, якому теж вдалося вижити.
2. Напишіть твір-мініатюру на тему «Моральні уроки літератури» (за творами А.Чехова, Дж. Лондона, В. Короленка, Г. Бічер-Стоу)

III варіант

Початковий рівень

1. За жанром твір А. Чехова «Хамелеон» — це...
А) оповідання; Б) повість; В) новела; Г) комедія.

2. В оповіданні А. Чехова «Товстий і тонкий» використовується прийом...
А) порівняння; Б) градації; В) анафори; Г) антитези.
3. Герої твору Дж. Лондона шукали на Півночі:
А) залізну руду; Б) срібло; В) золото; Г) нафту.
4. Із ким боровся голіруч безіменний герой оповідання Дж. Лондона «Любов до життя»?
А) із вовком; Б) з оленем; В) з боргом; Г) з ведмедем.
5. Як звали молодого сліпого бандуриста з повісті В. Короленка «Сліпий музикант»?
А) Іван; Б) Юрко; В) Василь; Г) Гнат.
6. Очумелов, герой твору А. Чехова «Хамелеон», був...
А) купцем; Б) поліцейським наглядачем; В) городовиком; Г) губернатором.
7. В описах природи в оповіданні Дж. Лондона «Любов до життя» переважає...
А) білий колір; Б) сірий колір; В) чорний колір; Г) синій колір.
8. Героїв у творі «Жага до життя» було:
А) 2; Б) 3; В) 1; Г) 4.
9. Старий Йохим з повісті В. Короленка «Сліпий музикант» грав на...
А) скрипці; Б) гітарі; В) сопілці; Г) фортепіано.
10. Кому з героїв повісті В. Короленка «Сліпий музикант» належать слова «Мені тільки здається, що я зайвий на світі»?
А) Максимові; Б) Кандибі; В) Петрові; Г) Юркові.

Середній рівень

1. З'єднайте стрілками назви творів та їхніх авторів.

« Хамелеон»	Г. Бічер-Стоу
« Жага до життя»	А. де Сент-Екзюпері
« Маленький принц»	А. П. Чехов
« Хатина дядька Тома»	Дж. Лондон
2. З'єднайте стрілками імена героїв з назвами творів, до яких вони належать.

Очумелов	« Жага до життя»
Біл	« Маленький принц»
Маленький принц	« Хатина дядька Тома»
Гарріс	« Хамелеон»
3. Як ви гадаєте, чому Біл загинув, а головний герой оповідання «Жага до життя» залишився живим?
4. Дайте визначення художньої деталі, наведіть приклади із вивчених творів.
5. Яку роль відіграє мистецтво в житті людини (за твором В. Короленка «Сліпий музикант»)?
6. Оберіть серед поданих риси характеру Максима Яценка.
Доброчливість, рішучість, жорсткість, любов до природи, відповідальність, товариськість, повага до оточуючих.
7. Оберіть серед поданих ті риси характеру головного героя, які допомогли йому вижити в суворих умовах Півночі (за твором Дж. Лондона « Жага до

життя»). Доброзичливість, сила волі, віра в себе, любов до природи, витримка, товарицькість, повага до оточуючих.

8. Напишіть твір-мініатюру на тему «Моральні уроки літератури» (за вивченими творами А. Чехова, Дж. Лондона, В. Короленка, Г. Бічер-Стоу).

ТЕСТИ

Чиї твори одночасно смішні та серйозні?

А) В.Г.Короленка

Б) Дж.Лондона

В) А.Чехова

Г) Г.Бічер-Стоу

"Трагізм дрібниць існування" зображений...

А) в оповіданні "Жага до життя"

Б) в оповіданні "Товстий і тонкий"

В) у повісті "Сліпий музикант"

Г) в оповіданні "Хамелеон"

Хамелеоном у А.Чехова є персонаж...

А)Хрюкін Б) Жигалов В) Єлдирін Г) Очумелов

В А.Чехова значну роль у розкритті авторського задуму відіграє..

А) художня деталь Б) гумор В) іронія Г) підтекст

В оповіданні "Товстий і тонкий" А.Чехов розкриває проблему...

А) морального перетворення людини

Б) кар'єризму

В) долі людини

Г) пристосування до обставин

Втіленням великої мужності, сили духу в літературі є...

А) Г.Бічер-Стоу Б) А.Чехов В) В.Г.Короленко Г) Джек Лондон

Оповідання Дж.Лондона "Жага до життя" продовжує тему...

А) "золотої лихоманки"

Б) "чоловічої дружби"

В) "білої тиші"

Г) "суворого Півдня"

В яких умовах герої Дж.Лондона виявляють сутність людини й справжні цінності?

А) в екстремальних

Б) у суворих

В) в гуманних

Г) в жорстких

В.Г.Короленко 1919 року організував Лігу порятунку дітей...

А) у Рівному

Б) у Санкт-Петербурзі

В) у Полтаві

Г) у Житомирі

Повість "Сліпий музикант" В.Короленка про...

А) духовне випробування особистості

- Б) кохання
- В) гармонію людини і природи
- Г) людей з обмеженими можливостями

Кому з герої повісті В.Короленка належать слова: "...у кожної людини, панове, свій шлях у житті"?

- А) Йохиму
- Б) Евеліні
- В) Петру
- Г) Максиму

В.Г.Короленко стверджує, що людина завжди може досягти...

- А) гармонії зі світом
- Б) реалізації в житті
- В) високої мети
- Г) несвідомого

рок   Мудрої   Сови   !!!

Клоуз-тести "Теоретична скринька".

1. Різновид комічного, зображення смішного в життєвих явищах, людських характерах, учинках, стосунках. При цьому зовнішня усмішка поєднується з внутрішньою симпатією до висміюваного-це... (**гумор**)
2. Засіб художньої виразності, який надає прихованого глузливого значення удавано серйозним, благопристойним або навіть схвальним твердженням. Зазвичай іронія спрямована на осуд висміюваного явища – це.... (**іронія**)
3. Виразна подробиця в художньому творі, яка містить важливу інформацію і має самостійне значення – це (**художня деталь**)
4. Неявний, прихований «під текстом» зміст художніх образів – це...(**підтекст.**)
5. Прозовий твір про вигадані, фантастичні події – це... (**казка**)
6. Невелике оповідання, яке містить повчання в іншомовній, алегоричній формі- це... (**притча**)
7. Художній засіб, за допомогою якого узагальнене поняття розкривається через конкретні образи-це...(**алегорія**).
8. Великий за обсягом прозовий твір, у якому на тлі суспільних подій зображено значну частину життя головного героя або його долю в цілому. У романі діє багато персонажів, і не всі вони пов'язані з головним героєм- це...(**роман**)
- 9.Різновид роману, для якого характерний гострий сюжет, побудований на захопливих пригодах, мандрівках до далеких країн, таємницях, переслідуваннях та інших незвичайних подіях - ...(**пригодницький роман**)
- 10.Прозовий твір, за обсягом більший, ніж оповідання, в якому зображено низку подій із життя головного героя, а також детально змальовано пов'язаних з ним другорядних персонажів- це...(**повість**)
- 11.Побудова літературного твору, його структура—(**композиція**)
- 12.Група рядків, що повторюються в тексті віршованого твору. У пісні ця група рядків зазвичай утворює основу куплету – (**строфа**)

ЧАСТИНА 5 ПОЕТИЧНЕ БАЧЕННЯ СВІТУ

Поетична мозаїка
(до сторінок 192– 203)

Мацуо Басьо.

- Справжнє ім'я? (Менефуса)
- Прізвище?(Мацуо)
- Псевдонім?(Басьо)Що він означає? Чому?
- Чим займався у житті?(Мандрював, писав вірші)
- Скільки віршів написав?(Близько 2000)
- Скільки мав учнів?(Близько 2000)
- Де брав натхнення?(З мандрів, природи)

Просторово-візуальний асоціативний диктант «Японія»

За лексичним значенням запишіть слово(на листочках)

- 1.Японська вишня(сакура)
- 2.Квітка, символ Японії(хризантема)
3. Найвища точка Японії, вулкан.(Фудзіяма)
4. Мініатюрна скульптура, невеликий різний брелок на традиційній японській одязі кімоно(нецке)
5. Створення композицій з квітів, стебел, тощо в спеціальному посуді і розміщення в інтер'єрі. В основу ікебани покладено принцип вишуканої простоти, через природну красу матеріалу(ікебана)
6. Японська буква(ієрогліф)
- 7.Японський національний одяг(кімоно)
8. Мистецтво складувати фігурки з паперу(орігамі)
9. Мистецтво вирощування карликових дерев(бонсай)
10. Японське бойове мистецтво. Боротьба, в якій беруть участь дуже великі чоловіки(сумо)
11. Велетенська хвиля(цунамі)
12. Незвичайний сад при монастирі, де немає дерев(сад каміння. Філософський сад).

Аналіз хайку

На висохлу гілку

Сів ночувати крук.

Глибока осінь.

- Яке враження справив на вас вірш?
- Про що він?
- Де відбувається подія, відображена у творі?
- Хто виступає головними героями вірша?(крук і гілка)
- Чому не зображується дерево. А лише його гілка?(атмосфера самотності)
- Чому серед усіх птахів поет вибрав саме крука?(символ старості. Смерті. Мудрості)
- Чи є у крука і гілки щось спільне?(самотність)
- Чіїми очима ми бачимо і крука, і гілку?(очима оповідача)

- Як оповідач опинився біля дерева?(можливо, мандрівник)
- Який настрій оповідача?
- Яка в нього зовнішність? Старий чи молодий?
- Чим зацікавив крук оповідача?
- Якою людиною є оповідач?
- А хіба у хоку є людина?
- То як же ми змогли охарактеризувати оповідача?
- Про кого Басьо написав цей вірш?

Висновок. Автор хоку нічого не розповідає прямо, він лише натякає, але ми відчуваємо, що він хотів сказати.

Аналіз хоку

Старий ставок!
 Жабка стрибне –
 Сплеск лунає.

Завдання. Скласти порівняльну таблицю(Складаємо на дошці)

Ставок	Жабка
Старий	молода
Сумний	весела
Великий	маленька
Залишається на місці	рухається
Вічність	мить

Хто головний: ставок чи жабка?

(Вони рівноцінні. Світ гармонійний, в ньому однаково важливі і мить, і вічність, і велике, і мале. Навіть невелика жабка може змінити світ хоч на мить)

Висновок. Як багато можна сказати у маленькому вірші.

Хайку.

«Дай відповіді на запитання»

1. Яким поетичним висловом часто послуговуються, називаючи Японію?
(Країна сонця, що сходить)
2. Що в перекладі означає літературний псевдонім «Басьо»? (Бананова пальма)
- 3.Що символізує в мистецтві Японії вислів «бананова пальма»? (нестійкість, змінність, плинність часу)
- 4.Звідки Мацуо Басьо черпав враження для створення хайку? (З життя, з довготривалих мандрів)
- 5.Яка головна тема хайку Мацуо Басьо? (Тема природи і людини)
- 6.Творчість яких китайських поетів стала прикладом для Мацуо Басьо? (Лі Бо і Ду Фу)
- 7.Що таке хайку? (Хайку – поетична форма японської поезії, тривірш)
- 8.Який музичний інструмент завжди носив у своїй торбинці Мацуо Басьо?
(Флейту)
- 9.Які дві ознаки дають можливість називати хайку поезією загадки?
(Асоціативність, лаконічність)
- 10.Які образи завжди використовував Мацуо Басьо в своїй творчості? (Місяць, осінь, дощ, сакура, слива та ін..)
- 11.Яке японське прислів'я любив повторювати Мацуо Басьо вслід за своїм

батьком?

(День без праці – день без їжі)

12. Чому Мацуо Басьо називають Петраркою японської поезії? *(Басьо зміг поєднати класичне хайку з народним)*

13. Закріплений за порами року спеціальний набір слів називають («сезонні слова»)

14. Принцип «сабі» - це... (важливий для хайку настрій «плідної самотності», який пробуджує почуття невимовної краси й повноти життя)

Роберт Бернс «Моє серце в верховині»

Літературний диктант

1. Роберт Бернс народився в сім'ї... *(фермера)*

2. Перший вірш Р. Бернс написав у... років *(15)*

3. Що сучасники називають вічною ганьбою Англії 18ст. *(долю Р. Бернса)*

4. Роберт Бернс помер у віці... *(37 років)*

5. Який день із життя Р. Бернса на його батьківщині відзначається як національне свято? *(день його народження)*

6. Що відіслав Р. Бернс у Францію на озброєння повсталого народу? *(куплену ним гармату)*

7. «Поетом народним і великим» назвав Роберта Бернса... *(Тарас Шевченко)*

8. У якій із своїх поезій Р. Бернс прославляє загальнолюдські ідеали – людяність, чесність, шляхетність. *(«Чесна бідність»)*

9. Що Р. Бернс називає любим рідним краєм у поезії «Моє серце в верховині»? *(верховину)*

10. Що, крім серця поет залишив у верховині? *(Душу, думку, мрію)*

11. З чим асоціюється думка автора в поезії «Моє серце в верховині»? *(З соколом)*

12. Як називає Р. Бернс весь оточуючий світ, крім верховини? *(чужиною)*

13. Батьківщина поета (Шотландія)

14. Бернс усе життя працював на землі, тому його ще називають (поет-орач, геній-самородок)

• 15. Про що йдеться в художньому творі? (Тема поезії) *(передає свою любов до рідного краю, до природи)*

• В яких рядках виражається основна думка в поезії? (Ідея твору) *(Моє серце в верховині)*

• Скільки строф налічує ця поезія? *(Чотири)*

• З яким настроєм звучить кожна строфа? *(1-радість, 2-гордість, 3-печаль, 4-туга)*

• Як поет називає свою Батьківщину? *(Честі й слави батьківщино)*

Генрі Лонгфелло «Пісня про Гайавату»

«Дай відповіді на запитання»

1. Ім'я головного персонажа «Пісня про Гайавату»... *(Гітчі-Маніту)*

2. З якою метою Гітчі-Маніту піднявся на вершину Гір скелястих? *(Щоб скликати племена на нараду)*

3. Для чого Гітчі-Маніту взяв глину? *(Щоб зліпити люльку)*

4. З яким запитанням звертався Гітчі-Маніту до племен? *(«Нащо сваритесь та*

б'єтесь?»)

5. До чого закликає Гітчі-Манітуусі народи (*запалити Люльки Миру*)

6. Що пообіцяв Гітчі-Маніту усім племенам? (*Надіслати пророка*)

7. Для чого племена скупалися в річці? (*«Щоб змити кров із своїх пальців та фарби бойові...»*)

8. У якому столітті жив і творив Г. Лонгфелло? (*19ст.*)

9. Назвати жанр твору «Пісня про Гайавату» (*поема*)

10. «Пісня про Гайавату» - це творча обробка міфів та легенд... (*індіанців Північної Америки*)

11. Якими джерелами скористався Г. Лонгфелло, щоб створити «Пісню про Гайавату»?

(*записами етнографа Скулкрафта, який багато років прожив серед індіанців*)

12. До чого закликає Г. Лонгфелло своєю «Піснею про Гайавату»? (*до добровільного союзу індіанців із білими «братами-християнами»*)

13. Батьківщина письменника (*Америка*)

14. Він став професором (*Гарвардського університету*)

15. Перекладав європейську поезію з ... (*18 мов*), мав неабиякі здібності до вивчення іноземних мов)

16. На основі давніх легенд і міфів про індіанців написав поему ... («Пісня про Гайавату»)

17. Група корінних американських народів,

Джанні Родарі

Джанні Родарі «Листівки з видами міст»

Літературний диктант

1. Представником якого народу є Д. Родарі? (*італійського народу*).

2. Д. Родарі народився в сім'ї... (*пекаря*).

3. Яку професію здобув Д. Родарі? (*вчителя початкових класів*).

4. Чому письменник не служив в армії? (*через проблеми зі здоров'ям*)

5. Чому Д. Родарі покинув лави фашистської партії? (*через загибель двох друзів і брата*)

6. У чому полягала боротьба письменника проти фашизму? (*брав участь в італійському русі опору*)

7. Який другий фах здобув Д. Родарі? (*професійний журналіст*)

8. Якою премією був нагороджений Д. Родарі? (*Премією Г. К. Андерсена*)

9. Чим цікавляться найбільше туристи в Італії? (*листівками з видами міст*)

10. Які відомі італійські міста згадує автор у поезії «Листівки з видами міст»? (*Рим, Мілан, Піза, Венеція, Генуя*)

11. Які із чудес світу згадані у поезії «Листівки з видами міст»? (*Колізей, Пізанська вежа*)

12. До чого закликає автор поезії? (*заглянути за глянцевої картинки і побачити реалії життя*)

«Впізнай поета із трьох спроб».

1. Літературне ім'я цього письменника означає «бананова пальма».

2. Доробок цього письменника складається приблизно з тисячі тривіршів.

3. Він застерігав, що «хайку не можна складати з різних шматочків... його потрібно кувати, як золото». *(Мацуо Басьо)*

1. Цей романтик був демократично настроєною людиною, хоча діяльної участі в політичній боротьбі не брав.
2. Йому вдалося опoетизувати життя і побут, вірування й повір'я індіанців.
3. Він оспівав героя, який мріяв про добровільний союз індіанців із білими людьми.

(Генрі Лонгфелло)

1. У віці сімнадцяти років він вже почав викладати у початкових класах.
2. Під час Другої світової війни він був звільнений від призову до армії з причини поганого здоров'я.
3. За внесок до дитячої літератури був нагороджений Премією Ганса Хрістіана Андерсена.

(Джанні Родарі)

1. Цей поет прожив коротке, сповнене злиднів життя, підірвавши здоров'я в намаганні забезпечити сім'ю.
2. Кращий поет своєї батьківщини обміряв на митниці діжки з пивом та рахував поросят.
3. Герої його творів в нужді і в горі не втрачають власної гідності та надії на краще життя.

(Роберт Бернс)

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Самостійна робота

1. Мацуо Басьо народився у:
А) 1692;   Б) 1654;   **В) 1644**
2. Що означає псевдонім «Басьо»:
А) Назваозера в передмісті Едо-Фукагава;
Б) «Бананова пальма»;
В) Стара назва Токіо.
3. Хайку складається з трьох рядків:
А) I- 5 складів, II – 7 складів, III- 3склади;
Б) I- 7 складів, II – 5складів, III – 5складів;
В) I – 5 складів, II- 7 складів, III – 5 складів.
4. Які науки опанував Роберт Бернс?
А) російську, німецьку, медицину;
Б) французьку, латину, математику;
В) латину, італійську, німецьку.
5. У вірші «Моє серце в верховині...» Роберт Бернс порівнює думу з :
А) соколом; Б) жайворонком; В) вітром.
6. Що означає ім'я Гітчі – Маніто у індійській міфології:
А) «Велике Життя»; **Б) «Владика Життя»;** В) «Великий індіанець».

7. Дати визначення літературному поняттю «поема». Назвати характерні ознаки поеми (2б)
8. Які проблеми порушуються в хайках Мацуо Басьо? (1б)
9. Яку ідею втілено в образі Люльки Згоди? (1б)
10. Які настрої викликали у вас картини, змальовані Дж. Родарі у вірші? До яких роздумів вони вас спонукали?

2 варіант

1. В японській поезії використовуються:
  - А) "сатиричні слова" Б) "влучні слова" В) "сезонні слова"* Г) "екзотичні слова"
2. Про кого Т.Шевченко написав : «...поет великий і народний»? Про...
  - А) Г. Лонгфелло Б) Мацуо Басьо В) Р. Бернса* Г) Джанні Родарі
3. Ліричний герой твору...
  - А) ототожнюється з автором Б) не ототожнюється з автором*
  - В) інколи ототожнюється з автором Г) у винятках, ототожнюється з автором
4. Закінчіть рядок: «Моє серце в верховині і ...»:
  - А) душа моя* Б) життя моє В) перо моє Г) моя душа
5. Р. Бернса називають національним поетом...
  - А) Англії Б) Шотландії* В) Франції Г) Данії
6. Твори Дж. Родарі – це казки...
  - А) 18-го століття Б) 21-го століття В) 19-го століття* Г) 20-го століття
7. У вірші Дж. Родарі "Листівки з видами міста" йдеться про красу...
  - А) Франції Б) Італії* В) Англії Г) Росії
8. Дж. Родарі показав свою країну...
  - А) "без глянцю"* Б) "без іронії" В) "без гумору" Г) "без рожевих окулярів"
9. У казках і віршах Дж. Родарі порушив серйозні проблеми своєї...
  - А) країни-перлини Б) історичної країни В) повоєнної країни* Г) молодій країни
10. Японського поета Мацуо Басьо вважають поетом-...
  - А) сатириком Б) філософом* В) романтиком Г) анімалістом
11. Мацуо Басьо - майстер...
  - А) сонету Б) юген В) хайку* Г) акровіршів
12. Головне джерело поезії в Японії - це любов до...

природи життя віршування людини.

ЧАСТИНА 6 ОБРАЗ МАЙБУТНЬОГО В ЛІТЕРАТУРІ

Розділ I. У космосі людської душі

Рей Дуглас Бредбері (с.208)

1. Кому належать слова: «Дивних багато у світі див, найдивніше з них – людина. (Софоклу.)
2. Що найбільше цікавить будь-якого письменника? (Світ людини з її настроями, почуттями, переживаннями, те, що називають душею.)

3. «Є видовище прекрасніше, ніж небо – глибина людської душі,»- писав французький письменник (*Віктор Гюго*).
4. Як ви розумієте слова: людина з убогою, мізерною душею?
5. Які твори називаються фантастичними? (*Від грецького – здатність уявляти. Твори, уявний світ яких не відповідає реальному світові*).
6. Що таке наукова фантастика? (*Художня література, у якій представлено життя людей у майбутньому, минулому, серед позаземних цивілізацій тощо на основі наукових знань, що їх досягло людство на час написання твору*.)
7. Що таке цивілізація? (*Ступінь суспільного розвитку*).
8. Кого із письменників називають мандрівником у прийдешнє? (*Американського письменника Р.Д.Бредбері*).
9. Представником якої національної літератури є Бредбері? (*Американської*).
9. Улюблені письменники Бредбері? (*Е.По та Ж.Верн*)
10. Кого він жартома називав своїм батьком? (*Ж.Верна*)
11. Що для 8-річного Рея стало справжньою скарбницею літературних див? (*Журнал наукової фантастики – велетенські мурахи, що переслідували людину*).
12. Коли Рей написав своє перше фантастичне оповідання? (*У 12 років*).
13. Який твір зробив письменника знаменитим на весь світ? (*«Марсіанські хроніки»(1950)*).
14. На що перетворив письменник друкарську машинку? (*На Машину Часу*).
15. Кому належить портрет «Джоконда»? (*Італійському художнику Леонардо да Вінчі*).
16. Де зберігається портрет? (*У Луврі (Париж)*).
17. Яку ще назву має картина ? (*«Мона Ліза»*).
18. Що робить картину вічною? (*Посмішка Джоконди*).
19. Кому належать поетичні рядки: «Шукайте посмішку Джоконди, вона ніколи не мине»? (*Л. Костенко*).
20. Який твір про картину написав Бредбері? (*«Усмішка»*).
21. Жанр твору. (*Новела*).
22. Що таке новела? (*Від італійського – новина. Невеликий за обсягом прозовий твір про незвичайну подію з несподіваною кінцівкою*).

«Усмішка»

1. О якій годині зібралася черга на міській площі? (*О 5 годині ранку*).
2. Чому люди зібралися на площі? (*На фестиваль*).
3. Навіщо так рано на вулиці вишиковується черга? (*Щоб сплюндрувати шедевр*).
4. Що таке фестиваль? (*Свято, на якому демонструють різні види мистецтва*).
5. Що будуть демонструвати сьогодні на святі? (*Картину*).
6. Звідки ми знаємо, що будуть демонструвати картину? (*З подальшого діалогу, останній абзац: «- Кажуть, вона всміхається, мовив Том. – Еге ж, усміхається. – Кажуть, її зроблено з олійної фарби й полотна. – Так, і тому я*

думаю, що це не оригінал. Оригінал, я чув, був намальований багато раніше на дереві.»)

7. Хто головний герой оповідання? (Хлопець Том).

8. Чому прийшов хлопчик? (Можливо, з цікавості).

9. Яким було місто? (Сторінка 211, 1 абзац: «...стало видно руїни будинків»).

10. Чому руїни? (стор. 212, 2 абзац: «Том обернувся і подивився туди, де за зруйнованою бомбою стіною видно було кінець черги.»)

11. Зверніть увагу на ще одну деталь – як одягнені люди? (стор. 211, 2 абзац: «...він дивився на грубий домотканий одяг тих, що стояли перед ним, і на довгу чергу попереду» сторінка 212: «Сонце пригріло дужче, і люди в черзі стали знімати з себе вбогий верхній одяг і засмальцьовані капелюхи»).

12. То коли ж відбуваються події у творі? («2061. ...можже, й тритисячний чи п'ятитисячний. Деякий час усе було в такому жахливому безладді, що до нас дійшли тільки жалюгідні рештки.»)

13. Як звали чоловіка, який заступився за хлопця? (Грігсбі).

14. Що, на думку Грігсбі, збирається робити на фестивалі Том? («Він справжній знавець мистецтва... Том збирається плюнути сильно і влучно...»).

15. Невже отакий натовп зібрався на площі, щоб тільки плюнути на картину? Навіщо плювати? (Сторінка 212, Грігсбі відповів: «Вся річ у ненависті, в ненависті до всього минулого. Ти ж знаєш, як ми опинилися в такому становищі, коли міста наші – руїни, дороги геть розбито бомбами, а добра половина полів світиться поночі від радіоактивності.»)

16. Чи подобається вам таке майбутнє? Як ви гадаєте, що трапилося на Землі, що спричинило такі зміни у житті людства? (Війна, екологічна катастрофа могли призвести до руйнації цивілізації, загального розчарування в цивілізації).

17. Коли відбуваються фестивалі? (Щовівторка).

18. Що роблять люди на цих фестивалях? (Сторінка 213: «...вони дерли й палили на площі книжки і всі дуже веселилися, і фестиваль науки місяць тому, коли притягли на площу останній автомобіль. Кожен, кому пощастило в жеребкуванні, дістав дозвіл ударити по ньому один раз молотком. ... знищили завод, який усе ще намагався виробляти літаки... - чудовий був вибух! А потім ми знайшли фабрику газетного паперу та військовий склад і разом висадили їх у повітря.»)

19. За що ж люди так ненавидять минуле? (Люди ненавидять те минуле, яке залишило їм самі уламки та руїни навряд, чи лишилося що-небудь, чого б ми не ненавиділи. Особливо - всю ту скажену зграю, що керувала нами в минулому.)

20. Важко жити тепер людям? В яких умовах вони живуть? (Сторінка 213: «Ми голодні, холодні, живемо в печерах чи де там ще, не працюємо, не куримо, не п'ємо і маємо лише оці наші фестивалі.» сторінка 213: «Настав полудень. У гарячому повітрі плавали міазми (отруйні випари, гази) зруйнованого міста, серед руїн плазувала всіляка погань.» Сторінка 212: «кава в потрісканих щербатих чашечках, іржава каструля»).

21. Чи хотіли б люди повернути цивілізацію? (Ніхто цього не бажає. Зачитайте діалог (в особах - ролі оптиміста і песиміста) щодо цивілізації на сторінці 213).

22. Що таке цивілізація? (Історики вважають, що це час, який настав після часів дикунства, коли серед людей була відсутня організована спільність, та варварства, коли тільки почали утворюватися держави. Цивілізація – наявність держав, писемність розвиток науки і техніки.)
23. Кого вважають батьком цивілізації? (Прометей).
24. Хто може повернути краще з того, що було в минулому, таку цивілізацію, щоб жили в мирі? (Хтось із доброю душею).
25. Чому на площі стояли поліцаї? (Пильнували, щоб ніхто не кинув камінь).
26. Скільки разів Том плюнув на картину? (Жодного разу, у роті пересохло).
27. Чому Том не зміг плюнути? («Але ж вона прекрасна...», ...серце його ще дужче калатало в грудях, а у вухах бриніла незнана музика).
28. Чим Том відрізняється від натовпу людей? (Він був людиною, бо розумів красу і силу мистецтва, не міг сплюндрувати прекрасне).
29. Як називається картина? («Мона Ліза»).
30. Яке оголошення прочитав вершник? (Картину опівдні можна знищити).
31. Як веде себе натовп? (Зачитайте уривок на сторінці 214: «Том і кліпнути не встиг, як навколо зчинився страшенний твалт....»).
32. Що зробив Том, коли люди розривали картину на шматки? (Сліпо наслідуючи інших, теж смикнув край полотна і затис у руці клапоть).
33. Де жив Том? (У невеличкому селищі на подвір'ї зруйнованої ферми у вцілілій половині силосної вежі).
34. Як зустріли його рідні? (Батько гримнув, мати тихенько покликала, брат штурхонував ногою).
35. Чи заснув Том? (Лежав з півгодини, поки світло місяця не торкнулося обличчя, тоді зітхнув, завмер, розтулив кулак і старанно розрівняв невеличкий клаптик полотна.)
36. Що ж було на полотні? (Усмішка).
37. Які слова повторював Том? (Усмішка... чарівна усмішка...).
38. Чому хлопчикові дісталася саме усмішка? (Це найбільша загадка у картині Леонардо да Вінчі, вона не підлягала знищенню, вона повинна була бути врятована, щоб дати надію людству на відродження).
39. На яку людину очікували у черзі? («Ще з'явиться тямуща людина... Людина з головою... людина, у якої душа лежить до прекрасного»).
40. Хто може стати такою людиною? (Том, який не втратив якостей справжньої людини, який вміє цінувати прекрасне, а краса, як відомо, може врятувати світ).
41. У чому причини деградації суспільства, зображеного в новелі? (У бездуховності, жорстокості, бо герої новели схожі на варварів, для яких немає нічого святого).
42. Від чого застерігає людство американський письменник? (Треба берегти природу, покращувати екологічний стан Землі, стежити за тим, щоб ідеалом людей були вічні цінності, виховувати в собі почуття поваги до прекрасного).
43. Назвіть характерні риси духовної культури. (Наявність архітектури, мистецтва, релігії, письма, науки, літератури, ремесел).

44. Яка тема та ідея твору? (*Знищення природи, цивілізації, культури як наслідок бездуховного науково-технічного прогресу. Ідея – заклик схаменутися, змінити своє ставлення одне до одного, до навколишнього світу*).

45. Центральні образи картини майбутнього у новелі? (*Розруха, бруд, голод, ненависть, безлад*.)

46. Усне словесне малювання «**Знайомтесь: 2061 рік**»

Ключові слова для усного висловлювання учнів.

Зовнішній вигляд людей

Порепані руки.

Домотканий одяг.

Убогий верхній одяг і засмальцьовані капелюхи.

Давно обірвані кишені.

Побутові умови

(Іржава каструля, мало хто міг дозволити розкіш – каву із ягід, зруйнована ферма, у вцілілій половині силосної вежі спали батьки, жахливе безладдя, щербаті філіжанки для кави, безробіття, голод, холод...)

Духовне життя

(Ненависть до минулого, знищення книжок, техніки, заводів, залишків цивілізації..)

Навколишнє середовище

(Отруйні випари, гаряче повітря, руїни, всяка погань, дороги розбиті бомбами, поля світяться від радіації)

47. З якою подією пов'язане утворення поняття «вандалізм»? Яка його суть? (*Вандали – група східно-германських племен. У 455 році вони заволоділи Римом. Протягом 14 днів грабували місто. Усе, що не змогли взяти з собою, знищували. Відтоді «вандалізм» означає жорстоке і безцільне винищення культурних цінностей*).

48. Приклади вандалізму у нашому суспільстві. (*З насолодою і відвертим цинізмом сьогодні знищуються сидіння в кінотеатрах, поїздах, обмальовуються та ламаються ліфти, забруднюються «культурними» написами стіни будинків, під'їздів....*).

«Продовжіть речення»

«Усмішка» - футуристичний твір, бо... (*в ньому зображені події, що відбуваються у 2061 році, тобто в майбутньому*).

«Усмішка» - це антиутопія, бо... (*майбутнє в ній зображено в похмурих песимістичних тонах*).

«Усмішка» - це твір – попередження, бо... (*автор попереджає людство про небезпеку, яка чекає на нього від бездуховного технічного прогресу*).

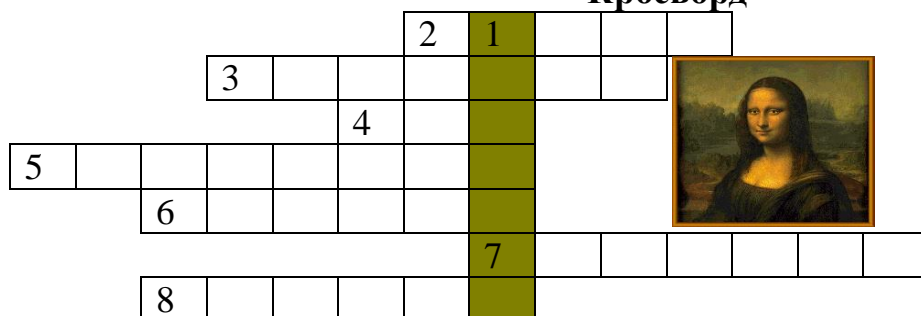
«Усмішка» - це новела, бо... (*невеликий за обсягом твір, чітко зображені події, у центрі незвичайна подія – знищення людьми картини «Мона Ліза», має несподіваний фінал, один головний герой, увага до особистості героя, його свідомості та вчинків. Дія відбувається протягом дня*).

Літературна гра «Виправ помилку»

1. В основі сучасної цивілізації лежить розвиток мистецтва і науки. (*Техніка*).

2. Сучасну цивілізацію називають технічною. (*Технократичною*).
3. Рей Дуглас Бредбері – видатний англійський письменник. (*Американський*).
4. Література, яка зображає прекрасні картини майбутнього називається антиутопічною. (*Утопічною*).
5. Новела – це великий за обсягом твір з передбачуваним фіналом. (*Невеликий, непередбачуваним*).

Кросворд

- 1 Найбільша загадка у картині Леонардо да Вінчі.
  2. У якому стані було місто, де відбуваються події.
  3. Чоловік, який заступився в черзі за хлопця.
  4. Ім'я хлопця.
  5. Автор твору.
  6. Кава з ягід була для жителів як ...
  7. Предмет, який знищують на фестивалі.
  8. Жанр твору.
- Відповіді:** Усмішка. 2. Руїни. 3. Грігсбі. 4. Том. 5. Бредбері. 6. Розкіш. 7. Картина. 8. Новела.

Тести. Р.Д.Бредбері «Усмішка»

1. Черга на міській площі зібралася о ...годині ранку:
  - а) п'ятій;
  - б) шостій;
  - в) сьомій.
2. Поблизу натовпу продавали:
  - а) польову кашу в подертому казані;
  - б) каву в щербатих філіжанках;
  - в) чай у брудних склянках.
3. У творі йде мова про:
  - а) 1061 рік;
  - б) 2061 рік;
  - в) 3061 рік.
4. Люди з оповідання «Усмішка» Р.Д.Бредбері найбільше ненавидять:
  - а) війну;
  - б) брехню;
  - в) минуле.
5. «Ще з'явиться якийсь головатий і підлатає цивілізацію». Виділятиме ту людину:
  - а) сила волі;
  - б) чутливе серце;
  - в) гострий розум.
6. Чотири поліцейські пильнували:
  - а) щоб люди не підходили близько до картини;
  - б) щоб не розмовляли;
  - в) щоб ніхто не кинув камінь.

7. Вершник виголосив оголошення, що картину опівдні:
    - а) знищать;
    - б) перевезуть до іншого міста;
    - в) подарують городянам.
  8. Як зреагував на повідомлення натовп:
    - а) розчарувався;
    - б) зрадів;
    - в) занепокоївся?
  9. Том на картині побачив:
    - а) жінку, яка спокійно й таємниче посміхалася;
    - б) чоловіка, що зосереджено працював;
    - в) бабусю, яка щось розповідала онуку.
  10. Сім'я хлопчика мешкала:
    - а) у погрібці;
    - б) у силосній вежі;
    - в) у курнику.
  11. Дорога до селища була:
    - а) порита машинами;
    - б) поросла травою;
    - в) розбита бомбами.
  12. В який день тижня влаштувалися свята:
    - а) у неділю;
    - б) у понеділок;
    - в) у вівторок?
- Ключ до тесту: 1а; 2б; 3б; 4в; 5б; 6в; 7а; 8б; 9а; 10б; 11в; 12в.

Рей Дуглас Бредбері «Усмішка»

«Уважний читач»

Тести для перевірки знання змісту новели

1. Якого року відбуваються події, описані у творі :
  - А) 2007 року;
  - Б) 3000 року;
  - В) 2061 року.
2. Навіщо люди зібралися вранці на майдані:
  - А) щоб помилуватися картиною;
  - Б) щоб жбурляти у неї каміння;
  - В) щоб плюнути на картину.
3. Як виглядають люди, що зібралися на майдані:
  - А) вони брудні, дуже бідні;
  - Б) вони охайні, дуже багаті;
  - В) вони милосердні та гуманні.
4. Як відбувалося свято науки:
  - А) показували космічний корабель;
  - Б) розбили кувалдою машину;
  - В) відбувалися виступи науковців.

5. На вашу думку, «людина з душею» у новелі це:
 А) Грігсбі; Б) Том; В) Білл Гендерсон.
6. Том не зміг плюнути на картину, бо:
 А) вважав її гарною;
 Б) не вмів цього робити;
 В) не встиг плюнути.
7. Що зробив Том із клаптиком картини:
 А) розірвав його;
 Б) подарував братові;
 В) обережно склав і заховав.
8. Що було зображено на клаптику полотна, який потрапив до рук Тома:
 А) очі Джоконди;
 Б) усмішка Джоконди;
 В) рука Джоконди.
9. Що під час свята розтрощив Білл Гендерсон:
 А) двигун автомобіля;
 Б) лобове скло;
 В) дверцята.
10. Що жувала літня жінка з натовпу:
 А) ягоди;
 Б) клаптик полотна;
 В) краєць хліба.
11. Жінка, зображена на картині:
 А) плакала;
 Б) була сумною;
 В) усміхалася.
12. Яким було перше враження Тома від картини:
 А) він залишився байдужим;
 Б) у нього пересохло в роті;
 В) у нього спітніли руки.
- Відповіді : 1 – В; 2 – В; 3 – А; 4 – Б; 5 – Б; 6 – А; 7 – В; 8 – Б; 9 – А; 10 – Б; 11 – В; 12 – Б.**

«Закінчи речення»

- «Черга зібралась на міському майдані о ...» (*п'ятій ранку*).
- «Том побачив маленьке палахкотливе вогнище й іржавий казанок, де шумувало вариво. Це не була справжня кава. Її запарили з ...» (*якихось ягід*).
- «Людина ненавидить те, що зламало її, покалічило ...» (*їй життя*)
- «А на свято науки місяць тому, коли притягли останній автомобіль, вони кидали жеребок, і щасливчики могли по разі вгатити машину ...» (*кувалдою*)
- «Жінка усміхалася Томові з картини лагідно і загадково, а він, відповідаючи на її погляд, чув калатання власного ...» (*серця*)
- «Він поглянув на свою руку. Вона міцно притискала до грудей ...» (*клаптик полотна*)
- «Ще з'явиться, от побачите, якийсь головатий і підлатає цивілізацію. Та

людина матиме ...» (*чутливе серце*)

8. «Закривавлений, в пошматованому одязі він дивився, як чоловіки ударами ніг розривали цупкі частини полотна, дерли їх на...» (*дрібне шмаття*)

9. «Натовп ревів на все горло, і руки роздирали портрет, як згряя голодних ...» (*птахів*)

10. «Довкола панувала тиша. Його рука міцно-міцно була притиснута до ...» (*грудей*)

11. «Том підніс її до очей, розтиснув пальці й розгладив шматок ...» (*помальованого полотна*)

12. «Все довкола спало під місячним сяйвом. А на долоні в нього лежала ...» (*Усмішка*)

Розділ II. Нові обрії літературної фантастики (сторінка 216)

Роберт Шеклі

«Продовж речення»

1. Коли Шеклі запитали, який винахід є найнеобхіднішим для людства, він промовив лише два слова: ... («Людське серце».)

2. Роберт Шеклі – це ... (американський) письменник-... (фантаст)

3. В Нью-Йоркському університеті Шеклі здобував... (інженерну освіту) й відвідував літературний курс.

4. Різновид художньої літератури, основною темою якої є дослідження й прогнозування наслідків досягнень науково-технічної думки. Сюжети таких творів зазвичай побудовано на певному науковому припущенні. (Наукова фантастика)

5. До найкращих творів наукової фантастики належать книжки ... (Веллса, Беляєва, Бредбері, Азімова, Шеклі, братів Стругацьких та інших.)

6. Пролітаючи крізь зоряне скупчення ... (Сергон), космічний поштар ... (Лерой Кліві) помітив, що на його кораблі зламалася... (система охолодження.)

7. По радіозв'язку він повідомив поштмейстера Бази, що мусить зробити аварійну посадку на планеті... (З-М-22.)

8. Хитаючись, із заплющеними очима він встиг пробігти сотню метрів. Потім корабель ... (вибухнув)

9. Він озирнувся й побачив біля себе тварину розміром з білку, але з темно-зеленим хутром.

Коли вона наблизилась, Кліві помітив, що в неї немає ... (ані очей, ані вух.)

10. І білка, і вовк були ... (зеленого) кольору.

11. Коли вовк оцирився біля самого його обличчя, Кліві знову... (втратив свідомість.)

12. Метрів за п'ятнадцять від нього стояла істота, схожа на жовто-буру ... (пантеру), також без очей і вух.

13. Позбавлена очей і вух, ця тварина може виявити Кліві лише одним способом — за допомогою ... (телепатії!)

14. Кліві, щоб врятуватись від пантери, уявив себе... (пантерою-самицею.)

15. Наступного дня космічний поштар зустрівся з...(чотирма вовками.)
16. Вовків спинило те, що Кліві уявив себе ...(пантерою, великою пантерою, яка залюбки поласує вовком.)
17. Борсаючись під вовками, він відчув новий приплив натхнення. Кліві уявив себе ...(змією) — дуже швидкою, зі смертоносним жалом і отруйними зубами, здатними миттю обірвати вовче життя.
18. Вранці на нього насувалася згряя...(вовків і пантера)
19. З винахідливістю, породженою розпачем, Кліві прикинувся...(двометровим кущем.)
20. На плече йому сіла...(маленька пташка). Вона теж вважає, що я кущ.
21. Кліві перетворився на ...(труп) аж до кінчиків гарячих пальців.
22. Раптом він відчув справжній запах гнилої плоті. Озирнувшись довкола, він побачив... (велетенського птаха, стерв'ятника)
23. Смолоскип! Кліві одразу зрозумів, що вихід знайдено. Він дихнув...(вогнем) пантері в морду, і та, жалібно скимлячи, позадкувала. ...Він перетворився на бурхливе ...(полум'я)
24. Він почав гаснути, тому що (дощ лив як з відра)
25. Кліві розплющив очі. Над ним, урочисто посміхаючись, стояв ....(поштмейстер.)
26. Нам пощастило увімкнути дощувальну систему корабля лише в останній момент. Ти стояв у центрі найбільшої ...(степової пожежі)
27. Поштмейстер, схоже, засумнівався... А як сталося, що на тобі немає ...(опіків?)

«Уважний читач»

Тести для перевірки знання змісту оповідання «Запах думки»

1. Лерой Кліві був:
  - А) космонавтом;
  - Б) поштовим перевізником;
  - В) поштмейстером бази
2. Герой потрапив на планету:
  - А) З-М-22;
  - Б) З-М-43;
  - В) А-М-24.
3. Яку тварину першою побачив Кліві:
  - А) вовка;
  - Б) білку;
  - В) пантеру.
4. Що незвичного було у тваринах:
  - А) вони були без очей і носа;
  - Б) вони були без вух і хвоста;
  - В) вони були без очей і вух.
5. Як тварини знаходили свою жертву:
  - А) за допомогою телепатії ;

- Б) за допомогою нюху;
 В) за допомогою розуму.
- 6.Що збило пантеру з пантелику:
 А) запах парфумів;
 Б) запах думок;
 В) запах диму.
- 7.Які птахи кружляли у небі:
 А) орли;
 Б) яструби;
 В) шуліки.
- 8.Яка думка непокоїла Кліві:
 А) що він не зможе вчасно доставити пошту;
 Б) що він буде першою людиною, яку з'їли на цій планеті;
 В) що він ніколи не повернеться на Землю.
- 9.Якого кольору був вовк:
 А) зеленого;
 Б) рудого;
 В) чорного.
- 10.Що врятувало героя від розлючених звірів:
 А) кущ;
 Б) вогонь;
 В) птах.
- 11.Чи вдалося Лерою зберегти пошту:
 А) так;
 Б) ні;
 В) частково.
- 12.Чим були здивовані рятувальники:
 А) відсутністю на тілі Лероя поранень;
 Б) відсутністю на тілі Лероя опіків;
 В) відсутністю на тілі Лероя переломів.
- Відповіді: 1 – Б; 2 – А; 3 – Б; 4 – В; 5 – А; 6 – Б; 7 – В; 8 – Б; 9 – А; 10 – Б; 11 – А; 12 – Б.**

«Закінчи речення»

- «Попри те, що система охолодження працювала на повну потужність, корабель і надалі ...». *(нагрівався)*
- «Пального не залишилося. Я сідаю на першу ж кисневу ...» *(планету)*
- «Кліві з останніх сил намагався не втратити ...» *(свідомість)*
- «Йому здавалося, що розум відокремився від його ...» *(тіла)*
- «Метрів за п'ятнадцять від нього стояла істота, схожа на ...» *(пантеру)*
- «Як діють ці тварини? Можливо, замість зору вони користуються ...» *(локаторами).*
- «Схоже на те, що тут кожна тварина має характерний запах ... » *(думки)*
- «Від поштольота 243 залишилася купа покрученого ...» *(металу)*
- «Кліві ще не усвідомлював, що відтепер він став справжнім ...» *(телепатом)*

- 10.«Запах думок Кліві збив пантеру з ...» (*пантелику*)
 11.«Ти стояв у центрі найбільшої степової пожежі. Як сталося, що на тобі немає ...?» (*опіків*)
 12.«Коли розплющив очі, то був уже на рятувальному судні та зберіг до останнього ...»(*пошту*)

Урок Мудрої Сови !!!

Клоуз-тести "Теоретична скринька".

1. Традиційний для японської поезії неримований трирядний вірш, що містить сімнадцять складів (зазвичай вони розподіляються за схемою: п'ять складів у першому рядку, сім — у другому, п'ять — у третьому). У вірші кількома виразними штрихами створено містку замальовку повсякденного життя. Така замальовка найчастіше має інакомовний зміст. Це...
(**хайку (хоку)**).
- 2.Образ автора в ліриці, його поетичне «я», багато в чому схожий на автора, але, як і будь-який персонаж, містить елементи художньої вигадки. Тому не слід ототожнювати його із самим поетом – це...(**ліричний герой**).
3. Великий за обсягом віршований твір з ліричним або оповідним сюжетом – це...(**поема**).
4. Невеликий за обсягом прозовий твір про незвичайну подію з несподіваною кінцівкою – це... (**новела**).
- 5.Які твори називаються фантастичними? (*Від грецького – здатність уявляти. Твори, уявний світ яких не відповідає реальному світові*).
6. Художня література, у якій представлено життя людей у майбутньому, минулому, серед позаземних цивілізацій тощо на основі наукових знань, що їх досягло людство на час написання твору – це...**наукова фантастика**)

ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота №5

Тема: Поетичне бачення світу. Образ майбутнього в літературі
I варіант

Тести (4 б.)

1. Знайдіть відповідності між хайку Мацуо Басьо та їхніми головними думками, асоціаціями:
  - 1) весняний вітерець –
Туди-сюди!
Довів до ладу зачіски всіх верб.
  - 2) це соловей
Зронив свою шапочку?
Пелюстина камелії.
  - 3) Запах сливових квітів

Назад у зиму

Холод прогнав!

4) Перед вродою квітів

Соромно стало місяцю? -

Сховався за хмаркою.

А) Місяць на небі чудовий, але й він перед красою квітів никне.

Б) Ніщо не встоїть перед красою дівчинки-нареченої.

В) Ніжна квітка така ж прекрасна, як і спів птаха.

Г) Тендітні квіти, а можуть прогнати зиму й холод.

Д) Весна все прикрашає.

2. Прочитайте фрагмент із «Пісні про Гайявату»:

За її вігвамом, ззаду,
Темний ліс стоїть стіною.
Вічно темні нетрі сосон
І ялин в червоних шишках.

У цьому уривку використано:

А) інверсію, епітети;

Б) гіперболу, порівняння;

В) метафору, епітети;

Г) порівняння, анафору.

3. Що таке «Ліричний герой»?

Характеристика героя (2 б.)

Розкрийте образ Гайявати із поеми Г. Лонгфелло «Пісня про Гайявату» **або** образу Кліві з твору «Запах думок» Р. Шеклі.

Розгорнуті відповіді на запитання (3 б.)

1. Що вам відомо про картину, яку зображено у творі Р. Бредбері «Усмішка». Поясніть, чому люди намагалися її знищити.

2. Розкрийте основну думку оповідання Р. Шеклі «Запах думок».

3. Сформулюйте, які проблеми піднімають у своїх творах Р. Бредбері та р. Шеклі.

Творче завдання (3 б.)

Виконайте ОДНЕ завдання на вибір:

1. На основі прочитаних творів та власних міркувань напишіть твір-роздум на тему: «Яким я бачу майбутнє людства (далеке чи близьке)?»

2. Складіть сезонне хайку з використанням традиційних японських символів та поясніть свої асоціації.

II варіант

Тести (4 б.)

1. Знайдіть відповідності між хайку Мацуо Басьо та їхніми головними думками, асоціаціями:

1) Білий лотос-цвіт:

не цурається багна,

із якого зріс

2) Осінь із дощем....

Навіть мавпа лісова
вкрилась би плащем.

3) Тиша, мир і лад.

Десь там боне межі скель
цвіркотня цикад.

4) сакура стара –
невже справді зацвіла?

Спогад, ніби дим...

А) Квіти никнуть перед красою повного місяця.

Б) Старе дерево, зацвівши, може нагадати людині про минуле.

В) Як добре, коли у світі панують лад і гармонія.

Г) Сумно й холодно під дощем восени навіть природі.

Д) Не треба забувати свого роду, батьківщини.

2. Слова «Моя дума в верховині соколом буя» у вірші Р. Бернса - це

А) Гіпербола

Б) порівняння

В) метафора

Г) інверсія

3. Що таке «Поема»?

Характеристика героя (2 б.)

Розкрийте образліричного героя вірша Р. Бернса №Мое серце в верховині» або образу Тома з твору Р. Бредбері «Усмішка».

Розгорнуті відповіді на запитання (3 б.)

1. Розкрийте основну думку оповідання Р. Бредбері «Усмішка».

2. Встановіть сутність конфлікту в оповідання Р. Шеклі «Запах думок».

3. Сформулюйте, які проблеми піднімають у своїх творах Р. Бредбері та р. Шеклі.

Творче завдання (3 б.)

Виконайте ОДНЕ завдання на вибір:

1. Напишіть твір-роздум на тему: «Розуміння краси в різних культурах».

2. Складіть уявний діалог із інопланетянином, з яким ви випадково зустрілися на Землі.

ЧАСТИНА 7

СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА. ЗРОСТАННЯ І ВЗАЄМИНИ ЗІ СВІТОМ

Радість і сум дитячої душі

Астрід Ліндгрен

1. Як називали шведську письменницю Астрід Ліндгрен? (Її називали «чарівницею зі Швеції» та«Андерсеном нашої доби»)
2. Взірцем справжньої любові залишилися для письменниці... (взаємини батьків .)
3. Після одруження вона без вагань присвятила себе домашнім клопотам і

- вихованню дітей. Розважаючи малечу, Ліндгрєн вигадувала всiякi веселi iсторiї, а згодом почала записувати й публiкувати їх. Так дбайлива матуся перетворилася на всесвiтньо вiдому авторку понад ...(тридцяти п'яти книжок)
4. Успiх прийшов до письменницi пiсля виходу книжки ... («Пеппi Довгапанчоха».)
  5. Слiдом за бешкетницею Пеппi прихильнiсть читачiв здобули iншi персонажi, створенi фантазiєю цiєї чудової письменницi...-(це Калле Блюмквiст, Карлсон, Мiо, брати Лев'яче Серце)
  6. В цьому популярному творi Астрiд Лiндгрєн порушила надто складнi для дiтей теми i його було вiдзначено Мiжнародною лiтературною премiєю iменi Януша Корчака – це...(казка «Брати Лев'яче Серце» (1973).
  7. У казцi йдеться про двох братiв —...(Юнатана та Карла Левiв, синiв бiдної швачки.)
  8. Плiч-о-плiч вони пережили чимало пригод у таємничiй країнi...(Нангiялi)
  9. У повiстi «Мiо, мiй Мiо» оповiдь ведеться вiд особи головного героя — (сироти Буссе)
  10. Хто головний герой ?(Бу Вiльгельм Ульсон)
  11. Зовсiм маленьким Буссе всиновили ....(тiтка Едлi й дядько Сiкстен.)
  12. Єдиною його розрадою був ...(приятель Бенко)
  13. Продавчиня Лундiн, яка завжди добре ставилася до Буссе, подарувала йому...(яблуко)
  14. Де жив?(У Стокгольмi)
  15. Куди потрапив?(До Країнi Далекої)
  16. Як звали нового друга? (Юм-Юм)
  17. Хто уособлює зло?(Лицар Като)
  18. Що вiн робив?(Викрадав дiтей i перетворював їх на птахiв)
  19. Скiльки рокiв було головному героєви Бу?(9)
  20. Умiю був кiнь на кличку...(Мiраміс)
  21. Хто подарував хлопцям чарiвнi сопiлки ?(Пастушок Нонно)
  22. Що шепотiв колодязь бiля хати Їрi?(Казки та пiснi)
  23. Хто допомагав Мiо та його другу в Країнi Далекиї?(Сама природа)
  24. Які чарiвнi речi допомагали Мiо здобути перемогу?(меч, що рубає камiнь, сiбiрна ложечка, плащ-невидимка)

Астрiд Лiндгрєн «Мiо, мiй Мiо»

«Упiзнай героя»

1. «...бiлявий чуб, блакитнi очi, а того вечора на ньому були короткi брунатнi штани, сiра вовняна сорочка i червона шапочка»
(Бусс Вiльгельм Ульсон – Мiо)
2. «Я був годованцем у тiтки Едлi й дядька Сiкстена. Опинився в них, ще коли менi було всього рiк. А до того жив у сирiтському притулку»
(Вiльгельм Ульсон – Мiо)
3. « Його тато завжди розмовляв iз ним, допомагав йому будувати моделi лiтакiв, позначав карбами на одвiрку в кухнi, скiльки вiн вирiс»
(Бенк)

4. «То був хлопчик з таким самим каштановим чубом і з такими самими карими очима, як у Бенка» (*Юм-Юм*)
5. «Я люблю пташиний спів, люблю музику своїх срібних тополь, але найдужче люблю слухати, як сміється в садку мій син.»
(*Тато-король*)
6. «Золота грива виблискувала на сонці, сам він мчав усе швидше й швидше і підіймався все вище й вище» (*Кінь Міраміс*)
7. «Він був дуже ласкавий і чемний, і брати й сестри його теж усміхалися нам»
(*Їрі*)
8. «сиділи чорні, страшні серед мертвих дерев у моторошному сірому світанку. А їхні коні закусували вудила й рили копитами землю.»
(*Вивідувачі Като*)
9. «...такого кремезного й дужого чоловіка я ще ніколи не бачив. У нього був довгий рудий чуб, така сама довга руда борода й густі кущуваті брови»
(*Зброяр*)
10. «Він мав у замку покій, повітря в якому було просякнуте злом. Це там він сидів дні і ночі й кував лихо. Ніч у ніч і день у день сидів він там і кував лихо.»
(*Като*)
11. «Його страшне обличчя скривилось і посіріло, а в страшних очах заблисли ляк і ненависть.» (*Като*)
12. «Дівчинка не ворушилася і не розплющувала очей. Вона була мертва. Її личко було біле, як сніг, і маленьке, а тіло геть обпалене.»
(*Ткалина дочка Мілімані*)

«Впізнай місце події»

1. «Біла хатина під солом'яною стріхою, така самісінька, як хатини в казках. По стінах і по дахові вилося стільки троянд, що самої хатини майже не було видно».
(*Хатина садівника короля, батька Юм-Юма*)
2. «Це найдовший міст на світі. Він з'єднує Острів Зелених Лук із Землею Заморською».
(*Міст Вранішньої Зорі*)
3. «На подвір'ї перед хатиною був круглий колодязь...Таких старих колодязів тепер уже немає...» (*Хатина сім'ї хлопчика Їрі*)
4. «Раптом серед лісу ми побачили казкову білу хатинку під солом'яною стріхою. Навколо неї росли яблуні. Проти місяця білів яблуневий цвіт».
(*Хатинка ткалі*)
5. «Я їхав до країни, де не було жодної квіточки, де не могли рости ні дерева, ні трава.»
(*Країна Чужинецька*)
6. «Місячне світло погасло, земля стала кам'яниста й тверда, навкруги здіймалися голі скелясті кручі.» (*Країна Чужинецька*)
7. «На другому боці озера, на найвищій скелі стояв великий замок. У ньому світилося лише одне вікно. Воно скидалося на лихе око, жорстоке, небезпечне, моторошне око, що дивилося на нас із ночі і бажало нам зла.»
(*Замок Като*)
8. «В ньому стояла мертва тиша, не віяв вітер, не шелестіло листя, бо на деревах

не було зеленого листя, яке могло б шелестіти. Тільки стирчали мертві, чорні стовбури з чорним сучкуватим мертвим гіллям.»

(Мертвий Ліс)

9.«Таких грізних хвиль іще ніколи не бачив. Вони накидалися на нас, били, торощили наш човен і шпурляли його далі, новим хвилями...Хвилі ревли, клекотіли, здіймалися до неба...»

(Мертве озеро)

10.«...ніде темрява не була така чорна, ніде холод не був такий крижаний, а тиша така лиховісна, як тут...» *(Замок Като)*

11.«Повітря там було таке просякнуте злом, що звичайна людина не могла ним дихати. Зло спливало звідти струменями і вбивало все гарне й живе за вікном...» *(Замок Като)*

12.Країна, де «дзвенять срібні тополі, де вночі пастухи розпалюють вогнища, щоб світили їм і гріли їх, де є хліб, що втищує голод...»

(Країна Далека)

«Уважний читач»

Тести для перевірки знання змісту твору

ГЛАВИ «Він у дорозі день і ніч» - «Колодязь, що ввечері шепоче»

1.Хто дав Вільгельмові золоте яблуко?

А) тітка Лундін;

Б) тітка Едля;

В) дядько Сікстен

2. Що знайшов Вільгельм у парку Тегнера під лавкою?

А) чоботи-скороходи;

Б) пляшку, заткану уламком гіллячки;

В) плащ-невидимку.

3. З якої країни прибув дух?

А) із Країни Далекої;

Б) із Країни Південної;

В) із Країни Казок

4.Хто супроводжував Вільгельма до Країни Далекої?

А) троль;

Б) ельф;

В) дух.

5.Кого зустрів Вільгельм у Країні Далекій?

А) тата-короля ;

Б) чарівника;

В) Като.

6.Хто вперше Вільгельма назвав Міо?

А) дух;

Б) тато-король;

В) Бенк.

7.Як називався острів, де стояв палац тата-короля?

А) Острів Зелених Лук;

- Б) острів Казкової Зорі;
  - В) острів Вранішньої Зірки
8. Як звали пастушка?
- А) Юм-Юмом;
  - Б) Їрі;
  - В) Нонно.**
9. Що зробив Нонно для Міо та Юм-Юма?
- А) підковки на щастя;
  - Б) сопілки;**
  - В) амулети.
10. Який міст з'єднував Острів Зелених Лук із Землею Заморською?
- А) міст Вранішньої Зорі;**
  - Б) міст Вечірньої Зорі;
  - В) міст Сонця, яке сходить.
11. Від кого почув Міо про Землю Чужинецьку?
- А) від тата-короля;**
  - Б) від Нонно;
  - В) від Юм-Юма.
12. Яке полотно ткала серед ночі?
- А) чарівне ;**
  - Б) місячне;
  - В) зоряне.

ГЛАВИ «Він їхав пущею» - «Міо, мій Міо»

1. Чому сумували люди на Острові Зелених Лук, і в Землі Заморській, і в Землі Загірній?
  - А) бо були голодні;
  - Б) не мали води;
  - В) сумували за своїми вкраденими дітьми.**
2. Що нашіптував старий колодязь?
  - А) забуті казки і пісні;**
  - Б) імена хлопців;
  - В) шлях до Землі Чужинецької.
3. Хто лише може поїхати у Країну Чужинецьку?
  - А) тільки доросла людина;
  - Б) тільки той, хто має чарівну паличку;
  - В) тільки хлопець королівської крові**
4. Хто відправився з Міо у Країну Чужинецьку?
  - А) Юм-Юм;**
  - Б) Нонно;
  - В) Їрі.
5. Що необхідно було Міо для того, щоб стати до бою з лицарем Като?
  - А) кам'яна стріла;
  - Б) меч, який розтинає камінь;**
  - В) знати чарівні слова.

6. Що допомогло Міо та Юм-Юмові знайти один одного в печері, коли вони заблукали?
- А) сопілка;
 Б) ріжок;
 В) джерельце.
7. Яке серце було у лицаря Като?
- А) залізне;
 Б) золоте;
 В) кам'яне.
8. Як вирішив розправитися Като з Міо та Юм-Юмом, коли упіймали їх?
- А) перетворити у птахів;
 Б) утопити у Мертвому Озері;
 В) замкнути у вежі, щоб вони вмерли голодною смертю.
9. Що врятувало Міо та Юм-Юма від голоду, коли вони знаходилися у вежі?
- А) ложечка сестрички Їрі;
 Б) знайдений сухар;
 В) чарівна скатертину-самобранка.
10. Хто допоміг дістати меч з дна Мертвого Озера?
- А) Зброяр;
 Б) тато-король;
 В) зачаровані птахи.
11. Що допомогло Міо вибратися з в'язниці?
- А) шапка-невидимка;
 Б) невидимий плащ ткалі з чарівної тканини;
 В) його забрали птахи на крилах.
12. Під впливом чого ожила Мілімані?
- А) водиці, яка оживляє;
 Б) плаща з тканини, яку виткала мати Мілімані;
 В) чарівних слів.

Відповіді: ГЛАВИ «Він у дорозі день і ніч» - «Колодязь, що ввечері шепоче»: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6б, 7а, 8в, 9б, 10а, 11а, 12а.

ГЛАВИ «Він їхав пущею» - «Міо, мій Міо»: 1в, 2а, 3в, 4а, 5б, 6а, 7в, 8в, 9а, 10в, 11б, 12б

А. ЛІНДГРЕН «МІО, МІЙ МІО»

1. Жінка, яка дала Міо яблуко. (*Лундін.*)
2. Сестра Нонно. (*Ірі.*)
3. Друг БуСсе у Стокгольмі. (*Бенко.*)
4. Друге слово в назві країни, куди потрапив Міо. (*Далека.*)
5. Друге ім'я Бу... Ульсена. (*Вільгельм.*)
6. Той, хто дав Міо меча. (*Зброяр.*)
7. Ім'я хлопчика, який колись був птахом. (*Ено.*)
8. Квіти, що росли в саду короля-батька. (*Троялди.*)

9. Як звали злого рицаря країни Далекої. (Като)
10. Як звали друга Міо. (Юм-Юм)
11. Чому ліс називався Мертвим. (Не було нічого живого)
12. Яке серце було у Като. (Кам'яне) .

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ!

(Презентую свої знання та вміння)

Образ майбутнього в літературі I варіант

Тестові завдання 12х 0,5б= 6б.

1. Установіть відповідність між героями та письменниками

1. Том	а) Р.Бредбері
2. Кліві	б) А.Ліндгрєн
3. Буссе	в) Р.Шеклі

2. Рей Бредбері -

- а) англійський письменник; б) американський письменник; в) французький письменник

3. Жанр твору «Усмішка» -

- а) повість; б) оповідання; в) новела

4. Черга на майдані («Усмішка») зібралася...

- а) о південь; б) зранку; в) увечері

5. Зореліт здійснив вимушену посадку тому, що не працювала ...

- а) система опалення ; б) система охолодження; в) система освітлення

6. Лерой Кліві був...

- а) поштовим перевізником; б) поштмейстером бази; в) космонавтом

7. Яку тварину першою побачив Кліві?

- а) вовка; б) пантеру; в) білку

8. Що зробив Нонно для Міо та Юм-Юма?

- а) підковки на щастя; б) сопілки; в) амулети.

9. Яке серце було у лицаря Като?

- а) залізне; б) золоте; в) кам'яне

10. З якої країни прибув дух?

- а) із Країни Далекої; б) із Країни Південної; в) із Країни Казок

Літературний диктант 12 х 0,5б.=6б.

1. Полісмени, які охороняли ділянку з картиною, мали стежити, щоб...
2. Що зробив Том із клаптиком картини?
3. У якому творі герой перемагає лицаря Като?
4. Ім'я Роберта Шеклі добре відоме прихильникам літературної...
5. Скільки років було головному героєві «Міо, мій Міо»?
6. Чому Буссе жив у тітки?
7. Місто, у якому жив Буссе?
8. Які твори називають фантастичними?
9. Зореліт летів крізь колонізоване скупчення Сергон (так /ні)
10. Лерой провів на планеті ЗМ-22 три дні (так/ні)
11. У новелі, звичайно, зображена велика кількість подій. (так /ні)
12. Оповідання –це...

Ключ. I варіант

Тестові завдання 12х 0,5б= 6б.

1. 1-а, 2-в, 3-б; 2.б; 3.в; 4.б; 5б, 6а, 7в, 8б, 9в, 10а

Літературний диктант 12 х 0,5б.=6б.

1. не жбурляли каміння
2. заховав
3. «Мію, мій Мію»
4. фантастики
5. 9 років
6. був сиротою
7. Стокгольм
8. Уявний зміст яких не відповідає реальному світові
9. так
10. так
11. ні
12. невеликий за обсягом прозовий твір, у якому зазвичай описано один епізод із життя героя

Образ майбутнього в літературі II варіант

Тестові завдання 12х 0,5б= 6б.

1. Установіть відповідність між місцем дії та твором

1. Невідома космічна планета а) «Мію, мій Мію»
2. Земля після знищення цивілізації б) «Запах думки»
3. Країна Далека в) «Усмішка»

2. Події, відображені в творі «Усмішка», відбуваються...

- а) в минулому; б) в теперішньому; в) в майбутньому

3. Автор картини, яка стояла на майдані, -

- а) Леонардо да Вінчі; б) Рафаель; в) Рембрандт

4. Картину знищували...

- а) без дозволу влади; б) за дозволом влади;
в) за проханням місцевої влади

5. Тварини, які населяли планету, не мали...

- а) ані очей, ані вух; б) ані очей, ані хвостів; в) ані вух, ані хвостів

6. Як тварини знаходили свою жертву?

- а) за допомогою розуму; б) за допомогою телепатії; в) за допомогою нюху

7. Які птахи кружляли в небі?

- а) орли; б) яструби; в) шуліки

8. Що допомогло Мію та Юм-Юмові знайти один одного в печері, коли вони заблукали?

- а) сопілка; б) ріжок; в) джерельце.

9. Хто дав Вільгельмові золоте яблуко?

- а) тітка Лундін; б) тітка Едляр; в) дядько Сікстен

10. Як називався острів, де стояв палац тата-короля?

- а) Острів Зелених Лук; б) острів Казкової Зорі; в) острів Вранішньої Зірки

Літературний диктант 12 х 0,5б.=6б.

1. Том не зміг плюнути на картину, тому що...
2. Що було зображено на клаптику полотна, який потрапив до рук Тома?
3. У якому творі образ Джоконди відіграє головну роль?
4. «Чарівницею зі Швеції» називали...
5. У Міо був кінь на ім'я...
6. Як звали нового друга Міо?
7. Товариш Міо в реальному житті?
8. Які твори називають фантастичними?
9. Приземлившись, корабель вибухнув(так/ні)
10. Головний герой переховувався від небезпеки в печері(так/ні)
11. Однією з художніх ознак новели є несподівана розв'язка. (так /ні)
12. Оповідання –це...

Образ майбутнього в літературі II варіант

Тестові завдання 12х 0,5б= 6б.

1. 1-б, 2-в, 3-а, 2в, 3а, 4б, 5а, 6б, 7в, 8а, 9а, 10а.

Літературний диктант 12 х 0,5б.=6б.

1. вона вразила його красою
2. усмішка
3. «Усмішка»
4. Астрід Ліндгрен
5. Мірамім
6. Юм-Юм
7. Бенко
8. Уявний зміст яких не відповідає реальному світові
9. так
10. ні
11. так
12. невеликий за обсягом прозовий твір, у якому зазвичай описано один епізод із життя героя

ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР

Нове знайомство: Міхаель Енде (стор. 240)

1. Батьківщина Міхаеля Андреаса Гельмута Енде — ...(німецький письменник.)
2. Батько письменника був (художником)
3. Що стало основним поштовхом до письменництва?(почуття неподоланої самотності)

КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ: Міхаель Енде «Джим Гудзик і машиніст Лукас» «Впізнай героя»

1. «..Невеликого зросту, кряжистий, круглолидий, він чимось нагадував пружний гумовий м'ячик». (*Машиніст Лукас*)

2. «На голові у нього завжди красувався кашкет, а сам він ходив в незмінному робочому комбінезоні». *(Машиніст Лукас)*
3. «Ніхто і не підозрював, що він такий сильний, тому що сам він любив жити зі всіма в світі у згоді». *(Машиніст Лукас)*
4. «Він був непоганим правителем. В усякому разі, ніхто про нього не міг сказати нічого худого, як, втім, і хорошого...»
(король Альфонс За Четверть Дванадцятий)
5. «Він дуже любив гуляти. На прогулянку він завжди виходив в чорному казанку і ще неодмінно брав з собою парасольку...»
(перший підданий пан Піджакер)
6. «... пані (відмітимо відразу - дуже і дуже мила). По своїй комплекції вона чимось нагадувала Крістофа - кругленька, угодована, справжня товстуха-пампушка...»
(друга піддана фрау Каакс).
7. «...він не любив митися - як, втім, і всі хлопчики його віку. Він ніяк не міг узяти в толк, навіщо йому митися, якщо у нього чорна шкіра і все одно не видно, яка у нього шия — брудна або чиста».
(Джим негреньтко)
- 8.«...він був такий маленький, що запросто міг би уміщатися на долоньці. Його голова, наприклад, була не більша, ніж кулька для пінг-понгу».
(крихітний китайчук Пінг Понг)
- 9.«Він був страшенно честолюбний і завидючий і терпіти не міг, коли хтось робив що-небудь видатне».
(Пан Пі Па По)
- 10.«Перед друзями стояв худорлявий стариган з дуже славною, доброю особою».
(Ка Лань Ча)
- 11.«Ця фізіономія чимось змахувала на морду бегемота, тільки вона була ще в жовту і синю крапушку. Далі йшла досить довга шия, яка переходила в щупле тільце, що закінчувалося худим хвостом».
(Непомук)
- 12.«На довгій худій шиї відчайдушно випинав кадик, а з хижої пащі стирчав єдиний зуб, який надавав драконівській морді абсолютно мерзотне вираження».
(пані Зубпер)

«Впізнай місце події»

1. «Посередині країни підносилася гора, що займала майже всю територію, а довкола цієї гори, в якій було цілих дві верхівки: одна вище, інша нижче, вилися дороги і доріжки з крихітними мостами і тунелями».
(Медландія)
2. Цей самий острів лежав посеред безкрайнього океану, і тому тут ні на хвилину не замовкав шум морського прибою. Великі і маленькі хвилі з гуркотом розбивалися об кордони цієї крихітної держави...
(Медландія)
3. «Там стояли фантастичні дерева і квіти найхімерніших форм і фарб, але, що дивно, всі вони здавалися прозорими, ніби то зробленими з кольорового скла»
(Китай)
4. «Над запашними полями і луками клубочився легкий туман, тут і там

виднілися звивисті річечки, через які були перекинуті витончені вузькі містки із справжнього фарфору... На багатьох деревах висіли срібні дзвіночки...»

(Китай)

5. «Вся вулиця була загачена народом — це китайці гуляли зі своїми дітьми... Здавалося, ніби все довкола аж кишіло людьми...»

(Пекін)

6. «До воріт ... вели срібні сходи з дев'яноста дев'яти сходинок, а самі ворота, заввишки в десять метрів і шириною в шість з половиною метрів, були зроблені з дуже коштовного ебенового дерева»

(Імператорський палац)

7. «Товсті колони із зеленого нефриту підпирали дивну стелю з переливчастого перламутру. Всюди висіли прекрасні завіси з червоного оксамиту і дорогого квітчастого шовку»

(Імператорський палац)

9. «Тут, наприклад, пурхали велетенські метелики, що нагадували по своїх розмірах парасольку від сонця. На гілках дерев тут і там перекидалися папуги з яскравими дзьобами. У траві шаруділи величезні черепахи...»

(Ліс Тисячі Див)

10. «Все тут було з каменю: знизу - суцільний червоний камінь, гладкий, як асфальт, згори - нависають неприступні скелі, а в самому кінці ущелини видніється палаюча куля передзахідного сонця, що освітлює пурпурним кольором моторошнуваті кам'яні стіни, що йдуть увись, готові ось-ось зімкнутися» *(Долина Сутінків)*

11. «Навкруги тільки пісок, камені і якийсь гул. Десять на горизонті на тлі присмеркового неба чорнів силует велетенського кактуса, розчепірені відростки якого здалека нагадували п'ятірню, підняту догори на знак вітання.»

(пустеля Край Світу)

12. «Навкруги все було залито місячним світлом, але там, де закінчувалася пустеля, чомусь нічого не було видно. Ні тобі землі, ні неба. Попросту нічого.»

(Чорні Скелі)

14. «На багато миль навкруги розкинулися вогнедишні гори... У деяких гір спостерігалася підвищена активність - раз у раз з них виривалися потужні язики полум'я, інші ж поводитися досить тихо, і тільки слабенькі цівки диму говорили про те, що і вони не дримають.» *(Країна вулканів)*

15. «Тут височіли тисячоповерхові будинки, складені з велетенських сірих валунів, вулиці нагадували вузькі похмурі ущелини.»

(Місто Драконів)

16. «...а садочків та галявин тут взагалі не було. Так само як і дерев, кущиків, травички і тому подібного. І над усіма цими незліченними смердючими шумними вулицями, що нагадують ущелини, нависали похмурі стіни кратера» *(Бедландія)*

17. «Усі меблі в кімнатах були зроблені з каменю - кам'яні столи, крісла, дивани з кам'яними подушками. А на одній стіні навіть висів кам'яний годинник, жахливе цокання якого гучною луною відгукувалося в зловісній тиші. Вікон в

кімнатах не було, тільки високо під стелею виднілися діри, крізь які проникало слабке денне світло.»
(Кімнати пані Зубпер)

18. « Три акуратні тераси, покриті суцільним килимом зелені, сходинками піднімалися одна над іншою. І всюди росли дерева самих різних видів і форм. Були тут, наприклад, і прозорі дерева, як в Китаї.
(Плавучий острів)

«Уважний читач»

Тести для перевірки знання змісту твору

Глави 1 - 12

1.Що привіз поштовий корабель в Медландську гавань?

- А) розсаду невідомих квітів;
- Б) загадкову посилку;
- В) листи для мешканців Медландії

2. Яке рішення прийняв король щодо посилки?

- А) відкрити посилку;
- Б) відіслати посилку назад;
- В) вкинути посилку в море.

3. Що виявилось у посилці, яку одержав король?

- А) багато різних солодощів;
- Б) подарунки для жителів Медландії;
- В) маленьке негреньтко.

4. Хто став найкращим другом Джима?

- А) машиніст Лукас;
- Б) фрау Каакс;
- В) Піджакер.

5. Чому Лукас і Джим вирішили покинути Медландію?

- А) їм захотілося подорожувати;
- Б) не вистачало місця для всіх у Медландії;
- В) король виганяє їх з країни.

6. Куди прибули Лукас і Джим Гудзик?

- А) до Німеччини;
- Б) в Африку;
- В) у Китай.

7. Про які твори йде мова: «Таким творам ціни немає»

- А) різьба по слоновоїй кості;
- Б) казки;
- В) картини.

8.Чому палички для їжі привернули увагу Лукаса?

- А) на них були написи;
- Б) вони були занадто великі;
- В) вони були яскравого кольору.

9. Звідки Лукас і Джим дізналися, що дочку китайського імператора потрібно звільнити з полону?

- А) з напису на стовпі;

- Б) зі слів Пінг Понга;
  - В) з напису на ліхтарі.
10. Яке підступне рішення прийняв бонза Пі Па По щодо Лукаса і Джима Гудзика?
- А) вигнати з країни;
  - Б) заарештувати і кинути до темниці;
  - В) відвести незнайомців до імператора.
11. Хто повідомив імператора про небезпеку, яка чекала на Лукаса і Джима?
- А) Пінг Понг;
  - Б) верховний бонза Пі Па По;
  - В) локомотив Крісті
12. Хто така фрау Зубпер?
- А) правителька Медландії;
  - Б) драконша;
  - В) повариха імператорської кухні.

Відповіді (глави 1 - 12): 1б, 2а, 3в, 4а, 5 б, 6в, 7а, 8а, 9в, 10б, 11а, 12б.

Глави 13 - 27

1. У якій країні проживала фрау Зубпер?
  - А) Фінляндія;
  - Б) Медландія;
  - В) Бедландія.
2. Де знаходилося Місто Драконів?
  - А) у країні Тисячі Скель;
  - Б) у країні Тисячі Вулканів;
  - В) у країні Тисячі Печер.
3. Кого зустріли Лукас і Джим Гудзик у пустелі?
  - А) фрау Зубпер;
  - Б) Пінг Понга;
  - В) Ка Лань Чу.
4. Хто вказав машиністу Лукасу і Джиму шлях до Міста Драконів?
  - А) Ка Лань Ча;
  - Б) Непомук;
  - В) китайський імператор.
5. Кого Лукас і Джим Гудзик побачили в кімнаті фрау Зубпер?
  - А) маленьких дракончиків;
  - Б) доньку імператора принцесу Лі Ші;
  - В) Непомука.
6. Що Лукас і Джим Гудзик вирішили зробити з драконшею Зубпер?
  - А) вбити драконшу;
  - Б) закрити у в'язниці;
  - В) взяти з собою, причепивши її за зуб до локомотиву.
7. Яку винагороду отримав Крісті від китайського імператора?
  - А) велику зірку з чистого золота;

- Б) сто каністр пального;
 В) новий свисток.
8. З яким проханням машиніст Лукас звернувся до китайського імператора?
 А) залишитися жити у Пекіні;
 Б) відвезти їх до Медландії;
 В) прокласти у Китаї залізницю.
9. У кого перетворилася фрау Зубпер?
 А) у жінку;
 Б) у Золотого Дракона Мудрості;
 В) у метелика.
10. Ким була фрау Зубпер для Джима?
 А) мамою;
 Б) сестрою;
 В) нянею.
11. Яким чином вирішили збільшити площу Медландії?
 А) захопити інші країни і приєднати до Медландії;
 Б) засипати землею частину моря, яке омиває острів;
 В) приєднати до Медландії плавучий острів.
12. Як назвали новий острів?
 А) острів Лукаса;
 Б) Ново-Медландія;
 В) острів Лі Ші.

Відповіді (глави 13 – 27): 1в, 2б, 3в, 4б, 5б, 6в, 7а, 8в, 9б, 10а, 11в, 12б.

ЛІТЕРАТУРНИЙ НАВІГАТОР

Нове знайомство: Крістіне Нестлінгер

1. Батьківщина Крістіне Нестлінгер — (австрійська дитяча письменниця)
2. Письменниця народилася 13 жовтня 1936 р. у ... (Відні.)
3. Найбільше Нестлінгер подобалося зображувати кумедну неслухняну дівчинку з рудим волоссям і вигадувати про неї всілякі історії. Згодом вона впорядкувала ті оповідки й разом з малюнками віддала до видавництва. Так з'явилася книжка... («Вогняно-руда Фредеріке».)
4. Одна за одною виходили її книжки ... («Діти з підвалу» (1971), «Начхати нам на огіркового короля!» (1972), «Чорний чоловік і великий собака» (1973), «Маленький добродій береться до справи» (1973) та багато інших.)
5. Одним із творів Нестлінгер, який охоче читають діти різних поколінь, є казка ... («Конрад, або Дитина з бляшанки» (1975).

КНИЖКОВЕ ЧАСТУВАННЯ: «Конрад, або Дитина з бляшанки»

1. У ній ідеться про незвичайного хлопчика на ім'я... (Конрад.)
2. Його виготовили ... (на спеціальній фабриці)
3. й помилково надіслали в бляшанці дивакуватій ... (пані Бартолотті.)

4. Конрад був таким вихованим, розважливим і чемним, що видавався дорослим ...(ідеальною дитиною.)

«Уважний читач»

Тести для перевірки знання змісту повісті

1. Пані Бартолотті була власницею:
  - А) магазину;
  - Б) фірми;
  - В) компанії.
2. Пані Берта збирала:
  - А) монети;
  - Б) поштові марки;
  - В) цигарки.
3. Пані Бартолотті отримала у посилці ;
  - А) ляльку;
  - Б) коробку цукерок;
  - В) блискучу бляшанку.
4. З якою метою фірма надіслала їй хлопчика:
  - А) щоб забезпечити нащадком;
  - Б) щоб всіх дітей навчити бути ввічливими;
  - В) щоб врятувати країну від біди.
5. Конрад був хлопчиком:
  - А) ввічливим і розумним;
  - Б) ледачим і брехливим;
  - В) байдужим і жадібним.
6. Чого найбільше хотів Конрад:
  - А) розважатися і веселитися;
  - Б) навчатися в школі;
  - В) лежати та байдикувати.
7. Хлопчик вирішив піти в школу до:
  - А) 1 класу;
  - Б) 2 класу;
  - В) 3 класу.
8. Пані Бартолотті готувала для Конрада омлет:
  - А) з беконом;
  - Б) з малиною;
  - В) з цибулею.
9. Мешканці будинку вважали пані Берту:
  - А) чудовою господинею;
  - Б) цікавою співрозмовницею;
  - В) химерною жінкою.
10. Пан Егон купив Конрадові:
  - А) шкільне приладдя;
  - Б) дитячу машину;
  - В) дитяче ліжко.
11. Коли названі батьки сварилися, хлопчику ставало:

А) весело;

Б) сумно;

В) цікаво.

12. Про свої шкільні справи Конрад розповідав:

А) Антону;

Б) Флоріану;

В) Кітті.

Відповіді : 1 – Б; 2 – А; 3 – В; 4 – А; 5 – А; 6 – Б; 7 – В; 8 – Б; 9 – В; 10 – А; 11 – Б; 12 – В.

К. Нестлінгер «Конрад, або дитина із бляшанки»

1. Крістіна Нестлінгер стала першим лауреатом якої премії? (Астрід Лінгрен)

2. Як пані Берта отримала Конрада? (Поштою)

3. Звідки він родом? (з фабрики)

4. Скільки років Конраду? (7 років)

5. У чому знаходився Конрад? (У бляшанці)

6. Що було у конверті, який Конрад передав Берті? (Метрика)

7. Чому за словами Конрада хлопчики не повинні дивитися в зеркало? (Бо стануть зарозумілі і самозакохані)

8. В який клас вирішив піти Конрад? (У третій)

9. Як діти поставились до Конрада? (Не злюбили)

10. Як вчителька його називала? (Справжній скарб)

11. Хто допоміг Конраду змінитися? (Кіті Рузіка)

12. Чи одержав Конрад відповідь на запитання яким він повинен бути? (Ні)

«Закінчи речення»

1. «Скоро він став схожий не на карлика, а на звичайну ...» (*дитину*)

2. «Живильний розчин був ... кольору». (*темно-рудого*)

3. «У посвідченні про громадянство було написано, що Конрад Бартолотті – громадянин ...» (*Австрії*)

4. «Пані Бартолотті могла піти грати у теніс – у чорних штанях, а в оперу – в ...» (*джинсах*)

5. «Пан Егон побачив Конрада в блакитній шапочці із золотим ...» (*дзвоником*)

6. «Солодоші ввечері перед сном дуже-дуже ...» (*шкідливі*)

7. «За кілька хвилин Конрад лежав у ліжку і спав, мов ...» (*янголятко*)

8. «Ти повинна обтесатися, стати зовсім іншою, поважнішою, як і личить ...» (*матері*)

9. «Конрад страшенно зрадів, коли отримав читанку і підручник з ...» (*арифметики*)

10. «До шостої години він виїв цілу коробочку ... цукерків.» (*м'ятних*)

11. «Через неточність у роботі нашого комп'ютера Ви отримали семирічного хлопця, який Вам ...» (*не належить*)

12. «Я повинен виконувати свій обов'язок! Мій обов'язок - ...» (*записувати їхні порушення*)

«Впізнай автора»

1. Вона народилася у Швеції у сім'ї фермера. Джерелом натхнення творчості послужило її щасливе дитинство. Вигадувала для своїх дітей цікаві історії. Прожила 94 роки. *(Астрід Ліндгрен)*
2. Вона закінчила Віденську академію мистецтв. Займалися графікою та ілюструвала книжки для дорослих. Перша її книга для дітей «Рудоволоса Фредеріка» була написана у 1970 році.
(Крістіне Нестлінгер)
3. В цілому світі вона відома як автор дитячих творів «Малюк і Карлсон», «ПеппіДовгапанчоха». *(Астрід Ліндгрен)*
4. Діапазон її творчості надзвичайно широкий: вірші, оповідання, детективи, казки та фантастичні повісті. Вона – автор більше ста книг для дітей і підлітків, серед яких «Діти з дитячого підземелля», «Маргаритко, моя квітка», «Конрад, або Дитина з бляшанки». *(Крістіне Нестлінгер)*
5. За повість «Расмус-бродяга» вона отримала Міжнародну золоту медаль імені Г.К.Андерсена. Уряд її держави у 2002 році заснував літературну премію, названу її іменем.
(Астрід Ліндгрен)
6. Вона - лауреат більше 30 літературних премій. У 2003 році за свою творчість була нагороджена премією імені А. Ліндгрен.
(Крістіне Нестлінгер)

• ЦЕ МЕНІ ПІД СИЛУ! (Презентую свої знання та вміння)

Контрольна робота . Сучасна література. Зростання і взаємини зі світом.

Початковий рівень

- 1.Розділ «Сучасна література» представлений іменами письменників...
  - А) Р.Бредбері, М.Енде, К.Нестлінгер;
  - б) А.Ліндгрен, М.Енде, Р.Шеклі;
  - В) К.Нестлінгер, М.Енде, А.Ліндгрен;
  - г) К.Нестлінгер, Дж.Родарі, М.Енде.
2. Хто з письменників розповів історію про незвичайного хлопчика і його становлення у світі?
  - А) Р.Бредбері; б) М.Енде; в) К.Нестлінгер; г) А.Ліндгрен.
3. Який з вивчених творів за жанром є фантастичним романом?
  - А) «Міо, Мій Міо»; б) «Брати Лев'яче Серце»;
  - в) «Джим Гудзик і машиніст Лукас»; г) «Конрад, або Дитина з бляшанки».
4. У творах якого митця розкривається тема перемоги добра над злом?
  - А) А.Ліндгрен; б) М.Енде; в) К.Нестлінгер; г) Е.Е.Шмітт.
5. Виконайте комплексну компетентнісно зорієнтовану задачу.
  - До уроку ви отримали завдання: знайти в Інтернеті сайти українських бібліотек і поцікавитися, яка інформація там розміщена. Виберіть із запропонованого переліку бібліотеку, в якій ви знайдете найбільше інформації про дитячу літературу. Відповідь запишіть у зошит.

- А) Малорублівська сільська бібліотека; б) Полтавська обласна бібліотека;
В) Котелевська районна бібліотека; г) Національна бібліотека.

Ключ г – 1 бал, інші варіанти відповіді – 0 балів.

Середній рівень

1. Закінчіть речення.

А) різновид фантастичної літератури, заснований на використанні міфологічних і казкових сюжетів, образів, мотивів – це...(*фентезі*);

Б) різновид роману, у якому фантастичні елементи є провідними й виявляються в сюжетах, образах, часі, просторі – це...(*фантастичний роман*);

В) різновид повісті, де значну увагу приділено розкриттю світу персонажу, його переживань, мрій, сподівань, настроїв – це... (*психологічна повість*);

Г) художній твір, у якому поєднуються ознаки повісті й казки – це...(*повість-казка*).

2. Встановіть відповідність між літературними героями і їх авторами.

А Джим Ґудзик

1 А.Ліндгрєн

Б Карл і Юнатан

2 К.Нєстлінгер

В Конрад

3 Дж.Роллінг

Г Буссе

4 М.Енде

5 А.Ліндгрєн

Відповідь. А – 4, Б – 1(5), В – 2, Г – 5(1).

3. Виконайте комплексну компетентнісно зорієнтовану задачу.

Х а р а к т е р и с т и к а з а в д а н н я. М.Енде. Фантастична країна Усландія та її мешканці.

Стимул. Анастасія після прочитання роману М.Енде «Джим Ґудзик і машиніст Лукас» висловила думку, що в ньому все вигадане, казкове, фантастичне. Альвіна не погодилася. Вона стверджувала, що фантастичний світ М.Енде поглиблює наші уявлення про реальність. А як думаєте ви? Допоможіть дівчаткам вирішити проблему.

Джерело формулювання. Для цього прочитайте уривок із повісті і дайте відповідь на питання: що реалістичного в описуваному автором?

Задачне формулювання. Свої міркування запишіть одним реченням.

Т е к с т.

• Бачиш-но, - мовив король спокійно, - Недогадія – невеличка країна; навіть надто маленька, порівняно з іншими країнами й континентами, скажімо, німеччиною, Африкою чи Китаєм. Королеві, паротягові, машиністові паротяга й двом підданам місця, звісно, вистачить. Але варто з'явитися ще одному підданому...

• Але ж це тільки половина підданого, - зауважив Лукас.

• Отож, отож, - відказав заклопотаний король. – та чи надовго? День у день хлопець росте. Я маю думати про майбутнє нашої країни, бо я ж – король. Недалеко той день, коли Джим Ґудзик стане повноправним підданам. І тоді хлопцеві закортить збудувати власний дім.

К р и т е р і ї о ц і н ю в а н н я:

1 бал – учень робить висновок, що вигадані країни порівнюються з Німеччиною, Африкою, Китаєм, автор зазначає їх географічні координати, описує державний устрій, політику, транспорт, освіту, порушує соціальні проблеми (збільшення населення – проблема території, житла тощо);

0 балів – завдання не виконано або виконано неправильно.

Достатній рівень

1. Встановіть відповідність між героями роману М.Енде «Джим Гудзик і машиніст Лукас» і тим, що снилося кожному із них напередодні від'їзду з Драконового міста.

А ескімос	1 дідусь, вождь Білий Орел
Б голландка	2 тато
В Лі Ши	3 тюльпанові поля
Г індіанець	4 будинок із снігу
	5 будинок пані Штоцкер

Відповідь. А – 4, Б – 3, В – 2, Г – 1.

2. Опишіть Драконове місто (за романом М.Енде «Джим Гудзик і машиніст Лукас»). Висловіть своє ставлення до описуваного. Чи спостерігали ви щось подібне у реальному житті?

3. Дайте відповідь на питання «Чи треба вчитися дітям в школі?» (за романом М.Енде). Як ви ставитеся до порушеної проблеми?

Високий рівень (завдання на вибір).

• Напишіть листа письменниці А.Ліндгрєн, як це роблять діти усього світу. Її адреса – країна Нангїяла. Виконайте комплексну компетентнісно зорієнтовану задачу.

Х а р а к т е р и с т и к а з а в д а н н я. К.Нестлінгер. Незвичайність образу Конрада, риси його характеру.

Стимул. Тетянка стверджує, що людина має бути ідеальною, а Маринка переконана, що людина має бути індивідуальною. А як думаєте ви?

Запишіть свої міркування у формі твору-роздуму (5 – 6 речень).

Підсумки

Підсумки року: повторення та узагальнення вивченого

Дорогі шестикласники! От і добіг кінця навчальний рік. Упродовж нього ви відкрили для себе чимало нових творів, ознайомилися із цікавими фактами з життя письменників, навчилися уважніше читати й глибше розуміти художню літературу. Тепер на часі переконатися в тому, що набуті вами знання насправді ґрунтовні. І перевірити це ви зможете, опрацювавши запропоновані підсумкові запитання й завдання. Пройди всі випробування і здай іспит.

Урок – іспит

Випробування I. Повторення термінів з теорії літератури.

Дайте визначення:

Міфу;

Байки;

Алегорії;
Езопової мови;
Оповідання;
Комічного;
Роману;
Новели;
Фантастики.

Випробування II . Згадаємо розділи, які вивчали.

Скласти схеми за темами:

25. Міфи народів світу.
26. Мудрість байки.
27. Пригоди і фантастика.
28. Людські стосунки.
29. Поетичне бачення світу
30. Образ майбутнього в літературі
31. Сучасна література. Зростання і взаємини зі світом.

Завдання: кожній групі намалювати схему, в центрі якої буде символ теми, а на променях – назви творів та імена авторів.

Випробування III. «Знайди батьківщину письменника»

Езоп (Гр.)	Росія
Лафонтен (Фр)	Франція
Крилов (Рос.)	США
Чехов (Рос.)	Угорщина
Діккенс (Англ.)	Англія
Верн (Фр.)	Греція
Бернс (Шотландія)	Україна
Лонгфелло (Амер.)	Японія
Лондон (Амер.)	Шотландія
Бредбері (Амер.)	Італія
Стівенсон (Шотл.)	Швеція
Гоголь (Україна)	Німеччина
Короленко (Україна)	
Басьо (Японія)	
Родарі (італія)	
Шеклі (Амер.)	
Ліндгрєн (Швеція)	
Енде (Нім.)	

Випробування 4. «Відшукай четверте зайве» (герой твору)

- 1) Прометей, Зевс, Гефест, Афродіта;
- 2) Паньгу, Ньюйва, Шень, Імір;
- 3) Очумелов, Єлдирін, Марлі, Хрюкін;
- 4) Біллі Бонс, Дік Сенд, Уелдон, Геркулес;
- 5) Фанні, Белла, Белінда, Феміда;
- 6) Джон Сілвер, Бен Ган, Джим Гокінс, Грігсбі.

Випробування 5

«З якого твору ці рядки»

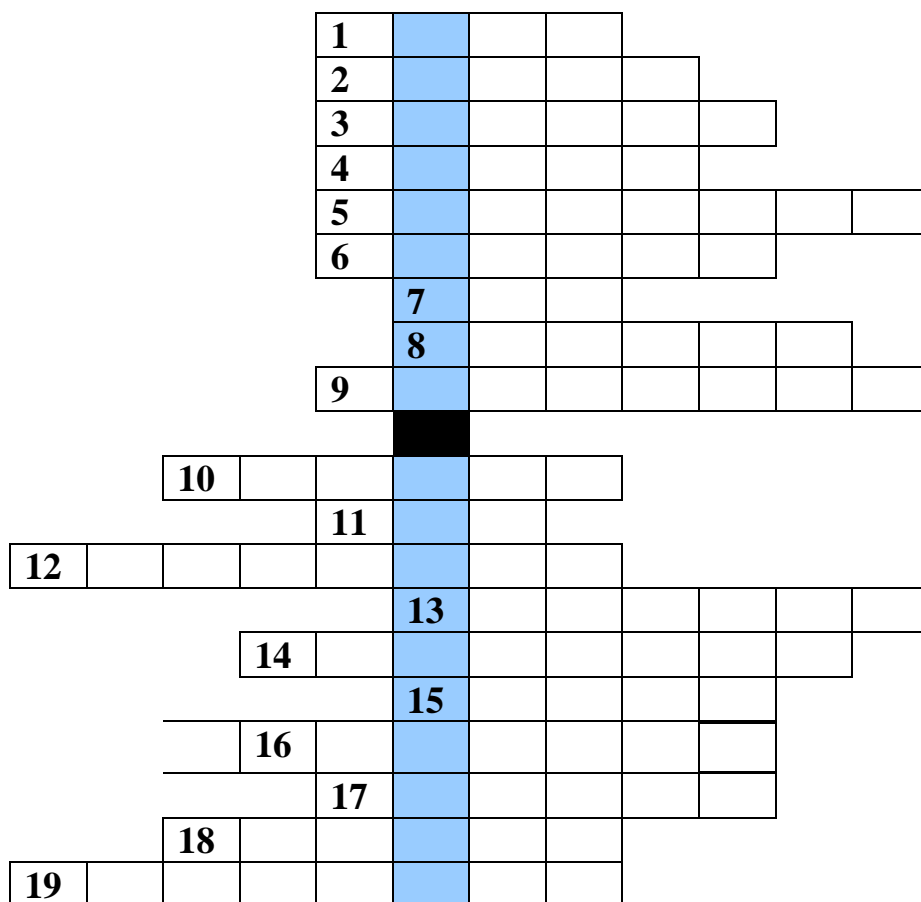
1. "Ти назавжди відповідальний за тих, кого приручив» («Маленький принц»).
2. «Все довкола спало під місячним сяйвом. А на долоні в нього лежала Посмішка. («Посмішка»).
3. «Я й досі прокидаюся від жаху, коли вві сні чую грізний гуркіт прибою біля його похмурих скель і пронизливий голос капітана Флінта, що вигукує без кінця:» Піастри! Піастри!» («Острів скарбів»).
4. «Вовкове терпіння було незмірне, однак таке саме незмірне було терпіння й у людини» («Жага до життя»).
5. «Отак після подорожі, що тривала 74 дні, з її штилями, північно-західними й південно-західними вітрами, «Пілігрим» викинувся на берег і розбився об рифи» («П'ятнадцятирічний капітан»).
6. «Непотрібний мотлох, - промовив я, - навіщо ти мені тепер? Всю цю купу золота я охоче віддав би за будь-який із цих дешевих ножів» («Робінзон Крузо»)
7. «Я б кожного дурня, що шляється та славить Христа, зварив разом з його різдвяною стравою й поховав би, застромивши йому ялинку в серце» («Різдвяна пісня у прозі»)
8. «Останній день перед Різдвом минув. Зимова , ясна ніч настала. Глянули зірки. Місяць велично вплив на небо посвітити добрим людям та всьому світові, щоб сім було весело колядувати й славити Христа.» («Ніч перед Різдвом»)
9. «У центрі натовпу, розчепіривши передні ноги і тремтячи всім тілом, сидить на землі сам винуватець скандалу – біле хортеня з гострою мордою й жовтою плямою на спині» («Хамелеон»)
10. «Ну годі! – поморщився товстий. – Навіщо цей тон? Ми з тобою друзі дитинства- і до чого тут це чиношанування!» («Товстий і тонкий»)
11. «Запаліть люльки на згоду і живіть віки братами» («Люлька згоди»)
12. «Королю Країни Далекої! Той, кого ти так довго шукаєш, у дорозі і несе в руці знак – осяйне золоте яблуко» («Міо, мій Міо»)

Випробування 6.

Кросворд «Зарубіжна література»

1. Давньогрецький байкар.
2. Алегоричний твір повчального змісту.
3. Герой, якого вкусила собака за палець.
4. Ім'я дружини тонкого.
5. Ім'я Скруджа.
6. Якого свята не любив Скрудж.
7. Ім'я байкаря Лафонтена.
8. Кок на шхуні «Пілігрим».
9. Людина, яка часто і безпринципно змінює свої погляди і поведінку залежно від обставин.
10. Відомий російський байкар.

11. Розповіді давніх людей про богів, героїв.
12. Батько цивілізації.
13. Напис перед текстом, що виражає його основну думку.
14. Дійова особа художнього твору.
15. Ім'я Чехова.
16. Ім'я сліпого музиканта.
17. Герой твору Міхаеля Енде – Джим ....
18. Дитину з бляшанки звали....
19. Сина тонкого з оповідання Чехова звали.

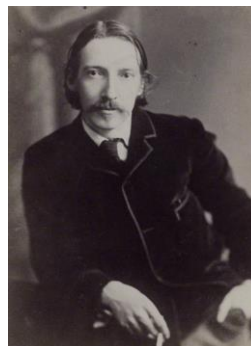

Відповіді:

- 1.Езоп. 2.Байка. 3.Хрюкін. 4. Луїза. 5. Ебенезер. 6. Різдво. 7. Жан. 8. Негору. 9. Хамелеон. 10. Крилов. 11. Міф. 12. Прометей. 13. Епіграф. 14. Персонаж. 15. Антон. 16. Петрусь. 17.Гудзик. 18. Конрад. 19. Нафанаїл.

Випробування 7. Чий це портрет?

1.

4.

5.

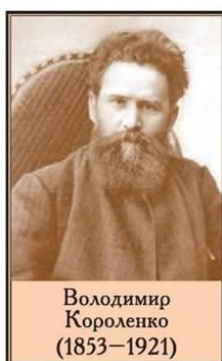
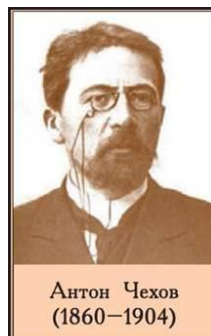
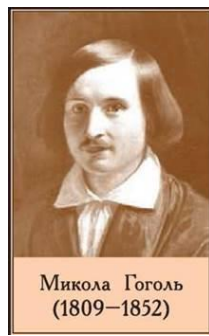
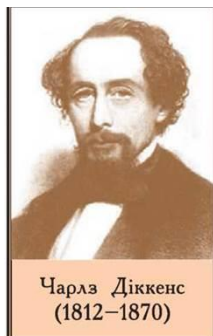
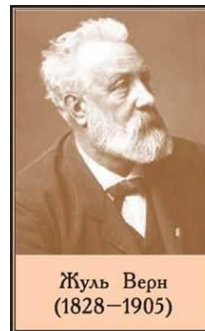
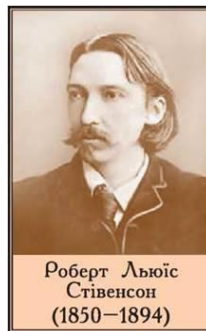
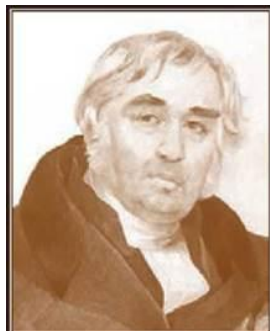
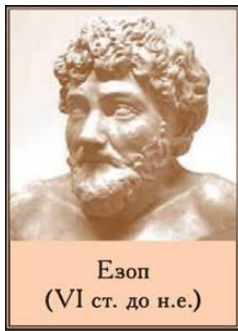

6.

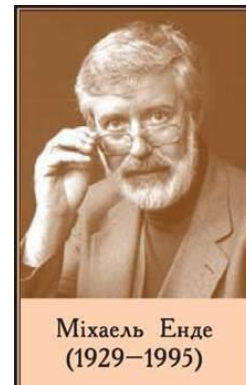
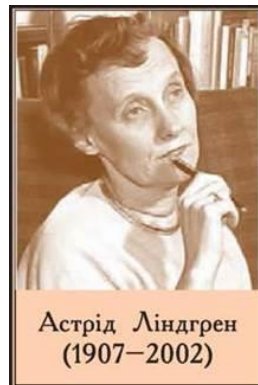
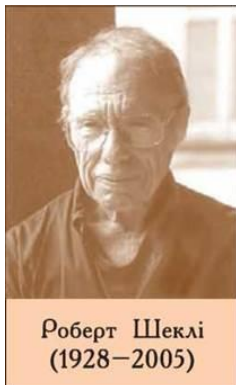
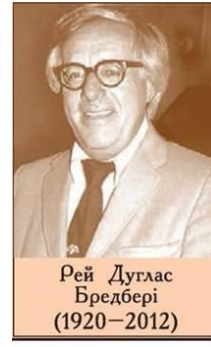
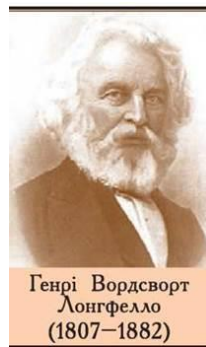
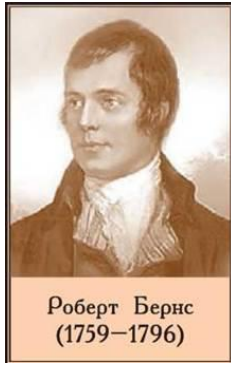

Відповіді: 1. Езон, 2.Крилов, 3.Р.Стівенсон, 4.Ч.Діккенс, 5. М.Гоголь, 6. А.Чехов

Випробування 8. Назви батьківщину письменника і твір

Випробування 9. Практикум (сторінками підручника)

1. Установіть відповідність між назвами літературних творів та їхніми жанрами.

А «Острів Скарбів»

Б «Пісня про Гайавату»

В «Усмішка»

Г «Хамелеон»

Д «Маленький принц»

1 гумористичне оповідання

2 фантастичне оповідання

3 казка-притча

4 поема

5 пригодницький роман

2. Знайдіть у переліку твір, який не належить до байок.

• «Мурашки й Цикада», «Вовк і Ягня», «Орфей і Еврідіка», «Лисиця і виноград».

3. Знайдіть у переліку персонажа, який не належить до міфологічних героїв.

• Прометей, Пігмаліон, Ікар, Тєфнут, Като, Геракл.

4. Знайдіть у переліку оповідання, яке не належить до гумористичних творів.

• «Товстий і тонкий», «Усмішка», «Хамелеон».

5. Знайдіть у переліку твір, у якому немає фантастичних елементів.

• «Різдвяна пісня в прозі...», «Міо, мій Міо», «Запах думки», «Сліпий музикант».

Випробування 10. Художні твори, їхні автори й герої

1. Назвіть головних героїв творів «Запах думки», «П'ятнадцятирічний капітан» (або «Острів Скарбів»), «Різдвяна пісня в прозі...», «Міо, мій Міо».
2. Назвіть твори, у яких зображено:
  - людство після атомної війни;
  - зустріч двох колишніх гімназистів, які зробили різні чиновницькі кар'єри;
  - важкий шлях золотошукача додому;
  - пригоди космічного поштаря на планеті, населеній звірами, що «читають» думки.
3. Укажіть імена письменників.
  - ... Лондон, ... Чехов, ... Короленко, ... Ліндгрєн, ... Діккенс, ... Берне.
4. Установіть відповідність між творами та прізвищами їхніх авторів.

А «Пісня про Гайавату»	1 Чехов
Б «Хамелеон»	2 Гоголь
В «Ніч перед Різдвом»	3 Родарі
Г «Запах думки»	4 Лонгфелло
Д «Листівки з видами міст»	5 Короленко
Е «Сліпий музикант»	6 Шеклі

Випробування 11. Упізнайте письменника

1. Який письменник зауважив, що й сам не знає, яка в нього душа — російська чи українська?
2. Псевдонім якого письменника перекладається як «банан», або «бананове деревце»?
3. Про якого письменника було сказано: «Він — раб, але мудріший за вільних; він негарний, але вищий за красенів»?
4. Кому з письменників належить вислів «Стислість — сестра таланту»?
5. Хто з письменників певний час був золотошукачем у Клондайку?
6. Кого з митців називали поетом-орачем?

Випробування 12. Упізнайте літературний твір

1. Продовжте речення і вкажіть назви відповідних творів.
  - Герой цього твору народився сліпим, але, отримавши мудре виховання, спромігся...
  - Герой цього твору викрав вогонь богів для людей, за що був...
  - Герой цього твору, щоб завоювати серце коханої дівчини, осідлав чорта й вирушив...
  - Герой цього твору жив на крихітній планетці, про яку старанно дбав, та якось...
  - Герой цього твору, помітивши чоловіка, якого покусав собака, узявся розслідувати цю справу, і...

2. Назвіть персонажів, які промовляють наведені слова, і вкажіть, з яких вони творів.

- «У сильного безсилий винний завсігди...»
- «Прощайте сині гори, білі сніги...»
- «Я спокутую минуле теперішнім і майбутнім!»
- «Ти назавжди береш на себе відповідальність за тих, кого приручив».

2. Розгляньте кадри з кінофільмів і мультфільмів. Назвіть літературні твори, за якими знято ці стрічки.

Літературне джерело

Волощук Є. В. Світова література. Підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. –К.: Генеза.- 2014

- Руденко В.І. Опитування на уроках зарубіжної літератури у 6 класі, 2009
<https://rudenkovi.jimdo.com>

ЛІТЕРАТУРА

1. Титенко О.М., Збірник тестів зі світової літератури для 6 класу ([Testi_6kl.zip](#)) – [Освіта.UA](#)
2. Збірник завдань для розвитку навиків вдумливого читання на уроках світової літератури у 6 класі yavoriv-vo.lviv.ua/docs/metroz/ZB_svitiva.doc
3. Контрольна робота із зарубіжної літератури "Образ майбутнього в ..."
<https://multiurok.ru/.../kontrol-na-robotu-iz-zarubizhnoyi-liti..>
- 4 Методична палітра: Контрольна ...
metoduchna-palitra.blogspot.com/2016/02/6_8.html
5. Особливості використання тестових технологій на уроках зар літ.doc
oleksandrivka-zosh.edukit.kherson.ua/. Укладач: Коваленко М.К.,
6. Руденко Світлана Василівна. Контрольні роботи у 6 класі
7. Еремейчук Алла Николаевна .Контрольні роботи. Зарубіжна література, 6 клас.

